

STRATEGIJA RAZVOJA GRADA KARLOVCA ZA RAZDOBLJE OD 2013. DO 2020. GODINE

Izdavač

Grad Karlovac

Uredništvo

Damir Jelić, Marina Kolaković, Dubravko Delić

Koordinator izrade

Razvojna agencija Karlovačke županije – KARLA d.o.o.

Daniela Peris

Radna grupa

Ivan Udbinac, Lidija Malović, Nikola Rogoz, Ljubica Tržok, Andreja Navijalić, Stjepan Mrežar, Vesna Ribar, Martina Furdek-Hajdin, Boris Naglič, Goran Jakšić, Andrea Vrbaneč, Željko Pakšec, Marina Grčić, Viktor Šegrt, Tihana Bakarić

Partnersko vijeće

Damir Jelić, Marko Vuković, Branko Wasserbauer, Zlatko Kuzman, Milan Kruhek, Boris Morsan, Ana Stavljenić-Rukavina, Nedjeljko Strikić, Ivan Mrzljak, Stjepan Turković, Vlatko Ivka, Nada Štefanac, Ivan Polović, Davor Petračić, Alen Katić, Krešo Veble, Saša Svilar, Inoslav Latković, Aleksandra Slaćanin, Frida Biščan, Hrvojka Božić, Domagoj Šavor, Marijana Pavičić, Mile Lulić, Marina Gojak, Biserka Hranilović, Blaženka Presečan, Denis Mikšić, Miroslav Rade, Željko Trezner, Boris Ožanić, Robert Babić, Davor Vinski, Božidar Cvitković, Željko Čapan, Darka Spudić, Stanko Čosić, Igor Horvat, Sanja Zanki, Milan Medić, Zdravko Marčetić, Miloš Đanković, Denis Francišković, Zvonimir Ilijić, Zvonimir Gerber, Krešimir Raguž, Josip Žunić, Marina Majoli, Aleksandra Podrebarac, Mirjana Pogačić, Jadranka Šutić, Robert Gorišek

Vanjsko vrednovanje (ex ante)

Regionalni razvojni edukacijski centar Primus Fortissimus

Bojana Markotić Krstinić

Lektura

mr. sc. Hrvojka Božić

Riječ gradonačelnika

Poštovane sugrađanke i sugrađani,

zadovoljstvo mi je predstaviti Strategiju razvoja Grada Karlovca za razdoblje od 2013. do 2020. godine. Riječ je o krovnoj strategiji nadređenoj svim strateškim (sektorskim) dokumentima i planovima koji su u posljednjih nekoliko godina pripremani i izrađeni.

Grad Karlovac za provedbu Strategije do 2020. godine ima svoje Partnersko vijeće čiji članovi su stručnjaci iz područja gospodarstva, civilnog sektora, društvenih djelatnosti i javnog sektora. Zajedno s radnom skupinom koju su činili djelatnici gradske uprave, pripremali su poglavlja Strategije. Drugim riječima, ovaj strateški dokument je naše vlasništvo: korišteni su lokalni resursi uz primjenu metodologije koja osigurava usklađenost s nacionalnim i EU dokumentima. To je živući dokument koji se unapređuje i doraduje sukladno okolnostima u kojima se naš grad razvija.

Strategija razvoja Grada Karlovca 2013. – 2020. je rezultat konsenzusa i partnerstva ključnih institucija, organizacija i pojedinaca koji su bili uključeni u njenu izradu i kao takva predstavlja zajedničku želju i nastojanje da se naša vizija ostvari do 2020. godine, u vrijeme kada je i potrebno biti ambiciozan.

Posao koji je odrađen pri izradi ovog dokumenta, dokazuje kako postoji visoko razumijevanje i konsenzus oko temeljnih vrijednosti i potreba razvoja Karlovca – grada susreta.

Zahvaljujem se svima na aktivnom radu i doprinosu kojeg su uložili kako bi ovaj strateški razvojni dokument bio što kvalitetniji i vjerujem u daljnji nastavak partnerstva jer do cilja možemo samo onda kada postoji volja, želja, konsenzus i partnerstvo.

Gradonačelnik

Damir Jelić

Uvod

Zašto trebamo strategiju razvoja (strateški plan)

Ovakav plan će omogućiti Gradu:

- odgovor na procese promjena koje donosi ulazak Hrvatske u Europsku uniju,
- postupno ispunjavanje dugoročnih ciljeva i razvojne vizije,
- donošenje odluka unutar gradskih predstavničkih tijela i njegovih mjesnih odbora u okviru šireg razvojnog koncepta,
- koordinaciju interesa i aktivnosti različitih razvojnih dionika Grada te učinkovito korištenje njihovih mogućnosti i resursa kako bi se postigli zajednički razvojni ciljevi,
- jačanje i potporu javnih interesa te proširenje izravnog uključivanja javnosti u razvoj Grada,
- pripremu kvalitetnih smjernica za planove održivog korištenja prostora i sektorske projekte.

Strategija razvoja (strateški plan) definira realan put za postizanje napretka i pozitivno okruženje, ali i uvažava i razvija vrijednosti po kojima se grad Karlovac smatra jednim od najznačajnijih povijesnih hrvatskih i europskih gradova.

Osnovna polazišta

Pri izradi ove Strategije korišten je sljedeći zakonski okvir i planski i programski dokumenti:

- Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09),
- Uredba o indeksu razvijenosti (NN 63/10),
- Odluka o razvrstavanju JLS prema stupnju razvijenosti (NN 89/10),
- Strategija regionalnog razvoja RH 2011.-2013. (SRR),
- Program prostornog uređenja RH (NN 50/99),
- Nacionalni strateški okvir za razvoj 2006.-2013. (NSOR),
- Županijska razvojna strategija Karlovačke županije 2011.-2013. (ŽRS),
- Strategija razvoja Grada Karlovca 2001.-2010.,
- Prostorni plan Karlovačke županije – PPKŽ (GKŽ 26/01, 33/01 i 36/08),
- Prostorni plan uređenja Grada Karlovca - PPUGK (GGK 1/02, 5/10 i 6/11),
- Generalni urbanistički plan Grada Karlovca - GUP (GGK 14/07, 6/11).

Uloga strateškog plana u upravljanju Gradom

Strateški razvojni plan je sveobuhvatan programski dokument temeljen na pregovorima i zajedničkim zaključcima. On postavlja strategiju razvoja cijele zajednice, u svim sferama njegove provedbe i za cijelo gradsko administrativno područje. Posebno naglašava važnost korelacije između predloženih ciljeva, politika i programa. Definira dugoročne ciljeve za razdoblje od sedam godina i nastoji postići ravnotežu između želja i mogućnosti, između optimističnih scenarija i realnog razvoja uz zaštitu urbanih, kulturoloških i ekoloških vrijednosti. To je dinamičan dokument, usklađen s razvojnim potrebama i uvjetima okruženja što je i razlog njegova stalnog praćenja i ažuriranja.

Strateški plan kao program razvoja zajednice u cjelini

- Njegovu pripremu potaknuli su i osigurali sredstva, gradskih političkih predstavnici. Od 3. prosinca 2010. kada je odlukom gradonačelnika započet rad na strateškom planu, omogućeno svim lokalnim dionicima, mjesnim odborima i upravnim odjelima sudjelovanje na osmišljavanju osnovnih smjernica budućeg razvoja grada.
- Osigurat će lokalnim vlastima i upravnim odjelima strateški okvir za pripremu njihovih razvojnih planova koji moraju biti usklađeni s temeljnim načelima strateškog razvoja.
- Prvenstveno se temelji na potrebama Karlovčana. Radna grupa razvojnih dionika i Partnersko vijeće, sastavljeno od predstavnika sektorskih razvojnih dionika – javnog, civilnog i privatnog, aktivno su bili uključeni u izradu strateškog plana.
- Važno je sredstvo komunikacije s regionalnim i nacionalnim tijelima. On je alat koji se može koristiti za buduće pregovore o zajedničkoj odgovornosti Grada i države u daljnjem razvoju – zakonodavstva, financija i drugih oblika razvojne suradnje. Podloga je za koordinaciju razvoja s Karlovačkom županijom i Republikom Hrvatskom, ali i s dionicima iz zemalja okruženja.
- On je i temeljni dokument za izradu regionalnih strateških razvojnih dokumenata, potrebnih za sudjelovanje Grada u strukturnim, investicijskim i drugim fondovima Europske unije.
- Poslovnom sektoru pruža smjernice dugoročnog razvoja, uključujući buduće poslovne mogućnosti i uvjete. Također, nudi partnerstvo i suradnju na implementaciji zajedničkih projekata.
- Definira osnovne ciljeve i načela gradskih sektorskih razvojnih politika (promet, infrastruktura) kao i koordinaciju i poveznice s drugim sektorima na općoj razini.
- Na razini prostornog plana, on služi kao osnovna razvojna smjernica planiranja upravljanja zemljištem. S druge strane, plan korištenja prostora jedan je od ključnih alata za provedbu strateškog plana razvoja Grada. On omogućuje koordinaciju dvaju najvažnijih razvojnih dokumenata – strateškog razvojnog plana i prostornog plana, stoga je od vitalnog značenja za budućnost Karlovca.

Ciljevima, programima i projektima, navedenim u Strategiji razvoja Grada Karlovca 2013.-2020., bit će dana prioritetnija razina važnosti od programa i projekata navedenih u drugim dokumentima. Oni će biti zasebno promovirani kao strateški razvojni prioriteti Grada Karlovca.

Postupak izrade strategije razvoja

Grad Karlovac je pokrenuo postupak izrade strateškog razvojnog koncepta još 2010. godine, po isteku Strategije razvoja Grada Karlovca 2001.-2010. Temeljio se na sporazumu svih glavnih razvojnih dionika – lokalne vlasti, stručnjaka, poslovnog i civilnog sektora – o tome što Grad namjerava postići u budućnosti, koji su njegovi prioriteti te kako namjerava postići rješavanje ključnih pitanja o budućem razvoju.

Postizanje konsenzusa o tako važnoj temi poput budućnosti grada Karlovca, u demokratskom društvu, postiže se samo putem pregovora i zajedničkih dogovora. To je i razlog zašto je izrada strateškog plana, od samog početka bila okrenuta javnosti i okupljanju svih sektora razvojnih dionika putem dijaloga između građana, njihovih udruga, poduzetnika, političara, stručnjaka i javne uprave. Rad na izradi strateškog plana odvijao se putem prikupljanja

informacija o stanju različitih sektora te velikog broja radionica, pri čemu se poseban naglasak stavljao na temeljna pitanja razvoja Grada. Veliki broj sudionika zajednički je tražio načine kako riješiti poznate ali i nove razvojne probleme poput privlačenja ulaganja, prijevoza, stanovanja te ravnoteže očuvanja kulturne, povijesne i prirodne baštine s daljnjim razvojem. Mnoga pitanja o kojima se raspravljalo, uključivala su probleme obnove i razvoja infrastrukture, probleme okoliša i moguća rješenja, modernizaciju javne uprave, ekonomsku situaciju u gradu i širem okruženju, sigurnost i obrazovanje. Karlovac je definiran kao grad s izuzetnom prostornom pozicijom koji želi biti uspješan, učinkovit, otvoren i prijateljski prema svojim stanovnicima i, jednako tako, sve brojnijim posjetiteljima.

U trenutku kada se krenulo u postupak definiranja strateških smjernica razvoja, provedena je perceptivna anketa građana (istraživanjem obuhvaćeno 400 osoba)- što građani misle o svome gradu i kako ga vide za desetak godina. Anketna pitanja odnosila su se na zadovoljstvo građana s uvjetima života vezano uz: komunalnu infrastrukturu, škole, kvalitetu življenja, čistoću grada, održavanje, rad gradske uprave, ali i prioritete razvoja. Jedna od opcija u anketi bila je i da građani daju svoju definiciju vizije Karlovca.

Prema navedenoj anketi, nezaposlenost predstavlja najveći problem građana, potom neadekvatno rješenje grijanja stanova (stanje Gradske toplane, plinifikacija). Prema ocjeni građana, život u Karlovcu je dobar no nužno je potrebno uložiti snage u programe i sadržaje koji će motivirati mladu/mlađu populaciju stanovnika u kulturnom, sportskom i gospodarskom smislu. Najveće potrebe, ali i problemi, iskazani su u području infrastrukture, posebno su naglasili potrebu za kino dvoranom i bazenom, kao i nedostatak zaobilaznice, nedovršenost željezničke postaje u samom centru grada, rješavanje nedostatka parkirališnih mjesta. Posebno se ističe želja i potreba za revitalizacijom povijesne jezgre - Zvijezde. Perspektivu građani vide u razvoju poduzetništva i turizma kao gospodarskih grana s posebnim naglaskom na povratak proizvodnje. Zajednički stav anketiranih građana jest da Karlovac ima potencijal grada ugodnog življenja s visokom razinom sigurnosti i kvalitete života. Mišljenja građana iz ankete bila su osnovna smjernica pri definiranju prioriteta područja razvoja.

Izrada Strategije temeljila se na metodologiji Projektnog planiranja orijentiranog prema cilju (GOPP) koja se šire primjenjuje od 1980. godine, a predstavlja razvijeniji oblik ranije definiranog okvira logičkog pristupa problemima (LFA - koju je 1960. razvio USAID). Ovaj pristup je široko prihvaćen i razvijan te ima veliku praktičnu primjenu. Navedena metodologija se prihvaća i u procesu pripreme projekata koji će biti usmjereni na financiranje iz europskih i srodnih fondova. Teorijska i praktična vrijednost GOPP metodologije očituje se u sustavnom pristupu procesu identifikacije logičkih veza i odnosa definiranih ovom Strategijom. Integralni dio ovog pristupa je i primjena metodologije upravljanja projektnim ciklusom – PCM. Primjenom ove metodološke osnove, moguće je na transparentan način, osigurati ocjenu onih aktivnosti koje proizlaze iz procesa realizacije strateških opredjeljenja temeljenih na prihvaćenoj viziji i razrađenim ciljevima.

Očekivani rezultati se mogu sagledati u kontekstu polazišnih vrijednosti, pri čemu se naglasak stavlja na izbor indikatora razvoja značajnih za realizaciju ciljeva. To se definira u procesu vrednovanja i nadzora u kojima se ne sagledavaju samo ekonomske, nego i okolišne i društvene koristi prioriteta projekata.

Ovakva metodologija rada predviđa i partnerstvo. Dakle, naglasak je na sveobuhvatnom uključivanju ciljnih korisnika iz političkog, gospodarskog, društvenog i javnog područja interesa, ali i svekolike javnosti.

U svim fazama pripreme Strategije provodile su se konzultacijske radionice. Cilj radionica bila je procjena mogućnosti praktične primjene svih predloženih polazišta i usklađivanje stavova interesnih skupina. Partnerstvo su činili: predstavnici političkih struktura, javne uprave (radni tim) kao i stručnjaci iz gospodarskog i društvenog života. Time je zadovoljena glavna teza GOPP osnove.

Korištenjem SMART koncepcije (specifično, mjerljivo, dostižno, relevantno te vremenski usklađeno) moguće je ocjenjivati rezultate svake faze izrade i provedbe Strategije.

Uloga Partnerskog vijeća bila je ključna je u izradi, ali će biti još važnija u provedbi Strategije. Gradonačelnik grada Karlovca je 30. svibnja 2012. donio Odluku o osnivanju Partnerskog vijeća Grada Karlovca koje broji pedeset i dvoje članova, predstavnika javnog, civilnog i gospodarskog (privatnog) sektora. Partnersko vijeće osnovano je i kao savjetodavno tijelo Grada Karlovca s ciljem definiranja prioriteta te predlaganja razvojnih projekata. Radna skupina (na operativnoj razini zadužena za izradu Strategije) konzultirala je Vijeće tijekom svih glavnih faza izrade Strategije.

Tijekom provedbe strateškog razvojnog dokumenta, osobito prioriteta i programa/projekata koji slijede nakon njegova usvajanja, potrebno je pratiti i vrednovati procese putem godišnjih izvješća provedbenih tijela koja se dostavljaju odgovornim tijelima gradske vlasti i, u konačnici, Gradskom vijeću. Sukladno zaključcima i preporukama izvješća, odobrenim od strane Gradskog vijeća, Strategija se može mijenjati i dopunjavati novim zadaćama. To, ujedno, osigurava visoku razinu otvorenosti i fleksibilnosti Strategije te njezinu sposobnost ubrzane promjene koju donosi razvoj urbane sredine u kontekstu uključivanja Hrvatske u Europsku uniju, ali i u globalna razvojna kretanja. Važno je naglasiti kako će se ovaj plan zasigurno revidirati i nadopunjavati sukladno smjernicama koje donosi ulazak Hrvatske u Europsku uniju i novi nacionalni strateški razvojni okvir s pratećim operativnim programima korištenja strukturnih, investicijskih i drugih fondova.

Strategija razvoja Grada Karlovca nije samo politički dokument, ona je iznimno važan alat za upravljanje Gradom. Njezini prioriteti i ciljevi moraju se uvažavati pri donošenju gradskog proračuna i investicijskih programa, kako nalažu i nacionalne smjernice. Ona postaje i ključni ulazni programski dokument za izradu programskih dokumenata regije i Republike Hrvatske, temeljem kojeg Grad koristi financijska sredstva iz strukturnih, investicijskih i drugih fondova Europske unije pri provedbi odabranih programa i projekata u narednom financijskom razdoblju 2013. godine, te 2014.-2020.

Prilike koje Strategija razvoja Grada Karlovca 2013.-2020. nudi cjelokupnoj zajednici daleko su veće od dosadašnjih. To je i bio jedan od razloga zašto je Gradsko vijeće podržalo izradu ovog plana. Još jednom se pokazalo kako metodologija javne rasprave i sudioničkih radionica, vodi prema postizanju zajedništva u ostvarenju ciljeva. Radni sastanci više od 80 osoba, održavani tijekom 2011. i 2012., razmatrali su i zaključke i ciljeve sektorskih strateških planova donesenih tijekom izrade Strategije, poput Strategije integralnog razvoja ruralnih područja Grada Karlovca 2011.-2015., kao inovativnog i prvog integralnog dokumenta ruralnog razvoja jednog grada u Republici Hrvatskoj, te Strategije razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020. s kojima je potpuno usklađena, kao i sa strateškim razvojnim planovima nadređenih razina, poput Županijske razvojne strategije Karlovačke županije 2011.-2013. kao i s definiranim nacionalnim sektorskim razvojnim planovima.

Ova Strategija uzima u obzir nove okolnosti razvoja Karlovca, posebno ulazak Hrvatske u Europsku uniju. Pripremljena je sukladno smjernicama Strategije regionalnog razvoja 2011.-2013., ključnog nacionalnog dokumenta politike regionalnog razvoja te svih trenutačno poznatih smjernica razvoja Republike Hrvatske za naredno proračunsko razdoblje. Konačno, važno je napomenuti kako se Hrvatska nalazi na razvojnoj prekretnici i procesu detaljnog definiranja nacionalnih prioriteta za sedmogodišnje razdoblje, nakon 2014. godine. Ovaj strateški plan, nakon objave nacionalnih strateških ciljeva, prioriteta i mjera te pratećih operativnih programa, bit će revidiran i potpuno usklađen kako s razvojnim potrebama lokalne zajednice, tako i prema izvorima financiranja razvojnih programa i projekata koji mu budu na raspolaganju.

Sljedeći koraci

Strategija razvoja Grada Karlovca 2013.-2020. važan je korak u njegovom dugoročnom razvoju. Međutim, ona nije nefleksibilan i završni dokument, već dokument koji će se stalno ažurirati i obnavljati. Nakon usvajanja Strategije na Gradskom vijeću, potrebno je realizirati nekoliko koraka.

- Uspostaviti Jedinicu za provedbu projekata koju čine pročelnici upravnih odjela. Ova Jedinica važna je radi osiguranja kontinuiteta, kako sadržaja, tako i partnerskog duha Strategije. Očekuje se da će Jedinica za provedbu projekata (JPP) poštivati načela transparentnosti, partnerstva, koncentracije i supsidijarnosti. Jedinica za provedbu projekata bit će osnovana u sustavu Grada i biti direktno povezana s Razvojnoum agencijom Karlovačke županije. Zadaće Jedinice za provedbu projekata su utvrditi odgovarajuće postupke za upravljanje i koordinaciju, te osigurati funkcioniranje mehanizama nabave u skladu s hrvatskim odredbama, odredbama Europske unije, odnosno odredbama potencijalnih donatora. Jedinica za provedbu projekata bit će zadužena za učinkovito komuniciranje između gradonačelnika, Gradskog vijeća, Partnerskog vijeća te drugih interesnih skupina.
- Konačna prilagodba Strategije razvoja te izrada akcijskog plana provedbe, s indikatorima provedbe, sukladno nacionalno definiranim razvojnim smjernicama i indikatorima, za razdoblje 2014.-2020.
- Praćenje provedbe sukladno načelima utvrđenim u poglavlju Praćenje i vrednovanje strateškog plana.
- Vrednovanje rezultata provedbe strateškog plana na polovici predviđenog trajanja Strategije, sukladno evaluacijskom razdoblju programa i projekata nacionalne razine unutar sedmogodišnjeg proračunskog razdoblja.
- Priprema detaljne analize stanja u administrativnom području grada Karlovca kao podloge za ažuriranje za razdoblje 2014.-2020., posebno ažuriranje vezano uz objavu kompletnih službenih rezultata Popisa stanovništva 2011. i drugih referentnih pokazatelja lokalnog/regionalnog i nacionalnog programiranja za novo programsko razdoblje.
- Donošenje amandmana Strategije vezanih uz velike razvojne i gospodarske projekte čije konačno definiranje sada nije poznato, kako bi se osiguralo sufinanciranje ili sudjelovanje Grada u privlačenju sredstva fondova i drugih ulaganja.
- Uključivanje šire javnosti u donošenje odluka i rješavanje problema vezanih uz razvojne probleme.

Sadržaj:

STRATEGIJA RAZVOJA GRADA KARLOVCA.....	1
ZA RAZDOBLJE OD 2013. DO 2020. GODINE	1
Riječ gradonačelnika.....	3
Uvod.....	4
1. OSNOVNA ANALIZA STANJA.....	12
1.1 Geoprometni položaj, zemljopisne, prirodne i kulturne značajke	12
1.1.1 Položaj, površina i značaj grada u odnosu na širi prostor.....	12
1.1.2 Geoprometni položaj – najvažniji prometni pravci.....	12
1.1.3 Teritorijalna i administrativna organiziranost.....	13
1.1.4 Kulturno- povijesna baština.....	14
1.1.5 Područja od posebnog državnog interesa	16
1.1.6 Minski sumnjivi prostori	17
1.1.7 Prirodne značajke	17
1.2 Stanovništvo i ljudski resursi	18
1.2.1 Obrazovna struktura stanovnika	19
1.2.2 Tržište rada	19
1.2.3 Poljoprivredno stanovništvo	21
1.2.4 Migracije	21
1.3 Fizička infrastruktura	22
1.3.1 Prometna infrastruktura.....	22
1.3.2 Javne telekomunikacije	25
1.3.3 Opskrba energijom	25
1.3.4 Vodoopskrba i odvodnja.....	27
1.4 Zaštita okoliša i prirode.....	29
1.4.1 Gospodarenje otpadom.....	30
1.4.2 Zrak	31
1.4.3 Buka	31
1.4.4 Zaštita prirodne baštine	31
1.5 Gospodarstvo	33

1.5.1 Poljoprivreda	37
1.5.2 Šumarstvo, lov i ribolov	39
1.5.3 Turizam	40
1.5.4 Obrtništvo	41
1.5.5 Poticanje gospodarstva na području grada Karlovca.....	41
1.5.6 Poduzetničke zone	42
1.6 Društveni razvoj zajednice	43
1.6.1 Predškolski odgoj	43
1.6.2 Osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje	44
1.6.3 Visokoškolsko obrazovanje.....	45
1.6.4 Kultura.....	46
1.6.5 Sport.....	47
1.6.6 Zajednica tehničke kulture	48
1.6.7 Civilno društvo	49
1.6.8 Briga o osobama s invaliditetom	49
1.6.9 Zdravstvo.....	49
1.6.10 Socijalna skrb	50
1.7 Institucionalni okvir i financijski izvori za upravljanje razvojem	52
1.7.1 Djelatnost i ovlasti gradske uprave.....	52
1.7.2 Upravna tijela	52
1.7.3 Javne službe	53
1.7.4 Dokumenti prostornog uređenja.....	53
1.7.5 Prihodi i primici u proračunu Grada Karlovca	54
1.8 Međuregionalna i međunarodna suradnja.....	55
1.9 Razvojni planovi i programi	55
1.9.1 Institucije i nadležnost razvoja	55
1.9.2 Provedba strateških dokumenata i razvojnih projekata	56
2. SWOT analiza	57
3. RAZVOJNA VIZIJA, STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE	74
3.1 Vizija i misija	74

3.2	Strateški ciljevi	75
3.2	Prioriteti i mjere	77
4.	HORIZONTALNI CILJEVI.....	114
5.	USKLAĐENOST STRATEŠKIH CILJEVA GRADA KARLOVCA S CILJEVIMA EU, NACIONALNIM I REGIONALNIM STRATEŠKIM CILJEVIMA	115
6.	BAZA PROJEKTNIH IDEJA/PRIORITETNI PROJEKTI.....	117
6.1	Baza projektnih ideja.....	117
6.1.1	Struktura i sadržaj baze projektnih ideja.....	118
6.1.2	Odabir projektnih ideja	119
6.1.3	Kriteriji za odabir razvojnih projekata	119
6.1.4	Preliminarni prijedlog strateških razvojnih projekata (Sažetak).....	122
7.	PROVEDBENI MEHANIZMI	134
7.1	Institucionalni okvir za provedbu	135
7.1.1	Ključni sektorski dionici provedbe	135
7.1.2	Odgovornosti za provedbu.....	136
7.1.3	Financiranje	137
8.	PRAĆENJE I VREDNOVANJE	138
9.	DODACI	140

1. OSNOVNA ANALIZA STANJA

1.1 Geoprometni položaj, zemljopisne, prirodne i kulturne značajke

1.1.1 Položaj, površina i značaj Karlovca u odnosu na širi prostor

Područje grada Karlovca, kao jedinice lokalne samouprave, površine je 401,7¹ km² i čini 11,07% ukupne površine Karlovačke županije. Karlovac je smješten u središnjoj Hrvatskoj (zapadni dio regije Kontinentalna Hrvatska), na hidrografskom čvoru Kupe, Korane, Mrežnice i Dobre, na dodiru nizinske i gorske Hrvatske te Pokuplja i Korduna, na 45°29'34" N i 15°33'11" E na 112,7 mnnv. U najužem je dijelu Hrvatske, svega pedesetak km udaljen od Slovenije i Bosne i Hercegovine. Ima povoljni položaj, nalazi se na najvažnijem poprečnom prometnom pravcu koji iz Srednje Europe i Podunavlja (iz Poljske i Ukrajine, Češke i Slovačke, Austrije i Mađarske, sjevernih dijelova Slovenije i nekih drugih susjednih država), ali i iz kontinentalnih sjevernih i istočnih krajeva Hrvatske preko Zagreba, jadranskim prirodnim prometnim pravcem i kroz ključno pokupsko - karlovačko prometno čvorište, vodi do hrvatskih jadranskih luka i središta.

Gradsko središte (uže područje naselja Karlovac) nije udaljeno više od 10 – 25 km od pojedinih naselja unutar gradskog teritorija, dok je udaljenost od drugih okolnih nadlokalnih i važnijih lokalnih središta, unutar jedinica lokalne samouprave u njegovom gravitacijskom utjecaju, 10 – 70 km. Nije velika ni njegova udaljenost od nekih većih gradskih središta u Hrvatskoj i u susjednim državama: Sloveniji i Bosni i Hercegovini (Tablica 1).

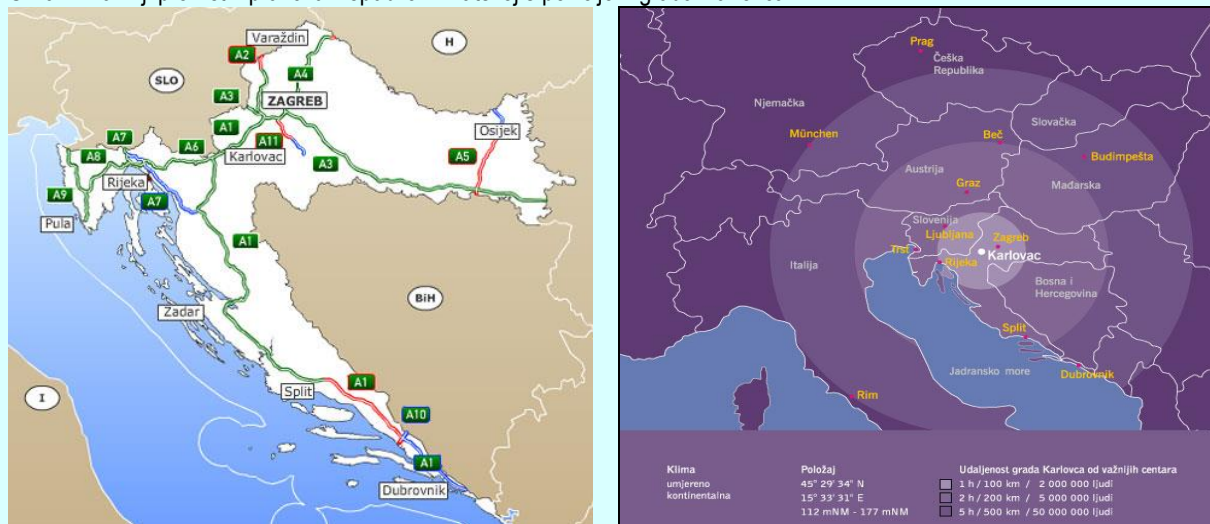
Tablica 1. Udaljenost Karlovca od značajnijih gradskih središta šireg okruženja

Gradska središta	Udaljenost	Gradska središta	Udaljenost
Rijeka	113 km	Metlika	33 km
Sisak	100 km	Novo Mesto	60 km
Zagreb	54 km	Bihac	101 km
Split	360 km	Cazin	88 km
Črnomelj	41 km	Velika Kladuša	51 km

Izvor: UO za komunalno gospodarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša, 2012.

1.1.2 Geoprometni položaj – najvažniji prometni pravci

Slika 1. Važniji prometni pravci u Republici Hrvatskoj s pozicijom grada Karlovca

Izvor: www.bestinvestcity.com, 2012.

¹ Izvor: ARKOD, 2012.

Da je Karlovac na važnom prometnom čvorištu uvidjelo se još u 18. st. kada je počela gradnja suvremenih cesta koje su povezivale Karlovac s morem. Prve takve ceste su: Karolinska cesta ili Karolina koja je povezala Karlovac s Bakrom i Rijekom (105 km), Jozefinska cesta ili Jozefina (113 km) koja je povezivala Karlovac i Senj te Lujzinska cesta ili Lujzijana koja je povezivala Karlovac s Rijekom (140 km).

Karlovac je smješten na trasi međunarodne željezničke prometne koridorske grane Vb (Rijeka-Zagreb-HR/H granica-Budimpešta, Paneruopski koridor V), a ujedno je i točka razdvajanja/spajanja (čvorište) europskih cestovnih pravaca E65 i E71. Spomenutim europskim cestovnim pravcem E71 ostvaruje se unutareuropska prometna veza, a preko E65, veza sjeverne Europe i Azije.

Dominantni cestovni pravci državne hrvatske mreže cesta dijelom su tih značajnih E-cesta (cestovni Paneuropski koridor).

Ključna hrvatska i europska transversala, poveznica sjever-jug Hrvatske, autocesta (A1), državna cesta D1, kao i državni cestovni pravac D3 kojim se ostvaruje veza kontinentalnog i primorskoga dijela Hrvatske, presijecaju gradsko područje Karlovca. Nadalje, uski pojas karlovačkog područja omogućuje najkraću vezu između susjednih država Slovenije i Bosne i Hercegovine. Također, izgrađene željezničke pruge međuregionalnog i šireg povezivanja (Paneuropski koridor Vb) doprinose obilježju Karlovca kao prepoznatljivog tranzitnog prometnog čvorišta. Karlovcu je omogućena uloga distribucijskog čvorišta i u drugim ključnim infrastrukturnim projektima (glavni državni elektroprijenosni sustavi, jadranski naftovod, magistralni plinovodi, magistralne državne telekomunikacijske veze-svjetovalodni kabeli).

1.1.3 Teritorijalna i administrativna organiziranost

Temeljem Zakona o lokalnoj područnoj (regionalnoj) samoupravi, Karlovac pripada skupini velikih hrvatskih gradova. Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u RH (NN br.86/06, 125/06, 16/07, 46/10, 145/10), **Grad Karlovac čine 52 samostalna naselja:** Banska Selnica, Banski Moravci, Blatnica Pokupska, Brezova Glava, Brežani, Brođani, Cerovac Vukmanički, Donja Trebinja, Donje Mekušje, Donji Sjeniĉak, Gornja Trebinja, Gornje Stative, Gornji Sjeniĉak, Goršćaki, Husje, Ivanĉići Pokupski, Ivanković Selo, Ivošević Selo, Kablar, Karasi, Karlovac, Klipino Brdo, Kljaić Brdo, Knez Gorica, Kobilic Pokupski, Konjkovsko, Koritinja, Ladvenjak, Lipje, Luka Pokupska, Mahiĉno, Manjerovići, Okić, Popović Brdo, Priselci, Reĉica, Ribari, Skakavac, Slunjska Selnica, Slunjski Moravci, Šebreki, Šišljavić, Tušilović, Tuškani, Udbinja, Utinja, Vodostaj, Vukmaniĉ, Vukoder, Zadobarje, Zagraj i Zamršje.

1.1.3.1 Gustoća naseljenosti

Prema popisu stanovništva iz **2011. na području grada Karlovca živi 55.705 stanovnika**, pa je prosjeĉna gustoća naseljenosti iznosila 136,63 stanovnika na km², što je 3,8 puta veća gustoća od županijskog prosjeka (oko 35,55 st/km²), odnosno dvostruko je veća od hrvatskog prosjeka (78,1 st/km²). Važna znaĉajka ovog područja je velika koncentracija stanovništva u gradskom naselju Karlovac gdje je, u vrijeme popisa 2011., na 23,3% površine (93,87 km²) živjelo 46.833 stanovnika ili ĉak 84,07% svih stanovnika ove jedinice lokalne samouprave s gustoćom naseljenosti od 498,91 stanovnika/km². U njegovoj okolini, na 76,7% površine (307,83 km²), svega je 8.872 stanovnika, ili samo 15,9% stanovništva, s prosjeĉnom gustoćom naseljenosti od svega 28,82 stanovnika na km². To ukazuje na izrazitu polarizaciju prostora- s jedne strane na veliko gradsko naselje, a s druge strane na brojna mala, ruralna naselja. Od ostalih naselja u okolini gradskog područja 23 naselja je imalo manje od 100 stanovnika (od kojih 1 bez stanovnika), 23 naselja je imalo između 100 i 500 stanovnika, a samo 6 samostalnih naselja imalo je više od 500 stanovnika. Posebno se pogoršalo demografsko stanje u jugoistoĉnom području grada Karlovca.

1.3.1.2 Sustav središnjih naselja

Gradsko naselje Karlovac ima ulogu regionalnog središta - središta Karlovaĉke županije i središta jedinice lokalne samouprave - Grada Karlovca. U njemu je došlo do velike, gotovo pretjerane, koncentracije stanovnika, stanova, ali i gospodarskih subjekata te brojnih središnjih usluĉnih funkcija: niĉih kategorija koje koristi gradsko stanovništvo u njihovom okruženju, pa do srednjih i viših kategorija koje koriste i stanovnici drugih naselja na području Grada, ali i iz susjednih, gravitirajućih područja. Na taj naĉin, Karlovac pripada temeljnoj mreži gradskih središta na prostoru Republike Hrvatske.

Karlovac je formirao svoju socioekonomsku regiju osamdesetih godina prošlog stoljeća u radijusu dnevnih migracija pri ĉemu su gradovi Karlovac i Duga Resa, svojim urbaniziranim okolicama, međusobno srasli i

funkcionalno integrirali čineći zajedničku socioekonomsku regiju. Grad Karlovac je u zoni dnevne migracije grada Zagreba. Na sjevernom dijelu prigradskog, urbaniziranog područja Karlovca razvilo se u lokalno središte: naselje Mahično (522 stanovnika). Na prostoru karlovačkog Pokuplja razvila su se lokalna središta: Šišljavić (457 stanovnika) i Rečica (538 stanovnika) koja dijeli funkcije s naseljem Luka Pokupska (360 stanovnika), a na kordunskom pobrđu, prema jugoistoku, lokalno središte je Skakavac (233 stanovnika). U njima su se razvile sve glavne, središnje, uslužne funkcije potrebne lokalnom stanovništvu u svakodnevnom životu (župni ured, pošta, osnovna škola, zdravstvena ambulanta i najnužnije trgovine, ali i neke druge središnje uslužne funkcije, odnosno neki drugi sadržaji i gospodarski subjekti). U jugoistočnom dijelu razvilo se nekoliko pomoćnih središnjih naselja u kojima su samo neke od središnjih uslužnih funkcija. To su naselja: Cerovac Vukmanički (902 stanovnika), Tušilović (631 stanovnik) koji dijeli funkcije s naseljem Brezova Glava (135 stanovnika) i Vukmanić (207 stanovnika). Među ostalim naseljima, dvadesetak je naselja imalo pojedinačne središnje funkcije, dok je ostalih dvadesetak naselja bilo bez središnjih funkcija.

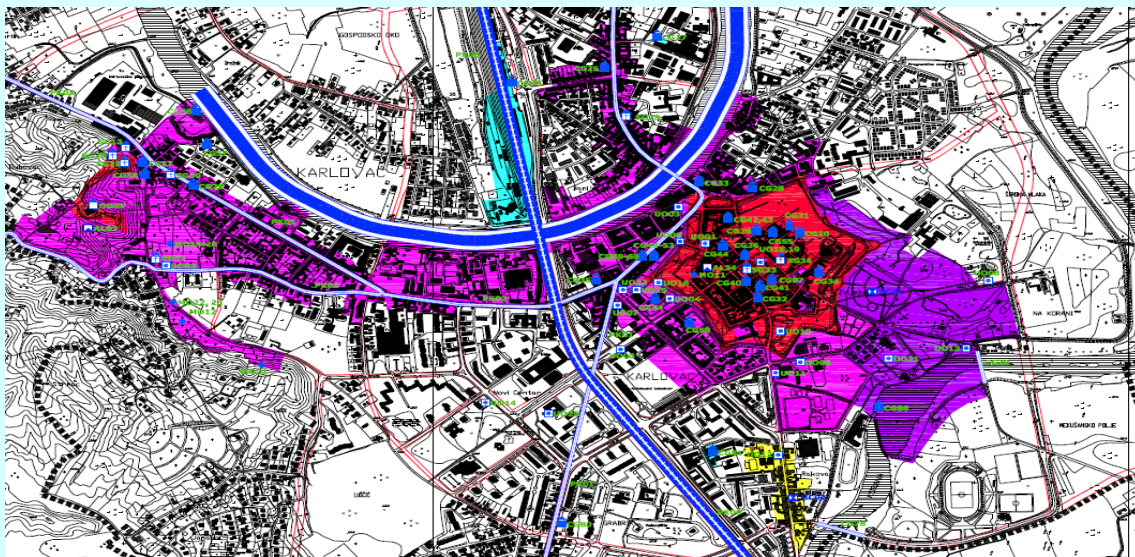
1.1.4 Kulturno- povijesna baština

Nepokretna kulturna dobra na području grada Karlovca detaljno su utvrđena Konzervatorskom podlogom zaštite i očuvanja kulturnih dobara Ministarstva kulture - Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Karlovcu, izrađenom 2009. godine za potrebe izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Karlovca. Pri čemu je izrađen i prijedlog mjera zaštite (PMZ). Također je sačinjen i prijedlog mjera zaštite (PMZ). Karlovac, među prvim gradovima u Hrvatskoj, ima elaborat iz područja urbane ekologije s registriranim i opisanim oštećenjima građenjem. Obuhvaćena su i oštećenja spomenika kulture i aktualni planovi čije ostvarenje bi dovelo do daljih velikih šteta u gradu i njegovoj okolici. Strategija kulturnog razvoja Grada Karlovca za razdoblje od 2014. do 2024. godine definirat će način upravljanja materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom, ustanovama kulture i ostalim subjektima aktivnim u kulturi, kao i kulturnim programima/projektima i manifestacijama.

1.1.4.1 Povijesne graditeljske cjeline

Na ovom prostoru, najveću pozornost zavrđuje Karlovac - kulturno povijesna urbanistička cjelina, s 3 zone zaštite: zonom „A“ (potpuna zaštita povijesnih struktura), zonom „B“ (djelomična zaštita) i zonom „C“ (ambijentalna zaštita). Značajan je i zaštićeni potez ulice Rakovac u Karlovcu.

Slika 2. Zaštićene kulturno-povijesne cjeline: Karlovac (s tri zone zaštite) i Rakovac (žuto)

Izvor: Izvod iz Kartografskog prikaza 4.2. Izmjena i dopuna GUP- a grada Karlovca, 2011.

Zvijezda

Najznačajniji dio kulturno-povijesne urbanističke cjeline Karlovca je područje unutar zone „A“ (crvena boja) koje obuhvaća najstariju gradsku jezgru. Ona ima izuzetnu vrijednost jer je prvi izgrađeni „idealni“ grad u duhu renesansnog shvaćanja obrambenog i životnog prostora, projektiran prema načelima renesansne arhitekture sa

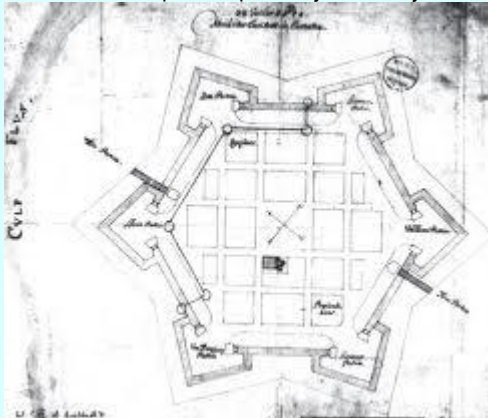
simetričnim kompozicijama primijenjenim na planiranje grada. Zajedno s, kasnije izgrađenim, gradovima Nove Zamky i Palmanova predstavlja stilski čist primjer renesansne arhitekture u Europi i svijetu.

Gradnja strateške vojne tvrđave, radi obrane od prodora Turaka, započela je između rijeka Kupe i Korane 13. srpnja 1579. godine pod vodstvom graditelja Martina Gambona. Dan početka gradnje i danas se slavi kao rođendan Karlovca.

Tvrđava je izgrađena u obliku šesterokrake zvijezde s ortogonalnim rasterom 12 ulica, simetričnim stambenim blokovima oko središnjeg trga s javnim funkcijama, obodnim zemljanim bedemima ojačanim na krakovima zidanim bastionima te okolnim šancem i glacisom koji su prilagođeni obrambenim sustavima onovremene ratne tehnike.

Zvijezda je zadržala konturu vanjskog fortifikacijskog sustava, sačuvana je stambena i javna namjena građevina unutar jezgre kao i kasnije nastale povijesne ceste Karolina, Jozefina i Lujzijana koje su je povezivale s okolnim prostorom. Jugoistočno uz Koranu, širi se zaštićeno područje (dio zone „B“ i „C“) - zelena rekreacijska zona.

Slike 3. i 4. Prvi poznati plan Zvijezde i Zvijezda iz zraka danas

Izvor: www.karlovac.hr

Izvor: www.croatia.hr, 2012.

Zbog urbanizacije Karlovca i njegova širenja izvan povijesne jezgre, došlo je do depopulacije i propadanja građevinske strukture Zvijezde, iako je ona, tijekom cijele povijesti, pokazala svoj vitalitet. Najnovija razaranja pretrpjela je tijekom Domovinskog rata.

1.1.4.2 Povijesne građevine

Ova skupina graditeljske baštine najraznovrsnija je i najbrojnija. Obuhvaća 142 povijesne građevine (87 civilnih, 40 sakralnih, 5 obrambenih i 10 gospodarskih). Veliki dio nalazi se u zaštićenoj povijesnoj cjelini Karlovca, ali i u širem gradskom prostoru.

Neke od istaknutijih povijesnih građevina u širem području Karlovca su: Dubovac, utvrđeni grad na sjeverozapadnom dijelu Karlovca, četverokutna kula sagrađena je, vjerojatno, u XIII. st.; crkva Majke Božje Snježne s pavlinskim samostanom u Kamenskom. Osnovana ih je 1404. godine grofica Katarina Frankopan Metlička. Crkva je, u izvornoj strukturi, gotička. U kasnijem razdoblju je barokizirana. Župna crkva sv. Ivana Krstitelja u Rečici, naselju 10 km istočno od Karlovca, jednobrodna je barokna građevina sagrađena 1737. god. Steničnjak, ruševine nekog velikoga utvrđenoga grada u Donjem Sjeničaju, jugoistočno od Karlovca. U Steničnjaku je održan zadnji odvojeni Sabor Kraljevine Hrvatske, 17. srpnja 1558., važan radi donošenja odluke o obrani zemlje od Turaka.

1.1.4.3 Etnografska i arheološka baština

Ratna razaranja u prošlosti i tijekom Domovinskog rata uzrokovala su dodatno iseljavanje stanovništva ostavivši neizbrisiv trag na kulturnoj baštini. Tijekom tog procesa smanjuje se ili potpuno nestaje i nematerijalna etnografska baština (način života i privređivanja, običaji, folklor i dr.). Najvredniji dio sačuvane etnografske baštine su 72 građevine - tradicijske kuće i tradicijske okućnice. Većina ih se nalazi u dolini rijeke Kupe, u selima Rečica, Luka Pokupska, Šišljavić, Zamršje, ali i u drugim područjima grada Karlovca.

Istaknutiji arheološki lokaliteti na karlovačkom području su Gradac - Orlovac, Orlica - između naselja Vodostaj i Donje Mekušje, zona oko samostana u Kamenskom, te lokaliteti u Donjem Sjeničaju, u zoni starog grada

Steničnjaka. Većina arheoloških lokaliteta, kao rezultat slabe istraženosti, a ne njihove važnosti i brojnosti, nema pravni status zaštite u smislu Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Arheološka baština smatra se ugroženom i najmanje zaštićenom.

1.1.4.4 Povijesne komunikacije

Na karlovačkom području utvrđene su sljedeće povijesne komunikacije: Karolinska cesta prema Bakru (danas Primorska ul.-Kalvarija), Jozefinska cesta prema Senju (danas Nazorova-Sarajevska-Riječka ul.), Lujzinska cesta za Rijeku (danas Marmontova aleja-Gornje Stative), stara cesta Karlovac - Zagreb, željeznička pruga Karlovac - Zagreb, te rijeka Kupa, od Karlovačke pivovare do ušća rijeke Korane u rijeku Kupu.

Povijesne komunikacije treba štiti kako bi se zadržale njihove trase, a ukoliko su ih imale, i drvoredi. Povijesni plovni put rijekom Kupom do zaštićenog „žitnog magazina“ kod Karlovačke pivovare, trebalo bi oživjeti u prometnom i turističkom smislu.

1.1.4.5 Opće mjere zaštite kulturnih dobara

Među 303 nepokretna kulturna dobra na području grada Karlovca² nalaze se i tri urbane cjeline, jedna ruralna cjelina, 6 povijesnih komunikacija, 5 obrambenih građevina, 40 sakralnih građevina, 10 gospodarskih građevina i 87 civilnih građevina. Značajke kulturnog dobra imaju 72 etnološke građevine, 22 objekta urbane opreme, 23 memorijalna obilježja i 34 potencijalna arheološka lokaliteta.

Mjere zaštite i očuvanja zaštićenih (Z) i preventivno zaštićenih (P) kulturnih dobara, po službenoj dužnosti, utvrđuje i provodi nadležno tijelo - Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Karlovcu.

Mjere zaštite i očuvanja evidentiranih (E) kulturnih dobara utvrđene su prostorno-planskom dokumentacijom Grada Karlovca, a Grad ih može i treba zaštititi gradskom odlukom, u skladu sa Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Povijesne građevine treba primjereno održavati, uključujući i zaštićenu neposrednu okolicu, radi zadržavanja ili uspostave izvornog ambijenta i organizacije prostora u kojem je kulturno dobro nastalo te ih primjereno koristiti i prezentirati. Zbog alarmantne situacije, potrebno je izraditi i provesti program hitnih mjera zaštite kulturnog krajolika, dopuniti zaštitu Zvijezde, izraditi i provesti program hitnih mjera zaštite etnografske baštine, uključujući i dokumentiranje stanja (fotografiranje, audio i video zapise, arhitektonsko dokumentiranje i sl.) kako materijalnih, tako i nematerijalnih kulturnih dobara. Program treba izraditi i provesti u suradnji s nadležnim tijelima Ministarstva kulture u razdoblju, ne dužem, od 5 godina. Građevine koje su u dobrom stanju treba primjereno održavati. Sustavna arheološka istraživanja predstavljaju način kojim se mogu stvoriti preduvjeti za formalnu zaštitu prema Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

1.1.5 Područja od posebnog državnog interesa

Naselja grada Karlovca koja su pod posebnom državnom skrbi, pripadaju drugoj skupini naselja koja su bila okupirana za vrijeme Domovinskog rata, a nisu određena u prvoj skupini. To su sljedeća naselja: Banska Selnica, Banski Moravci, Blatnica Pokupska, Brezova Glava, Brežani, Brođani, Cerovac Vukmanički, Donja Trebinja, Donji Sjeničak, Gornja Trebinja, Gornji Sjeničak, Ivanković Sela, Ivošević Selo, Kablar, Kamensko, Karlovac – dijelovi Gornjeg Mekušja, Sajevca i Turnja, te Klipino Brdo, Kljaić Brdo, Knez Gorica, Lipje, Manjerovići, Okić, Popović Brdo, Ribari, Skakavac, Slunjska Selnica, Slunjski Moravci, Tušilović, Udbinja, Utinja i Vukmanić, što čini 10% ukupne površine grada Karlovca.

Ne postoje dostupni i sistematizirani podaci o financiranim programima i realiziranim projektima na području od posebne državne skrbi jer ne postoji organizirana baza podataka gdje se vode svi financirani projekti i sredstva dobivena od državnih institucija, a koja financijski potiču programe oporavka na slabije razvijenim područjima. Podaci Uprave za područja posebne državne skrbi, Regionalni ured Karlovac, govore da je Programom za

² Tabela prikaz unutar Konzervatorske podloge zaštite i očuvanja kulturnih dobara Ministarstva kulture-Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Karlovcu, 2009.

stambeno zbrinjavanje na PPDS-u, izgrađeno ukupno 24 objekta, a 15 objekata i 10 građevinskih zemljišta darovano je korisnicima.

1.1.6 Minski sumnjivi prostori

Prema podacima Hrvatskog centra za razminiranje, na karlovačkom području razminirani su svi stambeni i gospodarski objekti kao i objekti komunalne infrastrukture i minski sumnjivi prostori.

1.1.7 Prirodne značajke

1.1.7.1 Klimatske značajke

Klima karlovačkog područja je, kao i u najvećem dijelu Hrvatske, umjereno topla kišna klima izraženih godišnjih doba bez izrazito suhog razdoblja, uz manju količinu oborina tijekom zime. Srednja temperatura najhladnijeg mjeseca u godini je između -3 C° i 18 C° , dok je srednja temperatura najtoplijeg mjeseca u godini između 10 C° i 22 C° . Ovaj tip klime iskazujemo klimatskom formulom Cfbw, a uvriježeni naziv je klima bukve.

Srednja temperatura zraka najniža je u siječnju ($-0,2\text{ C}^{\circ}$) a najviša u srpnju ($21,3\text{ C}^{\circ}$). Apsolutni minimum od $-25,2\text{ C}^{\circ}$ zabilježen je u veljači, a maksimum $42,4\text{ C}^{\circ}$ u srpnju. Trajanje sijanja sunca je prosječno 1870 sati, slično kao i u drugim kontinentalnim gradovima, ali je magla česta pojava (prosječno 78,1 maglovitih dana/godišnje).

Obilježja oborinskog režima kao i vrijednosti ostalih klimatskih elemenata razlikuju se na sjevernom i južnom području. Klima sjevernije od linije Netretić – Karlovac - Rakovica je Cfbw” što znači da se javljaju dva oborinska maksimuma, u kasno proljeće i kasnu jesen. Južnije od navedene linije je prijelazni tip klime Cfw'w”b koji karakterizira kišovito razdoblje u jesen, glavni minimum oborine zimi i kraće suho razdoblje ljeti.

1.1.7.2 Zemljopisne značajke

Na području grada Karlovca ističu se dvije prirodne i gospodarske prostorne cjeline: niski i naplavno-močvarni dijelovi te rubna pobrđa.

Niski i naplavno - močvarni dijelovi karlovačkog Donjeg Pokuplja, južni rubni dijelovi karlovačke kotline sa složenim hidrografskim čvorištem, čine sastavci dijelova rijeke Kupe te njezinih pritoka Kupčine (dijelom kanalizirane), Velike Utinje, Dobre i Korane s pritokama Mrežnicom i Radonjom. Većim dijelom se prostiru s lijeve strane i sjeverno od toka rijeke Kupe (108 - 121 m nadmorske visine), a manjim dijelom s desne strane i južno od Kupe (110 - 130 m nadmorske visine). Ovi prostori su, zbog svojih livada i pašnjaka, resursna osnova za razvoj mliječnog govedarstva što je jedna od glavnih aktivnosti lokalnog stanovništva.

Desno i južno od toka rijeke Kupe, iznad pokupske nizine, prostiru se i izdižu brežuljci s terasastim zemljištem tzv. rubna pobrđa. Ovo valovito, tercijarno rubno pobrđe, nadmorske visine ispod 400 m, sastavljeno je od mladotercijarnih sedimenata lapora, gline (sirovina za rad ciglane), pješčenjaka, šljunka i pijeska, a pretežno je pod šumom, vinogradima i voćnjacima.

Ovo je područje seizmički i tektonski jako aktivno, naročito u prošlosti, na što ukazuju nestabilnost tla i prisutnost aktivnih termalnih i mineralnih izvora u rubnim naseljima. To je zona VII° seizmičnosti prema MCS ljestvici.

Na teritoriju grada Karlovca se, osim karakteristično urbanih dijelova (cjelovita i necjelovita gradska područja, industrijska područja) te dijelova pod infrastrukturnim objektima, mogu uočiti veća područja kultiviranih i poljodjelskih ili, većim dijelom, poljodjelskih cjelina i šuma (uglavnom bjelogorične). Velika područja zauzimaju tzv. prijelazna područja šume, nastala zaraštanjem nekadašnjih pašnjaka, livada košanica ili poljoprivrednih zemljišta.

1.1.7.3 Hidrološke značajke

Područje grada Karlovca karakterizira sliv rijeke Kupe koji čine porječja rijeka: Kupe, Dobre, Mrežnice i Korane. Sliv rijeke Kupe karakteriziraju nesimetričnost (70% pritoka smješteno je na desnoj obali toka rijeke Kupe) i koncentracija (glavne rijeke sliva - Dobra, Korana i Mrežnica ulijevaju se u rijeku Kupu na vrlo uskom prostoru).

Na području grada Karlovca prisutne su sljedeće površinske vode:

- ≈ rijeke: Kupa, Korana, Mrežnica, Dobra, Velika i Mala Utinja,
- ≈ potoci južnih obronaka (Radonja) i jugoistočnih obronaka Donjeg i Gornjeg Sjeničaka,

- ≈ vode stajačice: umjetna jezera, ribnjaci,
- ≈ geotermalni izvori (Rečica),
- ≈ neistražene podzemne vode (pitke, mineralne),
- ≈ ribnjaci Šumbar.

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none"> • vrijedno kulturno-povijesno područje • velik broj zaštićenih spomenika kulturne baštine • značajni prirodni resursi i vrijednosti • veliki hidrološki značaj, u nacionalnim okvirima • povoljan položaj Karlovca (blizina drugih središta u HR i EU), na trasama važnim prometnih pravaca-pogodnost za budući razvoj • izrađen elaborat iz područja urbane ekologije s registriranim i opisanim oštećenjima građenjem • umjerena kontinentalna klima 	<ul style="list-style-type: none"> • izrazita polarizacija na veliko, urbano/gradsko i mala ruralna naselja • 80% ruralnog područja sa samo 20% stanovnika - izražena depopulacija ruralnih naselja • depopulacija i propadanje Zvijezde • nedostatak sredstava za održavanje i obnovu kulturne i prirodne baštine • nedostatak ukupne koncepcije prostornog razvoja Karlovca u svrhu gospodarenja resursnom osnovom (koncepcija prostornog razvoja i koncepcija valorizacije u svrhu gospodarskog razvoja)
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> - izrada prostorno-planske dokumentacije za revitalizaciju povijesnih građevina i prostora s kulturnim krajolikom - zaštita kulturne baštine na definiranim područjima - razvijanje svijesti o značaju Zvijezde - mjere zaštite zbog seizmoloških i tektonski aktivnog tla 	<ul style="list-style-type: none"> - redovno održavanje povijesnih građevina iziskuje značajna financijska sredstva - ne postoji baza podataka o programima oporavka PPD - degradacija graditeljske baštine gradnjom značajne državne komunalne i industrijske infrastrukture

1.2 Stanovništvo i ljudski resursi

Grad Karlovac, prema Popisu stanovništva 2011., ima 55.705 stanovnika, odnosno 43,2% ukupnog stanovništva Karlovačke županije. U ukupnom stanovništvu Karlovca veći udio imaju žene 53%, odnosno 29.543 osobe, dok je muškaraca 47% (26.162 osobe). Dobna struktura stanovnika ukazuje na mali udio djece i mladih (18,2% ili 10.191 osoba do 19 godina starosti), dok je stanovnika starijih od 60 godina 26,8% (14.942 osobe). Jedan od osnovnih pokazatelja starosti stanovništva je i indeks starenja koji pokazuje omjer starog i mladog stanovništva. Indeks starenja za Hrvatsku u 2011. godini, iznosio je 115, što ukazuje na ubrzani proces starenja stanovništva. Index starenja stanovništva Karlovca je 146,6 pa se karlovačko područje svrstava u „stara“ područja Republike Hrvatske, iako je ispod prosjeka Županije (149,0). Prosječna starost stanovnika je 43,8 godina (što je više od državnog prosjeka od 41,7, te ispod županijskog prosjeka od 44 godine). Koeficijent starosti stanovnika je 26,8

što je također više od nacionalnog prosjeka (24,1), ali manje od županijskog prosjeka od 27,3. Prisutan je i negativni prirodni prirast (-270 stanovnika u 2010.) i on se, uz negativan migracijski saldo, smatra jednim od glavnih razloga depopulacije grada Karlovca.

Radno aktivno stanovništvo (15-64 godine starosti) obuhvaća 36.833 osobe, odnosno 66,1% ukupnog stanovništva Karlovca, odnosno 43,6% radno aktivnog stanovništva Karlovačke županije. U kontingentu radno aktivnog stanovništva grada Karlovca 51% (18.819) čine žene, dok 49% (18.014) čine muškarci.

Prema narodnosti, najveći broj stanovnika grada Karlovca su Hrvati (88,21% ili 49.140 osoba), dok se 9,8% osoba (6.565) izjasnilo pripadnicima neke od nacionalnih manjina. Najbrojnija je skupina srpske nacionalne manjine s 8,01% od ukupnog broja manjinskih predstavnika, dok, primjerice, Roma ima samo 0,04% (24 osobe su se izjasnile kao Romi³)⁴.

1.2.1 Obrazovna struktura stanovnika

Od ukupnog radno aktivnog stanovništva, prema podacima iz Popisa stanovništva 2001⁵ g., 33,38% osoba starijih od 15 godina ima završeno najviše osam razreda osnovne škole, od čega njih 15,27% ima nezavršenu osnovnu školu. Manja zastupljenost više ili visoko obrazovanih odražava se na negativne trendove u gospodarstvu i u zapošljavanju.

Tablica 2. Stanovništvo grada Karlovca prema razini obrazovanja 1981.-2001., usporedba s Karlovačkom županijom.

Broj stanovnika bez završenog osnovnog obrazovanja od 1981. godine do 2001. godine									
	Bez završene osnovne škole, (aps.)			Bez završene osnovne škole, %					
	1981.	1991.	2001.	1981.	1991.	2001.			
KARLOVAC	21.525	14.958	8.831	38,48	24,48	17,33			
Karlovačka županija	78.881	57.086	31.915	52,29	37,48	26,32			
Stanovništvo prema razini završenog obrazovanja od 1981. do 2001. godine									
	Srednja škola, %			Viša škola, %			Fakultet, %		
	1981.	1991.	2001.	1981.	1991.	2001.	1981.	1991.	2001.
KARLOVAC	35,36	39,92	50,62	3,88	5,58	5,02	4,33	6,14	8,24
Karlovačka županija	24,38	31,53	43,74	2,37	3,76	3,58	2,15	3,44	5,03

Izvor: Popis stanovništva i stanova 1981.: *Tablogrami po naseljima*, Republički zavod za statistiku, Zagreb; *Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gospodarstava 31. ožujak 1991.*, *Stanovništvo prema školskoj spremi, pismenosti i spolu po naseljima, dokumentacija 884*, DZS, Zagreb, 1992.; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2001.*, 2. izdanje, CD, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2003. *Rezultati po naseljima*.

1.2.2 Tržište rada

Broj zaposlenih osoba u gradu Karlovcu u 2010. godini je iznosio 17.910, što predstavlja pad zaposlenosti od 4,22% u odnosu na prethodnu godinu⁶.

Prema izvješću Državnog zavoda za statistiku, 2010. godine najviše je osoba zaposlenih u pravnim osobama u sektoru prerađivačke industrije 28,20% (5.051) koja, stoga, predstavlja i najvažniju djelatnost. Potom je velik broj osoba zaposleno u javnoj upravi i obrani 18,90%. Djelatnost trgovine zapošljava 11,82% (2.117), dok djelatnosti zdravstvene zaštite, socijalne skrbi i obrazovanja zapošljavaju svaka oko 7% osoba.

³ Op.a. Romi u Karlovcu predstavljaju nacionalnu manjinu koja službeno prema popisu stanovništva iz 2011.god. broji dvadesetak pripadnika što nije u skladu sa stvarnim stanjem – stvarni broj pripadnika romske manjine u gradu Karlovcu je veći jer se veliki broj nacionalno ne izjašnjava kao Romi. Egzistira problem društvene integracije romske populacije u glavninu društva zbog slabe obrazovanosti, neuključenosti u formalne oblike rada, obrazovanja, specifičnog načina življenja te su u većoj ili manjoj mjeri marginalizirani ekonomski, prostorno, kulturološki i politički.

⁴ Izvor: Popis stanovnika 2011, DZS

⁵ Op.a. U trenutku izrade osnovne analize stanja nisu bili objavljeni svi rezultati podataka iz Popisa stanovništva 2011.g. zbog čega su u analizi navedeni jedini poznati podaci, iz Popisa stanovništva 2001., daljnjom objavom službenih podataka DZS-a, podaci će se revidirati.

⁶ Op.a. Analiza zaposlenosti prema podacima DZS izrađena samo za potrebe ovog strateškog plana, prosinac 2010., objavom službenih podataka DZS-a, podaci će se revidirati.

Promatrajući strukturu zaposlenosti u 2010. i 2009. godini, smanjen je udio žena u zaposlenom stanovništvu. Od ukupnog broja zaposlenih u 2010. godini 40% (7.318) su žene, a 60% (10.592) su muškarci.

Tablica 3. Zaposleni u pravnim osobama, prema NKD-u, u Karlovcu

Sektori prema NKD-u:	Broj zaposlenih			
	2009.		2010.	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
UKUPNO	18.700	7.658	17.910	7.318
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	174	69	182	69
Rudarstvo i vađenje ruda	–	–	–	–
Prerađivačka industrija	5.158	1.518	72	52
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	309	72	303	71
Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	357	52	352	55
Građevinarstvo	967	117	858	120
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	2.307	1.327	2.117	1.237
Prijevoz i skladištenje	928	169	832	138
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	253	153	215	142
Informacije i komunikacije	206	59	188	49
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	516	397	482	369
Poslovanje nekretninama	21	5	19	5
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	448	193	390	180
Administrativne i pomoćna uslužne djelatnosti	391	110	371	106
Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	3.508	1.011	3.386	982
Obrazovanje	1.370	1.068	1.375	1.063
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1.420	1.106	1.408	1.092
Umjetnost, zabava i rekreacija	233	136	230	126
Ostale uslužne djelatnosti	134	96	151	103

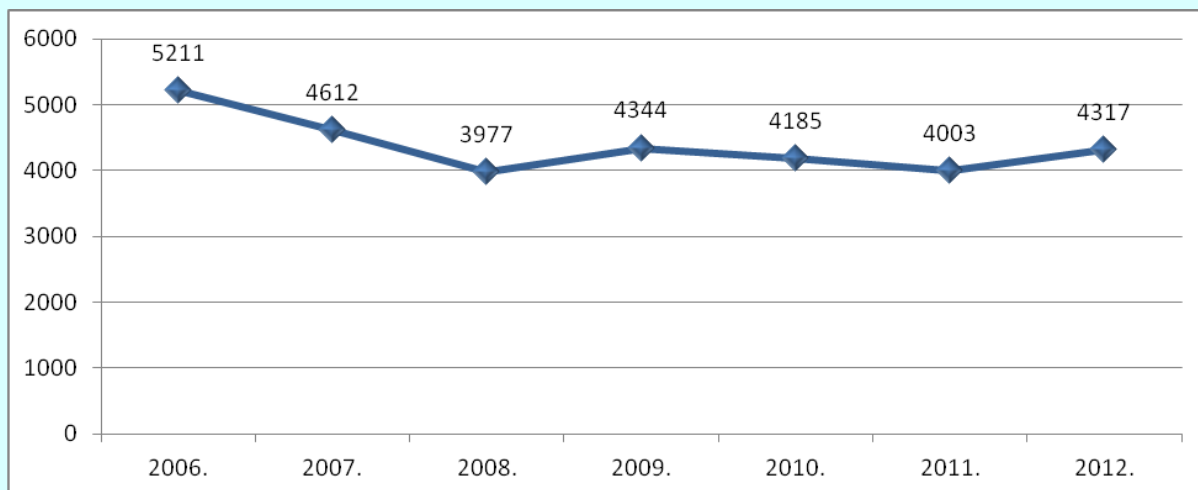
Izvor: DZS, 2010.

Stopa nezaposlenosti nije dostupna na gradskoj, već samo na županijskoj razini i ona za 2011. godinu iznosi visokih 17,9%⁷. Nezaposlenost u Karlovcu ima trend pada od 2006. do 2008. godine kada se ponovno bilježi rast nezaposlenosti do 2012. (slika 5).

Prema podacima HZZ-a, 31. prosinca 2012. u Karlovcu je evidentirano 4.317 nezaposlenih, odnosno 11,7% radno aktivnih stanovnika, što je ispod državnog prosjeka.

U ukupnom broju nezaposlenih 57,5% čine žene (2.486 osoba). Izuzetno velik udio u ukupnom broju nezaposlenih čine mladi 29,6% (od toga je 55,1% mladih žena) te stariji od 45 godina 40,2% (od kojih je 56,4% žena).

⁷ HGK; Županijska komora Karlovačke županije, Gospodarska kretanja u Karlovačkoj županiji, 2012.

Slika 5. Boj nezaposlenih u gradu Karlovcu na dan 31.prosinca u razdoblju 2006.-2012. (Izvor: HZZ)

Obrazovna struktura nezaposlenih je loša, čak 86,6% ima završenu samo osnovnu ili srednju školu, što predstavlja jedan od ozbiljnijih ograničavajućih faktora razvoja.

Tablica 4. Obrazovna struktura nezaposlenih u Karlovcu

Ukupno	Bez OŠ	OŠ	KV/VKV (3 g.)	SSS (4 g.)	VŠS	VSS
4.317	284	816	1.483	1.157	320	257
100%	6,5%	18,9%	34,4%	26,8%	7,4%	6%

Izvor: HZZ, stanje 31. prosinca 2012.

1.2.3 Poljoprivredno stanovništvo

Udio poljoprivrednog stanovništva na karlovačkom području je vrlo nizak. Prema podacima iz Popisa stanovništva 2001. godine, udio poljoprivrednog stanovništva iznosio je 2,15% (1.251) od ukupnog stanovništva, odnosno 3,33% ukupnog radnog stanovništva. Međutim, vidljivo je kako poljoprivredna djelatnost dobiva na značaju, budući je 18,92% kućanstava posjedovalo poljoprivredno gospodarstvo. To potvrđuje činjenicu da je poljoprivreda značajna dopunska djelatnost stanovništva, posebno u ruralnim naseljima⁸.

1.2.4 Migracije

Ukupne emigracije stanovnika grada Karlovca u druge županije Republike Hrvatske u 2009. su se smanjile za 22,39%, dok se emigracija u inozemstvo povećala za čak 71,62%. Ukupne imigracije su se smanjile uključujući imigracije iz drugih županija i imigracije unutar države.

Najizraženije su emigracije u gradove Zagreb i Rijeku. Sezonske migracije najizraženije su u gradove uz jadransku obalu. Bilježi se i intenzivniji priliv stanovništva u Karlovac iz susjednih županija (gradova) ali i država (Slovenija, BiH), dobrim dijelom i zbog obrazovnog programa (Veleučilište) i mogućnosti zapošljavanja određenih deficitarnih zanimanja (npr. farmaceuti, građevinski radnici).

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none"> rastući sektori prerađivačke industrije, trgovine i ugostiteljstva stanovništvo mlađe od županijskog prosjeka 	<ul style="list-style-type: none"> nepovoljna demografska kretanja i starenje stanovništva visok udjel osoba bez ikakvog obrazovanja ili s niskim obrazovanjem

⁸ Op.a. Detaljno stanje stanovništva u ruralnim područjima, te poljoprivrednog stanovništva, obrađeno je u Strategiji integralnog razvoja ruralnih područja Grada Karlovca 2011.-2015.

- raspoloživa radna snaga

- neusklađenost obrazovne strukture s potrebama gospodarstva

Razvojne potrebe

- poticaji iz nacionalnih i europskih fondova za financiranje socijalnih programa i programa poticanja zapošljavanja
- uključivanje u programe nacionalne populacijske politike za poticanje rasta nataliteta

Razvojna ograničenja

- emigracija obrazovanih i mladih osoba iz Karlovca u Zagreb, Rijeku te inozemstvo
- negativan demografski trend

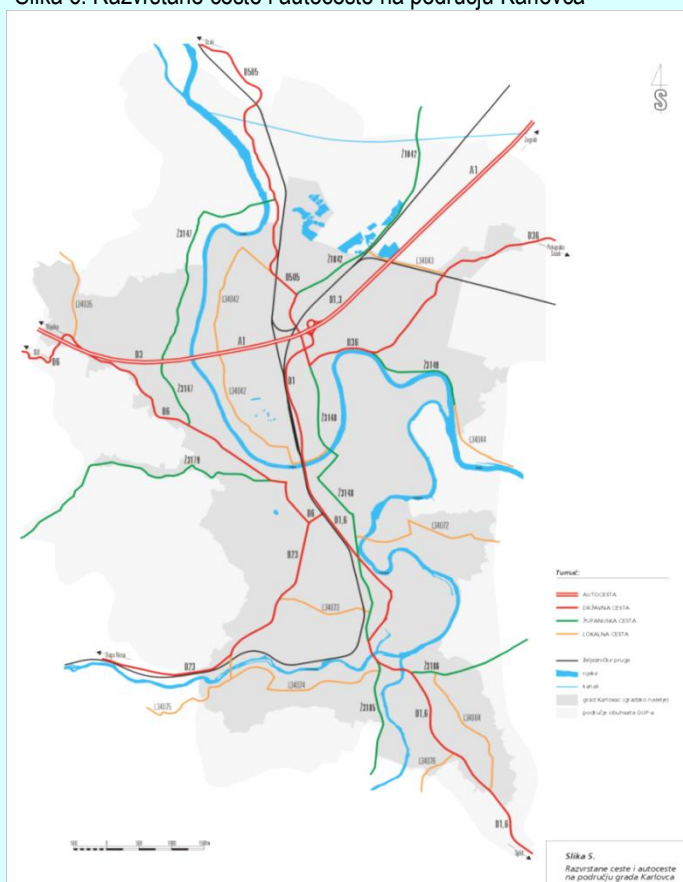
1.3 Fizička infrastruktura

1.3.1 Prometna infrastruktura

Prometna infrastruktura podrazumijeva ukupnu infrastrukturu koja uključuje sve grane prometa. Na području Karlovca posebno se ističu cestovni i željeznički promet.

1.3.1.1 Cestovni promet

Slika 6. Razvrstane ceste i autoceste na području Karlovca⁹

Cestovnu infrastrukturu čine: ceste, cestovni objekti, ulice, parkirališta i sve druge javne prometne površine koje su u funkciji korisnika.

Povoljan prirodni te prometno-geografski položaj rezultirao je infrastrukturnim koridorima od strateške važnosti za Republiku Hrvatsku koji su, ujedno, i jedina veza kontinentalnog i primorskog dijela Hrvatske unutar njenih granica.

Osnovnu mrežu cestovnih pravaca na karlovačkom području čine sljedeći prometni pravci:

državne ceste

- autocesta Zagreb - Bosiljevo (A1), (čvor Karlovac) - Rijeka (D1);
- brza cesta Karlovac - Slunj - Plitvice - Knin - Split (D6), jugoistočna obilaznica grada Karlovca; prema Strategiji prometnog razvitka Republike Hrvatske (NN br. 139/99) - prva skupina prioriteta u mreži;

⁹ Izvor: Studija unapređenja regulacije prometnih tokova i parkiranja u gradu Karlovcu, 2004, Zagreb

- brza cesta Karlovac - Sisak (D36) - treća skupina prioriteta.

Koridori županijskih i lokalnih cesta su, u pravilu, postojeći te je nužno podizati kvalitetu i unapređivati prometno-tehničke i sigurnosne elemente na uspostavljenoj mreži županijskih cesta.

Dio gradske cestovne mreže Karlovca predstavljaju razvrstane ceste i autoceste. Autocesta A1 izgrađena je u punom profilu s fizički odvojenim kolnicima (dva vozna traka i zaustavni trak). Jedina veza autoceste A1 na cestovnu mrežu unutar gradskog područja ostvaruje se preko cestovne građevine s naplatom prolaska vozila (čvor Karlovac), no nedostatnog je kapaciteta pa se planira izgradnja čvora Gornje Stative. Time je izbjegnuta mogućnost korištenja autoceste za unutar gradska putovanja. Autocesta je u funkciji ulazno-izlaznog i tranzitnog prometa. Autocesta A1, na području Karlovca, ujedno je i zajednička dionica razvrstanih državnih cesta D1 i D3 (iz smjera Zagreba do čvorišta Karlovac). U nastavku, od čvora Karlovac prema čvoru Bosiljevo, A1 je ujedno i D3.

Državna cesta D1, poprečna gradska prometnica, dijelom je izvedena s fizički odvojenim kolnicima. Širina kolnika je 3,5 m, a širina središnjeg razdjelnog pojasa je 1 m. Cestu D6 obilježava prikupljanje tranzitnog prometa u kojem sudjeluju teška teretna vozila koja prolaze samim gradskim središtem.

Svojim prometnim značajem ističe se županijska cesta Ž3148 (u dužini od 5 km), čine je ulice Banija, Zrinski trg, Domobranska, Rakovac i Udbinja. Nova regulacija, kojom su tegljači s poluprikolicama i kamioni s prikolicama preusmjereni sa Ž1042 (Zagrebačka ulica) na autocestu, značajno je povećala kvalitetu življenja stanovnika uzduž županijske ceste. Postignuti su i povoljni učinci zaštite okoliša, sigurnosti prometa te sprječavanja degradacije kolnika.

Na karlovačkom području razvrstano je deset lokalnih cesta preko kojih se ostvaruje prometna veza unutar gradskih naselja. Sve lokalne ceste izvedene su kao dvosmjerne, s dva kolnika. Sve županijske, lokalne i nerazvrstane ceste su u nadležnosti Grada Karlovca. Obveza Grada Karlovca je održavanje, zaštita, rekonstrukcija, izgradnja i upravljanje nerazvrstanim cestama.

Prema službenim podacima Policijske uprave karlovačke, u 2001. godini bilo je 20.287 registriranih vozila na motorni pogon, od kojih 16.580 osobnih vozila. Dakle, stupanj motorizacije na karlovačkom području tada je iznosio 413 motornih vozila na tisuću stanovnika, odnosno 1:2,4 (motorno vozilo/stanovnika). Stupanj automobilizacije je iznosio 338 osobnih vozila na tisuću stanovnika, odnosno 1:2,96 (osobno vozilo/stanovnika). Usporedbe radi, u Hrvatskoj je u 2000. godini stupanj motorizacije iznosio 1:3,44, dok je stupanj automobilizacije bio 1:3,89 (osobno vozilo/stanovnika). Uvažavajući taj podatak i vrednujući okvir za dimenzioniranje broja parkirališno-garažnih mjesta prema Generalnom urbanističkom planu (GUP), dolazi se do podatka da, trenutačno, na području Karlovca nedostaje oko 3000 parkirališnih mjesta za osobna vozila. To predstavlja istovremeno veliki potencijal, prvenstveno radi mogućnosti izgradnje javnih garaža.

Tablica 5. Parkirališta i garaže na području Karlovca 2003. godine

Namjena parkirališta:	Broj parkirnih mjesta i garaža
Parkirališta za osobna vozila	15.616
Parkirališta za teretna vozila i autobuse	121
Garaže	1.663
UKUPNO:	17.400

Izvor: Studija unapređenja regulacije prometnih tokova i parkiranja u gradu Karlovcu, 2004, Zagreb

Tablica 6. Parkirališta i garaže na području Karlovca 2003. godine.

Način parkiranja:	Broj parkirnih mjesta
Izvan ulično parkiranje	14.395
Ulično parkiranje	1.221
UKUPNO:	15.616

Izvor: Studija unapređenja regulacije prometnih tokova i parkiranja u gradu Karlovcu, 2004, Zagreb

Autobusni javni prijevoz putnika na području Karlovca obavlja Autotransport Karlovac d.d. Autotransport Karlovac d.d. za održavanje autobusnih linija koristi: 9 gradskih, 13 prigradskih te 4 međugradska autobusa. Polazne postaje javnog prijevoza su: autobusni kolodvor, tržnica i Korzo.

Organizacija i regulacija prometa u Zvijezdi

Postojeća prometna situacija u Zvijezdi normativno je uređena Odlukom o uređenju prometa na području grada Karlovca, iz 2000. godine. Iako postoje utvrđene (dvojake) naljepnice za ulaz u taj povijesni dio grada, u praksi su vidljivi problemi. Unatoč objektivno raspoloživom prostoru za parkiranje (dakako, uz određenu drugačiju organizaciju prometa), postoji problem prometa u mirovanju, ili jednostavnije rečeno, nema dovoljno parkirališnih mjesta s obzirom na potrebe stanovnika i gospodarstva.

Nadalje, cijeli se prostor Zvijezde, barem prema prometnoj signalizaciji, tretira kao pješačka zona, premda je kontinuirano dopušten ulaz i prolaz motornim vozilima - s naljepnicama.

Zvijezda je posebno zaštićen i atraktivan dio koji se mora primjereno valorizirati odgovarajućim sadržajima. To bi morali biti sadržaji i objekti tercijarne ili kvartarne prirode – ugostiteljski objekti, specijalizirane trgovine, objekti kulture, obrazovanja, znanosti, istraživanja te razvoja. Takvi će objekti, koji uglavnom nisu povezani s rezidentima već s onima koji tu dolaze i iz tih objekata odlaze, neminovno generirati novi promet - pješački, ali i motorni. Povećanjem količine svih tih prometnih tokova nastat će situacija koju je potrebno cjelovito i konceptualno riješiti. Drugim riječima, u Zvijezdu treba pustiti motorne tokove, ali na kontrolirani način te isključiti promet tranzitnog karaktera. Ukupna prometna infrastruktura trebala bi biti (pre)oblikovana tako da jamči nesmetano i sigurno kretanje pješaka kao i prihvatljive brzine kretanja motornih vozila, neovisno o nekom "vanjskom" obliku nadzora i prisile nad brzinama kretanja vozila. Također se smatra, da bi sve ili gotovo sve prometnice u Zvijezdi trebale biti jednosmjerne za kretanje svih vozila. Povećanjem količine svih tih prometnih tokova nastat će situacija koju je potrebno cjelovito riješiti te isključiti promet tranzitnog karaktera i riješiti parkiranje za turiste, građane i studentski grad Veleučilišta.

U koncepciji prostornog razvoja Karlovca potrebno je riješiti prometne koridore do prostora u kojemu će se razvijati industrija.

1.3.1.2 Željeznički promet

Strategijom prostornog uređenja RH (1997.), željeznička mreža ocijenjena je niskom tehničkom razinom kapaciteta te nedovoljnom izgrađenošću. Stoga je planirano njezino uređenje sukladno europskim smjernicama (Paneuropski koridor V, ogranak Vb). Od novih koridora, definiran je novi pravac trase Zagreb – Karlovac – Rijeka tzv. "drežničkom" varijantom.

Na karlovačkom području nalaze se dijelovi pruga:

- Zagreb – Rijeka, glavna magistralna pruga MG 1 C (77,98 km);
- Sisak – Karlovac, pruga drugog reda 212 – nije u uporabi;
- Karlovac – Ozalj – državna granica, pruga drugog reda 213 (28,9 km).

Od navedenih pruga, prioritetno se uređuje pravac prema Rijeci/ Splitu, dok se ostali pravci namjeravaju realizirati posebnim ugovorom s lokalnom i regionalnom samoupravom.

1.3.3.3 Ostali oblici prometa

U okviru utvrđivanja koncepcije razvoja zračnog prometa u Hrvatskoj, potrebno je odrediti lokaciju za izgradnju zračne luke 2C/1A kategorije na širem gradskom području.

Strategija (1997.) i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN br. 50/99) navode sljedeće vezano za riječni promet koji bi se odvijao i na području Karlovca:

- potrebna su istraživanja o efektima ulaganja u infrastrukturu unutarnjih plovnih putova kako bi se preusmjerile pojedine vrste tereta na riječni promet, prvenstveno masovne robe i za veće udaljenosti te omogućila turistička plovidba (riječni *jahting* i sport),
- pravnom regulativom omogućiti razvojno uključivanje malih gospodarskih sustava te korištenje ove vrste prijevoza (skelarstvo, riječno ribarstvo, šljunčarenje),
- prostorno-prometno povezivanje s ostalim vrstama prometa.
- u planiranom razdoblju, planirano je povezivanje postojećeg riječnog pristaništa u Sisku, rijekom Kupom (što iziskuje regulaciju Kupe), s budućom riječnom lukom u Karlovcu.

1.3.2 Javne telekomunikacije

Instalirani kapaciteti telekomunikacijskih (telefonskih) priključaka zadovoljavaju postojeće potrebe, kao što bi mogli zadovoljiti, uz neznatna proširenja, i sve buduće potrebe. Planirana je izgradnja međumjesnih svjetlovodnih kabela u cilju prstenastog povezivanja RSS-ova.

U budućnosti, telekomunikacijski operateri će korisnicima, osim klasične telefonije (prijenosa govora) nuditi usluge kabela TV kao i druge širokopojasne usluge. Zbog toga, treba planirati postupno građenje širokopojasne infrastrukture.

Planirana je izgradnja svjetlovodne mreže s nazivom FTTR (*fibres-to-the-remote*). Buduća izgradnja pasivnih svjetlovodnih mreža (*PON-passive optical network*) ići će preko raznih sustava: FTTZ, (*fibres-to-the zone*/nit do područja), FTTC (*fibres-to-the curb*/nit do blizine zgrade), FTTO (*fibres-to-the office*-/nit do ureda ili kućne centrale), FTTB (*fibres-to-the-building*/nit do zgrade) do konačne ciljane verzije FTTH (*fibres-to-the home*/nit do stana). Na čitavom području grada planirana je izgradnja kabela televizije i rekonstrukcija postojeće telekomunikacijske mreže (npr. postojeći "zračni" priključci zamijenjeni podzemnim).

1.3.3 Opskrba energijom

1.3.3.1 Elektroenergetska opskrba

Područje Karlovca u potpunosti se napaja iz jednog distribucijskog područja HEP-ODS-a, odnosno Elektre Karlovac. Danas se Karlovac na 110 kV naponu napaja iz tri pojne točke: TS 110/35 kV POKUPJE, TS 110/10(20)/10 kV DUBOVAC i TS 110/35 /10 kV ŠVARČA. Uz glavne pojne trafostanice postoje još i TS 35/10 kV ILOVAC, TS 35/10 kV MEKUŠJE i TS 35/10 kV DUBOVAC koje služe za napajanje kupaca električnom energijom. Trafostanice TS 35/10 kV TRUBINA i TS 35/0,4 kV WIENERBERGER napajaju samo jednog kupca i u vlasništvu su tvrtki WIENERBERGER d.o.o. i ENERGOREMONT d.o.o.

Najveći dio karlovačkog užeg dijela napaja se iz TS 110/10(20)/10 kV DUBOVAC, jedan manji dio užeg djela Karlovca napaja se iz TS 35/10 kV ILOVAC (lijeva obala Kupe u gradu), TS 35/10 kV MEKUŠJE i TS 110/35/10 kV ŠVARČA, dok TS 35/10 kV DUBOVAC služi isključivo kao rezerva. TS 35/10 kV ILOVAC napaja sjeverni i zapadni dio šireg gradskog područja (cijela lijeva obala Kupe), TS 110/35/10 kV ŠVARČA napaja južni dio okolice, dok TS 35/10 kV MEKUŠJE napaja područje omeđeno desnom obalom Korane i desnom obalom Kupe. Procijenjeno vršno opterećenje Karlovca iznosi 42 MW.

Srednjonaponska mreža je najvećim dijelom izvedena kao podzemna mreža. Okolica grada je najvećim dijelom izvedena kao podzemna (kabela) mreža, dok je uži dio grada izveden isključivo podzemnom mrežom. Kabeli su većinom izvedeni s 20 kV izolacijom, dok su neki kabeli starije proizvodnje još uvijek s 10 kV izolacijom.

NN mreža je izvedena podzemnom i nadzemno. Uži dio grada je uglavnom izveden podzemnom NN mrežom, dok se u starijim dijelovima grada može naći nadzemna NN mreža na krovnim nosačima. NN mreža u okolici izvedena je nadzemno.

Tijekom posljednjih nekoliko godina, kao najvažnije investicije u elektroenergetsku mrežu grada mogu se izdvojiti sljedeće kapitalne investicije: kompletna rekonstrukcija TS 35/10 kV MEKUŠJE, revitalizacija oprema u TS 110/10(20)/10 kV DUBOVAC i izgradnja rasklopišta RS 10(20) kV NOVI CENTAR. Osim ovih kapitalnih investicija, Elektra Karlovac je izvela niz manjih investicija u SN i NN mreži radi priključenja novih kupaca, poboljšanja kvalitete električne energije kod postojećih kupaca i radi revitalizacije opreme u postojećoj elektroenergetskoj mreži.

Prilikom redovitog pogona elektroenergetske mreže, postoje problemi s kvalitetom napona kod pojedinih kupaca (preveliki padovi napona) i problemi s preopterećenjem pojedinih elektroenergetskih vodova i trafostanica 10(20)/0,4 kV. Svi ti problemi u mreži su identificirani te Elektra Karlovac za sve te probleme ima tehnička rješenja za sanaciju i u postupku je ishođenja dozvola za izgradnju novih elektroenergetskih objekata.

Glavni cilj tijekom sljedećih deset godina je uvođenje 20 kV napona. Uvođenje 20 kV napona trajat će više godina. Osim te investicije, od kapitalnih investicija potrebno je izvršiti još i rekonstrukciju TS 110/35 kV

POKUPJE i uvesti 20 kV napon u TS 35/10 kV ILOVAC i TS 110/35/10 kV ŠVARČA. Uz ove investicije, Elektra Karlovac će izvesti još niz manjih investicija radi priključenja novi kupaca, poboljšanja kvalitete električne energije kod postojećih kupaca i revitalizirati postojeću dotrajalu opremu.

1.3.3.2 Opskrba plinom

Magistralni plinovod Pula - Karlovac izgrađen je i pušten u rad u studenom 2006. godine. Dio tog plinovoda prolazi Karlovačkom županijom, od Bosiljeva do Draganića, gdje se spaja s magistralnim plinovodom Karlovac - Zagreb. Za potrebe napajanja plinskog distribucijskog sustava Karlovca i susjednih općina, izgrađena je i mjerno redukcijska stanica u Karlovcu (MRS Karlovac).

Plinifikacija Karlovačke županije započela je 2001. godine kada su gradovi: Karlovac, Ozalj, Slunj, Ogulin i Duga Resa te općine Barilović, Netretić, Draganić, Ribnik i Žakanje sklopili koncesijski ugovor s tvrtkom Montcogim-plinara d.o.o. Od tada se, uglavnom, radilo na gradnji distribucijske mreže i priključenju korisnika u Karlovcu. Do kraja 2008. godine, u Karlovcu su izgrađena 53 kilometra plinske mreže s oko 800 potrošača i ukupnom godišnjom potrošnjom oko 20 milijuna standardnih kubnih metara prirodnog plina. U Karlovcu je, koncem listopada 2008. godine, osnovano Županijsko povjerenstvo za plinifikaciju s ciljem ubrzanja izgradnje distribucijske plinske mreže na području cijele Županije. Od većih potrošača koji koriste prirodni plin, svakako treba izdvojiti Gradsku toplanu Karlovac (veljača, 2007.¹⁰).

Do kraja 2011. godine, duljina izgrađene plinske mreže iznosila je 61 km. Na plinsku mrežu priključeno je: 1.037 kućanstava, 161 poduzetnik te 133 objekta zajedničkog stanovanja. Prosječna potrošnja plina po stanovniku/kućanstva iznosi 481 m³.

1.3.3.3 Opskrba toplinskom energijom

Na području Karlovca postoji sustav područnog (daljinskog) grijanja. Toplana Karlovac osnovana je i puštena u rad 26.12.1966. godine kada je grijala 190 stanova. Danas se u njoj proizvodi toplinska energija za zagrijavanje više od 7.600 stanova i 450 poslovnih prostora, dok se toplina predaje u 180 toplinskih stanica. Gorivo koje se koristi za proizvodnju toplinske energije je prirodni plin i mazut. Glavna kotlovnica ima ukupni toplinski učinak od 116 MW s ugrađena tri vrelovodna kotla.

Izdvojena kotlovnica, toplinskog učinka 1,4 MW, smještena je u stambenom objektu na adresi Baščinska cesta 41 (Švarča) i služi za grijanje stambenog bloka. Toplovođi (razvodna mreža) koji služe za distribuciju toplinske energije do toplinskih stanica ukupne su dužine 42 km. Skladištenje mazuta je u dva spremnika zapremine po 1.000 tona, što je 1/5 ukupne godišnje potrošnje mazuta.

Početak 2007. godine započela je modernizacija i plinifikacija zastarjelih kotlova na mazut te je kotao VKLM50 priključen na plinsku mrežu. Tako je učinjen pomak prema pogonu na plin koji ima velike prednosti u odnosu na mazut budući je ekološki čist, neagresivan u pogonu i ima visok stupanj iskoristivosti.

Prilikom modernizacije toplane, koja je u tijeku, moguće je predvidjeti tri različita scenarija:

1. zamjena starih i tehnički dotrajalih kotlova novim energetski učinkovitijim i zamjena goriva ekološki prihvatljivijim (plin, biomasa),
2. zamjena i rekonstrukcija vrelovodnog sustava,
3. izgradnja kogeneracijskih postrojenja na biomasi¹¹.

Budući je izgradnja ovakvog postrojenja, u financijskom smislu, vrlo zahtjevna, važno je uključivanje uz Grad Karlovac i Karlovačke županije, privatnih investitora i državnih fondova (Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost), kao i razmatranje mogućnosti povlačenja sredstava iz kohezijskih fondova Europske unije.

Ugrađene cijevi nemaju ugrađeni sistem za detekciju propuštanja prodora vlage u izolaciju. Tijekom ogrjevnog sezone, radi dotrajlosti pojedinih dionica cjevovoda, dolazi do propuštanja ogrjevnog medija oko 10 m³/h (kod maksimalnog toplinskog opterećenja), odnosno sustav ispušta cca. 35.000 m³ vode godišnje. Opskrba toplinskom energijom potrošača daljinskog grijanja osigurana je ugradnjom toplinskih stanica. Toplinske stanice služe samo za potrebe grijanja objekata i nisu predviđene za pripremu sanitarne, potrošne, tople vode.

¹⁰ Izvor: REGEA: Strategija održivog korištenja energije Karlovačke županije, Novi val d.o.o. Zagreb, str. 17

¹¹ Izvor: Ibidem, str.18

1.3.3.4 Energetska učinkovitost

Sukladno Akcijskom planu energetske održivosti Grada Karlovca 2010.-2020. (SEAP), definirane su mjere energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u daljnjem razvoju. Glavni ciljevi provedbe Akcijskog plana su:

- smanjiti emisije CO₂ iz svih sektora provedbom mjera energetske učinkovitosti, korištenjem obnovljivih izvora energije, upravljanjem potrošnjom, edukacijom i drugim mjerama za više od 20%;
- u što većoj mjeri pridonijeti sigurnosti i diverzifikaciji energetske opskrbe Karlovca;
- istražiti mogućnosti korištenja geotermalne energije;
- smanjiti energetske potrošnje u sektorima zgradarstva, prometa i javne rasvjete;
- povećati udio energije proizvedene iz obnovljivih izvora;
- omogućiti transformaciju urbanih područja i u ekološki održiva područja.

Prema preporukama Europske komisije, Plan mjera i aktivnosti Akcijskog plana za Grad Karlovac obuhvaća sektore zgradarstva, prometa i javne rasvjete, ali i sljedeća područja:

- lokalnu proizvodnju energije iz obnovljivih izvora (u vlasništvu Grada i drugih energetske tvrtke);
- planiranje korištenja gradskog zemljišta (urbanističko planiranje, planiranje razvoja prometne infrastrukture, planiranje projekata izgradnje i rekonstrukcije zgrada na načelima održive gradnje);
- zelenu javnu nabavu (uvođenje zahtjeva energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u proces javne nabave);
- rad s građanima i dionicima na obrazovanju, podizanju svijesti i njihovom aktivnom uključenju u energetske održivi razvoj (formiranje energetske savjetodavne i informacijske centara, financijski mehanizmi za poticanje fizičkih osoba za pokretanje projekata energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije i zaštite okoliša, promotivne i informativne akcije, ispitivanje javnog mišljenja i stavova i dr.).

Već samom izradom Akcijskog plana, karlovačka gradska uprava je jasno pokazala svoju opredijeljenost i spremnost za vođenje razvoja energetske održivosti grada na načelima energetske učinkovitosti, korištenja obnovljivih izvora energije i zaštite okoliša uz uključivanje što šireg kruga dionika, što je ugrađeno i u ovaj Strateški plan. Od 2013. godine Grad Karlovac će početi sa sustavnim praćenjem gospodarenja energijom svih javnih ustanova, poduzeća i škola u svom vlasništvu. Planira se i provedba projekata ukupne vrijednosti oko 10 milijuna kuna godišnje, koji bi do 2020. godine trebali rezultirati ostvarivanjem ciljeva iz Akcijskog plana održivog razvoja Grada Karlovca (sufinanciranje ugradnje razdjelnika/kalorimetara topline i termostatskih ventila, sufinanciranje programa korištenja obnovljivih izvora energije u kućanstvima te poticanje povećanja energetske učinkovitosti u obiteljskim kućama na području grada Karlovca).

1.3.4 Vodoopskrba i odvodnja

1.3.4.1 Vodoopskrba

Na području Karlovca izgrađeni su najveći kapaciteti kako u pogledu cjevovoda, tako i u pogledu vodozahvata i kaptiranih količina. Opskrbljenost vodom iznosi visokih 97% s iznimkom par rubnih naselja koja još uvijek nemaju riješenu vodoopskrbu. Vodoopskrbnim sustavom, na navedenom području, upravlja Vodovod i kanalizacija Karlovac, dok se na rubnim dijelovima protežu ogranci sustava pod upravom komunalnih tvrtki i pogona iz susjedne Općine Vojnić i Grada Duge Rese.

U užem dijelu Karlovca opskrbljenost vodom iznosi 100%, dok u okolnim naseljima imamo prosječnu opskrbljenost od 80 do 90 %, a to su:

- sjeverni dio: Tuškani, Zagraj, Gorščaki, Vukoder i Konjkovsko, Mahično, Priselci i Zadobarje,
- istočni dio: područje „Pokupske doline“, lijeva obala rijeke Kupe - Vodostaj, Donje Mekušje, Rečica, Pokupska Luka, Zamršje, Blatnica, Koritinja i Šišljavić, te na desnoj obali Kupe - Brođani, Brežani, Lipje, Slunjska i Banska Selnica, Kablari, Skakavac i Slunjski i Banski Moravci,
- u jugoistočnom dijelu: Vukmanić, Vukmanički Cerovac, Škrtić Brdo, Goljaki, Knez Gorica, Popović Brdo i Lemić Brdo, Gornja i Donja Trebinja.

Tablica 8: Starost vodovodne mreže grada Karlovca

starost cjevovoda	Ukupna dužina/m	Lijevano željezo/m	PEHD/m	Salonit/m	PVC/m	Alkaten /m	Čelične poc./m	Čelik i ductil/m
Godine								
< 5	35.539	87	32.807	0	0	0	0	2.669
< 10	33.018	769	30.381	0	1.714	0	0	0
< 15	37.247	615	401	987	35.086	0	0	17
< 20	478	1.384	0	0	0	0	0	0
< 30	67.514	6.557	2.893	24.719	10.730	11.078	960	265
< 40	149.930	10.994	12.517	50.902	5.110	74.537	443	0
< 50	93.073	22.652	1.020	50.058	1.479	17.201	5.861	626
> 50	52.901	37.989	0	3.553	3.429	2.343	427	0
Ukupno bez priključaka	469.700	81.058	80.019	130.218	57.547	105.159	7.691	3.578

Izvor: Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac, 2011.

Sa 652 km vodoopskrbne mreže ostvareno je 15.019 vodoopskrbnih priključaka. Potrošnja vode po stanovniku iznosi 101 l/stan./dan. Trenutni gubitak vode iz vodoopskrbne mreže je 47%. Stoga je u sljedećem razdoblju nužno rekonstruirati dotrajale cjevovode kako bi se gubici vode sveli na podnošljivu mjeru (max. 25%).

Tvrtka Vodovod i kanalizacija d.o.o. izradila je Program investiranja u vodoopskrbnu mrežu u razdoblju od 2013.-2023. godine u dužini od 109.628,39 metara.

1.3.4.2 Odvodnja

Na karlovačkom području izgrađen je mješoviti i razdjelni sustav odvodnje. Mješovitim sustavom odvodnje odvode se sve otpadne vode (sanitarne, industrijske i oborinske) istim kanalima, pročišćavaju se u uređaju za pročišćavanje otpadnih voda i ispuštaju u rijeku Kupu. Razdjelnim sustavom odvodnje zasebnim se kanalima odvode oborinske vode, a zasebnim sanitarne i industrijske vode koje se dovode do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i nakon pročišćavanja ispuštaju. Izgradnjom i stavljanjem u funkciju uređaja za pročišćavanje, sustav odvodnje nastavlja se rekonstruirati i razvijati kao razdjelni.

Sustav javne odvodnje Karlovca ne pokriva ukupno administrativno područje. Pokrivenost kanalizacijskom mrežom iznosi 68% čime je obuhvaćeno 40.331 stanovnika.

Gradski sustav odvodnje građen je od betonskih cijevi. U novije vrijeme, prilikom zamjene manjih dijelova sustava odvodnje i izgradnje novih kanala, korišteni su noviji materijali: PP, PE, PVC i GRP ovisno o trenutačnim trendovima (azbest - cement, plastika). U starom dijelu prevladavaju cijevi jajolikog profila, dok u područjima koja su se kasnije priključila na javni sustav odvodnje, prevladavaju cijevi okruglog profila. Dužina kanalizacijske mreže iznosi 139 km i na njoj je ostvareno 4.300 kanalizacijskih priključaka. Procjena infiltracije stranih voda u kanalizacijski sustav iznosi 52%.

U Karlovcu je proveden ISPA¹² projekt „Program razvoja vodoopskrbe i odvodnje Grada Karlovca“. Karlovačka ISPA je vrlo kompleksan projekt jer se sastoji od nekoliko različitih segmenata. Oni su svi usmjereni na unaprjeđenje vodoopskrbe i odvodnje kroz izgradnju nove infrastrukture i kroz učinkovitije upravljanje cjelokupnim sustavom (jer te dvije stvari idu *ruku pod ruku*). Novi kolektorski sustav u potpunosti će »riješiti« otpadne vode Karlovca i Duge Rese, te četiri ovdašnje rijeke opet učiniti čistima. Projekt ima i veliku ekološku važnost jer su se izgradnjom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda stavili izvan funkcije kanalizacijski ispusti kojima su se direktno ispuštale otpadne vode u karlovačke rijeke. Završena je izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih

¹² Op.a. ISPA je naziv prepristupnog programa kojeg financira Europska komisija i namijenjen je zemljama kandidatkinjama za članstvo u EU-u. ISPA je skraćenica od engleskog naziva *Instrument for Structural Policies for Pre-Accession* ili Instrument strukturalnih politika za prepristup. ISPA pomaže zemljama kandidatkinjama u njihovim pripremama za pristup EU preko sufinanciranja infrastrukturnih projekata u područjima zaštite okoliša i transporta. Ovaj program priprema državu kandidatkinju za korištenje Kohezijskog fonda nakon pristupanja EU (Kohezijski fond je financijski mehanizam namijenjen zemljama članicama EU za financiranje velikih infrastrukturnih projekata u EU na području prometa i zaštite okoliša).

voda koji za sve korisnike rijeke Kupe nizvodno od Karlovca, ima veliko značenje. Ukupna vrijednost projekta je 36 milijuna eura, od kojih je iz ISPA programa financirano 22,5 milijuna, 3,5 milijuna financirano je iz državnog proračuna, dok je 10 mil. eura osigurano iz kredita EBRD-a. Krajnji korisnik karlovačkog ISPA projekta je Vodovod i kanalizacija d.o.o. (ViK) Karlovac. Važno je naglasiti kako je tvrtka Vodoovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac završila provedbu ISPA[2] projekta „Program razvoja vodoopskrbe i odvodnje Grada Karlovca“ te sada razvija Program investiranja Vodovoda i kanalizacije d.o.o. Karlovac u mrežu odvodnje u razdoblju od 2013.-2023. godine čiji je zadatak proširiti i obnoviti javni sustav gradske kanalizacije u ukupnoj dužini 86.363 metra.

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none"> • povoljan geoprometni položaj na nacionalnoj i europskoj razini – prometni koridori nacionalnog i europskog strateškog značaja • odličan pristup do luke Rijeka, gospodarskog prostora Zagreba i kontinentalne Hrvatske, mogućnost razvoja ostalih oblika prometa (riječni promet, zračni promet) • razvijen sustav kontrolirane vodoopskrbe • izgrađen uređaj za pročišćavanje otpadnih voda • donesena Strategija energetske održivosti grada Karlovca • plinifikacija • postojanje infrastrukture za opskrbu toplinskom energijom 	<ul style="list-style-type: none"> • veliki broj nekategoriziranih cesta bez detaljnih podataka • teretni promet od nacionalnog značaja opterećuje urbane zone • nedovoljna izgrađenost i kapaciteti željezničke mreže • nedostaje valorizacija željezničkog kolodvora i buduće nizinske pruge (Paneuropski koridor Vb) • neodrživost osiguranja toplinske energije za područje grada, zastarjelost distribucijske mreže (veliki gubitci) • nepostojanje strateškog sustava (nacionalno i lokalno) za zbrinjavanje otpadnog mulja s prečištača
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> - modernizacija i uključivanje željezničke mreže u europske koridore - parkirna mjesta za osobne automobile - regulacija i kontrola prometa u Zvijezdi - razvoj širokopojasne telekomunikacijske infrastrukture - rekonstrukcija i razvoj kanalizacijske mreže priključene na sustav pročišćavanja - razvoj energetske učinkovitosti 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatna istraživanja resursne osnove i razvojnih mogućnosti infrastrukture te sukladno nalazima, izrade i realizacije razvojnih projekata - sporo restrukturiranje i modernizacija Hrvatskih željeznica - nedostatak strateškog opredjeljenja za trajno rješavanje problema opskrbe toplinskom energijom - opterećenost cestovne mreže grada Karlovca tranzitnim prometom - nepostojanje nacionalnog sustava za zbrinjavanje mulja s prečištača

1.4 Zaštita okoliša i prirode

Okoliš je prirodno okruženje organizama i njihovih zajednica uključivo i čovjeka, koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, vode, tlo, zemljina kamena kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština, kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja. Zaštitom okoliša i prirode osiguravamo očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti prostornih i povijesnih vrijednosti i arhitekture, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na okolišno prihvatljiv način.

1.4.1 Gospodarenje otpadom

Komunalni otpad¹³ je otpad iz kućanstava te otpad iz proizvodne i/ili uslužne djelatnosti ako je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstava. Organiziranim odvozom otpada obuhvaćeno je 98% Karlovčana.

Otpad se odvozi s: 13 specijalnih vozila, 9 autosmečara i 4 autopodizača. Na analiziranom području, korisnici odlažu otpad na različite načine i to u posude i kontejnere. Način sakupljanja komunalnog otpada je sljedeći:

- 66% u posudama volumena 120 lit.,
- 3% u posudama volumena 240 lit.,
- 29 % u kontejnerima volumena 700, 900 i 1.100 lit.,
- 2% u kontejnerima volumena 4, 5 i 7 m³

Sakupljanje i odvoz otpada obavlja se 5 radnih dana u tjednu. Odvoz komunalnog otpada iz domaćinstava provodi se 2 puta tjedno u užem području grada, dok se sa šireg područja grada, otpad odvozi jedanput tjedno. Iz gospodarstva odvoz otpada provodi se jedanput tjedno, a po potrebi i češće. Otpad koji nastaje na javnim površinama sakuplja se ručno i strojno.

Komunalni otpad i neopasni proizvodni otpad odlažu se na odlagalištu komunalnog otpada "Ilovac" od 1978. godine. Površina odlagališta je oko 18 ha. Sanacija i zatvaranje odlagališta komunalnog otpada Ilovac započeto je 2000. godine temeljem Studije o utjecaju na okoliš napuštanja, sanacije, rekultivacije i korištenja lokacije postojećeg deponija komunalnog otpada Ilovac u Karlovcu (Interplan d.o.o.). Kako sanacija i zatvaranje nije provedeno u predviđenom roku (2 godine), izrađivani su novi elaborati, studije, idejna rješenja zatvaranja te elaborat kojim je predviđeno zatvaranje odlagališta nakon izgradnje regionalnog centra za gospodarenje otpadom na lokaciji Babine Gore.

Prikupljen i odložen komunalni i drugi neopasni otpad prethodno se važe (od 2007. godine) pa su poznate točne količine otpada dovezenog na odlagalište „Ilovac“.

Tablica 9. Procjena količina odloženog otpada na odlagalištu „Ilovac“ u razdoblju od 1978.-2010. godine

Vremensko razdoblje	Količina otpada/ t
1978 – 1988	100.167
1989 – 1999	233.937
2000 – 2010	384.542
Ukupno:	718.646

Izvor: PGO Grada Karlovca za razdoblje do 2015.

Za odvojeno sakupljanje pojedinih komponenti komunalnog otpada koriste se namjenski kontejneri raspoređeni na lokacijama po gradu – tzv. „zeleni otoci“ koje su u Karlovcu počeli postavljati 2003. godine. Do danas je postavljeno 50 „zelenih otoka“ i to u užem dijelu grada. Potrebno je postaviti još 20 „zelenih otoka“ u širem gradskom području.

Odvoz glomaznog otpada provodi se putem otvorenih kontejnera volumena 5 i 7 m³ postavljenih na javnim površinama, prema potrebama korisnika.

Koristan otpad (bijela tehnika, razni metali, kartonska ambalaža i sl.) zbrinjava se kod ovlaštenih obrađivača.

Opasni otpad iz komunalnog otpada izdvaja se na mjestu nastanka primarnom reciklažom i odlaže u, za to namijenjene, kontejnere (stari lijekovi, baterije, akumulatori, ambalaža onečišćena opasnim tvarima, mineralna ulja, otpadna otapala, boje, EE otpad i sl.). Mogu biti locirani uz objekte (ljekarne, trgovine i sl.) ili u sklopu organiziranog reciklažnog dvorišta, sukladno zakonskim propisima.

Sustav gospodarenja otpadom uspostavljen je Strategijom gospodarenja otpadom RH i Planom gospodarenja otpadom Karlovačke županije. U skladu s navedenim dokumentima, Grad Karlovac je razradio sustav i izradio Plan gospodarenja otpadom te rješenja ugradio u dokumente prostornog uređenja.

Osnovni cilj gospodarenja otpadom je smanjivanje količina otpada koje se konačno odlažu na odlagalištu. U cilju smanjenja količina odloženog otpada, potrebna je uspostava sustava odvojenog prikupljanja različitih vrsta komunalnog otpada na mjestu njegova nastanka, odnosno uspostava mreže „zelenih otoka“, gradnja reciklažnih

¹³ Izvor: Zakon o otpadu (NN 178/04, 153/05, 111/06, 110/07, 60/08, 87/09), Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada (NN 50/05, 39/09)

dvorišta te stalna edukacija i senzibilizacija stanovnika o vrijednostima otpada i mogućnostima koje pruža njegova uporaba i odvojeno sakupljanje.

U tijeku je provođenje postupka i izrada dokumentacije za Centar gospodarenja otpadom Karlovačke županije „Babina Gora“ nakon čije će se izgradnje sanirati i zatvoriti odlagalište komunalnog otpada Ilovac. Na lokaciji odlagališta Ilovac uredit će se reciklažno dvorište i pretovarna stanica.

Gospodarenje opasnim otpadom u nadležnosti je države. U tijeku je postupak sanacije odlagališta opasnog otpada na Lemić Brdu, koje je identificirano kao jedna od „crnih točaka“ na području RH.

Broj divljih odlagališta otpada posljednjih se godina smanjuje. Nažalost, građani su navikli odlagati otpad na određenim lokacijama unatoč činjenici da postoji organizirano prikupljanje otpada. Lokacije na kojima se divlja odlagališta stalno ponavljaju: 1. Drežnik – uz prugu ; 2. Kamensko – iza groblja; 3. Jelaši – u blizini šume Štrekovac ; 4. stajalište uz Zagrebačku cestu prije kanala Kupa-Kupa; 5. bivše izbjegličko naselje na Gazi; 6. Lemić brdo (uz glavnu cestu), 7. u šumi Kozjači, 8. Vojarna Gornje Mekuše.

1.4.2 Zrak

Praćenje kakvoće zraka na karlovačkom području počelo je 1975. godine na mjernoj postaji u Domobranskoj ulici, da bi se 1980. godine proširilo na još dvije mjerne postaje: u Ulici Banija 18 i Ulici Andrije Štampara 2. Na ovim mjernim postajama pratili su se pokazatelji: dim i SO₂, dok se ukupna taložna tvar pratila na dvije mjerne postaje. Mjerne postaje postavljene su u različitim zonama (stambena, stambeno-industrijska). Danas se kakvoća zraka mjeri na trima mjernim postajama, na lokacijama: Domobranska ulica 2, Banija 18 i Ulica dr. V. Mačeka 48 na pokazatelj sumporni dioksid (SO₂). Temeljem Izvješća o praćenju kakvoće zraka na karlovačkom gradskom području za 2010. godinu¹⁴ kakvoća zraka bila je I kategorije.

1.4.3 Buka

Za područje Karlovca nisu izrađene strateške karte buke. Pojedinačna mjerenja koja su provedena uz najveće prometnice nisu dovoljna te je potrebno provesti i mjerenja na potencijalno konfliktnim područjima kao i utvrditi razinu buke koja se ne smiju prekoračiti u posebno osjetljivim dijelovima grada s velikom koncentracijom stanovnika i u zaštićenim povijesnim cjelinama.

1.4.4 Zaštita prirodne baštine

Značajka Karlovca je visoko vrijedna biološka raznolikost koja je, radi svog međunarodnog značaja, uvrštena u međunarodnu mrežu prirodne baštine NATURA 2000 koja je ujedno i najveća koordinirana mreža područja očuvane prirode u svijetu. Međunarodna ekološka mreža NATURA 2000 obuhvaća područja koja su, primjenom stručnih kriterija, utvrđena kao područja važna za očuvanje ili uspostavu povoljnog stanja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i/ili divljih vrsta na europskoj i nacionalnoj razini. Za svako područje utvrđeni su ciljevi očuvanja i mjere zaštite prema Uredbi o proglašenju ekološke mreže (NN124/2013). Od ukupne površine grada Karlovca čak 14.014 ha (34,86%) nalazi se u mreži NATURA 2000. Područja Ekološke mreže na karlovačkom području su: HR1000001 međunarodno važno područje za ptice: Pokupski bazen i HR2000642 Kupa.

Na karlovačkom području zaštićena su tri područja:

Cret Banski Moravci, 1967. godine zaštićen je u kategoriji posebnog (florističkog) rezervata. Ovaj acidofilni cret, u vrijeme proglašenja zaštite, obuhvaćao je površinu od 2 hektara i predstavljao stanište za nekoliko ugroženih i rijetkih svojiti. Površina današnjeg creta iznosi svega nekoliko metara što je uzrokovano jakom sukcesijom johe i nepovoljnim klimatskim uvjetima na ovoj geografskoj širini za razvitak cretova.

Vrbanićev perivoj i Marmontova aleja, zaštićeni su u kategoriji spomenika parkovne arhitekture. Vrbanićev perivoj je zaštićen 1970. godine rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode Republike Hrvatske. Perivoj je podignut 1896. na poticaj tadašnjeg gradonačelnika Josipa Vrbanića. Dio perivoja bio je znanstvenog značaja sa svrhom botaničkog vrta, dok su se u južnom dijelu perivoja nalazile kupališne zgrade i hotel. Brojne, prvotno zasađene, vrste stradale su u ratnim devastacijama. U svrhu obnove perivoja, izrađena je „Studija zaštite i

¹⁴ Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije, 2010.

obnove Vrbanićevog perivoja“, a na temelju nje i Projekt obnove i revitalizacije Vrbanićevog perivoja u Karlovcu. Na osnovi ovih dokumenata Grad Karlovac zajedno s Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Karlovačke županije „Natura viva“, obnavlja perivoj.

Marmontova aleja zaštićena je 1968. godine i upisana u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti. Aleja platana zasađena je na početku povijesne ceste, Lujzijane 1809. godine kada je posađeno 112 stabala. Utjecajem štetnih biotičkih i abiotičkih čimbenika na urbano zelenilo, stare platane propadaju, ali se stalno zamjenjuju novima. Drvored danas ima stotinjak platana. U svrhu očuvanja što većeg broja platana izrađen, je Program sanacije i revitalizacije drvoreda platana u Marmontovoj aleji u Karlovcu te provedena istraživanja zdravstvenog stanja i statike stabala.

Osim zaštićenih područja postoji i niz evidentiranih vrijednih područja koja je potrebno očuvati, osigurati provođenje mjera revitalizacije i njihove zaštite:

- ≈ Cret Vukmanić (posebni rezervat - floristički i botanički),
- ≈ Borlin (posebni rezervat - floristički),
- ≈ Cret potok Gradnica (posebni rezervat - botanički),
- ≈ lipa pored samostana na Kamenskom (spomenik prirode - botanički),
- ≈ Šabarić brdo (spomenik prirode - paleontološki);
- ≈ značajni krajobrazi uz rijeke Koranu, Mrežnicu, Kupu, Dobru, doline Velike i Male Utinje i uz potok Gradnicu;
- ≈ park šume Dubovac (vrijedan prirodni krajobraz), Kozjača, Domačaja lug;
- ≈ spomenici parkovne arhitekture - drvored divljih kestena uz rijeku Kupu, Šetalište dr. Franje Tuđmana, park uz kuriju Drašković u Rečici.

Na prostoru Karlovca nekoliko je točaka značajnih panoramskih vrijednosti krajobraza: Gornja Trebinja, *vila Anzić*, Kalvarija i Martinščak.

Na karlovačkom području obitavaju: ugrožene vrste sisavaca, ugrožene i strogo zaštićene ptičje vrste (pokupski bazen), ugrožene vrste gmazova kao i ugrožene i strogo zaštićene vrste vodozemaca te veći broj ugroženih i zaštićenih ribljih svojti. Šire područje Karlovca, posebno šumski i šumoviti predjeli te prijelazi između livada i/ili pašnjaka u šikare i šume bogati su različitim vrstama gljiva, među kojima je velik broj strogo zaštićenih i zaštićenih svojti. Evidentirane su i ugrožene biljne vrste i staništa, ugroženih na europskoj razini i zaštićenih Direktivom o staništima. Kako špilje i jame također predstavljaju ugrožene i rijetke stanišne tipove, važno ih je evidentirati i dodatno istražiti.

Grad Karlovac nosi epitet grada parkova. Usprkos nagloj urbanizaciji tijekom 20. stoljeća, Karlovac je očuvao sliku grada u kojem se isprepliću izgrađeni gradski prostori, uređeni parkovi i perivoji s prirodnim krajolicima u neposrednoj blizini. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća, zasađeni su drvoredi i uređeni parkovi po obodu Zvijezde (Šetalište dr. F. Tuđmana, tzv. Velika promenade, drvored uz Draškovićevu ulicu koji vodi prema „Crnoj promenadi“, park pored Veleučilišta, „Drveni plac“, parkovi uz Ruski put, parkovi u šancu). Arboretum Šumarske škole nastaje u razdoblju 1978.-1979., sadržava 1720 sadnica te više od 400 različitih biljnih vrsta. Novi dijelovi grada većinom imaju travnate površine sa soliternim stablima ili u skupinama te drvorede uz prometne površine. Uređenje središnjeg parka u Novom Centru, tek predstoji.

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none"> • 98% stanovništva u sustavu organiziranog prikupljanja otpada • smanjen broj divljih odlagališta • usvojen Plan gospodarenja otpadom Grada Karlovca • kvaliteta zraka I. kategorije • Karlovac-grad parkova i visoko vrijedne prirodne baštine 	<ul style="list-style-type: none"> • odgođeno zatvaranje odlagalište komunalnog otpada Ilovac • nepripremljen CGO „Babina Gora“

Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> - senzibilizacija i edukacija javnosti o selekciji otpada - panoramske i prirodne krajobrazne potrebno zaštititi i očuvati - uređenje središnjeg parka u Novom Centru 	<ul style="list-style-type: none"> - nije usvojen Program zaštite okoliša Grada Karlovca - nedostatak zelenih otoka i reciklažnih dvorišta te uporabe otpada

1.5 Gospodarstvo

Prema Uredbi o indeksu razvijenosti (NN 63/10)¹⁵ za grad Karlovac izračunata je **vrijednost indeksa razvijenosti od 96,14%**, odnosno 3,86% ispod prosjeka Republike Hrvatske. Sagledavajući određena gospodarska kretanja u Karlovcu u odnosu na Republiku Hrvatsku koja su se dogodila u drugoj polovici 2010. godine (izvoz-uvoz, broj nezaposlenih osoba, veća ekonomičnost poslovanja pravnih osoba), može se slobodno reći da je, u ovom trenutku, razvijenost Karlovca veća od prosjeka Republike Hrvatske te bio bi razvrstan u IV. skupinu razvijenosti da se sada radi izračun. U usporedbi s drugim gradovima, približno sličnih karakteristika (po broju stanovnika, površini i geografskom položaju), pozicija Karlovca može se sagledati iz sljedeće tablice:

Tablica 10. Usporedba indeksa razvijenosti Karlovca s gradovima sličnih značajki

Grad	Vrijednost indeksa razvijenosti	Skupina razvijenosti
Slavonski Brod	87,45%	III
Gospić	91,66%	III
Bjelovar	92,55%	III
Karlovac	96,14%	III
Krapina	97,14%	III
Čakovec	103,37%	IV
Sisak	104,38%	IV
Velika Gorica	110,18%	IV
Koprivnica	114,76%	IV
Varaždin	122,62%	IV

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, 2010.

U odnosu na iskazane vrijednosti indeksa za devet gradova s kojima se Karlovac može uspoređivati, razvidna je njegova niža razvijenost od većine, posebno gradova iz sjeverozapadnog i središnjeg dijela Hrvatske (Varaždin, V.Gorica, Koprivnica, Čakovec). Vrijednosti osnovnih pokazatelja te njihova korelacija s nacionalnim prosjekom prikazana je u tablici 11.

Prema prosječnom dohotku *per capita* i udjelu obrazovnog stanovništva, Karlovac je iznad državnog prosjeka, dok su ostala tri pokazatelja ispod državnog prosjeka. Od tri pokazatelja koja su ispod državnog prosjeka, za dva pokazatelja: kretanje stanovništva i stopa nezaposlenosti, predviđa se pozitivan trend u razdoblju 2009.-2010., budući se broj povratnika povećava, a stopa nezaposlenosti u Karlovcu u 2010. godini pokazuje pozitivan trend u odnosu na prosjek Republike Hrvatske koji ima negativne trendove.

¹⁵ Op.a. Za iskazivanje stupnja razvijenosti pojedine jedinice lokalne samouprave, kao najvažniji pokazatelj, koristi se podatak o vrijednosti bruto domaćeg proizvoda. Kako službena statistika isti obrađuju samo na nivou Republike i Županije (zadnji podatak za županiju odnosi se tek na 2007. godinu) za ovu Analizu opredijelili smo se za korištenje INDEKSA STUPNJA RAZVIJENOSTI čiji postupak ocjenjivanja provodi Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva sukladno odredbama Zakona o regionalnom razvoju („Narodne novine“ br. 153/09) i Uredbe o indeksu razvijenosti („Narodne novine“ br. 63/10).

Tablica 11. Osnovni pokazatelji razvijenosti

Osnovni pokazatelji razvijenosti:	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovnog st. u st.16-65 godina
Referentna godina	2006.-2008.	2006.-2008.	2006.-2008.	2001.-1991.	2001.
Vrijednost osnovnih pokazatelja	28.490	2.435	17,6%	81,9	72,6%
Vrijednost standardiziranih pokazatelja u odnosu na nacionalni prosjek	111,6%	72,6%	93,2%	85,8%	110,1%

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, 2010.

Tablica 12. Pokazatelji poslovanja poduzetnika Karlovca za razdoblje 2006.- 2009. i I-IX 2010. godine, u 000 kn i %

Br.	OPIS (naziv)	2006.	2007.	Indeks 07/06	2008.	2009.	Index 09/08	I-IX 2010.	Indeks I-IX 10/ I-IX 09.
		Iznos	Iznos		Iznos	Iznos		Iznos	
1.	Broj poduzetnika	-	966	-	-	999	-	1.011	-
2.	Broj zaposlenih na bazi sati rada (puni broj)	9.732	10.167	104,5	10.133	9.970	98,4	10.039	98,9
3.	Ukupni prihodi	5.005.422	5.522.799	110,3	5.852.131	5.630.717	96,2	3.992.592	94,1
4.	Ukupni rashodi	4.730.065	5.242.692	110,8	5.395.789	5.098.016	94,5	3.610.987	95,8
5.	Dobit prije oporezivanja	357.119	391.213	109,5	559.110	624.947	111,8	381.605	81,2
6.	Gubitak prije oporezivanja	81.761	111.127	135,9	102.777	92.246	89,8	*	*
7.	Porez na dobit	59.864	66.776	111,5	77.128	78.075	101,2	*	*
8.	Dobit razdoblja	298.127	324.801	108,9	481.736	542.931	112,7	*	*
9.	Gubitak razdoblja	82.633	111.489	134,9	102.532	88.306	86,1	*	*
10.	Neto dobit razdoblja (8.-9.)	215.494	213.312	99,0	379.204	454.625	119,9	*	*
11.	Izvoz	722.412	800.445	110,8	1.012.446	1.053.074	104,0	736.580	89,1
12.	Uvoz	744.063	850.390	114,3	750.802	641.373	85,4	*	*
13.	Trgovinski saldo (11.-12.)	-21.651	-49.945	230,7	261.644	411.701	157,4	*	*
14.	Investicije u novu dugotrajnu imovinu	335.560	461.986	137,7	302.622	277.603	91,7	283.638	117,9
15.	Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u kn	3.612	3.842	106,4	4.307	4.465	103,7	4.365	98,7

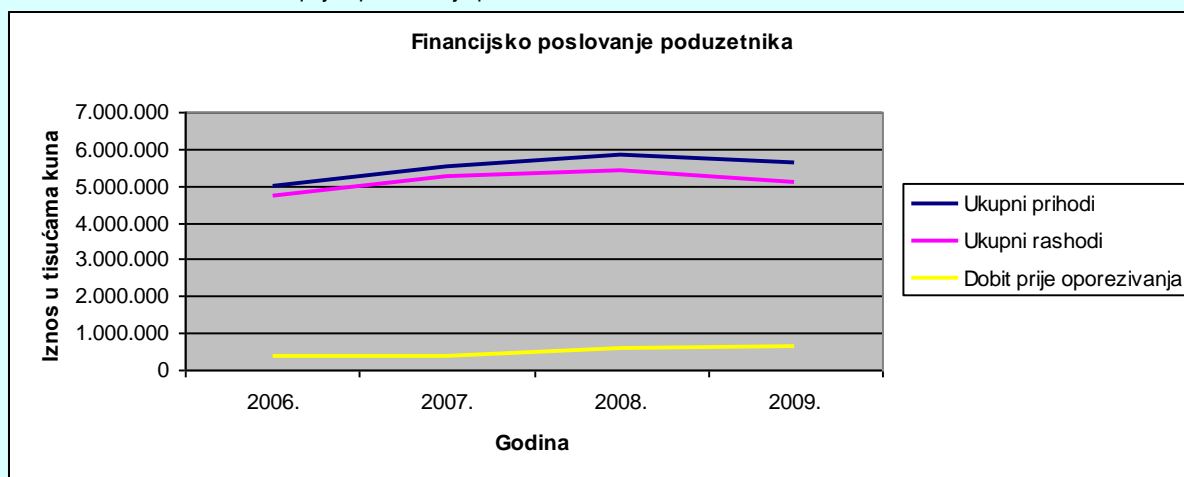
Izvor: FINA - GFI za 2007. godinu, 2009. godinu i za I-IX 2010. godinu; Obrada: Upravni odjel za poduzetništvo i poljoprivredu, * podaci nisu dostupni.

Prema podacima FINA-e za 2009. godinu, od ukupno 999 poduzeća najviše, tj. 977 je malih poduzeća, 18 je u kategoriji srednjih, dok je samo 4 u kategoriji velikih poduzeća. Iako po broju poduzetnika najveći dio 97,8% otpada na male poduzetnike, ekonomsku snagu predstavljaju veliki i srednji poduzetnici. Veliki poduzetnici, njih 4 ostvaruju 35,2% ukupnih prihoda, 61,8% neto dobiti, 75,8% izvoza, u investicijama sudjeluju s 52,5% sredstava,

a zapošljavaju 24,5% ukupne radne snage, na bazi sati rada primaju plaću u iznosu od 5.731 kn po zaposlenom ili 33% veću od prosjeka svih zaposlenih. Sva četiri velika poduzetnika 2009. godine poslovala su pozitivno. Srednje veliki poduzetnici, njih 18 ili 1,8% ostvarili su u 2009. godini 25,4% ukupnih prihoda, 30,3% neto dobiti i 14,4% ukupnog izvoza. U novim investicijama sudjeluju s 24,3% i zapošljavaju 23,9% ukupne radne snage gospodarskih subjekata Karlovca koji primaju nešto veću plaću za 2,6% od prosječne.

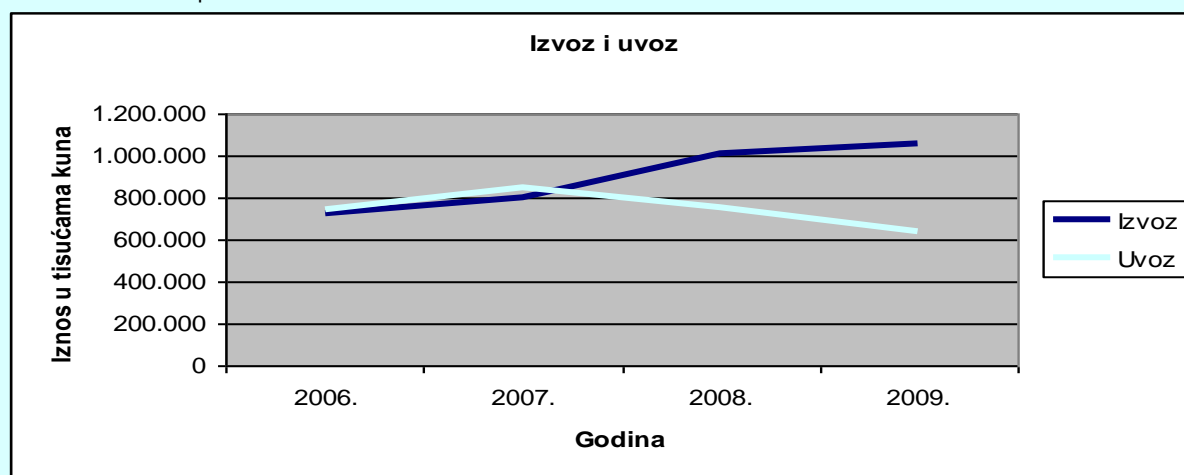
Značaj malih poduzetnika ogleda se u tome što oni generiraju najveću zaposlenost, 51,6% od ukupne zaposlenosti kod pravnih gospodarskih osoba. Većinom posluju pozitivno, ostvaruju negativni vanjskotrgovinski saldo, a mali broj njih investira u nabavu nove imovine. Radnici primaju znatno niže plaće od prosjeka gospodarstva, za 14,4%, iako troškovi osoblja čine skoro 20% ukupnih troškova. Da mali poduzetnici posluju u puno težim uvjetima od drugih poduzetnika, ukazuje podatak da akumuliraju cjelokupni iznos gubitka iznad kapitala čija vrijednost je 31. prosinca 2009. godine iznosila 163,4 mil. kn.

Slika 7. Prihodi, rashodi i dobit prije oporezivanja poduzetnika u Karlovcu 2006. - 2009.

Izvor: FINA, 2010.

Slika 8. Izvoz i uvoz poduzetnika u Karlovcu 2006. - 2009.

Izvor: FINA, 2010.

Osnovni pokazatelji poslovanja poduzetnika pokazuju relativno dobre rezultate poslovanja imajući u vidu da su 2009. i 2010. recesijske godine, a kriza će se, prema mišljenju nezavisnih stručnjaka nastaviti. Iako je, tijekom 2009., došlo do smanjenja ukupnih prihoda za 3,8%, smanjeni su i ukupni rashodi, ali u većem obimu, za 5,5%. Smanjenje poslovnih aktivnosti rezultiralo je i smanjenjem broja zaposlenih na bazi sati za 1,6%, kao i investiranje u dugotrajnu imovinu, za 8,3% u odnosu na 2008. godinu. Pretkrizna 2008. i krizna 2009. godina unijele su nove načine poslovanja pa su poduzetnici ostvarili neto dobit u 2009. godini u rekordnom iznosu od 454,6 mil. kn što je karlovačkom poduzetništvu osiguralo 3. mjesto po veličini neto dobiti Hrvatske (samo su Grad

Zagreb i Rovinj ostvarili veću neto dobit). Istovremeno, poduzetnici su se okrenuli stranim tržištima i od 2008. godine se kontinuirano ostvaruje pozitivna vanjskotrgovinska bilanca.

U 2007. godini trgovinski saldo bio je negativan i iznosio je 49,9 mil. kn, a u 2009. godini ostvarena je pozitivna vanjskotrgovinska razmjena s inozemstvom u iznosu od 411,7 mil. kn. Dobre rezultate poslovanja pratila je i isplata neto plaća zaposlenim kod poduzetnika koja se iz godine u godinu povećavala u nominalnom i realnom iznosu.

Da je ekonomska kriza zahvatila i karlovačko gospodarstvo može se vidjeti kroz podatke za prvih devet mjeseci 2010. godine koji su tek parcijalno obrađeni za Karlovac. Ukupni prihodi smanjeni su za 5,9% u odnosu na devet mjeseci 2009. godine, ali su se smanjili i rashodi za 4,2% čime je nastavljen trend ostvarenja konsolidirane dobiti (pozitivnog poslovanja) u iznosu od oko 380 mil. kn. Tako ostvarena dobit manja je za oko 20% u odnosu na realiziranu u istom razdoblju 2009. godine. Trend povećanja izvoza zaustavljen je i, po prvi puta nakon četverogodišnjeg kontinuiranog rasta, bilježi smanjenje za desetak posto. Pozitivno je da, iako je recesija dostigla vrhunac u 2010. godini, investicijska aktivnost ne stagnira već se povećala te su gospodarstvenici u novu imovinu uložili, u prvih devet mjeseci 2010.- 283 mil. kn što je za 6 mil. kn više sredstava nego u cijeloj 2009. godini. Broj zaposlenih na bazi sati rada zadržan je na razini od oko 10.000 radnika. Njihove plaće u nominalnom iznosu smanjene su za 1,3 postotna poena prema prethodnom razdoblju. Realno smanjenje je puno veće budući je visina isplata na razini 2008. godine.

Analizirajući poslovanje poduzetnika po granama, jasno se može uočiti vodeća uloga triju djelatnosti u ukupnim aktivnostima: prerađivačke industrije, trgovine i građevinarstva. Značaj ove tri gospodarske grane vidljiv je po njihovom udjelu u ukupnom gospodarstvu.

Tablica 13. Udjeli prerađivačke industrije, građevinarstva i trgovine u osnovnim pokazateljima gospodarstva Karlovca

Gospodarska grana / pokazatelj poslovanja	Struktura u %			
	Prerađivačka industrija	Građevinarstvo	Trgovina	Ostali
Ukupni prihodi	54,3	9,1	22,4	14,2
Ukupni rashodi	53,4	9,6	24,2	12,8
Porez na dobit	67,7	9,3	10,9	12,1
Neto dobit razdoblja	88,2	3,4	4,0	4,4
Broj zaposlenih na bazi rada	53,9	10,2	14,4	78,5
Izvoz	97,5	0,4	1,4	0,7
Uvoz	72,6	0,6	23,4	3,4
Investicije u dugotrajnu imovinu	71,4	4,9	9,0	14,7

Izvor: FINA - GFI za 2009. godinu i za I-IX 2010. Godinu; Obrada: Upravni odjel za poduzetništvo i poljoprivredu.

Svakako, dominantna je uloga prerađivačke industrije (metalske i prehrambene) koja se, primjenom novih tehnologija, razvila iz tradicije jakog obrtništva 19. stoljeća. Vodeće uloge u prerađivačkoj industriji zauzimaju sljedeće četiri djelatnosti:

1. proizvodnja prehrambenih proizvoda,
2. proizvodnja pića,
3. proizvodnja gotovih metalnih proizvoda i
4. proizvodnja strojeva i uređaja.

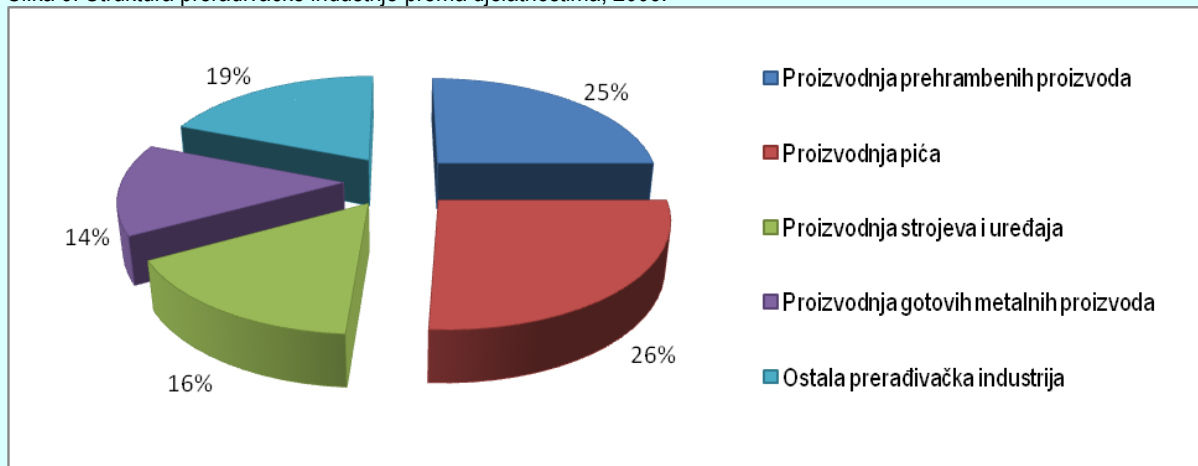
Važnost navedenih prerađivačkih djelatnosti poglavito je izražena u zadnjih 10 godina od kada tekstilna industrija, industrija kože i obuće, drvna, kemijska i industrija građevinskog materijala, zbog subjektivnih i objektivnih okolnosti, postupno nestaje ili im se obim poslovnih aktivnosti smanjuje na razinu jedva prisutne opstojnosti s daljnjom tendencijom gašenja pojedinih gospodarskih subjekata.

Dugogodišnja tradicija, kvaliteta proizvoda, stalno ulaganje u usavršavanje kadrova i kontinuirana primjena novih tehnologija doprinijelo je, ne samo održivosti, već i daljnjem jačanju pozicija poduzetnika u proizvodnji hrane, pića, metalnih proizvoda, strojeva i uređaja na domaćem i stranom tržištu. Praktički, njihov uspješan razvoj zasnivao se na vlastitim snagama bez značajnije potpore lokalne i državne uprave što se u buduću treba

promijeniti radi očuvanja proizvodnje koja bi trebala ostati nukleus daljnjeg razvoja kako njih samih, tako i drugih grana i djelatnosti.

Važnost postojeće metalske i prehrambene industrije u stvaranju novih vrijednosti za Karlovac je nemjerljiv jer on inicira i sve druge aspekte života. Nijedna druga gospodarska grana, u kraćem ili dužem razdoblju, ne može jamčiti i osigurati značajniji razvoj.

Slika 9. Struktura prerađivačke industrije prema djelatnostima, 2009.

Izvor: Podaci, FINA, 2009.

Pored ovih gospodarskih grana Grad Karlovac, na izravan i neizravan način, posebno potiče još dvije grane koje su od strateškog značaja za sadašnjost i budući gospodarski razvoj, a to su: poljoprivreda i turizam.

1.5.1 Poljoprivreda¹⁶

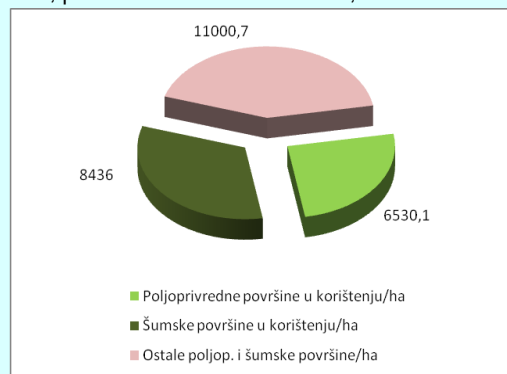
Na karlovačkom području postoje značajni resursi u vidu poljoprivrednog zemljišta. Ti resursi nisu dovoljno iskorišteni te se najveći dio poljoprivrednog zemljišta ne koristi za poljoprivrednu proizvodnju. Iz godine u godinu, povećavaju se površine neobrađenog i zapuštenog poljoprivrednog zemljišta.

Tablica 14. Poljoprivredne površine prema kategorijama korištenja

Poljoprivredna površina	Ukupno (ha)
Oranice i vrtovi	3.714,52
Voćnjaci	114,57
Vinogradi	53,01
Livade	2.281,74
Ukupno obrađena površina	6.173,84
Pašnjaci	145,33
Ribnjaci	-
Trstici	-
Ukupno poljop. zemljište	6.309,17

Izvor: Popis poljoprivrede 2003., DZS

Slika 10: Struktura zemljišta na području Karlovca prema vrstama, prema PPUG Grada Karlovca, 2002.

Ukupno poljoprivredno zemljište zauzima površinu od 21.752 ha, što je 54,9% od ukupne površine grada, pri čemu je u korištenju svega 30% (Slika 10). Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava na kraju 2011.godine bilo je 1.347 PG-a, od čega 1.093 PG-a posjeduje poljoprivredno zemljište površine 5.104,44 ha. U 2010. godini svega 582 PG-a podnijela su zahtjeve za državna poticajna sredstva (za biljnu proizvodnju), a koristili su poljoprivredno zemljište

¹⁶ Op.a Detaljno obrađena u Strategiji integralnog razvoja ruralnih područja Grada Karlovca 2011.-2015.

površine 2.593,01 ha (prosječno 4,45 ha poljoprivrednog zemljišta po PG-u, prosječna površina katastarske čestice je 0,28 ha). Važno je napomenuti kako se poljoprivredom, prema podacima iz 2011. godine bavi i 18 poduzeća na karlovačkom području.

1.5.1.1 Stočarska proizvodnja

Najveći broj poljoprivrednih gospodarstava bavi se stočarskom proizvodnjom, najzastupljenija je proizvodnja mlijeka, iako se već godinama bilježi stalni pad kako broja stoke, tako i broja OPG-a koja se bave tom proizvodnjom.

Prema podacima iz Popisa poljoprivrede 2003. - 938 kućanstava bavilo se proizvodnjom mlijeka, a posjedovali su 3.246 krava i junica. 2010., prema podacima Upravnog odjela za poduzetništvo i poljoprivredu (na osnovu podataka o umjetnom osjemenjivanju goveda) 453 OPG-a posjedovalo je 1.794 goveda (krava i steonih junica) što je u odnosu na 2003.- 40% manje goveda. Smanjenje se odnosi na mala gospodarstva do 5 grla stoke (iako je njihov broj još uvijek najveći: 68%), broj gospodarstava sa 6-20 grla ostao je gotovo isti, a porastao je broj gospodarstava s više od 20 krava i junica. Prosječno isporučena količina mlijeka po poljoprivrednom gospodarstvu povećava se jer mali proizvođači odustaju od proizvodnje, a povećava se broj gospodarstava s većim brojem krava. Otkupom mlijeka na području Karlovca bave se dvije mljekare Dukat d.d. (u čijem je sastavu KIM d.o.o.) i Vindija d.d.

Uzgoj pčelinjih zajednica u stalnom je blagom porastu kako u broju pčelara, tako i u broju pčelinjih zajednica. No, pčelarstvo je dopunska djelatnost OPG-a. Iako naše područje obiluje vodama (četiri rijeke, potoci, bajori), nema registriranog uzgoja slatkovodne ribe. Postoji nekoliko lokaliteta za sportski ribolov koji je prije Domovinskog rata bio mnogo zastupljeniji i donosio je značajne prihode kroz turističku ponudu.

1.5.1.2 Biljna proizvodnja

U biljnoj proizvodnji, koja je u najvećoj mjeri osnova stočarske proizvodnje, najčešća je proizvodnja žitarica i krmnog bilja za potrebe ishrane stoke na vlastitom gospodarstvu dok je proizvodnja tržišnih viškova ovih kultura zanemariva. Od žitarica najzastupljeniji je kukuruz.

Povrarska i voćarska proizvodnja u proteklih nekoliko godina postale su sve intenzivnije, a razvile su se također i zbog poticajnih mjera Grada Karlovca. U okolnim naseljima, uz riječne doline gdje su tla pogodna za uzgoj povrća, a i zbog blizine vode neophodne za navodnjavanje, razvilo se desetak OPG-a koja se isključivo bave ovom proizvodnjom. Proizvodi se plasiraju na lokalnoj tržnici i dijelom putem trgovačkih lanaca. Na karlovačkom području osnovano je nekoliko braniteljskih zadruga koje se već bave ili će se baviti ovom proizvodnjom tako da će se zbog dobrih preduvjeta, ovaj vid poljoprivredne proizvodnje sigurno i dalje širiti. Voćarska proizvodnja se zbog poticajnih mjera države, županije i grada, iz uglavnom ekstenzivne, podizanjem plantažnih nasada, razvija u intenzivnu i dohodovnu granu poljoprivredne proizvodnje. U proteklih desetak godina¹⁷, podignuto je 56 ha trajnih nasada, od čega je po površini najzastupljenija lijeska (26 ha), zatim šljiva (8 ha), jabuka (6 ha), a zastupljene su i druge voćne vrste (kupina, orah, breskva, trešnja, kruška, američka borovnica). Neki od proizvođača imaju vlastiti skladišni prostor (hladnjače). Najveći dio proizvodnje plasira se u svježem obliku na lokalno tržište, dok se manji dio prerađuje u voćne rakije, ocat, džemove i vino. Uzgojem jagoda bave se tri proizvođača koja stalno povećavaju proizvodnju i trenutno imaju ukupno preko 80.000 sadnica jagoda. U novije vrijeme podižu se nasadi ljekovitog i aromatičnog bilja (1,5 ha lavande) koji imaju vrlo dobre uvjete za daljnje širenje.

1.5.1.3 Poticanje poljoprivredne proizvodnje na području grada Karlovca

Grad Karlovac, proračunskim sredstvima, potiče razvoj svih vidova poljoprivredne proizvodnje koji su zastupljeni na našem području, a iz godine u godinu povećava se iznos sredstava namijenjenih poljoprivredi kao i broj programa i korisnika.

Broj korisnika direktnih potpora za poljoprivrednu proizvodnju u razdoblju od 2006. do 2012. godine porastao je za 34,5% što pokazuje interes proizvođača. Poticaji poljoprivrednim proizvođačima odnose se na isplatu sredstava potpore za sve vidove poljoprivredna proizvodnje (uzgoj svinja, junadi, ovaca, koza, pčelinjih zajednica, voća, vinove loze, povrća, cvijeća, ljekovitog i aromatičnog bilja, gljiva), za sufinanciranje kalcizacije tla i uređenja zapuštenog poljoprivrednog zemljišta i za sufinanciranje polica osiguranja stoke, usjeva i nasada. Ostalim

¹⁷ Izvor: Upravni odjel za poduzetništvo i poljoprivredu Grada Karlovca.

aktivnostima smatra se sufinanciranje raznih promotivnih, edukacijskih i drugih sličnih aktivnosti udruga, zadruga i OPG-a, organizacija raznih manifestacija, sajмова, predavanja za poljoprivredne proizvođače, naknada štete od elementarnih nepogoda i slično.

Tablica 15. Proračunska sredstva Grada Karlovca za poticanje ruralnog razvoja i poljoprivrede, 2008. - 2012.

AKTIVNOSTI	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Razvoj poljoprivrede					
Subvencioniranje kamata	347.730	478.901	358.547	278.202	261.642
Sufinanciranje usluga	325.315	338.430	317.188	406.783	378.051
Poticaji poljoprivrednoj proizvodnji	1.018.446	1.118.365	1.159.689	877.619	664.190
Ostalo	64.901	43.553	29.200	0	0
UKUPNO:	1.756.393	1.979.249	1.864.624	1.562.604	1.303.883
Ruralni razvoj					
Subvencioniranje usluga	0	0	0	77.383	818.009
Ostalo	0	0	0	124.996	57.838
UKUPNO:	0	0	0	202.379	875.847

Izvor: Upravni odjel za poduzetništvo i poljoprivredu Grada Karlovca, 2012.

Slijedom navedenog može se zaključiti da je poljoprivredna proizvodnja značajan izvor prihoda velikom broju stanovnika, iako je razina poljoprivredne proizvodnje daleko ispod realnih mogućnosti.

1.5.2 Šumarstvo, lov i ribolov

Od ukupne administrativne površine grada Karlovca, 34 % su šumske površine¹⁸. Prema podacima Hrvatskih šuma - Uprava šuma, podružnica Karlovac, na administrativnom području Karlovca ukupna površina pod šumama je 13.690 ha, dok podaci dobiveni iz Katastra navode površinu od 13.505 ha. Prema tumačenju Hrvatskih šuma do različitih podataka o površinama pod šumama dolazi zbog toga što se 185 ha površina u katastru vodi kao poljoprivredno zemljište, dok je u naravi ono uslijed dugogodišnjeg neobrađivanja poprimilo karakteristike šume. Veći dio šuma, odnosno 9.196 ha je u državnom vlasništvu, a manji dio, od 4.494 ha, je u privatnom vlasništvu. Državnim šumama upravljaju Hrvatske šume. U naturalnim pokazateljima, Hrvatske šume su, s područja Karlovca, od 2006. do 2010. iskoristile 198.326 m³ drvne mase što je prosječno 39.655 m³/godišnje. Šume kao gospodarski resurs, uglavnom, se promatraju u smislu proizvodnje drva kao sirovine u industrijskoj proizvodnji, no ne smije se zanemariti niti uloga šuma u ostalim gospodarskim granama kao što su lovstvo i turizam te uloga šuma u održanju ekoloških sustava, a naročito u domeni pročišćavanja zraka i utjecaja na vode (tzv. opće korisna funkcija šuma).

Uz šume, neizbježno je povezano lovstvo. Velike površine pod šumom, obilje vode, raznolikost staništa, očuvanost okoliša te veliki dijelovi ruralnih područja, predstavljaju dobru osnovu za razvoj lovstva. Specifičan geografski položaj od ravnice preko brdskih dijelova omogućava raznolikost lovne ponude. Na području Karlovca nalazi se jedanaest lovišta: 2 državna i 9 županijskih, ukupne površine 49.187 ha. Glavne vrste divljači u ovim lovištima su: srna, obični zec, divlja svinja, fazan, divlja patka i trčka skvržulja. Osim divljači, za lov su značajni i lovački objekti. U lovištima se nalazi 6 lovačkih kuća ili domova te niz drugih objekata kao što su hranilišta za krupnu i sitnu divljač, hranilišta za fazane i trčke, solišta, prihvatilišta za sitnu divljač, čeke, osmatračnice, nadstrešnice, prelazi, lovne staze i drugo. Lovni resursi predstavljaju značajan potencijal koji je prije

¹⁸ PPUG Grada Karlovca, 2002.

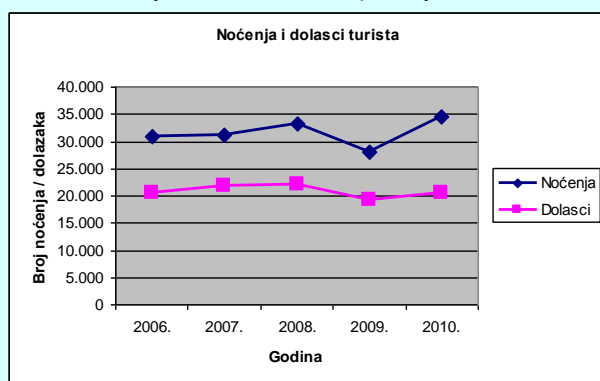
Domovinskog rata pokazivao izuzetno dobre rezultate jer je Karlovac bio jedan od najjačih središta lova i lovnog turizma u Hrvatskoj. Ova djelatnost je, zbog posljedica rata, gotovo potpuno stala i do danas još nije došlo do njenog oporavka u smislu lovnog turizma jer se lovom, kao rekreativnom djelatnošću, na našem području bave uglavnom lovci, članovi matičnih lovačkih udruga.

Osim preduvjeta za razvoj lovišta, Karlovac ima četiri rijeke, jezera i niz manjih vodotoka na kojima je razvijen ribolov u smislu rekreacije, ali i kao dio turističke ponude. Jezera Šumbar posebno su omiljena ribolovcima, a bogata su šaranom, amurom, štukom, somom, grgečom, smuđem i bijelom ribom. Kakvoća vode u rijekama u granicama je II. vrste s povremenim pogoršanjima, prvenstveno nizvodno od naselja koja su i najveći izvor onečišćenja. Vode nisu pretjerano opterećene fosfatima kao glavnim eutrofikantom vodenih ekosustava. Vodama, koje se nalaze na karlovačkom području, gospodari Klub športskih ribolovaca „Korana“ (KŠR „Korana“). Osim na području Karlovca, ovaj Klub ima upravu i nad vodama izvan područja Karlovca te upravljaju s 688 ha površina ribolovnih zona. KŠR "Korana" utemeljen je davne 1923. godine, čime spada u najstarije udruge u Karlovcu i u Republici Hrvatskoj. Broj članova ovog Kluba je 2009. godine narastao na 1134.

1.5.3 Turizam¹⁹

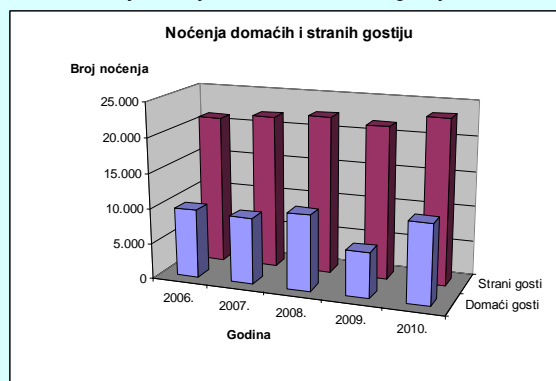
Precizne financijske podatke o turizmu vrlo teško je prezentirati iz razloga što se sustavno ne prate, odnosno skriveni su u nizu podataka za druge djelatnosti. Stoga će se naznake trendova pokušati utvrditi na bazi pokazatelja koji se odnose na broj dolazaka i broj noćenja turista. Sagledavajući turistički promet, u zadnjih pet godina, može se konstatirati da je u stagnaciji s blagom tendencijom veće potražnje kod dolazaka i noćenja stranih gostiju. Dolazak domaćih gostiju smanjen je u 2010. godini, u odnosu na 2006. godinu za 9,9%, dok je dolazak stranih gostiju porastao za 1,9%. U strukturi gostiju prevladavaju strani gosti koji, u prosjeku, borave 1,5 dana (2010. godina), dok se domaći gost zadržava skoro dvostruko duže odnosno 2,6 dana.

Slika 11. Noćenja i dolasci turista na području Karlovca

Izvor: DZS, 2006.-2010.

Slika 12. Broj noćenja domaćih i stranih gostiju u Karlovcu

Izvor: DZS, 2006.-2010.

U strukturi noćenja, prema državama od kuda turisti dolaze, najzastupljeniji su domaći gosti, zatim Nijemci i Poljaci koji ukupno čine polovicu noćenja na području Karlovca.

Tablica 16. Broj noćenja turista u Karlovcu prema zemlji prebivališta u 2010.

Zemlja prebivališta	Broj noćenja	Struktura u %
Hrvatska	11.295	33
Njemačka	4.088	12
Poljska	2.471	7
Italija	1.755	5
Austrija	1.504	4
Francuska	1.357	4
Ostali	12.185	35
UKUPNO:	34.655	100

¹⁹ Op.a. Detaljno obrađen u Strategiji razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020.

Iz predočenih podataka jasno se može zaključiti kako je Karlovac tipičan primjer urbanog turističkog mjesta kontinentalne Hrvatske gdje se odvija tranzitni turistički promet, odnosno, kratka posjeta nekim lokalitetima ili određeno poslovnih posjeta. Potencijali za stvaranje turističkih proizvoda Karlovca su: Zvijezda, Stari grad Dubovac, Vojni kompleks Turanj Gradskog muzeja Karlovac, manifestacije (Ivanjski krijes, Dani piva, Rođendan grada Karlovca, Filmska revija mladeži, Four river film festival i Sajam vlastelinstva Dubovac), četiri karlovačke rijeke: Kupa, Dobra, Mrežnica i Korana (posebno se može istaknuti potencijal kupališta na rijeci Korani gdje je već sada uređeno Foginovo kupalište i registrirano kao prvo riječno kupalište u Hrvatskoj), parkovi i drvoredi.

1.5.3.1 Smještajni kapaciteti u turizmu

Ukupan broj ležajeva za smještaj gostiju u smještajnim objektima 2010. godine je 395 (51% se odnosi na hotele, 33% na privatni smještaj te ostalo na restorane i autokampove). Od ovog broja, 200 ležajeva nalazi se u tri karlovačka hotela. Jedan od ovih hotela je hotel s četiri zvjezdice i 47 ležajeva, dok su dva hotela s tri zvjezdice i s po 80 i 73 ležaja. Restorani sa sobama raspolažu s 41 ležajem, a privatni iznajmljivači soba raspolažu sa 129 ležajeva. Jedini autokamp na području Karlovca raspolaže sa smještajnim kapacitetom za 25 osoba. Primjećuje se nedostatak ulaganja u povećanje kvalitete smještajnih kapaciteta, kao i dodatnu ponudu. Ukupan broj noćenja u 2010. godini bio je 34.655, a broj kreveta 395. Iz toga proizlazi da je, prosječno, svaki krevet bio popunjen 87,7 dana u godini odnosno 24,0%. Prema vrsti smještajnih objekata, najveću popunjenost kapaciteta imaju hoteli s 31,83%, u čemu je većinski udio stranih gostiju (77%). Restorani sa sobama imaju popunjenost od 28,3% s gotovo podjednakim udjelom domaćih i stranih gostiju. Privatni smještaj ima popunjenost od 14,7% gdje je malo veći udio domaćih gostiju (55%) u odnosu na strane goste (45%). Gosti autokampa su 100% stranci, no popunjenost kapaciteta je vrlo mala, samo 2,66%.

1.5.4 Obrtništvo

Grad Karlovac ima dugu obrtničku tradiciju. Međutim, očito je da se obrtnici nalaze u vrlo teškoj situaciji. Broj obrta se iz godine u godinu smanjuje, što nije samo posljedica krize unatrag dvije godine, već sustavnog zapostavljanja ovog vida gospodarskog djelovanja, ali i subjektivnog stanja u samom obrtništvu (nedovoljna suradnja s „velikim“ gospodarstvom, slaba unutarsektorska povezanost i neloyalna konkurencija).

Tablica 17. Broj aktivnih obrta registriranih na području Karlovca

Godina/Broj obrta	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Broj aktivnih obrta	1280	1273	1210	1142	1060	1031	964

Izvor: HOK - Udruženje obrtnika Grada Karlovca, 2012.

Struktura obrta ukazuje na nove trendove u karlovačkom obrtništvu. Dosad tradicionalni proizvodni i uslužni obrti vezani uz proizvodnju i ugostiteljstvo se zatvaraju, ali se povećava broj obrta osobnih usluga (frizeri, kozmetičari, njega tijela) kao i obrti iz skupine „ostalo“ (poljoprivrednici i ribarstvo), dok broj trgovačkih obrta stagnira usprkos dolasku sve većeg broja velikih trgovačkih lanaca. Nestajanje obrta održava se na financijsko stanje ukupnog gospodarstva, socijalnu sliku, smanjenje zaposlenosti i povećanje stope nezaposlenosti jer, u prosjeku, gubitak jednog obrta znači 2,6 radnih mjesta manje.

1.5.5 Poticanje gospodarstva na području grada Karlovca

Grad Karlovac potiče gospodarstvo izdvajanjem određenih sredstava iz svoga proračuna. Veći dio tih sredstava se usmjerava u mjere i aktivnosti kojima se posredno utječe na poduzetničku klimu, a manji dio poticaja dodjeljuje se neposredno poduzetnicima putem natječaja.

Prosječno izdvajanje od 1,54 mil. kn godišnje za poduzetništvo u posljednjih pet godina je na razini od 0,7 % visine prosječnog godišnjeg proračuna. Preporuka stručnjaka i iskustveni standardi govore da ova izdvajanja moraju biti na godišnjoj razini najmanje 6 do 10% proračuna. Tako izdvojena sredstva pridonijela bi jačem angažmanu na izgradnji institucionalnih potpora (osnivanju poduzetničkih zona) i dugoročnije bi osigurala

povoljnije izvore financiranja, kao i mogućnost bržeg i većeg (samo)zapošljavanja ciljanih grupa nezaposlenih osoba (mladih, invalida, osoba starije dobi i žena).

U zadnjih pet godina iz proračuna financirali su se projekti i programi u gospodarstvu (izuzev u poljoprivredi koja je zasebno obrađena), prikazani u tablici 18.

Tablica 18. Poticaji Grada Karlovca poduzetništvu, 2008. - 2012.

Opis poticaja	Iznos u kunama					UKUPNO
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	
Sufinanciranje kamata na kredite poduzetnika	97.103	209.338	263.272	204.264	246.686	1.020.663
Sufinanciranje projekata poduzetnika	0	200.000	75.000	220.000	350.000	865.000
Djelomično oslobađanje od plaćanja komunalnog doprinosa kod izgradnje proizvodnih objekata	127.766	239.900	44.182	84.324,66	0	496.173
Uređenje poduzetničke zone	782.486	1.227.287	0	0	0	2.009.773
Sufinanciranje rada i projekata poduzetničkih potpornih institucija	720.000	384.621	357.511	618.680	1.271.901	3.248.755
UKUPNO	1.727.355	2.261.146	739.965	1.127.269	1.868.587	7.724.322
Udio u Proračunu Grada Karlovca, %	0,8	1,0	0,4	0,6	0,9	0,7

Izvor: Upravni odjel za poduzetništvo i poljoprivredu Grada Karlovca, 2012.

1.5.6 Poduzetničke zone

Na području Karlovca poduzetničku djelatnost obavlja nešto više od 2.000 subjekata s preko 12 tisuća zaposlenih. Veliki broj tvrtki posluje na raznim područjima grada koja nisu utvrđena kao poslovno industrijske zone. Među utvrđenim poslovnim zonama najstarije su Zona jug - Mala Švarča i Zona Banija - Ilovac. U zadnjih deset godina, Grad Karlovac je izgradio i gotovo potpuno komunalno opremio neizgrađene dijelove navedenih zona.

Tablica 19. Poduzetničke zone na području Karlovca

Naziv zone	Naselje	Površina/ha	Opremljenost
Gornje Mekuše 1	Karlovac	11,29	Zona u 100% vlasništvu Grada Karlovca, planirana u dokumentima prostornog uređenja, Postoji geodetska podloga i idejno rješenje
Gornje Mekuše 2		93,34	Djelomično popunjeno
Jug - Mala Švarča		38,49	Sve parcele su prodane, dio parcela još nije u funkciji
Mrzlo Polje - Karlovac		13,34	Zona planirana u dokumentima prostornog uređenja
Pivovara		12,20	Privatno vlasništvo
PPK		26,10	Privatno vlasništvo
Banija-Ilovac		182,49	Prodano
Mahično	Karlovac/ Mahično	274,10	Zona planirana u dokumentima prostornog uređenja
Skakavac	Brođani	38,87	Zona planirana u dokumentima prostornog uređenja
Drežnik	Karlovac	19,03	Zona planirana u dokumentima prostornog uređenja
Hrnetić		21,60	Zona planirana u dokumentima prostornog uređenja

			uređenja
Selce-Gradac		45,83	Zona u pripremi
Ilovac		18,47	Zona je djelomično popunjena

Izvor: Upravni odjel za poduzetništvo i poljoprivredu Grada Karlovca 2012; PPUGK (GGK 1/02, 5/10 i 6/11)

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none"> • nositelj gospodarstva je industrija, te velika i srednja poduzeća (prehrambena, metaloprerađivačka) • izvozno orijentirano gospodarstvo • tradicija obrtništva • poljoprivredne površine i uvjeti optimalni za razvoj ratarstva, povrćarske proizvodnje i stočarstva • raznolikost lovne i ribolovne ponude – turistički potencijal te visoko kvalificiran kadar (studij lovstva) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatna sredstva za razvojne planove • zapušteno i neobrađeno zemljište • nedostatak skladišnih i preradbenih kapaciteta • smanjenje broja obrta • ovisnost o velikim poduzetnicima • neorganiziranost proizvođača poljoprivrednog proizvoda i neumreženost poljoprivrednog i poduzetničkog sektora
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> - identifikacija potencijala za stvaranje turističkih proizvoda - revitalizacija lovnog i ribolovnog turizma, razvoj dr. selektivnih oblika turizma, posebno radi poboljšanja održivog korištenja prirodnih resursa (selektivni oblici dodatne ponude u turizmu) - nedostatak ulaganja privatnog poduzetničkog sektora 	<ul style="list-style-type: none"> - investicije u gospodarstvo vrlo skromne - neadekvatne veličine poduzetničkih zona za potrebe privlačenja većih ulaganja - nedostatak strateškog gospodarskog opredjeljenja i razvojnih projekata - usitnjeno poljoprivredno zemljište i nesređeno zemljišno vlasništvo - nedostatan korištenje raspoloživih poljoprivrednih površina

1.6 Društveni razvoj zajednice

1.6.1 Predškolski odgoj

Dječji vrtić Karlovac i Dječji vrtić „Četiri rijeke“ ustanove su koje se bave njegom, odgojem i obrazovanjem djece predškolske dobi. Osnivač ustanova je Grad Karlovac. Rad se odvija u jedanaest objekata s ukupno 49 odgojnih grupa. U dječjim vrtićima zaposleno je 150 djelatnika na neodređeno vrijeme, od čega 98 odgajatelja koji skrbe za više od 1.200 djece.

Dječji vrtići provode redovni desetosatni program, poludnevni četverosatni, trosatnu igraonicu i program predškole. Za vrtićku djecu i svu ostalu djecu nude se dodatni programi koje je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta verificiralo, a odnose se na provođenje programa integracije djece predškolske dobi s motoričkim teškoćama u redovite odgojne skupine u Dječjem vrtiću Karlovac, likovnu radionicu, folklornu radionicu, kreativne radionice i brojne druge sadržaje.

Radno vrijeme dječjih vrtića prilagođeno je potrebama roditelja pa je uz jutarnju smjenu organizirana i poslijepodnevna smjena, a 80% vrtićkih objekata radi za vrijeme školskih ljetnih praznika.

Prema mjerilima Državnog pedagoškog standarda bilježe se odstupanja koja se prvenstveno odnose na prekapacitiranost dječjih vrtića za 20% kao i potreba zapošljavanja stručnih suradnika i tehničkog osoblja na broj postojeće djece u vrtićima. Uz prekapacitiranost grupa, osnovni problem je i loše građevinsko stanje vrtićkih objekata.

1.6.2 Osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje²⁰

Djelatnost osnovnog obrazovanja u realizira deset karlovačkih osnovnih škola u okviru kojih je deset područnih škola, Glazbena škola Karlovac i Centar za odgoj i obrazovanje djece i mladeži. U osnovnim školama nastavu pohađa više od 4.000 učenika s 372 učitelja i 25 stručnih djelatnika. U prosjeku, svaki učitelj radi s 11 učenika, dok stručni djelatnik radi sa 160 učenika. Djelatnost srednjoškolskog obrazovanja u Karlovcu realizira se u 8 srednjih škola koje pohađa 3.370 učenika. U svim osnovnim školama provode se preventivni programi, rad s darovitim učenicima, različite slobodne aktivnosti (likovne grupe, dramske grupe, novinari, zadruge, zbornsko pjevanje, ples, sport i sl.). Program produženog boravka provodi se u 6 osnovnih škola u 10 grupa. Grad Karlovac sustavno ulaže u opremanje i modernizaciju kabineta za izvođenje nastave informatike, kemije, fizike, biologije te ostalih kabineta kako bi se prilagodili suvremenim oblicima izvođenja nastave.

Grad Karlovac osigurao je besplatan prijevoz za sve učenike te je na taj način pored zakonskog standarda, kroz program javnih potreba u školstvu, osigurao i besplatan prijevoz učenika koji prema zakonu to nisu mogli ostvariti. Ukupan broj učenika koji koristi prijevoz je 1080. U OŠ Rečica i OŠ Skakavac više od polovice učenika putuje na nastavu, dok je u ostalim osnovnim školama veći broj učenika koji nisu putnici.

U karlovačkim osnovnim školama školuju se i učenici s teškoćama u razvoju. Osnovna škola Braća Seljan i Osnovna škola Banija ima posebno ustrojene razrede za djecu s poteškoćama u razvoju, dok se u ostalim ostalim školama školuju učenici prema individualiziranom programu, prilagođenom programu kao i programu s pomoćnikom u nastavi. U školskoj godini 2012./2013. godini Grad Karlovac financira 6 pomoćnika u nastavi na području grada Karlovca, a program se provodi u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom.

Pored osnovnih škola u gradu djeluje i Centar za odgoj i obrazovanje djece i mladeži. U Centru za odgoj i obrazovanje djece i mladeži obrazuje se 68 djece na razini osnovnoškolskog obrazovanja i 75 polaznika srednjoškolskog obrazovanja. U Centru se obrazuju djeca umjerene i teške retardacije. Zbog specifičnih zdravstvenih teškoća polaznika Centra, Grad Karlovac im osigurava besplatnu školu plivanja u Hostelu Selce.

U predškolskim skupinama Centra za odgoj i obrazovanje upisano je dvanaestero djece, od čega ih je osmero s područja Karlovca. Riječ je o djeci s posebnim potrebama, a Grad Karlovac im osigurava prehranu i prijevoz.

U Glazbenoj školi Karlovac broj učenika varira između 300 i 450, a profesora je oko 30. U školi se provodi stručna nastava u 6 odjela sa specijaliziranim učionicama opremljenim instrumentima za izvođenje individualne nastave. Škola ima dvije koncertne dvorane. Učenici godinama osvajaju nagrade na različitim natjecanjima.

Ukupan broj učenika u Karlovcu i Karlovačkoj županiji se smanjuje. U školskoj godini 2012./2013. na području Grada zabilježeno je 359 učenika manje u odnosu na školskoj godini 2007./2008.

Smanjenje broja djece u školama implicirati će se na probleme s kadrovima u školstvu, kao i s održavanjem školskih objekata budući da se decentralizirana financijska sredstva, između ostalog, određuju prema broju učenika.

Tablica 20. Broj učenika u osnovnim školama Grada Karlovca, 2007.-2013.

Naziv osnovne škole	2007./2008.	2008./2009.	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.
OŠ GRABRIK	807	781	772	750	728	745
OŠ DUBOVAC	793	799	772	777	765	759
OŠ DRAGOJLA JARNEVIĆ	602	561	570	565	554	519
OŠ BANIJA	594	558	534	522	523	513
OŠ BRAĆE SELJAN	480	470	461	432	402	381
OŠ TURANJ	458	463	484	437	447	431
OŠ ŠVARČA	300	294	290	306	318	323
OŠ MAHIČNO	194	178	183	182	191	191
OŠ REČICA	134	132	135	136	133	136
OŠ SKAKAVAC	91	94	95	101	96	96
OŠ KARLOVAC UKUPNO	4453	4330	4296	4208	4.157	4.094

Izvor: Upravni odjel za društvene djelatnosti., Grad Karlovac, 2012.

²⁰ Izvor: Upravni odjel za društvene djelatnosti Grada Karlovca, 2011.

Tablica 21. Broj učenika u srednjim školama Grada Karlovca, 2007.-2013.

Naziv srednje škole	2007./2008.	2008./2009.	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.
GIMNAZIJA	686	683	670	643	637	633
MEDICINSKA ŠKOLA	250	234	234	238	270	290
EKONOMSKO-TURISTIČKA	597	581	564	549	549	518
TRGOVAČKO-UGOSTITELJSKA	432	398	372	379	403	420
PRIRODOSLOVNA	322	237	226	197	186	201
MJEŠOVITA INDUSTRIJSKO-OBRTNIČKA	366	395	410	401	427	436
TEHNIČKA ŠKOLA	671	661	686	694	654	656
ŠUMARSKA I DRVODJELSKA	352	288	276	269	306	307
SŠ KARLOVAC UKUPNO	3676	3477	3438	3370	3432	3461

Izvor: Izvješće o upisima u osnovnoškolske i srednjoškolske ustanove u šk. god. 2007.-2012, Karlovačka županija.

Većina osnovnih i srednjih škola ima organiziranu nastavu u dvije smjene. Kako bi se sustav obrazovanja prilagodio Državnim pedagoškim standardima, potrebno je organizirati rad u jednoj smjeni u svim školama. Prilagodba standardima iziskuje ulaganja u dogradnju postojećih ili izgradnju novih školskih objekata. Jednosmjenski rad omogućio bi organizaciju produženog boravka.

Uvjeti za provedbu nastave tjelesne i zdravstvene kulture, kao vrlo važnog segmenta u razvoju djece i mladeži, u posljednjih su nekoliko godina poboljšani ulaganjima u izgradnju školskih sportskih objekata, no još uvijek ima škola koje nemaju adekvatne uvjete.

Prilazne rampe za invalide nema niti jedna osnovna škola osim OŠ Grabrik koja ima i mogućnost ugradnje lifta. Potrebno je nastavne programe srednjih škola uskladiti s potrebama gospodarstva. Poslodavci ne mogu pronaći određena zanimanja, mladima nisu poznate mogućnosti stipendiranja, ne žele se školovati za određena zanimanja i nisu upoznati sa stanjem na tržištu rada. Potrebno je razviti sustav stipendiranja sukladno potrebama gospodarstva, što zahtijeva stalnu i detaljnu komunikaciju s dionicima tržišta rada i utvrđivanja realnih potreba za kadrovima²¹.

U Karlovcu već niz godina djeluje i privatna ustanova POUKA (Pučko otvoreno učilište u Karlovcu) koje ima velik broj verificiranih programa cjeloživotnog obrazovanja za stjecanje srednje stručne spreme i prekvalifikacije (10 programa), programe stručnog usavršavanja (4), te programe stručnog osposobljavanja (18), te ECDL edukaciju i certifikaciju koju provodi u suradnji s učilištem Algebra iz Zagreba.

1.6.3 Visokoškolsko obrazovanje

Jedina visokoškolska ustanova na području Karlovačke županije je Veleučilište u Karlovcu, koje obrazuje studente u sljedećim programima:

- I. stručni studiji: ugostiteljstvo, lovstvo i zaštita prirode, strojarstvo, mehatronika, sigurnost i zaštita, sestrinstvo, tekstilna i prehrambena tehnologija,
- II. specijalistički studiji: poslovno upravljanje, studij strojarstva i studij sigurnosti i zaštite.

Veleučilište u Karlovcu iz godine u godinu bilježi porast broja studenata pa se i postojeći prostori pokazuju kao nedostadni. Potrebno je osigurati dodatne prostore za rad Veleučilišta te ih na adekvatan način opremiti. Poticanje razvoja Veleučilišta važna je mjera u cilju promjene obrazovne strukture stanovništva Grada i Županije, koja udjelom visokoobrazovanih kadrova znatno zaostaje za prosjekom kako Hrvatske, tako i regije.

Veleučilište u Karlovcu raspolaže s moderno opremljenim predavaonicama i nizom specijaliziranih laboratorija koji omogućuju stjecanje praktičnog znanja i vještina potrebnih za cjelovito obrazovanje stručnjaka u navedenim

²¹ Op.a. Izvor zaključaka su Ankete poslodavaca koje sustavno provodi HZZ, podružnica Karlovačke županije, na godišnjoj razini.

područjima. U okviru veleučilišnog prostora, smještena je i knjižnica u kojoj studenti imaju na raspolaganju potrebnu literaturu te informatički kabineti s umreženim računalima i mogućnošću korištenja interneta.

Isto tako, potrebno je istaknuti kako se u Gimnaziji Karlovac nalazi dislocirani trogodišnji studij za razvoj poduzetništva Ekonomskog fakulteta u Rijeci koji školuje kadrove za zvanje ekonomista.

Tablica 22. Broj diplomiranih studenata na Veleučilištu u Karlovcu, 2006.-2012.

Studij/godina	2006./2007.	2007./2008.	2008./2009.	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.
Strojarstvo	18	14	24	17	9	25
Mehatronika	0	0	0	6	3	11
Prehrambena teh.	29	26	25	31	20	24
Tekstilstvo	7	8	1	2	1	8
Ugostiteljstvo	14	24	29	43	40	41
Sigurnost i zaštita	16	17	25	36	16	45
Sigurnost i zaštita-izv.	32	25	23	37	6	29
Sigurnost i zaštita-spec.						31
Lovstvo i zaštita prirod-izv.	40	33	29	31	16	47
Strojarstvo-spec.	24	36	17	13	15	31
Poslovno upravljanje-spec.	0	37	29	30	19	41
Sestrinstvo (disl. str. studij Medicinskog fakulteta, Rijeka)					36	41
UKUPNO	180	220	202	246	181	366

Izvor: Veleučilište u Karlovcu, 2012.

1.6.4 Kultura

Nepokretna kulturna dobra na karlovačkom području sagledavaju se temeljem odredbi Zakona o zaštiti očuvanju kulturnih dobara ([NN 69/99](#), [NN 151/03](#); [NN 157/03](#) Ispravak, [NN 87/09](#), [NN 88/10](#), [NN 61/11](#), [NN 25/12](#), [NN 136/12](#))²². Važno je izdvojiti najznačajniju nepokretnu kulturnu baštinu:

- karlovačka „Zvijezda“ i bedem
- Stari grad „Dubovac“
- Vrbanićev perivoj i karlovački parkovi
- Franjevački samostan i crkva Presvetog Trojstva
- središnji gradski trg odnosno Trg bana Josipa Jelačića
- kurija karlovačkog generala Vuka Frankopana na Strossmayerovom trgu
- zgrada Hrvatskog doma
- Gradsko kazalište „Zorin dom“
- Pavlinski samostan Kamensko i crkva blažene Djevice Marije Snježne
- dvorac Janka Draškovića sa pripadajućim perivojem u Rečici
- zaštićeni sakralni objekti na području
- kuća obitelji Hoffman u Zajčevoj ulici,
- kuće arhitekta Marića,
- arhitektura Hermana Bollea,
- Kino Edison,
- Sokolski dom,
- arhitektura Nikšića,
- arhitektura Vodičke,
- vile između šanca i Domobranske ulice,

²² Op.a. Nepokretna kulturna dobra na području grada Karlovca detaljno su utvrđena Konzervatorskom podlogom zaštite i očuvanja kulturnih dobara Ministarstva kulture - Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Karlovcu, izrađenom 2009. godine, za potrebe izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Karlovca. Pri čemu je izrađen i prijedlog mjera zaštite (PMZ). Također je dan i prijedlog mjera zaštite (PMZ).

- stara sinagoga u Draškovićevoj ulici,
- stari hotel Korana,
- ostaci industrijske arhitekture,
- transformator na Ilovcu...

Pokretna kulturna baština prema Zakonu o očuvanju kulturnih dobara je prepoznata kao zbirka predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama, drugim ustanovama, kao i kod drugih pravnih i fizičkih osoba.

Tablica 23. Zaštićena kulturna baština.

Vrsta kulturnog dobra	Pokretno kulturno dobro			Nepokretno kulturno dobro			Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Zbirka	Muzejska zbirka	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik/krajobraz	
Grad Karlovac	11	5	18	66	2	0	3*

Izvor: Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture, prosinac 2012.

*za mjeru sokolrastvo iz Registra nije jasno vidljivo da li se odnosi na grad Karlovac

Grad Karlovac osnivač je triju ustanova u kulturi, a to su:

- Gradski muzej Karlovac,
- Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“,
- Gradsko kazalište „Zorin dom“.

Redovna djelatnost ustanova se u najvećoj mjeri financira iz sredstava Proračuna Grada Karlovca, međutim za programsku djelatnost ustanove koriste i dio vlastitih prihoda i prihoda iz županijskog ili državnog proračuna. Ustanove predstavljaju okosnicu karlovačke kulturne djelatnosti.

Uz ustanove, u gradu Karlovcu djeluje Zajednica organizacija amaterskih kulturno-umjetničkih djelatnosti (ZOAKD) koja objedinjuje 24 udruge iz kulturnog amaterizma i okuplja više od 1000 građana.

Uz organiziranu zajednicu udruga, u Karlovcu postoji niz aktivnih samostalnih udruga u području kulture. Kulturna djelatnost tih udruga na godišnjoj razini, uz sredstva iz nacionalnog proračuna i donatorska sredstva, financira se Programom javnih potreba u kulturi iz gradskog proračuna.

Jedna od velikih komparativnih prednosti i razvojnih resursa leži u činjenici kako se na popisu nematerijalnih kulturnih dobara Republike Hrvatske nalazi:

- glazbeni izričaj rozganje
- glazbeni izričaj guci
- umijeće sokolarenja, koje je uvršteno i na UNESCO-vu listu živuće kulturne baštine

1.6.5 Sport

Prema broju i stanju sportskih objekata, brojem i uređenošću dječjih igrališta, kao i kroz rad Karlovačke sportske zajednice (KSŽ), prati se razvoj sporta i njegovog rekreacijskog dijela gdje se radi na njegovoj prilagodbi za sve dobne skupine. Inicijativa za razvoj novih sportova obogaćuje sport u Karlovcu.

U 2010. godini KSŽ podržava rad 130 sportskih klubova kroz koje je omogućeno bavljenje sportom i rekreacijom za 5290 članova sportskih klubova. Postoje i tri vrste fondova koji podupiru sport:

1. Fond za kvalitetni sport-prioritetni i prateći klubovi koji podržava se rad sportskih klubova koji su temeljem Pravilnika o kategorizaciji izdvojeni kao izuzetno kvalitetni,
2. Fond za rad s mladima financira rada sportskih klubova koji rade s mlađim selekcijama,
3. Programski fond provodi raspodjelu financijskih sredstava temeljem predanih programa i pratećih troškovnika.

1.6.5.1 Sportska infrastruktura

Tvrtka Mladost d.o.o. upravlja sportskim objektima u vlasništvu Grada Karlovca, a to su Školska športska dvorana, Sokolski dom, vanjsko igralište i klizalište Sokolski dom, Nogometni stadion "Branko Čavlović-Čavlek", ŠRC Korana, Vunsko polje, stari atletski stadion te Gradsko streljište Jamadol. Sportski objekti su u lošem stanju i

u potpunosti ne zadovoljavaju potrebe korisnika, kao ni propisane uvjete za održavanje natjecanja kako na nacionalnoj, tako i na međunarodnoj razini. Sportske objekte nužno je obnoviti jer se od 2005. godine povećava njihovo korištenje, poglavito sportskih borilišta koja su u vlasništvu tvrtke Mladost.

U gradu postoje 24 dječja igrališta i to na lokacijama: Modrušanov park, Rakovac (vrtić) Rakovac (malo), Trg K. P. Svačića, Trg T. Ujevića, naselje M. Marulića, Smičiklasova, Gaza (Hrvatske bratske zajednice), Gaza (P. Filipca), Sarajevska, Drežnik, Marina Držića, Hebrangova, Šestićeva, Vrazova, Grabrik, Švarča, Jamadol, Luščić 41/43, Zvijezda, Borlin, Gornje Mekušje, Smičiklasova - vrtić Novi Centar i Zvonimirova.

Dvoranski prostor škola također je adekvatno iskorišten (11 dvorana osnovnih i srednjih škola). Od vanjskih terena, javnosti su dostupna 2 rukometna igrališta opremljena rasvjetom i univerzalnom umjetnom travom, na Dubovcu i Švarči, te obnovljeni Nogometni stadion „Branko Čavlović Čavlek“ koji zadovoljava uvjete Hrvatske nogometne lige. U sklopu stadiona je i nogometno igralište s umjetnom travom. Svaki nogometni klub u Karlovcu ima svoje nogometno igralište (11) sa svim pratećim objektima. Spomenimo još nekoliko manjih sportskih i rekreativnih dvorana i objekata u kojima se treniraju suvremeni ples, borilačke vještine, *aerobic* i drugi oblici rekreacije. Kuglana u Domu HV Zrinski rekonstruirana je 2009. godine, omogućeno je korištenje kuglane i osobama s invaliditetom.

Grad pruža pomoć i potporu u organiziranju brojnih turnira, memorijala, manifestacija i državnih natjecanja (Memorijal Brune Majolija - turnir za tenisače, Prvenstvo Hrvatske u mini rukometu za djevojčice i dječake, Sportske igre mladih - manifestacija koja se organizira od gradske do državne razine te Olimpijski festival dječjih vrtića). Potrebno je istaknuti kako su sredstva koja se izdvajaju iz gradskog proračuna za razvoj sporta u porastu u proteklih nekoliko godina.

Rekreacija je važan dio svakodnevnog života naših građana koji je u Karlovcu donekle zanemaren, posebice u zimskim mjesecima kada vremenski uvjeti ne dozvoljavaju korištenje vanjskih terena. Uređenje atletske staze i odbojkaškog igrališta te ponuda novih sadržaja na gradskom kupalištu „Foginovo“, obogatili su rekreacijske sadržaje.

1.6.6 Zajednica tehničke kulture

Zadatak Zajednice je omogućiti i pružiti znanja koja bi zadovoljila potrebe građana Karlovca u bilo kojem obliku stjecanja tehničkih znanja, odnosno bavljenja nekom od tehničkih vještina. Proteklih godina Zajednica je pokazala svoju vrijednost: promicanje tehničke kulture, popularizaciju tehnike i njenih tvorevina, stručno osposobljavanje, stjecanje specifičnih vještina koje se ne mogu nigdje drugdje steći, ostvarivanje potreba za unapređenjem kvalitete života, vrednovanje inventivnosti, a posebno pedagoški rad s mladima.

Udruge članice svoj rad prezentiraju i putem županijskih i državnih natjecanja. Prema djelatnosti rada sudjeluju u različitim akcijama spasilačkog i eko karaktera; edukacijskih ili prezentacijskih oblika. Članovi imaju veliki raspon aktivnosti koje im pomažu u stručnom usavršavanju, ali i pružaju mogućnosti bavljenja tehničkom kulturom u slobodno vrijeme.

Zajednica tehničke kulture organizira tečajeve i radionice iz područja: informatike, elektronike, zrakoplovnog modelarstva, maketarstva, robotike, elektronike i digitalne fotografije. Informatička škola Zajednice tehničke kulture Karlovac radi po odobrenju Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta na izvođenju programa za informatičko obrazovanje građanstva (ECDL).

Posebna pažnja posvećuje se pomlađivanju članstva, odnosno radu s učenicima osnovnih i srednjih škola. Tijekom 2010. rad u klubovima mladih tehničara se udvostručio što dovoljno govori o aktualnosti Zajednice. Osim stručnih osposobljavanja na području elektronike, elektrotehnike, informatike i robotike te aeromodelarstva i radio orijentacije, rad obuhvaća i sudjelovanje na raznim učeničkim natjecanjima, u čiju su se organizaciju zajedno uključivale gradska i županijska Zajednica tehničke kulture. Danas članstvo udruga Zajednice tehničke kulture broji preko 600 članova djece i mladih.

1.6.7 Civilno društvo

U Karlovcu djeluje dobro razvijeno civilno društvo. Prema informacijama Ministarstva uprave, u prosincu 2012. godine bilo je 666²³ registriranih udruga. Broj i struktura registriranih udruga mijenjaju se gotovo svakodnevno. Udruge se financiraju iz vlastitih izvora (prikupljanjem članarina, pisanjem projekata i/ili obavljanjem neke gospodarske aktivnosti) i iz donacija domaćih i stranih donatora. Grad Karlovac udruge financira putem natječaja i donacija te odlukom gradonačelnika za pojedinačne projekte i aktivnosti koji nisu financirani u okviru natječaja, ali su od značaja za ukupan razvoj grada Karlovca.

Postoji potreba da se na gradskoj razini izrade svojevrstne smjernice za financiranje udruga civilnog društva koje će obuhvaćati pravila sufinanciranja udruga i traženu dokumentaciju za sve upravne odjele gradske uprave i kojima će se definirati sufinanciranje rada udruga iz proračuna, bilo kroz natječaje ili rješenjem gradonačelnika. Postoje usvojeni kriteriji za financiranje udruga Gradskog vijeća Grada Karlovca koji se zasnivaju na Kodeksu pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga koje 2007. godine donio Hrvatski sabor.

Osim sufinanciranja, Grad Karlovac je osigurao i mjesto edukacije i razvoja civilnog društva te informacijski centar za mlade u Centru za mlade u Grabriku, u kojima udruge mogu koristiti sve prostorne i informatičke resurse za obavljanje svojih redovnih i programskih djelatnosti. Osim Centra za mlade u Grabriku djeluje i Centar za mlade na Gazi.

Jednom godišnje, Grad organizira Sajam udruga gdje organizacije civilnog društva prezentiraju svoj rad i ostvaruju promociju i umrežavanje. Grad je, vrlo često i partner organizacijama civilnog društva, te daje administrativnu potporu provedbi projekata koje udruge prijavljuju na različite natječaje stranih i domaćih donatora.

1.6.8 Briga o osobama s invaliditetom

Posebno područje u ovom strateškom planu posvećeno je osobama s invaliditetom na području grada Karlovca. Prema vrsti invaliditeta, možemo razlikovati slabovidne i slijepo osobe, gluhe i nagluhe, osobe s tjelesnim invaliditetom i tjelesnim oštećenjima te osobe s intelektualnim poteškoćama. Prema socijalnom statusu osobe s invaliditetom, možemo podijeliti na zaposlene, nezaposlene, korisnike invalidske mirovine, osobne invalidnine i naknade za tjelesno oštećenje.

Broj osoba s invaliditetom u gradu Karlovcu je 5.213, što čini 8,76 % ukupnog stanovništva²⁴. Zdravstvena zaštita osoba s invaliditetom očituje se kroz prilagođenost ordinacija. Na žalost, izuzev bolnice i jedne ginekološke ambulante, pristupačnost zdravstvenim ustanovama osobama s invaliditetom je vrlo loša.

Briga o osobama s invaliditetom organizirana je u suradnji Grada s organizacijama civilnog društva (financiranje programa udruga iz gradskog proračuna) koje članovima pružaju stručnu pomoć u ostvarivanju prava i poboljšanju uvjeta života. Proračunska sredstva usmjerena su, prije svega, u izgradnju kapaciteta udruga (zapošljavanje stručnih djelatnika i financiranje hladnog pogona), čime omogućuju udrugama daljnji razvoj i korištenje drugih financijskih izvora.

1.6.9 Zdravstvo

Za zdravstvo, na lokalnoj razini, nadležna je Karlovačka županija pa ne postoje statistički podaci relevantni za područje samog Karlovca. Prema slici zdravlja Karlovačke županije možemo zaključiti da se podaci koji vrijede za područje Karlovačke županije, mogu trendovski preslikati i na karlovačko područje s manjim iznimkama.

²³ Registar udruga; prosinac, 2012.

²⁴ Izvor: Popis stanovništva 2001, DZS

Javnozdravstveni prioriteti su:

- Konzumiranje alkohola kod mladih, koje predstavlja sve veći zdravstveni i sociološki problem osnovnih škola i srednjih škola na području Karlovca,
- povećan pobol i smrtnost od kardiovaskularnih bolesti i karcinoma uzrokovanih neadekvatnim načinom života (pušenjem, nepravilna prehrana, tjelesna neaktivnost, stres),
- nedostatak sveobuhvatnih sustavnih programa promicanja zdravlja i prevencije bolesti.

Zdravstvene ustanove i ordinacije u gradu Karlovcu:

USTANOVE: Opća bolnica (1), Dom zdravlja (1), Zavod za javno zdravstvo (1), Ustanova za zdravstvenu njegu u kući (2); ORDINACIJE: opće medicine (34), Stomatološke (36), specijalističke ginekološke (6), specijalističke pedijatrijske (4), specijalističke stomatološke (4), medicina rada (5), njega bolesnika u kući (2); SPECIJALISTIČKO KONZILIJARNA ZAŠTITA: specijalističke ordinacije (5), poliklinike (5), društva s ograničenom odgovornošću (3)

Važno je napomenuti kako se privatni zdravstveni sektor sve više razvija i postaje sve zastupljeniji unutar gospodarskih pokazatelja.

1.6.10 Socijalna skrb

Grad Karlovac preko svojih socijalnih programa, pokazuje izuzetno visoku razinu društvene osjetljivosti. Preko Upravnog odjela za društvene djelatnosti redovito realizira programe u području socijalne skrbi.

Program pomoći za podmirenje troškova stanovanja temeljem Zakona o socijalnoj skrbi

Program subvencija troškova stanovanja i drugih oblika socijalne pomoći

Programi u području zdravstva i međugeneracijske solidarnosti:

- jednokratna pomoć za svako novorođenče,
- pomoć u kući i dnevni boravak za starije osobe,
- liječenje branitelja od PTSP-a (sufinanciranje djelovanja Dnevne bolnice pri Općoj bolnici Karlovac),
- rano otkrivanje zaraze hepatitisom C (povremeno se provodi kao anonimno testiranje za mlade).

Ostale aktivnosti:

- projekt Skloništa za beskućnike u Karlovcu u suradnji s udrugom HVIDRA Karlovac brine se za 15-30 korisnika,

Također, Grad ima predviđene akcije prigodnih darivanja najugroženijih samaca i obitelji u povodu blagdana Uskrsa i Božića. Zdravstvenu njegu u kući putem Socijalnog programa Grada Karlovca prima oko 20 građana godišnje, dok ih 130 prima neki oblik pomoći u prehrani (paket, topli obrok). Prema podacima za 2010. godinu, pojedine pomoći iz navedenih programa, konzumiralo je oko 2.700 samaca i obitelji, odnosno domaćinstava. To je oko 4.600 osoba (procijenjeni prosjek 1,7 članova domaćinstva) što čini 7,60% od ukupnog broja stanovnika. Posebnim odlukama i s posebne proračunske pozicije, pored redovnih, Grad realizira jednokratne financijske pomoći za prevladavanje posebno teških situacija socijalno ugroženih osoba.

Tablica 24. Raspodjela utrošenih sredstava za program socijalne skrbi prema namjeni (u kn).

Namjena	2009.	2010.	2011.	2012.
Subvencije troškova stanovanja	3.783.278	4.818.123	5.042.250	4.823.795
Pomoći namijenjene djeci i mladeži	713.550	1.004.627	932.782	870.487
Pomoći umirovljenicima i starijim građanima	3.563.503	2.623.692	2.355.494	2.189.637
Ostale pomoći i potpore	832.500	439.555	472.135	319.945
UKUPNO PROGRAM SOCIJALNE SKRBI	8.892.831	8.885.997	8.802.661	8.203.864
% učešća u rashodima UO za društvene djelatnosti	12,1%	13,4%	14,1%	12,1%

Izvor: Godišnje izvješće Proračuna Grada Karlovca, 2013.

Djelatnost socijalne skrbi u Karlovačkoj županiji obavljaju centri za socijalnu skrb te ostale ustanove socijalne skrbi i upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u skladu sa Zakonom o socijalnoj skrbi kroz osiguravanje sredstava za ostvarivanje prava na pomoć za podmirenje troškova stanovanja i socijalne programe u gradovima i općinama naše Županije.

Dio socijalne skrbi provodi se i kroz Gradsko društvo Crvenog križa Karlovac koji provodi programe pomoći u kući, dostavlja pakete hrane starijim i nemoćnim socijalno ugroženim osobama te surađuju na provedbi projekta skloništa za beskućnike.

Ostale ustanove i oblici socijalne skrbi na području Karlovca

Obiteljski centar Karlovac	
Doma za starije i nemoćne osobe „Sv Antun“	kapacitet 195 korisnika
Dom za djecu „Vladimir Nazor“	kapacitet 50 korisnika
Dom za odgoj djece i mladeži	kapacitet 59 korisnika
Centar za rehabilitaciju i radnu terapiju Nada	kapacitet 194 korisnika

Osim gore navedenih ustanova na području Karlovačke županije briga i skrb o starijim i nemoćnim osobama razvija se i kroz izvaninstitucionalne oblike poput dnevnog boravka za starije i nemoćne osobe, pomoći u kući starijim osobama, dostave toplih obroka i sl.

Osim državnog Doma za starije osobe „Sv. Antun“ u Karlovcu postoje i tri privatna doma za starije osobe te još dva obiteljska doma za starije osobe, također u privatnom vlasništvu.

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none"> • zastupljenost preventivnih programa, programa rada s darovitim učenicima te produženog boravka u osnovnim školama • Veleučilište i Ekonomski fakultet Rijeka • povećanje broja diplomiranih studenata • Glazbena škola i Centar za odgoj i obrazovanje • visoka razina kulturnog amaterizma i sporta • brojnost dječjih igrališta • ulaganja u izgradnju školskih sportskih objekata • razvijen sustav zdravstvenih ustanova • organiziranost socijalne skrbi putem izvaninstitucionalnih programa • programi za žrtve obiteljskog nasilja • veliki broj registriranih udruga • razvijena partnerska suradnja javnog i civilnog sektora 	<ul style="list-style-type: none"> • neprilagođenost javnih objekata osobama s invaliditetom • neusklađenost srednjoškolskih programa s potrebama tržišta rada • nedovoljna povezanost turističkog sektora i kulturnih ustanova • nedostatak specijalista obiteljske medicine • nedostatak smještanih kapaciteta i stručnih djelatnika u području socijalne skrbi • malo mobilnih timova za pomoć i njegu • nedostatak stručnih kadrova za rad s ranjivim skupinama • mali broj aktivnih udruga s razvijenim programima i aktivnosti značajnim za širu zajednicu • nedovoljno razvijena kultura civilnog društva i volonterizma • nedovoljno razvijena međusektorska suradnja svih razvojnih dionika (javni-civilni-privatni) • nedovoljni ljudski kapaciteti u organizacijama civilnog društva za izradu i implementaciju programa i projekata od općeg društvenog interesa

Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> - opremanje i modernizacija učeničkih prostora osnovnih i srednjih škola te proširenje predškolskih kapaciteta i stručnjaka - vanjski/unutarnji bazeni i rekreacijski sadržaji - kino i multimedijски prostori - stipendiranje deficitarnih zanimanja sukladno definiranim potrebama gospodarskog sektora - preventivni programi informiranja, zaštite zdravlja i nabava kvalitetne dijagnostičke opreme - daljnji razvoj izvaninstitucionalnih oblika socijalne skrbi, posebno udomiteljstva - jačanje potpore programima civilnog sektora kroz proračunska sredstva - uključivanje kulturnih i sportskih udruga u turističku ponudu - promoviranje volonterizma 	<ul style="list-style-type: none"> - smanjenje broja učenika u školama - nedostatak sredstava za ulaganje u dogradnju postojećih ili izgradnju novih školskih i predškolskih objekata - nedostatak sredstava za ulaganje i održavanje sportskih objekata i rekreacijskih sadržaja - nedostaje zdravstvenih radnika na PPDI - financijska ovisnost društvenog sektora o državnom i gradskom proračunu - staro stanovništvo - nedostatak adekvatnog prostora i opreme za jačanje aktivnosti civilnog sektora - nema sustava valorizacije volonterskog rada - nedovoljna uključenost civilnog sektora u razvojno planiranje

1.7 Institucionalni okvir i financijski izvori za upravljanje razvojem

1.7.1 Djelatnost i ovlasti gradske uprave

Prema Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08 i 36/09) grad Karlovac spada među velike gradove koji su: gospodarska, financijska, kulturna, zdravstvena, prometna i znanstvena središta razvoja šireg okruženja.

Tijela Grada Karlovca su Gradsko vijeće i gradonačelnik. Gradsko vijeće je predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje, u okviru svojih prava i dužnosti, donosi opće i druge akte te obavlja druge poslove u skladu s Ustavom, zakonima i Statutom. Gradsko vijeće ima dvadeset pet članova izabranih na način određen Zakonom. Gradonačelnik je izvršno tijelo Grada Karlovca.

Na području grada Karlovca osnivaju se mjesni odbori i gradske četvrti kao oblici mjesne samouprave putem kojih građani sudjeluju u odlučivanju o poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na njihov život i rad. Mjesni odbori i gradske četvrti su pravne osobe. Na području grada Karlovca osnovano je 25 mjesnih odbora i 12 gradskih četvrti.

1.7.2 Upravna tijela

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga i poslova državne uprave prenijetih na Grad Karlovac ustrojavaju se gradska upravna tijela.

Gradska upravna tijela, u okviru prava i dužnosti Grada Karlovca, izvršavaju zakone i druge propise, odluke i druge opće akte Gradskog vijeća i gradonačelnika, prate stanje u upravnim područjima za koja su osnovana, rješavaju u upravnim stvarima, provode nadzor, poduzimaju mjere na koje su zakonom ili drugim propisom ovlaštena, pripremaju odluke i druge opće akte te obavljaju i druge poslove.

Odlukom o ustrojstvu i djelokrugu upravnih tijela Grada Karlovca 9. srpnja 2010. godine, osnovani su upravni odjeli kao upravna tijela te je utvrđen njihov djelokrug rada u obavljanju samoupravnih poslova i poslova državne uprave prenijetih na Grad. Upravna tijela Grada Karlovca su:

1. Upravni odjel za poslove gradonačelnika,
2. Upravni odjel za proračun i financije,
3. Upravni odjel za komunalno gospodarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša,
4. Upravni odjel za poduzetništvo i poljoprivredu,
5. Upravni odjel za društvene djelatnosti,

6. Upravni odjel za opće i imovinsko-pravne poslove.

Danas je u upravi Grada Karlovca zaposleno 125 djelatnika, 66% visoke stručne spreme. Od ukupno 125 zaposlenih 97 su žene (77,6%), a 28 muškarci (22,4%). Prosječna starosna dob zaposlenih je 44 godine. Na stručnom osposobljavanju, bez zasnivanja radnog odnosa je šest polaznika (volontera - vježbenika) koji nisu ubrojani u navedene podatke.

1.7.3 Javne službe

U okviru samoupravnog djelokruga rada, Grad Karlovac osigurava djelatnost javnih službi koje zadovoljavaju svakodnevne potrebe građana na području komunalnih, gospodarskih i društvenih djelatnosti te drugih djelatnosti u skladu sa zakonom. Grad Karlovac osigurava obavljanje komunalnih, gospodarskih i društvenih djelatnosti osnivanjem trgovačkim društvima, javnih ustanova i vlastitih pogona.

Tablica 25. Pregled tvrtki i ustanova u vlasništvu ili suvlasništvu Grada Karlovca, na dan 31.12.2012.

Redni broj	Tvrtka (naziv) trgovačkog društva / ustanove u vlasništvu	Udio u vlasništvu %	Visina osnivačkog kapitala u kn
1.	Mladost d.o.o.	100,00%	9.329.600
2.	Vodovod i kanalizacija d.o.o.	100,00%	128.329.000
3.	Gradska toplana d.o.o.	100,00%	7.500.000
4.	Čistoća d.o.o.	100,00%	7.419.700
5.	Zelenilo d.o.o.	100,00%	2.399.500
6.	Karlovački tjednik d.o.o.	100,00%	275.000
7.	Hrvatski radio Karlovac d.o.o.	25,00%	1.142.000
8.	Inkasator d.o.o.	87,48%	437.800
9.	Central d.o.o.	50,00%	9.255.400
10.	Hostel Karlovac d.o.o.	100,00%	20.000
11.	Plinara d.o.o.	50,00%	648.000
12.	Razvojna agencija Karlovačke županije	20,59%	186.000
13.	Centar za gospodarenje otpadom Karlovačke županije	31,40%	400.000
14.	Dječji vrtić Karlovac	100,00%	0
15.	Gradsko kazalište "Zorin dom"	100,00%	0
16.	Gradski muzej Karlovac	100,00%	0
17.	Gradska knjižnica "I. G. Kovačić"	100,00%	0
18.	Osnovne škole	100,00%	0
19.	Centar za odgoj i obrazovanje djece i mladeži	100,00%	0
20.	Javna vatrogasna postrojba	100,00%	0

Izvor: Grad Karlovac, 2011.

1.7.4 Dokumenti prostornog uređenja

Prostorni plan uređenja Grada Karlovca (GGK 1/02, 5/10 i 6/11) - PPUGK osnovni je strateški dokument prostornog uređenja kojim se određuju usmjerenja za razvoj djelatnosti i namjenu površina te uvjeti za održivi i uravnoteženi razvoj Karlovca u njegovim administrativnim granicama. Izrađen je u skladu sa strateškim dokumentima prostornog uređenja državne i područne/regionalne razine:

- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (27. lipnja 1997.godine donio Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske),
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99)
- Prostorni plan Karlovačke županije – PPKŽ (GKŽ 26/01, 33/01 i 36/08).

PPUGK je izrađen za vremenski period do 2015.godine, pa će Grad uskoro započeti pripreme radnje za izradu novog plana.

U skladu s navedenim dokumentima višeg reda izrađen je i donesen Generalni urbanistički plan Grada Karlovca - GUP (GGK 14/07, 6/11) kojim se utvrđuje temeljna organizacija prostora, zaštita svih sastavnica prostora, korištenje te namjena površina na području urbanog dijela naselja Karlovac. Stupanjem na snagu Zakona o prostornom uređenju i gradnji, GUP ostaje na snazi do 2017. godine.

Provedbeni dokumenti prostornog uređenja su: urbanistički plan uređenja (UPU), detaljni plan uređenja (DPU) i provedbeni urbanistički plan izrađen temeljem starog Zakona o prostornom uređenju - NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 (PUP). Na području grada Karlovca na snazi je 11 provedbenih dokumenata prostornog uređenja od toga je 8 u obuhvatu GUP-a. Dokumentima prostornog uređenja šireg područja utvrđena je obveza izrade još 81 provedbenog dokumenta prostornog uređenja. Obveza izrade većine planiranih provedbenih planova utvrđena je 2011.godine donošenjem izmjena i dopuna PPUGK i GUP-a. Navedeni dokumenti izrađivat će se po logičnim prioritetima demografskog i gospodarskog razvoja.

Za potrebe praćenja stanja u prostoru, u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji, izrađeno je četverogodišnje Izvješće o stanju u prostoru Grada Karlovca (GGK br.10/12) koje je temeljem analize stanja, trendova prostornog razvoja i provođenja dokumenata prostornog uređenja, dalo ocjenu stanja te prijedloge za unapređenje prostornog razvoja s planom aktivnosti. Planom aktivnosti utvrđene su liste prioriteta izrade dokumenata prostornog uređenja i drugih razvojnih dokumenata/programa te prioritete aktivnosti u provođenju navedenih dokumenata.

1.7.5 Prihodi i primici u proračunu Grada Karlovca

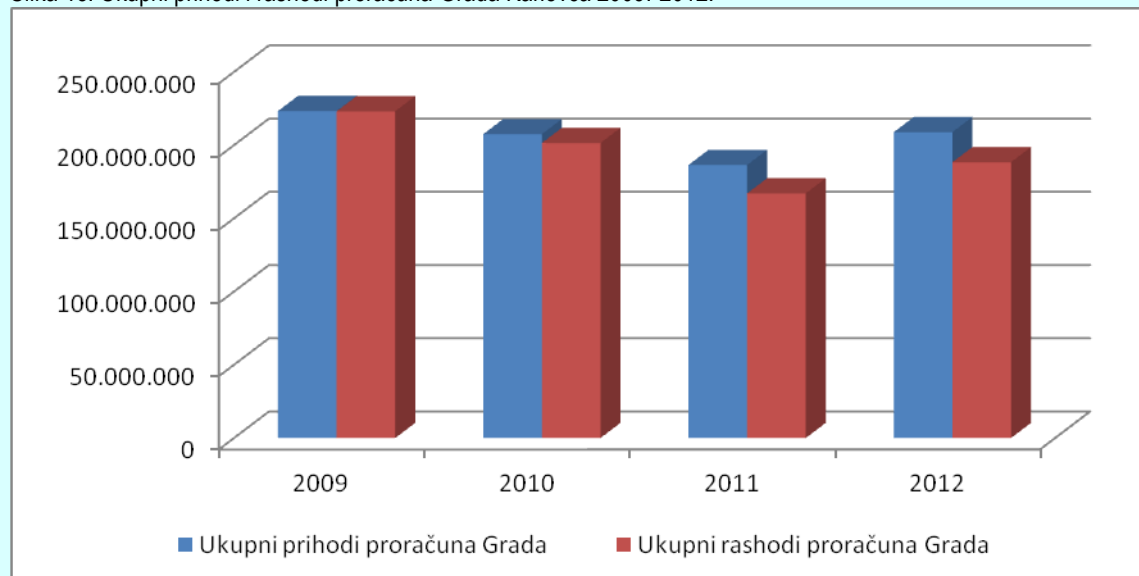
Prihodi i primici proračuna se ostvaruju iz gradskih poreza, prireza, naknadi i pristojbi, kao i od gradske imovine ili od stečenih imovinskih prava. Dio prihoda ostvaruje se od udjela u zajedničkim porezima, od sredstva pomoći koja su predviđena državnim proračunom i proračunima drugih JLPRS kao i iz drugih izvora u skladu s važećim propisima. Dio prihoda se ostvaruje i od koncesija i novčanih kazni. Nedostatna sredstva mogu se ostvarivati zaduživanjem kod poslovnih banaka i drugih financijskih institucija, izdavanjem obveznica, korištenjem *leasinga* i drugim oblicima pribavljanja financijskih sredstava sukladno propisima i praksi u Republici Hrvatskoj.

U strukturi prihoda i primitaka najvišu stavku čine porezni prihodi prosječno oko 55 %, slijede prihodi od administrativnih pristojbi i prihodi po posebnim propisima (oko 21 %), pomoći unutar opće države (14 %) te prihodi od imovine.

U strukturi proračuna najveća su pojedinačna izdvajanja za poslove razvoja zajednice i unapređenja komunalnih djelatnosti i stanovanja, prosječno 40%, ali se istovremeno (neposredno ili posredno) i za društvene djelatnosti izdvaja prosječno 40%, a za opće javne usluge prosječno 16%.

Rashodi su realizirani kroz programe, projekte i aktivnosti provedene u šest upravnih odjela. Najviše je utrošeno kroz Upravni odjel za društvene djelatnosti- 38% ukupnih rashoda te Upravni odjel za komunalno gospodarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša 25% ukupnih rashoda.

Slika 13. Ukupni prihodi i rashodi proračuna Grada Karlovca 2009.-2012.

Izvor: Upravni odjel za proračun i financije Grada Karlovca, 2013.

Vrijednost ukupne imovine Grada Karlovca iskazane u bilanci sa stanjem na dan 31.12. 2011. iznosi 560.843.785 kuna što predstavlja povećanje za 56.731.718 kuna odnosno 11,25 % u odnosu na stanje 1. siječnja 2011. godine. Ukupna vrijednost obveza i vlastitih izvora Grada Karlovca na dan 31.12.2011. godine iznosi 560.843.785 kuna, pri čemu obveze iznose 46.535.273 kune, a vlastiti izvori 514.308.512 kuna. Planirani proračun za 2013. godinu iznosi 256.708.469 kuna i za 47.994.743 kune ili 23 % je veći od ostvarenih prihoda u 2012. godini.

U 2010. godini ostvaren je, radi ekonomske krize, pad prihoda u odnosu na 2009. godinu u iznosu od 11.352.095 kuna ili 5,19%, a u 2011. godini pad prihoda je iznosio 20.896.961 kunu ili 7,1%. U 2012. godini su prihodi rasli za 11,95% u odnosu na 2011. godinu.

1.8 Međuregionalna i međunarodna suradnja

Grad Karlovac ima uspostavljene i održava prijateljske veze s gradovima: Alessandrijom (Italija), Kansas Cityjem (SAD) i budimpeštanskom samoupravom VII Okruga „Erzsebetvaros“ (Mađarska).

Ugovor o prijateljstvu s Alessandrijom potpisan je 4. listopada 1964. godine te se realizira kroz gospodarsku, kulturnu i sportsku suradnju i razmjenu. Značajna je bila humanitarna pomoć uprave i građana Alessandrije u vrijeme Domovinskog rata.

Protokol o uspostavljanju prijateljske i bratske suradnje između gradova Karlovca i Kansas Cityja potpisan je 20. lipnja 1977. godine. Suradnja se ostvaruje kroz: obostrane posjete predstavnika vlasti, gospodarstvenika i iseljenika, razmjenu mišljenja, iskustava i međusobnog informiranja o problemima iz različitih oblasti života i razvoja Kansas Cityja i Karlovca, poticanje gospodarstvenika na uspostavu poslovne suradnje te prisne odnose između kulturnih i školskih ustanova. Velik broj iseljenika s područja Karlovca i okolice živi u Kansas Cityju.

Sporazum o bratimljenju Grada Karlovca i budimpeštanske samouprave VII okruga „Erzsebetvaros“ potpisan je 30. svibnja 2008. godine. Njime je predviđena suradnja na sljedećim područjima:

- razmjena iskustava u upravljanju gradom kao i pitanja razvoja grada,
- podržavanje demokratskih stavova i njihov razvoj,
- potpomaganje uspostave gospodarskih i trgovačkih veza,
- suradnja u izradi programa koje financira Europska unija i zajedničko sudjelovanje na natječajima,
- razvoj turističkih veza,
- razmjena djece između škola, uzajamna ljetovanja,
- uzajamno sudjelovanje na kulturnim i sportskim priredbama,
- godišnja razmjena kulturnih programa (glazba, zbor, plesovi),
- razmjena iskustava unutar ustanova vezanih uz nastavu,
- potpomaganje smotri civilnih udruga.

Povelja o bratimljenju između Grada Karlovca i Kragujevca (Srbija) potpisana je 20. listopada 1968. godine i predviđala je razmjenu iskustava u razvoju gospodarstva, komunalne infrastrukture te na području zdravstva, školstva i kulture. Do međusobnih posjeta građana Karlovca i Kragujevca dolazilo je svake godine sve do Domovinskog rata.

1.9 Razvojni planovi i programi

1.9.1 Institucije i nadležnost razvoja

Glavna uloga u upravljanju razvojem pripada gradonačelniku te Gradskom vijeću kojeg čine izabrani zastupnici i donositelji odluka sa zadatkom promicanja razvoja. Također, kao nositelji razvoja izdvajaju se upravna tijela, odnosno upravni odjeli Grada Karlovca. Problemi s kojima se navedeni nositelji suočavaju jesu sljedeći:

- suradnja u oblikovanju i provedbi razvojne politike nije zadovoljavajuća;
- suradnja gradskih upravnih tijela s tijelima na središnjoj razini nije zadovoljavajuća;

- instrumenti upravljanja razvojem – proračun, strateški razvojni dokumenti – potreba za vertikalnom povezanošću strateških dokumenata od lokalne preko regionalne do državne razine (na čemu se počelo raditi).

Na području grada djeluje Veleučilište Karlovac, obrazovna institucija s pozitivnim utjecajem na ukupni razvoj u Županiji. Za upravljanje razvojem važna je i Turistička zajednica grada Karlovca, s obzirom na brojne lokalitete i potencijale za razvoj turizma.

Civilno društvo provodi veliki broj projekata i aktivnosti važnih za razvoj Karlovca. Ima važnu ulogu u razvijanju i promoviranju suradnje na razvojnim projektima koji se pokazuju uspješnima u zadovoljavanju potreba zajednice s obzirom na to da omogućuju osnaživanje i uključivanje samih korisnika u njihovu provedbu. Privatni sektor je glavni pokretač razvoja i otvaranja novih radnih mjesta. Interese privatnog sektora zastupa Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Karlovac i Hrvatska obrtnička komora – Obrtnička komora Karlovac i Udruženje obrtnika Karlovac. Važno je i Lokalno partnerstvo za zapošljavanje u kojem su, uz Hrvatski zavod za zapošljavanje, Karlovačku županiju i gradove, škole, Razvojnu agenciju uključeni i veći poslodavci. Privatnom sektoru nužno je omogućiti potreban okvir putem odgovorne i djelotvorne potpore javnog sektora koja na taj način povećava konkurentnost lokalnog gospodarstva, a konkurentno gospodarstvo otvara nova radna mjesta.

1.9.2 Provedba strateških dokumenata i razvojnih projekata

Temeljni dokumenti, značajni za oblikovanje Strategije razvoja Grada Karlovca su strateški dokumenti doneseni na razini Republike Hrvatske, Karlovačke županije ali i samog Grada. U okvirima tih dokumenata, posebno bi se mogla izdvojiti:

- Strategija i Program prostornog uređenja RH (NN 50/99),
- Županijska razvojna strategija Karlovačke županije 2011.-2013.,
- Prostorni plan Karlovačke županije - PPKŽ (GKŽ 26/01, 33/01 i 36/08),
- Prostorni plan uređenja Grada Karlovca - PPUGK (GGK 1/02, 5/10 i 6/11),
- Generalni urbanistički plan Grada Karlovca - GUP (GGK 14/07, 6/11).

Uz navedene strategije i strateške dokumente, potrebno je obuhvatiti i one zakonske okvire kojima se pristupa operativnoj razradi navedenih strategija ili su s njima u najužoj korelaciji i značajne su za razvoj Grada. Bez izrađenih strateških planova i njihove uzajamne povezanosti na području jedne regije koja ima zajedničke razvojne ciljeve, teško je očekivati i uspješno kandidiranje većih razvojnih projekata što se automatski odražava na dinamiku gospodarskog razvoja.

Grad Karlovac ima strategiju razvoja koja je rađena za razdoblje do 2010. godine i Gradski program za mlade, kao specifičnu strategiju koja je usmjerena na prioritete i mjere koje mogu popraviti standard mladih na njegovom području, a koje je teško zadržati nakon što završe školovanje. Izrađena je i Strategija integralnog razvoja ruralnih područja grada Karlovca 2011.-2015. te Strategija razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020., a provodi se i *brendiranje*.

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none"> • 2/3 zaposlenika gradske uprave ima visoku ili višu stručnu spremu • usvojeni su strateški dokumenti prostornog uređenja (GUP i PPUGK) • rast proračunskih prihoda od 2009. do 2012. • uspostavljeni prijateljski odnosi u regiji • sektorske strategije (turizam, okoliš, ljudski resursi) kao važni elementi lokalnog razvoja 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatna koordinacija i učinkovitost upravljanja ukupnim razvojem • nedovoljna iskorištenost mogućnosti međuregionalne i međunarodne suradnje • nema valorizacije potpisanih povelja i sporazuma • nedostatna znanja zaposlenika o upravljanju programima i projektima • nedostatan praćenje provedbe gradskih strateških razvojnih planova i programa

Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> - podići razinu znanja i vještina za učinkovito upravljanje razvojem - poboljšati koordinaciju i protok informacija među upravnim odjelima i institucijama te popraviti suradnju na zajedničkim razvojnim programima - intenzivnije uključiti gospodarske i obrtničke komore i druga strukovna udruženja i udruge pri osmišljavanju i raspravljanju o razvoju intenzivirati suradnju na NUTS II razini po pitanju razvojnih programa i projekata - uspostaviti jedinstvenu bazu podataka o projektima te educirati korisnike informacijskog sustava - razviti sustavnu politiku prema najslabije razvijenim dijelovima - prekograničnoj i međuregionalnoj suradnji dati značajno mjesto u okviru provedbe strategije - sustavno uvoditi praćenje i vrednovanje razvojnih programa i projekata - omogućiti stalan protok informacija između ključnih gradskih ureda/institucija radi koordinirane provedbe programa i dokumenata 	<ul style="list-style-type: none"> - smanjenje prihoda iz državnog proračuna i poreza - mali vlastiti prihodi JLS - nedovoljan broj razvojnih projekata spremnih za financiranje iz europskih fondova - mogućnost gospodarske suradnje i prijenosa znanja i iskustva nije prepoznat - slabo korištenje mogućnosti koje omogućuje članstvo u međunarodnim institucijama - mali broj djelatnika sudjeluje u radu Ureda u Bruxellesu - ne postoji sustav praćenja provedbe i učinaka strateških dokumenata - nedostatak ukupne koncepcije prostornog razvoja Karlovca u svrhu održivog gospodarenja resursnom osnovom (koncepcija prostornog razvoja i koncepcija valorizacije resursa u svrhu održivog gospodarskog razvoja)

2. SWOT analiza

SWOT²⁵ analiza predstavlja kvalitativnu ocjenu snaga i slabosti te prilika i prijetnji važnih za razvoj područja u cjelini. Snage Grada su: vlastiti prostori, resursi i sposobnosti na koje se može osloniti ili ih koristiti u svom daljnjem razvoju i koje imaju najveće mogućnosti za uspjeh, a daju mu i komparativnu prednost pred drugim područjima. Slabosti ukazuju na ograničavajuće faktore unutar samog Grada (područja) koje mora riješiti vlastitim snagama koristeći prilike koje mu se pružaju, ali i paziti na prijetnje koje mogu ugroziti razvojne planove i projekte te se za njih pripremiti i uvažavati ih jer su izvan njegova obuhvata djelovanja i utječu na sve aktivnosti, a time i na ostvarenje ciljeva i vizije.

Metodu SWOT analize – vrednovanja gradskih snaga i slabosti, razvojnih mogućnosti i prijetnji koje mogu zaustaviti planiran razvoj, Grad Karlovac koristi već niz godina u strateškim planiranjima. Rezultati prethodnih, ukupnih i sektorskih SWOT analiza, pregledavani su i ažurirani tijekom izrade ovog strateškog plana, ali i usuglašeni s nadležnim regionalnim, nacionalnim i europskim razvojnim mogućnostima. Prijetnje, navedene u ovoj SWOT analizi, odnose se na najveće rizike s kojima se suočava Grad Karlovac sada i s kojima će se suočiti i u bliskoj budućnosti. One utjelovljuju negativne varijacije koje se mogu pojaviti u planiranom razvoju te ukazuju na potencijalne probleme koji će se pojaviti izostankom ispunjavanja planiranih strateških ciljeva. S obzirom na direktni utjecaj na programiranje ciljeva, prioriteta i mjera, detaljnu sektorsku SWOT analizu su, s najvećom pažnjom, kroz nekoliko konzultativnih radionica, izradili radna grupa i Partnersko vijeće. SWOT analiza temeljena

²⁵ Op.a. engleski: *Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats*; Snage, Slabosti, Prilike i Prijetnje

je na nalazima osnovne analize stanja u području trendova, odnosno razvojnih pokazatelja te dodatnih podataka prikupljenih iz literature i nadležnih institucija. Pri izradi konačne SWOT analize, korištena su i dva pomoćna analitička modela: PRIMO-F, te PESTLE model. Provedeno je i vrednovanje svih ulaznih podataka.

I PRIRODNI (KULTURNI) RESURSI I INFRASTRUKTURA

SNAGE (sadašnje povoljne značajke)

Element	Obrazloženje
Povoljan geoprometni položaj u Hrvatskoj	Blizina Zagreba i Rijeke (najveća luka u HR i najdublje uvučena mediteranska luka u odnosu na srednju i srednje-istočnu Europu). Raskrižje paneuropskih transportnih koridora (Vb). Blizina granice Slovenije i BiH. Povoljan položaj za razvoj gospodarstva orijentiranog izvozu. Blizina velikih regionalnih centara (Trst, Beč, Graz, Ljubljana, Budmipešta). Omogućena uloga distribucijskog čvorišta nadređenim nacionalnim sektorskim strategijama.
Prometni i infrastrukturni koridori državnog i europskog značaja	Dobra prometna infrastruktura omogućuje unutareuropsku povezanost (E71) te vezu sjeverne Europe i Azije (E65). Uski pojas karlovačkog područja omogućuje najkraću vezu između susjednih država Slovenije i BiH, željezničko čvorište (Vb, spoj s južnim dijelom Hrvatske).
Veliki hidrološki značaj – dobar vodeni potencijal	Preko 97% stanovništva opskrbljeno pitkom vodom. Širi prostor grada se rasprostire na hidrografskom čvorištu rijeka: Kupe, Korane, Mrežnice i Dobre; uže promatrano, radi se o izuzetno atraktivnom prostoru, na važnom položaju unutar hrvatskog državnog prostora.
Razvijena telekomunikacijska infrastruktura	Pokrivenosti nepokretnom i pokretnom mrežom je 100%.
Program za vode i otpadne vode Grada Karlovca	Izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te unapređenje zaštite vodnih zaliha u skladu s Programom. Međunarodno sufinanciran projekt -ISPA.
Očuvani prirodni resursi i brojna vrijedna zaštićena područja i cjeline zaštite	Veliko bogatstvo biološke i krajobrazne raznolikosti. Očuvanost okoliša i značajan vodni potencijal. Šumski resursi (sirovinska osnova pogodna za razvoj biomase) i poljoprivredni resursi (voćnjaci, povrtlarstvo, stočarstvo). Značajan broj lokaliteta i područja unutar ekološke mreže (NATURA 2000) te zaštićena područja u i oko grada. Karlovac – grad parkova.
Mreža pokrivenosti odvoza otpada	Organiziranim odvozom otpada obuhvaćeno je 98% stanovnika Karlovca.
Raspoloživost energetske i elektroničke infrastrukture	Distribucijsko čvorište ključnih nacionalnih i europskih infrastrukturnih projekata (glavni državni elektroprijenosni sustavi, magistralni plinovodi, svjetlovodni kabeli).

Bogata prirodna i kulturno- povijesna baština	Raznovrsnost kulturno-povijesne baštine. Na području Karlovca postoji veliki broj zaštićenih i preventivno zaštićenih nepokretnih i pokretnih kulturnih i nematerijalnih dobara kao i lokaliteta arheološke baštine. Isto tako, zaštićena nematerijalna baština, ali i druge nezaštićene vrijednosti kulturne i prirodne baštine. Karlovac ima elaborat iz područja urbane ekologije s registriranim i opisanim oštećenjima građenjem kao podlogu za planove i projekte saniranja.
Povoljni klimatski uvjeti	Prevladava kontinentalna klima koja omogućuje cjelogodišnju i diversificiranu turističku ponudu (pogoduje i građevinskoj sezoni). Karlovačko područje pogodno je za rast i razvoj gotovo svih kultura koje se uzgajaju u kontinentalnom dijelu RH.

SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke)

Element	Obrazloženje
Nedostatak dugoročnog strateškog opredjeljenja razvoja	Ne postoji jasno određen plan daljnjeg razvoja u gospodarskom, društvenom, demografskom i prostornom smislu. Planski dokumenti izrađuju se i donose prema trenutačnim potrebama bez dugoročnog sagledavanja (refleksija problema izostanka dugoročnih strateških smjernica na nacionalnoj razini).
Nedovoljna istraženost hidrološkog potencijala	Izvori termalnih i mineralnih voda na rubu/izvan područja Karlovca nisu dovoljno istraženi i nije poznat njihov kapacitet, niti svojstva. Hidrološki potencijal (posebno geotermalni) nije dovoljno istražen. Potrebno je revidirati zone zaštite vodozahvata.
Postojanje minski sumnjivih područja	Iako je relativno mala površina minski sumnjivih i miniranih područja, uslijed nedovršenog procesa razminiranja umanjena je raspoloživost poljoprivrednog zemljišta. Opasnost kretanja tim područjem dodatno stvara i negativni psihološki efekt.
Nepostojanje dokumentacije, sustava i instrumenata obnove prirodne i kulturno-povijesne baštine	Za evidentirana kulturno-povijesna dobra i prirodne vrijednosti ne postoji dovoljno kvalitetno razrađena baza podataka niti dokumentacija za njihovo očuvanje i obnovu. Uzroci leže i u nedostatku financijskih sredstava za izradu podložnih studija i dokumentacije.
Nepostojanje katastra gradske imovine i cjelokupne infrastrukture	Ne postoji cjelovita evidencija gradske imovine i osmišljen sustav praćenja promjena usprkos izrađenoj Strategiji upravljanja imovinom iz koje je razvidna neusklađenost postojećih i stvarnih podataka o nepokretnoj imovini. Nije izrađen cjelovit katastar infrastrukturnih mreža i građevina.
Neuravnotežen razvoj vodoopskrbne i kanalizacijske mreže	Područje grada Karlovca uglavnom je pokriveno vodoopskrbnom mrežom, međutim razvoj kanalizacijske mreže znatno zaostaje. Problem je naglašen kod privođenja gospodarskih zona namjeni jer pojedine površine nisu u potpunosti opremljene komunalnom infrastrukturom. Izgradnja kanalizacijske mreže ima znatan udio u troškovima opremanja zemljišta.
Neodržavana i zastarjela komunalna infrastruktura	Usprkos provedbi kapitalnog projekta izgradnje sustava odvodnje otpadnih voda s uređajem za pročišćavanje, postojeća zastarjela i neodrživa infrastruktura u nedovoljnoj se mjeri obnavlja. Starost

	vodoopskrbno cjevovoda uzrokuje velike gubitke vode. Sustav odvodnje oborinskih voda nije cjelovito osmišljen i izgrađen. Neodrživu i zastarjelu toplovodnu mrežu treba hitnu obnoviti.
Disperziranost gospodarskih zona	Postojeće gospodarske zone ne reflektiraju u potpunosti potrebe i opravdanost postojanja. Prostorno su male i odgovaraju primarno tek lokalnom mikro i malom poduzetništvu. Zone su, u odnosu na urbano područje, rubno locirane i fizički nedovoljno povezane. To poskupljuje održavanje i upravljanje, te onemogućuje proširenje. Ne postoji revizija prema budućim strateškim opredjeljenjima (prostorni razvoj, sektorsko opredjeljenje). Opremljenost je relativno zadovoljavajuća.
Nedovoljno razvijen sustav gospodarenja otpadom	Sustav gospodarenja otpadom razrađen je i ugrađen u dokumente prostornog uređenja. Izrađen je Plan gospodarenja otpadom Grada Karlovca do 2015.godine, koji je usvojen na Gradskom vijeću. Na razini Županije osnovana je tvrtka Centar za gospodarenje otpadom Babina Gora. Izgradnja građevina za gospodarenje otpadom na predviđenoj lokaciji tek je u pripremljenoj fazi (priprema dokumentacije, ishođenje dokumentacije za građenje, razrada modela financiranja). Istovremeno je u tijeku sanacija i zatvaranje odlagališta Ilovac koje dostiže svoj maksimalni kapacitet i krajnje rokove korištenja.
Nezadovoljavajuće stanje zelenih površina	Karlovac je grad parkova koji se nalaze uglavnom u povijesnoj jezgri, no stari su i nedovoljno održavani. U novim, urbanim dijelovima postoje rezervirane zelene površine, ali nema novih, planski uređenih parkova.
Disperziranost naselja	Opremanje raspršenih građevinskih područja, malih površina, fizičkom i društvenom infrastrukturom, zahtijeva razmjerno veće troškove od potrebnih u područjima veće gustoće stanovanja i rada. Problem je izgradnja, ali i održavanje tako razgranato postavljene mreže s malim "vršnim opterećenjem" koja nema svoju ekonomsku opravdanost.
Prometna preopterećenost urbanog područja	Veliki broj automobila po stanovniku nije praćen primjerenim razvojem prometne infrastrukture (obilazno vođenje prometa, alternativni pravci, promet u mirovanju) što uzrokuje opterećenost prometovanja u užem centru. Poseban problem predstavlja promet u Zvijezdi. Zvijezdu treba, u što većoj mjeri, osloboditi kolnog prometa i riješiti problem nedovoljnog broja neadekvatnih parkirnih mjesta.
PRILIKE (sadašnji i budući, mogući pozitivni vanjski utjecaji)	
<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Plovnost Kupe	Prostornim planom planiran je sustav riječnog prometa kroz uspostavu državnog plovnog puta II. klase do planirane turističke riječne luke u Karlovcu i pristaništa u zoni gospodarske namjene - Mekušja. Za uspostavu plovnog puta potrebne su korekcije postojećeg korita rijeke Kupe, a potrebno je izgraditi i programe izgradnje pristanišnih građevina. Ulaganje u infrastrukturu riječnih

	<p>plovnih putova od interesa za Grad Karlovac potrebno je povezati s turističkim i sportskim programima. Druge povezane gospodarske aktivnosti su: riječno ribarstvo, "šljunčarenje", lučko-agencijski poslovi, špediterski poslovi i dr. Uređenje riječne luke Karlovac i plovnog puta prema luci Sisak omogućuje uključivanje u glavne plovne putove državnog i međunarodnog značenja. Time se otvaraju mogućnosti različitih poslovnih aktivnosti u prijevozu roba i putnika te drugi plovidbeni poslovi vezani uz gradsko i županijsko područje.</p>
<p>Revizija postojećeg toplinskog sustava te izgradnja novog sa središnjim postrojenjem TE-TO</p>	<p>Revizija postojećeg toplinskog sustava. Izgradnja novog centraliziranog sustava za obračun potrošene toplinske energije ugradnjom opreme za daljinsko upravljanje toplinskih stanica (isplativost investicije u 10 godina). Potrebno je izraditi gradsku strategiju toplinarskog sustava (izgradnja novog toplinskog sustava sa središnjim postrojenjem TE-TO, korištenje obnovljivih izvora energije, opciono razmatranje izgradnje sustava grijanja/hlađenja te opskrbe potrošnom toplom vodom – PTV).</p>
<p>Obnova sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda</p>	<p>Potrebno je rekonstruirati dotrajalu kanalizacijsku mrežu, izgraditi novu razdjelnu u dijelovima koji nisu još pokrivena kanalizacijskom mrežom, te ih priključiti na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda.</p>
<p>Novi prostorni plan uređenja grada</p>	<p>Novim prostornim planom temeljenim na koncepciji gospodarskog i prostornog razvoja, valorizaciji resursa, istraživačkim projektima i u Strategiji razvoja Grada Karlovca definirat će se dugoročna i jasna politika uređenja i razvoja prostora. Prethodno je potrebno izraditi sektorske razvojne dokumente.</p>
<p>Priprema razvojnih programa/projekata za izvore financiranja (strukturni fondovi, JPP)</p>	<p>Izrada programa i projekata koji imaju razvojnu komponentu kroz: unapređenje gospodarskih aktivnosti, rast zapošljavanja, strateške smjernice i opredjeljenja, povećanje kvalitete života. Razvojni projekti i programi na razini spremnosti pronalaska financijskih izvora (spremne potrebne studije – CBA, FS; suglasnosti, prostorno-planska dokumentacija) i partnera. Kandidiranje strateških projektnih prijedloga za financiranje izrade dokumentacije potrebne za kandidiranje na strukturne fondove.</p>
<p>Financiranje razvojnih projekata kroz europske financijska izvore</p>	<p>Povećani poticaji iz državnih i europskih fondova za zaštitu okoliša, posebice slivnih područja koja se prostiru u susjedne županije i države, razvoj infrastrukture, porast turističkog i poljoprivrednog razvoja, primjertice razvoj integrirane i organske poljoprivredne proizvodnje te uporaba obnovljivih izvora energije. Stimuliranje marketinških aktivnosti, razvoj klastera, sufinanciranje sudjelovanja na nacionalnim i međunarodnim sajmovima i izložbama.</p>
<p>Revitalizacija vojne infrastrukture za potrebe razvoja lokalnih zajednica</p>	<p>Prenamjene napuštenih vojarni u gospodarske i druge svrhe, u skladu s dokumentima prostornog uređenja (iznimno velik potencijal). Nacionalno strateško opredjeljenje za revitalizaciju neiskorištene vojne infrastrukture korištenjem strukturnih fondova.</p>
<p>Jačanje prometne infrastrukture</p>	<p>Uključivanje željezničke mreže i ostalih oblika putničkog i teretnog prometa u europske i magistralne tokove. Potrebno je izgraditi novi čvor na autocesti, lokacijom i tehničkim karakteristikama primjeren sadašnjem i planiranom prometnom opterećenju. U sljedećoj fazi</p>

	pokrenuti izgradnju planiranog zapadnog ulaza -čvor Gornje Stative.
Razvoj suradnje zaštite prirode s poslovnim sektorom, poticanje održivog gospodarstva i energetske učinkovitosti s ciljem zaštite okoliša	Promocija zaštite prirode i održivo korištenje putem zajedničkih projekata s drugim sektorima – posebno turizma i poljoprivrede. Poticajna sredstva iz strukturnih fondova za razvoj održivog turizma (razvoj selektivnih oblika – posebno ruralnog turizma) i poljoprivrede (NATURA 2000, agroekološke mjere) i obnovljivih izvora energije, posebno za potrebe gospodarskog i javnog sektora. Potrebno je istražiti i evidentirati energetske potencijale i definirati usmjerenja na pojedine izvore (biomasa, etanol, biodizel, geotermalne vode, male hidroelektrane, sunčeva energija i drugo).
Valorizacija i stvaranje registra kulturne baštine – izvori financiranja održivog korištenja	Radi zaštite baštine izraditi registar svih vrsta baštine i izraditi studije valorizacije i revitalizacije (za potrebe održivog korištenja).

PRIJETNJE *(sadašnji i budući mogući, negativni vanjski utjecaji)*

<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Nedovoljan utjecaj na tijela državne uprave i na druge institucije državne razine (nedovoljna provedba decentralizacije)	Većina infrastrukturnih sustava državnog značaja prolazi karlovačkim područjem, a njihove načelne trase i lokacije određuju se dokumentima državne, a nastavno i županijske razine (primjeri prolaska trase autoceste i pruge velikih brzina, HE Lešće). Grad Karlovac nema značajan utjecaj (izuzev konzultativnog), već se odluke donose isključivo na nacionalnoj razini.
Neusklađenost zakonske regulative s praksom u zaštiti okoliša	Neregulirane komercijalne turističke aktivnosti u nacionalnoj ekološkoj mreži (NET) i zaštićenim područjima, netransparentnost u davanju koncesija.
Upravljanje prirodnom kulturno-povijesnom baštinom	Propadanje kulturno-povijesne baštine događa se u prvom redu jer najznačajnije vrijednosti i prostori kulturne i prirodne baštine Karlovca nisu dovoljno valorizirani, evidentirani niti zaštićeni. Sekundarni uzroci su najčešće uzrokovani neriješenim imovinsko-pravnim odnosima, neprimjerenom namjenom te izostankom kontrole i nadzora nad izvedenim zahvatima unutar kulturno-povijesne cjeline u odnosu na propisane mjere zaštite i obnove; nedovoljna je potpora nadležnih institucija (ljudski resursi, financijska sredstva) u odnosu na značaj kulturno-povijesne baštine (posebno povijesnih cjelina), te propisane zahtjevne mjere obnove i očuvanja.
Nerazvijena željeznička infrastruktura	Zastarjela željeznička infrastruktura (kolodvor, pruga nedovoljne učinkovitosti), nepostojanje županijske mreže željezničkog prometa, nedostupnost gospodarskim zonama (industrijski kolosijeci). Trasa pruge visoke učinkovitosti planirana je preblizu urbanom području što će posljedično rezultirati degradacijom kvalitete života i vrijednih prirodnih krajobraznih područja koja su planirana u funkciji turizma, rekreacije i sporta.
Nepovoljan utjecaj „velikih voda“	Zbog nedovršenog sustava obrane od „velikih voda“ (naglo dizanje vode uzrokovano velikim vodnim valovima), privođenje planiranoj namjeni pojedinih gradskih područja (primjerice gospodarska zona Selce) zahtijeva i znatno veća ulaganja u pripremu zemljišta. Grad

	Karlovac ne sudjeluje u pripremi zahvata i izdavanju akata na vodotocima na lokacijama izvan svog područja (odgovornost Hrvatskih voda i nadležnih ministarstava). Primjeri pokazuju kako nedovoljno pripremljeni zahvati (postupci procjene utjecaja na okoliš koji nisu provedeni ili su provedeni vrlo površno), mogu značajno devastirati vrijedna područja uz karlovačke rijeke.
Neujednačeno razvijena elektroopskrbna mreža	Zbog disperziranosti građevinskog područja i velikog prostornog obuhvata grada Karlovca, elektroopskrbna mreža je vrlo razgranata. Udaljenija područja nisu opskrbljena u skladu s potrebama.

II GOSPODARSTVO

SNAGE (sadašnje povoljne značajke)

Element	Obrazloženje
Tradicija inovatorstva	Uspješnost inovacija mjeri se, posebno u gospodarskom smislu, stupnjem njihove realizacije što je ujedno i najvažnija karakteristika nagrađenih inovacija, tj. da su u primjeni i ostvaruju dohodak. Razlog tome je i taj što najveći broj dolazi iz najznačajnijih industrijskih poduzeća naše Županije. Inovatorstvo gospodarskog sektora (ali i civilnog – Zajednica tehničke kulture) dobiva brojne nagrade i priznanja na domaćim i međunarodnim izložbama.
Očuvano poljoprivredno zemljište	Poljoprivredno zemljište na karlovačkom području zauzima 54,9% od ukupne površine. Povećavaju se površine neobrađenog poljoprivrednog zemljišta. Stočarstvo, kao tradicionalno najzastupljenija grana poljoprivredne proizvodnje, ima sve preduvjete za razvoj. Značajna je klimatska pogodnost za ratarsku i povrćarsku proizvodnju. Jačanje poljoprivrednih proizvođača omogućeno je razvojnim programima i dodatnim poticajnim sredstvima Grada za razvoj poljoprivrede.
Prerađivačka industrija najznačajnija je gospodarska djelatnost	Ostvaruje najviše prihoda, zapošljava 30% ukupno zaposlenih (metalprerađivačka industrija, drvna industrija, prehrambena industrija i kemijska industrija). Tradicija u industrijskoj proizvodnji.
Izvozno orijentirano gospodarstvo	Prerađivačka industrija generira 96% ukupnog izvoza, od čega je 58% izvoza u Europsku uniju (Njemačka, Italija, Slovenija, Austrija), a u novije vrijeme raste izvoz u SAD, i to iz sektora proizvodnje strojeva i uređaja. Značajne su i proizvodnja motora i turbina, proizvodnja proizvoda od metala, proizvoda od gume i plastičnih masa te tekstila i hrane.
Razvoj mikro, malog i srednjeg poduzetništva	Tradicionalno, mikro, srednje i malo poduzetništvo temeljeno na industrijskoj tradiciji (98% poslovnih subjekata predstavljaju mikro i mala poduzeća). Prisutan je veliki broj dobavljača (graditeljstvo, trgovina na veliko i malo, poslovanje nekretninama, prerađivačka industrija). Generiraju najveću zaposlenost- 51,6% od ukupne zaposlenosti kod pravnih gospodarskih osoba mikro, malog i

	srednjeg poduzetništva.
Razvoj turizma i obrtništva	Geoprometni položaj Karlovca pogoduje razvoju kontinentalnog turizma. Tradicija turizma prvenstveno se očituje u lovstvu i ribolovu. Selektivni oblici turizma doprinose višoj razini kvalitete života u regiji. Grad Karlovac je među najznačajnijim destinacijama kontinentalnog turizma u Republici Hrvatskoj. Turizmom, kao gospodarskom djelatnošću, bave se i obrtnici i iznajmljivači soba. Povećava se broj obrta osobnih usluga (frizeri, kozmetičari, njega tijela) kao i obrti iz skupine „ostalo“ (poljoprivreda i ribarstvo). U gradskoj razvojnoj koncepciji potrebno je valorizirati resurse i gospodarske projekte za korištenje tla, voda i razvoj zdravstvenog te drugih vrsta turizma.
Prisutna velika industrija	Ekonomsku snagu Karlovca predstavljaju velika (i srednja) poduzeća. Metaloprerađivačka industrija je sektor koji ostvaruje najveći izvoz i zapošljava najveći broj ljudi i raspolaže potrebnom infrastrukturom. Drugi najvažniji sektor je proizvodnja hrane i pića.
Ekoproizvodnja	Podsektor koji se intenzivno razvija. Sve brojniji proizvođači (OPG) i udruge koje djeluju na polju revitalizacije i razvoj vinogradarstva i vinarstva, pčelarstva, proizvodnje ljekovitog bilja, voćarstva i povrćarstva, proizvodnje i prerade mlijeka – 7 OPG-a i jedno poduzeće u sustavu certificirane ekološke proizvodnje (10% certificiranih ekoloških proizvođača u Županiji).

SLABOSTI *(sadašnje nepovoljne značajke)*

<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Ovisnost o velikim tvrtkama	Nekoliko velikih tvrtki nosi karlovačko gospodarstvo i stvara se ovisnost njihovih dobavljača, kao i ovisnost o punjenju proračuna. Pad poslovne aktivnosti jedne od tvrtki imao bi, trenutni, negativni utjecaj na ukupnu gospodarsku aktivnost i zaposlenost.
Slaba ekonomska snaga mikro i malih poduzetnika	Iako preko 90% registriranih poslovnih subjekata u Karlovcu predstavljaju mikro, mala i srednja poduzeća, ona nisu ekonomski dovoljno jaka zbog evidentnih otežavajućih uvjeta u kojima posluju u odnosu na velike i srednje (akumuliraju cjelokupni iznos gubitka iznad kapitala).
Nedostatak ulaganja u nove tehnologije	Očituje se najviše u velikim poduzećima zbog nerestrukturirane i prezadužene krupne industrije i izraženog utjecaja središnje razine. Velika zaduženost, opterećenost i nedostatak poticaja za nove tehnologije, financijska nedisciplina. Izostanak ulaganja posebno je izražen u ICT sektoru.
Pad proizvodne aktivnosti	Pad proizvodne aktivnosti posebno je primjetan u sektoru graditeljstva, drvne industrije i uslužnom sektoru (izuzev trgovine), djelomično uslijed globalne krize, ali većinom radi nedostatne akumulacije sredstava.
Nepostojanje jasno definiranih brendova	Nedostatak lokalno nastalih - nacionalno i internacionalno poznatih brendova (poput karlovačkog piva).
Neravnomjeran razvoj grada	Južni dijelovi Karlovca zaostaju u razvoju u odnosu na druge dijelove što posljedica ratnih razaranja na tim prostorima (PPDI).

Neorganiziranost i usitnjenost poljoprivredne proizvodnje	Unatoč gradskim poticajnim sredstvima za razvoj poljoprivrede, nedovoljno je razrađen sustav mjera za poticanje otkupa. Nedostatak sektorske i međusektorske povezanosti. Otpor proizvođača prema udruživanju.
Nepostojanje turističkih atrakcija i neiskorišteni turistički resursi	Nisu definirane atrakcije koje bi zadržale tranzitne turiste. Postojeći resursi nisu u dovoljnoj mjeri komercijalizirani. Proizvodi lokalnih proizvođača ne plasiraju se kroz turističku ponudu.
Nepostojanje razvojnog centra za nove tehnologije	Nema sustava "središnjeg mjesta" za poticanje industrijskog razvoja i uvođenja novih tehnologija i zelene energije.
Model upravljanja poduzetničkim zonama ne daje očekivane rezultate	Izostanak upravljanja – prisutna je samo prodaja parcela u poslovnim zonama.

PRILIKE (sadašnji i budući, mogući pozitivni vanjski utjecaji)

Element	Obrazloženje
Potpora daljnjem razvoju poduzetničkih zona	Nacionalna razina podupire širenje i opremanje poslovnih i industrijskih zona (izgradnja poslovnih i industrijskih zona u gradovima, potpora proizvodnji i transferu novih tehnologija, razvoj proizvoda, potpora tehnološkoj prilagodbi, itd.) s ciljem razvoja prerađivačke industrije.
Pozitivni turistički trendovi	Kontinentalni turizam postaje sve atraktivniji. Razvoj dobre turističke ponude, tranzitne turiste velikih tržišta i nacionalnih parkova (posebno Plitvičkih jezera) može usmjeriti i zadržati na karlovačkom području.
Promicanje uslužnog sektora	Turistički potencijali i postojeći kapaciteti stvaraju turistički proizvod i obogaćuju turističku ponudu u cilju produženja boravka turista i unapređenja kontinentalnog turizma i upravljanja destinacijom. Geoprometni položaj omogućuje razvoj skladišnih kapaciteta i distribucijske djelatnosti.
Potpora razvoju mikro, malog i srednjeg poduzetništva, obrta i poljoprivrede	Država podupire razvoj mikro, malog i srednjeg poduzetništva i obrta kroz programe za stvaranje klastera, zadruga, mreža, udruženja, posebno radi smanjenja troškova i povećanja izvoza.
Mogućnost proizvodnje kvalitetne hrane za lokalno tržište	Postoje lokalni proizvođači koji mogu, vrlo kvalitetnim proizvodima, snabdijevati hotele, restorane i tako doprinijeti poboljšanju kvalitete uslužnog sektora (ugostiteljstvo, turizam). No, potrebno ih je povezati i dodatno educirati u području etičkog poslovanja.

PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući negativni vanjski utjecaji)

Element	Obrazloženje
Povećanje izloženosti međunarodnoj konkurenciji	Gospodarstvo se ne prilagođava dovoljno brzo slobodnom tržištu europskog gospodarstva. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, potpuno se primjenjuje načelo slobodnog kretanja roba.
Centralizacija na nacionalnoj razini	Odljev kadrova, investicija i poduzetnika (Zagreb/Rijeka). Izostanak uključivanja lokalnih planova u planove višeg reda.
Nedostatak jasne gospodarske strategije nacionalne razine	Nema nacionalne, dugoročne strategije razvoja, niti opće, niti i sektorskih.
Siva ekonomija	Izloženost nelojalnoj konkurenciji, slabost zakonskog sustava.

Neravnomjeran razvoj Županije	Južni dijelovi Županije vidljivo odskoču (zaostaju) u prosječnom razvoju uslijed ratnih razaranja na tim prostorima (PPDI) što opterećuje i područje samog Karlovca.
Poduzetničkom sektoru otežan pristup kapitalu	Bankarski sustav – ograničavajući uvjeti za financiranje gospodarstva (hipotekarna osiguranja, visoke kamate) i neosjetljivost na razvojne potrebe i trendove posebno mikro i malih poduzetnika i obrtnika.

III LJUDSKI RESURSI (STANOVNIŠTVO I DEMOGRAFIJA)

SNAGE (sadašnje povoljne značajke)

Element	Obrazloženje
Raspoloživost radne snage za prerađivačku industriju	Od ukupnog broja nezaposlenih 30% su starosti od 20-30 godina, 32% starosti od 35-50 godina. Veliki broj nezaposlenih nkv je izvor jeftinije radne snage za radno intenzivne aktivnosti u odnosu na primjerice Sloveniju i Mađarsku.
Kvalitetan ljudski potencijal	Kao relativno snažan industrijski centar, Karlovac je stvorio potrebu za obrazovanijom radnom snagom. Radna snaga dostupna i prilagodljiva za razvoj gospodarskih grana (visoka specijalizacija u metaloprerađivačkoj industriji, tekstilnoj industriji, prehrambenoj industriji).
Brojnost srednjoškolskih programa, utjecaj Veleučilišta, privatni sektor u području cjeloživotnog obrazovanja	Osiguravaju ljudske resurse, obrazovanje kao ključ za ubrzani razvoj, više od 300 diplomanata godišnje (Veleučilište i ekonomski studij Ekonomskog fakulteta u Rijeci). Kvalitetno poznavanje stranih jezika (engleski, talijanski, njemački) i tehnička znanja. Razvoj novih kurikuluma. POUKA – programi prekvalifikacije i cjeloživotnog obrazovanja.
Razvijena turističko – ugostiteljska tradicija	Baza radne snage za turističko- ugostiteljski sektor.
Kvaliteta življenja	Grad Karlovac je grad ugodnog i sigurnog življenja s relativno niskom stopom kriminaliteta; parkovima i rijekama; s gospodarskom aktivnošću i infrastrukturnom opremljenošću koja najvećim dijelom zadovoljava potrebe građana i obitelji tijekom cijele godine. Grad je prilagođen obiteljskom životu. Manja cijena nekretnina u odnosu na Zagreb uz neposrednu blizinu i dobru prometnu povezanost.

SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke)

Element	Obrazloženje
Nepovoljna demografska kretanja	Naglašena depopulacija ruralnih sredina. Starenje stanovništva je izrazito vidljiv trend koji dovodi do smanjenja broja aktivnog stanovništva i povećanja ekonomski ovisnog stanovništva.
Nepovoljna dobna piramida stanovništva	Negativni prirast stanovništva. Veliki udio stanovništva stariji je od 65 godina. Osim opterećenja mirovinskog sustava, starenje

	stanovništva dovodi do brojnih socijalnih problema pa će trebati razviti dodatne programe pomoći starijim osobama. Prosječna starost stanovništva je 41 godinu.
Koncentracija stanovnika i radne snage u urbanoj sredini	Nedostatak raspoložive radne snage izvan urbanih sredina. Neravnomjerna gustoća naseljenosti (80% u gradu, 20% u ruralnim područjima).
Visoka stopa nezaposlenosti	Prosječna nezaposlenost Karlovačke županije u 2011. je 17,9%. Grad Karlovac, u prosincu 2012.godine bilježi 4.317 nezaposlenih osoba što čini visokih 38% od ukupnog broja nezaposlenih Karlovačke županije. Visok postotak nezaposlenih mladih osoba (29,6%) te starijih od 45 godina (40,2%) koji uglavnom imaju i nižu stručnu spremu. Negativni trendovi zapošljavanja žena uzrokovani su promjenama u strukturi gospodarstva (obućarska i tekstilna industrija).
Neodgovarajuća kvalifikacijska struktura radne snage	Postoji relativno dobro kvalificirana radna snaga, ali ima onih zanimanja koja ne odgovaraju razvojnim potrebama gospodarstva, posebno u metaloprerađivačkoj industriji pa je prisutan nedostatak kvalificirane radne snage u ostalim sektorima (zdravstvo, turizam, društvene djelatnosti, socijalna skrb).
Mala mobilnost radne snage	Nepostojanje motivacije za odlazak iz urbanih područja, neefikasan sustav motivacijskih mjera za rad u ruralnim područjima. S druge strane, veliki broj (stručnog) kadra migrira u Zagreb ili u inozemstvo.

PRILIKE (sadašnji i budući, mogući pozitivni vanjski utjecaji)

Element	Obrazloženje
Razvitak i unapređenje sustava cjeloživotnog učenja	Kroz mrežu postojećih obrazovnih ustanova provoditi « <i>tailor made</i> » programe obuke i usavršavanja kojima se otvara pristup i stvaraju uvjeti izbora na tržištu rada.
Podizanje kvalitete radne snage	Korištenje državnih potpora za prekvalificiranje i pristup tržištu rada, poticaji za zapošljavanje, samozapošljavanje i programi za edukaciju ili prekvalifikaciju radne snage (poticanje iz nacionalnih i europskih izvora).
Provođenje populacijskih mjera	Korištenje nacionalne populacijske politike i programa na državnoj i lokalnoj razini za poticanje rasta nataliteta i privlačenje (naseljavanje) stanovništva u ruralna područja.
Daljnji razvoj obrazovnog sustava	Državna politika usklađivanja obrazovanja prema potrebama tržišta rada (Bolonjska deklaracija). Kvalifikacijski okvir i razvoj sustava odobrenja novih kurikuluma (uz europske izvore financiranja, razvoja i implementacije).

PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući negativni vanjski utjecaji)

Element	Obrazloženje
Crno tržište i siva ekonomija	Postoji rad na crno- minimalno 10% od ukupno zaposlenih i nepoznat broj umirovljenika što može izazvati određene turbulencije u ponudi radne snage i dohotka. Umirovljenje radno sposobnih stanovnika, sudionika rata, dodatno opterećuje mirovinski sustav i isključuje njihove mogućnosti legalnog sudjelovanja na tržištu rada.

Negativan demografski trend	Proces starenja stanovništva uzrokuje povećanje radno neaktivnog stanovništva, odnosno broja umirovljenika što dodatno opterećuje mirovinski sustav.
Nedostatak koordinacije između institucija višeg obrazovanja i gospodarstva	Neadekvatni profili zanimanja u odnosu na trenutačne potrebe nekih sektora kao što je primjerice graditeljstvo.
Depopulacijski proces u Hrvatskoj	Manjak demografskog impulsa razvoju.

IV UVJETI RAZVOJA PODUZETNIŠTVA I INSTITUCIJE, MEĐUREGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA, RAZVOJNI PLANOVI, IZVORI FINANCIRANJA

SNAGE (sadašnje povoljne značajke)

Element	Obrazloženje
Institucionalna potpora za poduzetničke aktivnosti	Postojanje potpornih institucija i odjela u javnoj upravi (usluga HITRO.hr, HGK, HOK, Razvojna agencije, Veleučilište Karlovac)
Gospodarske zone	Trinaest poslovnih zona na području Karlovca.
Konkurentne cijene stanova, poslovnih prostora i zemljišta na atraktivnim lokacijama	Prednost je blizina Zagreba uz niže cijene 15 do 20% (Zagreb sa svim relevantnim institucijama udaljen svega 20 minuta vožnje, a Rijeka jedan sat).
Razvijen sustav za specijalističko osposobljavanje	Zajednica tehničke kulture omogućuje stjecanje tehničkih znanja, odnosno bavljenje nekom od tehničkih vještina. Programi Veleučilišta i Sveučilišta Rijeka (Nastavni centar Ekonomskog fakulteta Rijeka u Karlovcu) daju profile potrebne za metaloprerađivački, turistički, ekonomski, lovni, prehrambeni sektor i zaštitu okoliša.
Razvojni planovi i programi	Izrađen ROP kao prvi strateški dokument u skladu s europskom metodologijom te ŽRS-om. Izrađene sektorske studije o ruralnom razvoju, turizmu, okolišu, energetici i ljudskim resursima kao važan element lokalnog i regionalnog razvoja.
Nacionalni centar za razvoj kadrova	ISPA centar za obuku kadrova - kako bi se povećala efikasnost i smanjili troškovi u obavljanju djelatnosti u vodnom gospodarstvu.
Institucionalizirana međuregionalna i međunarodna suradnja	Potpisani sporazumi o suradnji s pokrajinama i razvojnim institucijama šire regije i europskim zemljama. Aktivna uloga u planiranju razvoja NUTS II regije.
Usklađenost podataka katastarsa i zemljišnih knjiga u naselju Karlovac	Usklađivanje odnosno reambulacija provedena za uže područje naselja Karlovac.

SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke)

<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Neriješeni imovinsko-pravni odnosi i zemljišne knjige ukupnog administrativnog gradskog područja	Sporost pravosuđa, nedovoljno razrađena procedura i nepostojanje iskustva iz prakse u provedbi urbane komasacije i mogućnosti završetaka projekata državne važnosti. Usklađivanje zemljišnih knjiga i katastra provedeno samo za naselje Karlovac.
Nedovoljna suradnja Veleučilišta i gospodarstva	Obrazovni sustav u potpunosti ne prati potrebe gospodarstva i potražnju na tržištu rada. Proces prilagođavanja obrazovnog sustava potrebama gospodarstva izraženo je spor, iako je to uzrokovano i sporošću odobrenja na nacionalnoj razini, ali i nedostatnog strateškog razvoja gospodarskog sektora.
Nedovoljno razvijen marketing	Nekoordiniranje aktivnosti, gradskih i drugih institucija, negativno se odražava na razvoj prepoznatljivog regionalnog „imagea“ koji bi privlačio ulagače, goste i turiste; ujedno smanjuje i potporu stvaranja zajedničkih projekata gospodarske i kulturne ponude i suradnje.
Niska razina primjene strateškog upravljanja	Izražen je problem nedostatka upravljanja provedbom sektorskih strateških dokumenata, odnosno mjera i programa/projekata za njihovu realizaciju. Nisu sistematizirani podaci o financiranju programa i realiziranim projektima. Nepovezanost razvojnih planova sa strateškim dokumentima više razine. Nedostatak strategije gospodarskog razvoja Grada, ujedno je uzrokovano i nedostatkom strategije gospodarskog razvoja nacionalne razine (što je ujedno i prijatna razvoju Karlovca).
Nedostatak financijskih sredstava za razvojne planove	Mali broj projekata je spremno za financiranje. Ne udružuju se sredstva za zajedničke projekte. Nemogućnost stvaranja namjenskog fonda za razvojne planove i projekte.
Nedovoljna konkretizacija međunarodne i međuregionalne suradnje	Osim aktivne uključenosti u razvoju NUTS II regije i sudjelovanja u prekograničnim projektima, suradnja na međunarodnoj i međuregionalnoj razini nedovoljno je iskorištena za konkretne projekte.
PRILIKE (sadašnji i budući, mogući pozitivni vanjski utjecaji)	
<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Obnova poslovne suradnje sa susjednim i drugim državama	Mogućnost povrata izgubljenih tržišta.
Institucionalna potpora gospodarstvu	Jačanje razvojnih institucija (primjerice agencije, komore, inkubatori) koje će pružati potporu u procesu osnivanja poduzeća, postizanju poslovnih kontakata s potencijalnim tržištima, iznalaženju odgovarajućih lokacija, poslovnih prostora, radne snage, financijskih izvora, savjeta i slično.
Jačanje privlačenja ulaganja	Identifikacijom vlastitih sektorskih mogućnosti razvoja te uređenjem imovinskih i informacijskih standarda, stvaraju se preduvjeti za promoviranje Karlovca u cilju privlačenja ulaganja i razvijanja lokalnog gospodarstva. Nacionalni prioritet.
Nastavak usklađivanja podataka katastarskog operata i zemljišnih knjiga	Potrebno je provesti zbog ubrzanja postupka investiranja. Nacionalni prioritet.
Razvoj strateških partnerstava	Korištenjem europskih fondova, umrežavati lokalne i regionalne

	strategije razvoja te omogućiti povezivanje s regionalnim i prekograničnim strategijama, ulagati u PPDII/ruralna područja.
Stvaranje financijskog okvira za razvojne planove	Umrežavanje sredstava RH, Županije i Grada za izradu i provedbu zajedničkih razvojnih projekata, posebno za strukturne fondove.
Razvoj javno-privatnog partnerstva	Državna politika podržava JPP model (Grad/Županija i privatni partner) koji otvara mogućnosti dobivanja različitih koncesija (primjerice na hotele, prirodne resurse, ceste).
PRIJETNJE (<i>sadašnji i budući, mogući negativni vanjski utjecaji</i>)	
<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Sporost sudova	Naročito u stečajnim postupcima (nacionalna razina)
Birokratiziranost i sporost djelovanja	Otežano dobivanje različitih dozvola.
Smanjenje prihoda iz državnog proračuna i poreza	Smanjena gospodarska aktivnost i utjecaj globalne krize kao i širenje sivog tržišta, uzrokuju smanjenje prihoda države kroz koje se financiraju ili sufinanciraju razvojni projekti/programi.
Neriješeni imovinsko-pravni odnosi	Nema zakona o urbanim komasacijama i nema mogućnosti za dovršetak projekata nacionalnog značaja.
Nedostatak strateškog opredjeljenja razvoja na nacionalnoj razini	Nema razrađenih prioritetnih razvojnih projekata niti su poznate dugoročne strateške odrednice. Država ne osigurava dovoljno poticaja i sredstava za regionalne i lokalne razvojne projekte. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju prvi put će se stvoriti dugoročni nacionalni strateški razvojni okvir (sedmogodišnje razdoblje) pa će ova prijetnja biti otklonjena.

V DRUŠTVENE DJELATNOSTI I CIVILNO DRUŠTVO, ZDRAVSTVO, SOCIJALNA SKRB

SNAGE (*sadašnje povoljne značajke*)

<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Razvijeno civilno društvo	Veliki broj registriranih udruga s naglaskom na sportske, gospodarske i kulturne asocijacije. Prema sadržaju rada udruga, dobro su pokrivena potreba građana.
Velik broj sportskih udruga i klubova	Okupljaju različite dobne skupine, upotpunjuju ponudu za provođenje slobodnog vremena i rekreacije, ali i natjecateljskog sporta. Posebno posvećuju pažnju razvoju mladih.
Razvijen sustav potpore sportu i rekreaciji	Kroz Karlovačku sportsku zajednicu: plaće profesionalnih trenera, donacije klubovima, ulaganje u sportske objekte.
Postojanje sportsko-rekreacijske infrastrukture	Vanjski sportski i rekreacijski tereni i sportske dvorane u sklopu škola, omogućuju bavljenje sportom tijekom cijele godine. Klizalište je dodatni sportski teren u zimskim mjesecima. Prvo opremljeno gradsko kupalište (rijeka Korana) – točka je privlačenja građana u ljetnoj sezoni.

Razvijena tradicija amaterskog kazališta, dobra društvena infrastruktura	Dobra pokrivenost mrežom kulturnih institucija (Gradski muzej, kazalište – Zorin dom, Gradska knjižnica), centara i udruga u gradu. Razvijena mreža škola i raznovrsnost obrazovnih programa, programa cjeloživotnog obrazovanja i slobodnih aktivnosti. Velik broj kulturnih udruga koje čuvaju tradicijsko nasljeđe (posebno u ruralnim naseljima).
Razvijena tehnička kultura civilnog sektora	Više od 600 članova, prostorni i informatički kapaciteti, zaposlena stručna osoba na mjestu tajnika, dobro podržani inovatori i inovatorstvo, osobito nove tehnologije.
Razvijen predškolski i školski sustav	Strateški raspored 11 vrtića sa stručnim osobljem i novim programima. Osnovno školstvo ima kvalitetne programe koje provodi Grad. Zastupljenost učenika po razredima zadovoljavajuća (20 učenika po razredu). Jednosmjenski rad u dvije škole, ostale se sustavno prilagođavaju zadanim standardima, sukladno mogućnostima.
Srednjoškolski program	Dobro je razvijen i sustavno se, sukladno mogućnostima, usklađuje s potrebama tržišta rada. Visoko razvijena svijest zaposlenika o potrebama usklađenja kurikuluma s tržištem rada.
Sustav zdravstvene i socijalne skrbi dobro razvijen	Zdravstvene i socijalne ustanove i brojne socijalne i zdravstvene udruge na području Karlovca prate potrebe socijalno i zdravstveno ugroženih skupina građana. Iz socijalnih programa adekvatno se prate potrebe ciljanih skupina putem razrađenih oblika pomoći. Kreativni programi i aktivnosti odvijaju se u Klubu za starije osobe. Razvijen program pomoći u kući, pomoć za opremanje novorođenčadi. Djeluje i sklonište za beskućnike
Briga o mladima strateški određena Gradskim programom za mlade 2008.-2012.	Postoje prostorni kapaciteti za razvoj civilnog društva koje se bavi mladima- CZM Grabrik i Centar za mlade u Gazi. U pripremi novi gradski program za mlade.

SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke)

<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Nedovoljno razvijeni upravljački kapaciteti civilnog društva	Financijska ovisnost udruga o gradskom proračunu. Veliki je broj registriranih udruga zbog čega sredstva nisu dostatna za ispunjavanje osnovnih uvjeta rada (prostor i oprema) i obavljanje djelatnosti. Vodstvo i upravljanje udrugama često je u rukama pojedinaca koji imaju nedovoljno znanje i iskustvo u upravljanju neprofitnim organizacijama.
Nedostatak bazena i nedovoljni kapaciteti za dvoranske sportove	Neracionalno korištenje termina u sportskim dvoranama, neravnomjerno zastupljeni dvoranski sportovi, prednost masovnih i natjecateljskih sportova u odnosu na tzv. „male“ sportove, nedostatak bazena - nemogućnost razvoja sportova vezanih za vodu, primjerice plivanja i ostalih oblika vježbanja u vodi u rekreativne i lječilišne svrhe. Nedovoljna sredstva za zadovoljenje svih potreba u području sporta i rekreacije.
Nedovoljno prepoznata i valorizirana kulturna dobra	Od samih građana Karlovca, ali i u turističke svrhe.
Nedovoljni kapaciteti infrastrukture u	Unatoč postojanju 11 vrtića na području grada, još uvijek postoji

školstvu	izražena potreba za dodatnim kapacitetima. Neke škole nemaju adekvatno riješene uvjete za sportsko-kulturne aktivnosti posebno za razvoj potreba zajednice (sportske i kulturne udruge u naseljima).
Nedostatak jednosmjenskog rada u većini osnovnih škola na karlovačkom području	Većina škola radi u dvije smjene što znači da još uvijek ne ispunjavaju nacionalne pedagoške standarde.
Visoki troškovi održavanja imovine i opreme (društvena infrastruktura)	Starost školskih i zdravstvenih objekata i opreme uzrokuje znatne financijske izdatke za održavanje, dok se samo manji dio sredstava koristi za modernizaciju i opremanje.
Nedostatak jaslica	Predškolski odgoj nema mogućnosti uključivanja djece mlađe od 12 mjeseci.
Nedostatni kapaciteti za skrb ranjivih skupina	Smještajni kapaciteti za starije i nemoćne su popunjeni i postoji velika potreba za novima. Izvaninstitucionalni programi socijalne skrbi ne pokrivaju potrebe svih ranjivih skupina. Ruralna područja su nedovoljno zastupljena u programima skrbi za starije i nemoćne osobe. Društvena infrastruktura na prilazima većinom je neprilagođena osobama s posebnim potrebama. Ne postoji javna kuhinja, hospicij, nedovoljno je valoriziran društveni i volonterski rad u području brige o starijim i nemoćnim osobama.

PRILIKE (sadašnji i budući, mogući pozitivni vanjski utjecaji)

<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Razvoj i unapređenje sustava cjeloživotnog učenja	Kroz mrežu postojećih obrazovnih ustanova provoditi « <i>tailor made</i> » programe obuke i usavršavanja kojima se otvara pristup i stvaraju uvjeta izbora na tržištu rada, kao i dodatnog, izvaninstitucionalnog usavršavanja kadrova svih razvojnih sektora.
Podizanje kvalitete radne snage	Korištenje državnih potpora za prekvalificiranje i pristup tržištu rada, posebno za osjetljive skupine društva (nacionalni i europski izvori financiranja). Poticaji za zapošljavanje i programi za edukaciju radne snage.
Provođenje populacijskih mjera	Korištenje nacionalne populacijske politike i programa na državnoj i lokalnoj razini za poticanje rasta nataliteta i privlačenje (naseljavanje) stanovništva u ruralna područja.
Daljnji razvoj obrazovnog sustava	Državna politika usklađivanja obrazovanja prema potrebama tržišta rada (Bolonjska deklaracija).
Razvoj socijalnih usluga kroz suradnju s udrugama i socijalno poduzetništvo	Senzibilizacijom svih društvenih slojeva može se postići podizanje kvalitete života zajednice kao i ciljanih skupina. Mogućnost pojave novih socijalnih usluga i deinstitucionalizacije. Ulaganje u dodatne smještajne i skrbničke kapacitete. Obaviještenost građana o socijalnim pravima, unapređenje udomiteljstva. Razvijanje volonterizma. Razvoj socijalnih poduzeća koja zapošljavaju osobe s invaliditetom.
Novi Zakon o socijalnoj skrbi	Za Grad je prilika jer zbog strožih uvjeta može doći do smanjivanja broja korisnika socijalnih programa, pogotovo onih korisnika koji su

	dio radno sposobnog stanovništva i mogu se uključiti u programe prekvalifikacije i cjeloživotnog obrazovanja, kao i socijalnog poduzetništva.
Umrežavanje civilnog i poslovnog sektora	Sportske i kulturne udruge su potencijal za turističku ponudu, međusobno umrežavanje postojećih udruga, ali i povezivanje s poslovnim sektorom u dopuni djelatnosti i aktivnostima dozvoljenim neprofitnom sektoru.
Suradnja između ustanova i institucija	Koordinacija između ustanova socijalne i zdravstvene skrbi, Grada, civilnog sektora i drugih subjekata u pružanju socijalnih i zdravstvenih usluga. Stvaranjem baze podataka o pružateljima socijalnih usluga, omogućuje se kvaliteta koordinacije aktivnosti i bolje korištenje resursa.
Unapređenje vještina rukovođenja	Poticati usvajanje znanja i iskustva u vođenju neprofitnih organizacija, promoviranje volonterizma, usklađivanje financiranja organizacija civilnog društva prateći stvarne potrebe i programe udruga. Usklađivanje s primjenom Kodeksa o prioritetima financiranja nevladinih organizacija definiranim na nacionalnoj razini.
Osnivanje privatnih vrtića	Osnivanjem privatnih vrtića stvorit će se dodatna mjesta za djecu koja su ostala bez mjesta u gradskim vrtićima, rasteretit će se grupe, ponudit će raznovrsnost programa te lakše zadovoljiti standardi. Programi edukacije i poticanja samozapošljavanja, posebno žena.
Razvoj institucionalne i izvaninstitucionalnih oblika socijalne skrbi	Ulaganje u dodatne smještajne i skrbničke kapacitete. Informiranost građana o socijalnim pravima, socijalnim i zdravstvenim uslugama, unapređenje udomiteljstva i usluga zbrinjavanja žrtava obiteljskog nasilja. Unapređenje kroz specijalizaciju i usavršavanje djelatnika, posebno na PPD/ruralna područja.

PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući negativni vanjski utjecaji)

<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Financijska ovisnost o državnom proračunu	Socijalne i zdravstvene institucije svoju učinkovitosti u radu i rješavanju sektorskih problema, uz zadane zakonske okvire, prisilno prilagođavaju sukladno državnim proračunskim sredstvima.
Nedostatno financiranje društvenih djelatnosti	Ne postoji sustav vrednovanja djelovanja civilnog društva, kao ni valorizacija volonterizma. Nacionalna razina provodi razmjerno financiranje udruga što uzrokuje nedostatak financijskih sredstava za prioritetne i vrijedne projekte / djelatnosti. Način, kriteriji i rokovi odobrenja projektnih prijedloga te dodjele sredstava iz europskih programa, na decentraliziranoj razini RH, netransparentni su, nejasni te stoga demotivirajući za lokalne neprofitne organizacije.
Negativan demografski trend	Proces starenja stanovništva uzrokuje povećanje radno neaktivnog stanovništva, odnosno broja umirovljenika što dodatno opterećuje mirovinski sustav.
Novi Zakon o socijalnoj skrbi	Zbog strožih uvjeta odobravanja pomoći građanima u potrebi, manje građana će dobiti pomoć od Zavoda za socijalnu skrb. Povećat će se opterećenje gradskog proračuna.

Rastuća nezaposlenost i osiromašivanje građanstva, povećanje broja umirovljenika s malim mirovinama	Sve veći pritisak na Socijalni program Grada Karlovca uz sve manji priljev prihoda.
Utvrđen pedagoški standard	Radi nedostatka stručnih kadrova i kapaciteta, nije ga moguće realizirati u zakonskom roku što može uzrokovati sankcije i zatvaranja ustanova.
Smanjivanje decentraliziranih sredstava	Smanjenje priliva sredstava iz države dodatno opterećuje gradski proračun.
Smanjenje broja djece u školama	Uzrokuje tehnološki višak zaposlenika u školama.
Sport i rekreacija	Nama kontinuiteta u pristupima i kriterijima; pritisak natjecateljskog sporta na rekreativni sport.

3. RAZVOJNA VIZIJA, STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE

3.1 Vizija i misija

Proces strateškog planiranja razvoja započinje određivati prioritete identificiranjem strateških pitanja, odnosno pitanja koja su važna za postizanje željene buduće vizije Karlovca, a pokazala su se važna u analizi. Strateško pitanje traži načine na koje će se utjecati na slabe strane, graditi na jakim stranama, reagirati na prijetnje i iskoristiti mogućnosti da se postigne vizija. Vizija razvoja je sažeta i jasna zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju. Definirana je na osnovi rezultata osnovne analize, SWOT analize, razvojnih trendova u užem i širem okruženju te idejama o budućnosti. Vizija razvoja grada Karlovca za razdoblje 2013.-2020. godine, identificirana konsenzusom, usvojena je unutar radnih skupina i Partnerskog vijeća Grada Karlovca.

VIZIJA

Karlovac je idealni grad Zvijezda - grad susreta temeljen na visokim gospodarskim i društvenim vrijednostima.

Misija je osnova ili okvir prema kojem Grad definira željenu sliku budućnosti ili viziju o tome što i kako želi ostvariti.

MISIJA

Grad Karlovac će do 2020. godine stvoriti uvjete za razvoj jakog i stabilnog gospodarstva te društvenu odgovornost temeljenu na načelima održivog razvoja i energetske učinkovitosti.

Kao prva razina konkretizacije vizije, predložena su tri strateška cilja. Strateški ciljevi razvoja su konzistentan i sažet opis namjeravanih ishoda razvoja, jasno izraženih i mjerljivih, a vremenski su povezani s razdobljem trajanja Strategije. Kvaliteta strateških ciljeva ovisi o tome koliko oni odražavaju trendove i procese u samom gradu, ali i u široj regiji. Strateški ciljevi doprinose ostvarenju vizije, a temelje se na osnovnoj i SWOT analizi.

Važno je napomenuti kako su strateški ciljevi usklađeni s istaknutim prioritetima i potrebama građana iskazanim u anketi provedenoj na samom početku procesa strateškog planiranja. Strategijom razvoja Grada Karlovca definirani su i opisani strateški ciljevi.

STRATEŠKI CILJ 1
Konkurentno gospodarstvo
STRATEŠKI CILJ 2
Poboljšanje kvalitete života
STRATEŠKI CILJ 3
Revitalizacija gradske Zvijezde

3.2 Strateški ciljevi

Strateški cilj 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO
<i>Objašnjenje cilja</i>
<p>Jačanjem konkurentnog gospodarstva stvara se dugoročno održiv model privređivanja koji će osigurati, uz adekvatno makroekonomsko okruženje u Hrvatskoj, sustav u kojem će se efikasno i produktivno raditi, proizvoditi i izvoziti. U skladu s takvim gospodarskim razvojem, potrebno je, osim industrijske politike (s tehnološkom i obrazovnom politikom), razvijati tercijarne (turizam, trgovina, distribucija, logistika, promet) i kvartalne djelatnosti te aktivno primijeniti politiku zaštite okoliša i obrazovanja mladih za buduće tehnologije. To bi trebalo osigurati željene razvojne ciljeve. Poslovne zone su mjesta koja dugoročno rješavaju potrebe poduzetnika za poslovnim prostorom te omogućuju zajedničko korištenje infrastrukture kao i njihovo međusobno povezivanje. Zone predstavljaju nezaobilazan segment razvoja i napretka svake moderne regije te, kao takve, postaju pokretačka snaga gospodarstva. Osnivanjem i razvojem poslovnih zona potiče se konkurentno gospodarstvo čiji je cilj povezivanje u europski i globalni sustav tržišnog natjecanja.</p> <p>Grad Karlovac, sa svojom gospodarskom osnovom, obrazovanom radnom snagom i potencijalom, gospodarski razvoj mora graditi na novim iskoracima vezanim uz svojevrstne inkubatore, odnosno tehnološke parkove – poveznice gospodarstva i visokog školstva u kojima se osigurava koncentracija znanja, primjena visokih tehnologija, obrazovanja i povezanosti s nacionalnim i svjetskim obrazovnim institucijama ali vezanim na već dijelom korištenu i razvijenu resursnu osnovu (kao što su nove tehnologije na području metalne industrije, tehnologije koje podržavaju obnovljive izvore energije, inovacije i sl.).</p> <p>Formalno obrazovanje građana preduvjet je gospodarskog razvoja, a usklađenost sustava obrazovanja s potrebama privrednih subjekata, mjera je njegove učinkovitosti. Formalni sustav obrazovanja započinje u dječjim vrtićima, a završava na fakultetima. Cjelokupni sustav pod ingerencijom je države, ali su neki njegovi dijelovi (predškolsko i osnovno obrazovanje), prema novim načelima rada lokalne samouprave, pod izravnom gradskom upravom. Ovo znači da Grad ima obavezu i pravo osmisliti taj dio formalnog sustava obrazovanja u skladu sa svojim mogućnostima i potrebama šire zajednice. U suradnji sa Županijom, Grad je u mogućnosti utjecati na sustav srednjoškolskog obrazovanja, osobito kada se radi o posebnim programima koji su u interesu privrednim subjektima na području grada i šire regije. Djelujući kao izravni izvor resursa (što je Grad u slučaju predškolskog i</p>

osnovnog obrazovanja) te kao katalizator (u slučaju srednjoškolskog obrazovanja), Grad može takvo svoje djelovanje nastaviti i na visoko školsko obrazovanje. Osiguravajući potrebna materijalna i financijska sredstva te kvalificirane ljudske resurse, Grad treba utjecati na oblikovanje studijskih programa atraktivnih za privredne subjekte u gradu i široj regiji. Osim formalnog obrazovanja, za napredak sredine treba razvijati i potrebu za cijeloživotnim obrazovanjem. Procesi cjeloživotnog (permanentnog) obrazovanja i razvoj grada neposredno su povezani. Cjeloživotno obrazovanje potrebno je poticati radi prilagođavanja promjenama u tehnologiji koje su posebno izražene razvojem informacijskih znanja.

Strateški cilj 2: POBOLJŠANJE KVALITETE ŽIVOTA

Objašnjenje cilja

Prema potrebama koje su naglašene u osnovnoj analizi i SWOT analizi, a uzimajući u obzir rezultate ankete građana, odnosno njihove percepcije života u Karlovcu i njegovog razvoja u sljedećih osam godina, razvoj bit će usmjeren na nekoliko prioritetnih područja koja će doprinijeti unapređenju kvalitete života. Zajednički nazivnik mjera i aktivnosti koje će se provoditi za poboljšanje kvalitete života građana Karlovca je: razvoj energetske učinkovitosti, komunalne, društvene i socijalne infrastrukture.

Uključivanjem u sport i sportsku rekreaciju što veći broj građana, osobito djece, mladeži i studenata, osoba s invaliditetom i osoba treće životne dobi, stvaraju se navike za zdrav način života i podiže svijest javnosti o značaju sporta i rekreacije kroz osmišljeno i sadržajno korištenje slobodnog vremena. Dostupnost otvorenih i zatvorenih sportskih građevina svim građanima rezultira i osnaživanjem amaterskog sporta te povećava turističku ponudu (organizacije domaćih i međunarodnih sportskih i rekreativnih priredaba, poboljšanjem uvjeta za sportsku edukaciju, te povećanjem broja građana uključenih u sustav sporta i sportske rekreacije). Tako se povećava kvaliteta života i u javnozdravstvenom smislu. Javnozdravstveni sektor za cilj ima unaprijediti zdravstvene usluge i osigurati kvalitetnu zdravstvenu zaštitu koja obuhvaća cjelovit sustav društvenih i individualnih mjera za očuvanje i unapređenje zdravlja svih građana.

Unapređenjem uvjeta za rad, kvalitetu i raznolikost u sustavu odgoja i obrazovanja stvaraju se uvjeti za cjelovit razvoj djece u skladu s njihovim mogućnostima, potrebama i interesima kroz odgojno-obrazovne programe, organizaciju i uvjete života te potporu stručnjaka i nadležnih institucija. Potrebno je osigurati povećanje kapaciteta odgojno-obrazovnih ustanova te povećati obuhvat djece od 6 mjeseci do polaska u školu. Također, cilj je osigurati uvjete za veći obuhvat učenika osnovnih škola programom produženog boravka, osigurati rad u jednoj smjeni, razviti i diferencirati integracijske programe za djecu s posebnim potrebama, omogućiti programe i rad s nadarenom djecom. U srednjim školama osigurati raznolikost programa sukladno potrebama tržišta rada. Razvojem tehničke kulture omogućuje se uključivanje djece i mladih u različite oblike stjecanja tehničkih znanja i vještina, nužnih za uspješno uključivanje u svijet rada. U tom procesu sudjeluju: odgojno-obrazovne institucije, organizacije civilnog društva, privatni sektor, mjesna samouprava, gradska upravna tijela i službe.

Na području Karlovca značajni su kulturni resursi koji doprinose ugodnijem življenju građana. Potrebna je valorizacija tih resursa i aktivnije korištenje radi stvaranja dodatnih sadržaja, građenja prepoznatljivosti i dizanja svijesti građana o njihovim vrednotama. Neki od tih resursa imaju i potencijal prilagođavanje tržišnim uvjetima („komercijalizaciji“). Krajnji rezultat bila bi povećana dostupnost kulturnih sadržaja na čitavom karlovačkom području, sadržajna raznolikost, uključenost većeg broja građana u konzumaciju kulturnih sadržaja i programa, raznoliki oblici kulturno-umjetničkog amaterizma, klupskog djelovanja te povećanje broja gostiju zahvaljujući kulturnoj ponudi. Grad Karlovac obiluje i prirodnim vrijednostima koje predstavljaju nacionalnu baštinu i treba ih štiti jer predstavljaju identitet i imaju veliki potencijal za razvoj različitih oblika turizma i promocije. Idealno je povezivanje kulturne i prirodne baštinu i zajednička prezentacija kroz turizam jer je turizam korisnik i promotor te baštine. Identitet trebamo zasnivati na očuvanju prirodnih vrijednosti i osmišljavanju novih sadržaja i atrakcija. Turistički valorizirane prirodne vrijednosti moraju biti odrednica dugoročnog razvoja. Prirodna područja su potencijal za međunarodnu suradnju i za prezentaciju lokalnih proizvoda.

Poboljšanje kvalitete života ostvarit će se i jačanjem civilnog društva koje daje značajan doprinos kvaliteti

življenja. Civilno društvo ima značajnu ulogu u razvoju partnerstva s građanima i dionicima razvoja. Cilj tih partnerstava je jačanje kapaciteta civilnog društva za sudjelovanje u upravljanju razvojem, osobito u području društvenog, ali i gospodarskog života u kojima su nedovoljno prisutni javni i privatni sektor. Pri tome je važno aktivno i odgovorno uključiti građane.

Održivost i najznačajniji utjecaj na kvalitetu življenja imaju razvijena i kvalitetna infrastruktura. Ranije je obrađena društvena i socijalna, kao važan segment boljitka, no preduvjet za nadogradnju kvalitete su izgrađena komunalna, prometna i energetska infrastruktura koja predstavljaju prioritetna područja intervencija i ulaganja Grada do 2020. godine. Gospodarski i društveni razvoj mora se temeljiti na kvalitetnom upravljanju prirodnim resursima pod određenim uvjetima. Upravljanje predstavlja različite vještine i znanja iz područja društvenih i prirodnih područja te međusektorsku suradnju. Kvalitetnim upravljanjem osigurava se dugoročno korištenje prirodnih vrijednosti i resursa koje imamo te istovremeno jača identitet Grada u smislu zaštite prirode te stvara brenda „zelenog grada“, odnosno „ekološki osviještenog grada“. Jedan od vidova ekološke osviještenosti ogledat će se u odnosu prema vrstama i jedinkama koje žive s čovjekom („kućni ljubimci“). Grad će osigurati smještajne kapacitete za napuštene životinje („azil“), groblje za kućne ljubimce i druge sadržaje nužne za dostojan „suživot“ čovjeka i kućnog ljubimca (primjerice prostor za šetnju i igrališta s pitkom vodom).

Strateški cilj 3: REVITALIZACIJA GRADSKE ZVIJEZDE

Objašnjenje cilja

Zvijezda je sa šančevima, bedemima i kulturnim krajolikom zanimljiva i iznimno značajna povijesna cjelina, značajni je dio karlovačkog identiteta koji se mora primjereno valorizirati i obogatiti primjerenim sadržajima. To bi morali biti sadržaji i objekti tercijarne ili kvartarne prirode – ugostiteljski objekti, specijalizirane trgovine, objekti kulture, obrazovanja, znanosti, istraživanja te razvoja. Takvi će objekti, koji uglavnom nisu povezani s rezidentima već s onima koji tu dolaze i iz tih objekata odlaze, neminovno generirati novi promet – pješački, ali i motorni. Povećanjem količine svih tih prometnih tokova nastat će situacija koju će trebati cjelovito i konceptualno drugačije riješiti.

Ona ima izuzetnu vrijednost jer je prvi izgrađeni „idealni“ grad u duhu renesansnog shvaćanja obrambenog i životnog prostora, projektiran prema načelima renesansne arhitekture sa simetričnim kompozicijama primijenjenim na planiranje grada. Zvijezda je, do danas, zadržala konturu vanjskog fortifikacijskog sustava, sačuvana je stambena i javna namjena građevina unutar jezgre, a jugoistočno uz Koranu, širi se zaštićeno područje - zelena rekreacijska zona.

Radi sustavne zaštite i revitalizacije kulturno povijesne cjeline Karlovca, a naročito Zvijezde, koja se s promjenjivim uspjehom u duljem vremenskom periodu provodila pojedinačnim aktivnostima, najvažnije je što brže izraditi odgovarajuću prostorno-plansku dokumentaciju predviđenu GUP-om.

3.2 Prioriteti i mjere

Za svaki strateški cilj utvrđuju se strateški prioriteti kao strateški pravci djelovanja (strategija djelovanja) koji doprinose ispunjenju pojedinog dugoročnog strateškog cilja. Za svaki strateški prioritet utvrđuju se provedbene mjere koje osiguravaju ostvarivanje strateškog prioriteta. Provedbene mjere ostvaruju se planskim aktivnostima koje se, u implementaciji, oblikuju kao konkretni projekti. Razrada strateških prioriteta i provedbenih mjera zasnivala se na viziji i strateškim ciljevima, te na ključnim razvojnim izazovima. Razvojni izazovi usmjeravaju strategiju djelovanja, odnosno prioritete, a formirani su tijekom procesa strateškog planiranja: pri utvrđivanju i obradi postojećeg stanja, izradi SWOT analize te kroz duge partnerske konzultacije.

Sažetak strateških ciljeva, prioriteta i pripadajućih mjera provedbe:

C 1			
C1-P1	C1-P2	C1-P3	C1-P4
Uređenje poslovne infrastrukture, prostora i osiguranje poticajnog okruženja	Razvoj konkurentnog poduzetništva, poljoprivrede i turizma	Razvoj ljudskih potencijala za potrebe tržišta rada	Razvoj ruralnih područja
C1-P1-M1	C1-P2-M1	C1-P3-M1	C1-P4-M1
Jačanje kapaciteta gradske uprave i uspostava sustava strateškog upravljanja razvojem	Revitalizacija prerađivačke industrije	Jačanje edukacije poduzetničkog sektora	Razvoj diversifikacije djelatnosti u ruralnim područjima
C1-P1-M2	C1-P2-M2	C1-P3-M2	C1-P1-M2
Potpoma razvoju i učinkovitom upravljanju poslovnom infrastrukturom	Uvođenje novih tehnologija i inovacija u gospodarstvo	Razvoj suradnje obrazovnog i gospodarskog sektora	Razvoj ruralnog turizma i tradicijskih obrta u ruralnim područjima
C1-P1-M3	C1-P2-M3		
Unapređenje investicijskog okruženja (poduzetničke i ulagačke klime)	Razvoj konkurentne poljoprivrede i akvakulture		
C1-P1-M4	C1-P2-M4		
Potpoma jačanju i umrežavanju mikro, malog i srednjeg poduzetništva, obrta i OPG-a, razvoj socijalnog poduzetništva	Jačanje razvoja turizma		
	C1-P2-M5		
	Očuvanje, revitalizacija i jačanje prepoznatljivosti kulturno-povijesne i prirodne baštine		
C 2			
C2-P1	C2-P2	C2-P3	C2-P4
Unapređenje zaštite	Razvoj komunalne	Razvoj društvene i	Jačanje sustava

okoliša i energetske učinkovitosti	infrastrukture i usluga	socijalne infrastrukture i usluga	organizacija civilnog društva
C2-P1-M1	C2-P2-M1	C2-P3-M1	C2-P4-M1
Valorizacija i korištenje prirodnih resursa temeljenih na načelima održivog razvoja	Razvoj i učinkovito korištenje prometne infrastrukture i usluga	Unapređenje kapaciteta, kvalitete i raznolikosti u sustavu odgoja i obrazovanja	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva
C2-P1-M2	C2-P2-M2	C2-P3-M2	C2-P4-M2
Razvoj i uspostava sustava gospodarenja otpadom	Razvoj vodoopskrbe	Unapređenje kapaciteta i kvalitete sportsko-rekreacijskih sadržaja	Umrežavanje organizacija civilnog društva s javnim/gospodarskim sektorom i intersektorsko povezivanje
C2-P1-M3	C2-P2-M3	C2-P3-M3	C2-P4-M3
Razvoj i unapređenje energetske infrastrukture	Razvoj odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda	Unapređenje preventivnih programa i jačanje standarda socijalnih usluga	Razvoj neformalnih oblika obrazovanja
C2-P1-M4	C2-P2-M4		
Razvoj energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije	Razvoj male komunalne infrastrukture		

C 3	
C3-P1	C3-P2
Uspostava integriranog modela upravljanja Zvijezdom	Podizanje razine svijesti o Zvijezdi kao kulturnom dobru i potencijalu za gospodarski razvoj
C3-P1-M1	C3-P2-M1
Izrada UPU-a Zvijezda	Organizacija i provedba kontinuirane promocije Zvijezde
C3-P1-M2	
Izrada i provedba plana upravljanja povijesnom cjelinom Zvijezda (integriranog plana upravljanja)	

Strateški ciljevi ostvaruju radom na provedbi prioriteta, a prioriteti djelovanjem u sklopu mjera koje su za još jednu razinu provedbeno/operativno "konkretnije". U nastavku se nalazi grafički prikaz hijerarhije strateških ciljeva, prioriteta i mjera, a potom se svaka od mjera detaljno opisuje navođenjem cilja mjere, glavnih aktivnosti, nositelja, korisnika i na kraju indikatora mjere.

Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 1	Uređenje poslovne infrastrukture, prostora i osiguranje poticajnog okruženja
Mjera 1	Jačanje kapaciteta gradske uprave i uspostava sustava strateškog upravljanja razvojem
Cilj mjere	<p>Razvoj učinkovitog sustava strateškog planiranja u funkciji razvoja. Učinkovitom upravom i sposobnošću upravljanja razvojem kao i strateškim planiranjem želi se povećati kvaliteta u planiranju i u provedbi strateških razvojnih programa, posebno u kontekstu implementacije programskog planiranja uvjetovanog standardom zajednice. Upravu je potrebno ojačati u operativnosti na dnevnoj razini, uvesti sustavne promjene metodologije rada i unaprijediti dosadašnja dobra iskustva u radu. Upravljanje gradskim prostorom, planiranje razvoja i zaštita prostora mora se temeljiti na ažurnim, cjelovitim podacima. Potrebno je operativno implementirati cjelovit sustav za pregledavanje, analizu, razmjenu i distribuciju prostornih i projektnih podataka u cilju općeg razvoja i razvoja infrastrukture za potrebe gradske uprave, gospodarstva i građana. Ažurna i tehnički suvremena osnova za vođenje prava na nekretninama, tržište nekretninama, prostorno planiranje, projektiranje i održivi razvoj. Unaprijediti zemljišne evidencije (katastar) na administrativnom području grada Karlovca, povećati dostupnost informacija i transparentnost procedura te ubrzati investicije.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • jačanje ljudskih i tehničkih resursa gradske uprave (edukacija zaposlenika, rukovođenje, organizacija) • uvođenje ISO standarda u rad gradske uprave- razviti sustav pokazatelja za mjerenje rezultata rada, implementacija financijskog upravljanja i kontrole • uvođenje i razvoj sustava dobrog upravljanja i e-uprave • razvoj sustava upravljanja projektima, projektnim ciklusom i javnom nabavom • programsko planiranje i praćenje, razvoj i implementacija sektorskih strategija • povezati strateško i proračunsko planiranje u jedinstveni programski okvir • jačanje međunarodnih i regionalnih odnosa • cjelovito planiranje prostornog razvoja • unapređenje sustava upravljanja podacima o prostoru i stanovništvu • unapređenje zemljišnih evidencija i primjena aktivne gradske zemljišne politike • izraditi i ažurirati višenamjenske i sektorske skupove prostornih podataka (topografska osnova, korištenje zemljišta, planirana namjena prostora) • izraditi provedbene dokumente prostornog uređenja u skladu s prioritetima iz četverogodišnjeg dokumenta - Izvješće o stanju u prostoru • razviti lokalnu infrastrukturu prostornih podataka GIS (katastar infrastrukture, nekretnina u gradskom vlasništvu, zelenih površina, podaci o komunalnoj naknadi i sl.) • baza podataka o gradskoj imovini; sustav održivog upravljanja imovinom
Očekivani rezultati	<p>Učinkovita gradska uprava prilagođena zahtjevima suvremenog društva i upravljanja projektima i prostorom. Kvalitetnije prostorno planiranje i projektiranje, održivo gospodarenje prostornim resursima, povećanje dostupnosti podataka o nekretninama, ubrzana i operativna provedba javnih investicija. Doprinos povećanju korištenja razvojnih resursa, održivom razvoju, povećanju operativnosti i konkurentnosti, životnog standarda i poboljšanju uvjeta života građana. Provedba razvoja u skladu s</p>

	<p>dokumentima prostornog uređenja, brža i jeftinija gradnja i uređenje javnih građevina i površine.</p> <p>Međusobno usklađeni, ažurirani i dostupni podaci o nekretninama (zemljištu i zgradama).</p> <p>Poboljšani kapaciteti za strateško upravljanje i planiranje, u svim gradskim upravnim odjelima uspostavljen sustav strateških programa, mjera i praćenja provedbe strateških programa, mjera i projekata kojima se realiziraju; sustav planiranja proračuna prilagođen mjerama iz Strategije. Urbanistički i imovinsko- pravno uređene čestice za izgradnju ili uređenje javnih objekata i površina. Osiguravanje zemljišta potrebnog za izgradnju ili uređenje javnih objekata, površina. Podaci o prostoru ažurni, cjeloviti i dostupni za potrebe uprave, gospodarstva i građana.</p>
Nositelji	Grad Karlovac
Korisnici	državna uprava i javna poduzeća, trgovačka društva i ustanove, organizacije civilnog društva, poslovni sektor, građani
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - omjer rashoda i vlastitih prihoda Grada - naplaćeni porezi - izvorni prihodi kao postotak ukupnih prihoda - kapitalna ulaganja kao postotak ukupnih rashoda - udio žena zaposlenih u upravi u odnosu na ukupan broj zaposlenika - broj djelatnika educiran u području strateškog planiranja i u području pripreme i provedbe razvojnih projekata, javne nabave i dr. - broj i vrsta pokazatelja i procedura za mjerenje rezultata u ostvarivanju razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera - uveden sustav dobrog upravljanja i e-uprave - pokrivenost gradskog područja višenamjenskim i sektorskim skupovima prostornih podataka (%) - broj skupova podataka u okviru geoportala, ažurnosti i tehničkih oblika - broj upita i izdanih odgovora - površina prigradskih naselja kao postotak površine užeg gradskog središta - praćenje stanja u prostoru redovitom izradom izvješća o stanju u prostoru - postotak čestica za koje je poznato vlasništvo
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 1	Uređenje poslovne infrastrukture, prostora i osiguranje poticajnog okruženja
Mjera 2	Potpورا razvoju i učinkovitim upravljanju poslovnom infrastrukturom
Cilj mjere	<p>Daljnje jačanje i osnivanje novih institucija (primjerice tehnološko inovacijskog centra, inkubatora) i gospodarskih (poslovnih) zona – za potporu poslovanju, intenzivnijem razvoju proizvodnje i sustavnom korištenju znanja i inovacija te tehnološkog razvoja za poduzetnike, posebno male i srednje, kojima je potreban prostor za daljnji razvoj i koji nisu u mogućnosti sami organizirati istraživanje i razvoj.</p> <p>Grad Karlovac karakteriziraju poduzetnički duh stanovništva i razvijeni sektor malih i srednjih poduzeća. Ono što nedostaje za daljnji razvoj poduzetništva, a identificirano je prilikom kreiranja Strategije, su napredne usluge poduzećima. Također je potrebno stvoriti uvjete za inkubaciju novih, na znanju utemeljenih, poduzeća kao i logističku potporu poduzetničkom sektoru.</p> <p>Značajnija potpora postojećih institucija poduzetništvu putem novih programa i projekata, rezultira jačanjem ukupne gospodarske slike.</p>

Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • revizija postojećih gospodarskih zona i prema procjeni (utvrditi jedinstvene kriterije) ukidanje onih za koje je izvjesno da se ne će moći privesti namjeni • planiranje i izgradnja novih poslovnih zona, sukladno iskazanim potrebama gospodarskog sektora • izgradnja poslovnog inkubatora, tehnološkog parka • izgradnja prometne infrastrukture u funkciji razvoja uslužnih djelatnosti – logistika, distribucija, skladištenje (formiranje intermodalnog transportnog centra) • izgradnja sustava obrane od velikih voda • održavanje i opremanje postojećih poslovnih zona • razvijanje institucionalne potpore (sustava održivog upravljanja poduzetničkim, poslovnim zonama)
Očekivani rezultati	Stvoreni preduvjeti za funkcioniranje gospodarskih zona i za izgradnju infrastrukturnih objekata. Olakšan početak i nastavak razvoja poduzetničke aktivnosti te poboljšani uvjeti za razvoj novih tehnologija i proizvoda.
Nositelji	Grad Karlovac, HGK, HOK, KARLA
Korisnici	Grad Karlovac, KARLA, poduzetnici
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj korisnika u poslovnim zonama - broj zaposlenih i prihodi poduzeća u poslovnim zonama i poduzetničkim centrima, inkubatorima - opremljenost zona - dostupnost prostora za poduzetničke projekte - broj „start up“-ova
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 1	Uređenje poslovne infrastrukture, prostora i osiguranje poticajnog okruženja
Mjera 3	Unapređenje investicijskog okruženja (poduzetničke i ulagačke klime)
Cilj mjere	<p>Karlovac kao grad razvijenog poduzetništva i vrlo povoljnog geografskog položaja na sjecištu mnogih važnih europskih koridora, idealan je za prihvat domaćih i stranih investicija.</p> <p>Značajnija potpora postojećih institucija poduzetništvu putem novih programa i projekata rezultira jačanjem ukupne gospodarske slike Karlovca. Ulaganja stranih i domaćih investitora pridonose gospodarskom rastu Karlovca (razvoju proizvodnje i usluga s većom dodanom vrijednošću te povećanjem ukupne razine obrazovanja). Porast gospodarske aktivnosti i razine zaposlenosti te veća konkurentnost.</p> <p>Unaprijediti rad postojećih institucija poduzetničke infrastrukture, poboljšati rad uprave u funkciji stalnog poticanja razvoja poduzetništva i rasta njegove konkurentnosti. Povećati dostupnost i poboljšati uvjete financiranja za mikro, male i srednje poduzetnike, posebno početnike. Pridonijeti povećavanju mogućnosti za rast poduzeća i lakše pokretanje novih poduzeća, poboljšati i pokrenuti nove programe za potporu poduzetnicima, poticati proizvodnju s većom dodanom vrijednošću, poticati jačanje sektora u razvoju.</p> <p>Promovirati lokacije spremne za ulaganja kroz sveobuhvatno upoznavanje potencijalnih investitora s uvjetima i mogućnostima ulaganja. Promovirati mogućnosti ulaganja u karlovačka poduzeća, grupe poduzeća i gospodarske zone. Osigurati stalnu educiranu i organiziranu potporu ulagačima.</p> <p>Iako postojeće institucije i gradska uprava daju značajan doprinos potpori</p>

	poduzetništvu, potrebno je kontinuirano unapređivati poduzetničko okruženje, jačati suradnju između institucija i osmišljavati nove programe potpore poduzetništvu itd.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • privlačenje stranih i domaćih ulaganja • uvođenje potpora za inovacije • stvaranje baze podataka o zemljištima, nekretninama, imovini • promocija Karlovca kao dobre i povoljne lokacije za ulaganje i poslovne aktivnosti • smanjenje administrativnih prepreka na lokalnoj razini uz organizirano praćenje rada administrativnog sustava i ocjenjivanje kao i razvijanje sustava otklanjanja smetnji u razvojnom procesu na svim razinama upravljanja • formiranje tima za implementaciju i praćenje ulaganja s potrebnim znanjima o lokalnim, regionalnim, nacionalnim i europskim poticajima • poticanje otvaranja novih poduzeća • unapređenje „meke“ poduzetničke infrastrukture - osposobljenost gradske uprave i potpornih institucija, usmjerenost k poduzetniku i projektu
Očekivani rezultati	Lakše i brže procedure ulaganja u razvoju poduzetništva, olakšanje početka poduzetničke aktivnosti, povećanje prihoda iz poduzetništva, povećanje broja zaposlenih
Nositelji	Grad Karlovac, KARLA, poduzetnici
Korisnici	poduzeća, obrti, zadruge, Grad, HGK-ŽKK, HOK-OKK, Udruženje obrtnika
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - detaljna analiza stanja u karlovačkom poduzetništvu (sektorska i strukturna) - broj i vrsta poduzetničkih programa potpore - broj novih programa i projekata - broj poduzetnika obuhvaćenih programima - broj poljoprivrednih gospodarstva preusmjerenih na poduzetništvo - financijska vrijednost programa - ocjena uspješnosti programa - broj i vrsta kontakata s potencijalnim investitorima - broj potencijalnih investitora koji su posjetili Karlovac - broj tip i vrijednost novih ulaganja - učinci na zapošljavanje, prihod lokalne zajednice, na povezivanje s lokalnim poduzećima
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 1	Uređenje poslovne infrastrukture, prostora i osiguranje poticajnog okruženja
Mjera 4	Potpore jačanju i umrežavanju mikro, malog i srednjeg poduzetništva, obrta i OPG-a, razvoj socijalnog poduzetništva
Cilj mjere	<p>U Karlovcu postoje brojna kvalitetna poduzeća koja su malena i s nedovoljnom financijskom snagom pa nisu u mogućnosti samostalno konkurirati na širem tržištu. Interesno povezivanje gospodarskih subjekata predstavlja nužnost u suvremenom poslovanju jer omogućuje proširenje poslovne suradnje, bolji pristup resursima te povećava fleksibilnost, brzinu i kvalitetu poslovanja.</p> <p>Poslovnim povezivanjem stvaraju se novi poslovni kontakti, otvaraju nova tržišta i omogućuje upoznavanje s novim tehnologijama, dobavljačima ili partnerima u zajedničkim ulaganjima, što sve doprinosi jačanju konkurentnosti gospodarstva.</p> <p>Cilj ove mjere je povezati, unutar sektorski i međusektorski, poduzetnike, ojačati njihove pozicije na tržištu, ojačati konkurentnost, smanjiti troškovi poslovanja, poticati</p>

poduzetnike na proizvodnju s većom dodanom vrijednošću kao i na uvođenje novih tehnologija i inovacija. Omogućiti povezivanje i umrežavanje malih sa srednjim i velikim poduzećima. Ojačati «kulturu» povezivanja i suradnje radi prevladavanja duha «razdrobljenosti», atomiziranosti u gospodarstvu te stvoriti okvire za lakše umrežavanje karlovačkih poduzeća. Potaknuti i ubrzati uspostavljanje zadruga i klastera s ciljem razvojnog, tehnološkog i poslovnog povezivanja te postizanja veće konkurentnosti. Unaprijediti uvjete i osigurati potrebnu podršku za osnivanje, rad i razvoj širokog raspona zadruga, malih i srednjih proizvođača kao i za rad profesionalnih i interesnih udruga proizvođača, potrošača i korisnika usluga; pridonijeti poboljšanju položaja malih i srednjih poduzeća te povećanju konkurentnosti gospodarstva kroz uključivanje proizvođača u vrijednosni lanac.

Cilj ove mjere je potaknuti i razvoj socijalnog/društvenog poduzetništva kao potpuno novog oblika poduzetničkog sektora čiji okvir se tek stvara u Republici Hrvatskoj, dok su u razvijenim europskim zemljama, socijalna poduzeća jedan od motora razvoja manje razvijenih područja. Socijalna poduzeća u poduzetništvo uključuju socijalno ugrožene osobe, osobe iz marginaliziranih skupina i osobe s invaliditetom.

Socijalni poduzetnici često rade u organizacijama civilnog društva, no mogu raditi i u privatnom i javnom sektoru. Socijalno poduzetništvo obuhvaća i neprofitne organizacije koje koriste poslovne modele za ostvarivanje svoje društvene misije, stvarajući profitne organizacije kojima je primaran cilj društvena promjena. Socijalno poduzetništvo se može koristiti za restrukturiranje postojećih komunalnih poduzeća i gospodarenje javnim resursima (voda, otpad, energija, gospodarenje stambenim fondom i sl.) na način da se postojeća (ili nova) komunalna poduzeća u gradskom (su)vlasništvu, transformiraju u socijalna poduzeća u kojima bi građani, udruge i ostali razvojni dionici imali udjele (slijedom brojnih europskih primjera socijalnih komunalnih poduzeća koja gospodare javnim dobrima). To otvara mogućnost novog oblika javno-privatnih partnerstava u kojima upravni i civilni sektor pokreću zajedničke poslovne poduhvate (uz već poznati model JPP u kojem upravni sektor to pokreće za privatnim profitnim sektorom), a sve to podrazumijeva komercijalne poslove koji imaju u svojem poslovanju integrirane i društvene ciljeve te kojima je utjecaj na društvo i/ili okoliš primaran cilj poslovanja. Socijalni poduzetnici stvaraju inovativna rješenja i rješavaju društvene probleme na nov, učinkovit i održiv način. Socijalnim poduzetništvom potiče se zapošljavanje/samozapošljavanje teško zapošljivih skupina i gospodarska aktivnost. Ono nadopunjuje ponudu javnih usluga u zajednici (socijalne usluge, zdravstvene, prijevoz, komunalije, pristup osnovnoj infrastrukturi) koje javne institucije ne mogu kvalitetno isporučiti, generira nove poslove u sektorima u kojima djeluju.

Aktivnosti

- poticanje zadrugarstva i klastera
- specijalizacija u proizvodnji unutar zadruga i klastera, istraživanje i razvoj
- razvoj programa suradnje
- potpora razvoju i jačanju OPG-a
- potpora umrežavanju poslovnih subjekata, neprofitnih organizacija i fizičkih osoba
- poticanje obrtništva
- poticanje socijalnog poduzetništva
- poticanje umrežavanja drugih poduzetničkih sektora s organizacijama socijalnog poduzetništva (partnerstva)
- promocija poduzetništva s posebnim naglaskom na mikro i socijalno

	<p>poduzetništvo</p> <ul style="list-style-type: none"> restrukturiranje upravljanja javnim dobrima u smjeru socijalnog poduzetništva
Očekivani Rezultati	<p>Bolja povezanost poslovnih subjekata u pojedinim segmentima gospodarstva koja će im olakšati različite aspekte poslovanja i omogućiti veću konkurentnost na tržištu. Društvena promjena, korist za lokalnu zajednicu ili neku specifičnu društvenu skupinu kojoj prijeti socijalna isključenost. Usmeravanje na goruće potrebe koje su, iz nekog razloga, zapostavljene ili ignorirane od institucija. Nova vrijednost se može očitovati u višestrukim pozitivnim učincima na društvo, lokalnu zajednicu ili poboljšanje situacije za određenu ciljnu skupinu. Kad je riječ o dobiti, važno je napomenuti da se u slučaju socijalnog poduzetništva dobit koristi za postizanje društvenih/socijalnih ciljeva i distribuirana dionicima poduzetničkog pothvata odnosno reinvestira u daljnji razvoj poslovanja ili u lokalnu zajednicu. Dio komunalnih poduzeća restrukturirano (ili formirana nova) uz mobilizaciju kapitala građana putem socijalnog poduzetničkog modela. Formirane i implementirane poticajne mjere za poticanje i razvoj socijalnih poduzeća u vlasništvu neprofitnog sektora i udruga.</p>
Nositelji	Grad Karlovac
Korisnici	poduzetnici, obrtnici, HGK, HOK, udruženja obrtnika, udruge, KARLA, zadruge, organizacije civilnog društva, neprofitne organizacije
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> broj osnovanih zadruga/klastera broj članova zadruga /klastera broj zaposlenih u mikro, malom i srednjem poduzetništvu, obrtima, OPG-ima i socijalnim poduzetničkim inicijativama prihodi u mikro, malom i srednjem poduzetništvu, obrtima, OPG-ima i socijalnim poduzetničkim inicijativama izrađena analiza stanja i potreba za interesnim povezivanjem odabrani i promovirani modeli poslovne suradnje, osmišljeni modeli poticaja za umrežavanje broj informiranih poduzetnika o potrebi i načinima interesnog povezivanja i umrežavanja uspostavljena međuregionala suradnja zadruga i klastera broj educiranih poduzetnika o modelima povezivanja, kao i upravljanja klasterima i drugim oblicima suradnje broj restrukturiranih poduzeća/organizacija u socijalna poduzeća ili zadruge broj novoosnovanih socijalnih poduzetničkih inicijativa broj novoosnovanih socijalnih poduzetničkih inicijativa za pružanje socijalnih usluga broj osoba iz marginaliziranih skupina društva zaposlenih u socijalnim poduzetničkim inicijativama
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 2	Razvoj konkurentnog poduzetništva, poljoprivrede i turizma
Mjera 1	Revitalizacija prerađivačke industrije
Cilj mjere	<p>Zbog značajnog utjecaja na ukupni razvoj društva te posebno na zaposlenost, vanjskotrgovinsku bilancu i nacionalni BDP, industrija predstavlja jedan od najvažnijih gospodarskih prioriteta. Cilj ove mjere je doprinijeti restrukturiranju i modernizaciji industrije stvaranjem kapaciteta koji će proizvoditi proizvode visokog stupnja finalizacije i veće vrijednosti što će doprinijeti i povećavanju zaposlenosti,</p>

	unapređivanje i tehnološka modernizacija tradicionalnih proizvodnih sektora koji zapošljavaju većinu radne snage i stvaraju najveći udio u bruto nacionalnom proizvodu. To su uglavnom radno intenzivne industrije niske kapitalizacije kao što su: drvna, tekstilna, kožna i metalna industrija i industrije više tehnološke razine na temelju kojih se ostvaruje značajan udio izvoza roba visoke tehnološke razine kao što je industrija strojeva i uređaja i prehrambena industrija.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • poticanje ulaganja u razvoj novih i revitalizaciju postojećih prerađivačkih kapaciteta • poticanje stvaranja novih proizvoda više tehnološke razine • poticanje izvoza • jačanje konkurentnosti kroz modernizaciju opreme • smanjenje troškova proizvodnje • poboljšanje energetske učinkovitosti i zaštite okoliša • potpora stvaranju kapaciteta za proširenje proizvodnje i novo zapošljavanje • jačanje povezivanja prerađivačke industrije s lokalnim proizvodnim i uslužnim kapacitetima
Očekivani rezultati	Modernizacija prerađivačke industrije, stvaranje proizvoda s višom dodanom vrijednošću, maksimalno povećanje održivog korištenja lokalnih resursa.
Nositelji	Grad Karlovac, poduzetnički sektor, HGK, HOK
Korisnici	poduzetnički i javni sektor, nezaposleni, HGK, HOK
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj novih i revitaliziranih proizvodno-prerađivačkih kapaciteta - broj novih proizvoda više tehnološke razine ponuđenih tržištu - broj projekata implementacije novih tehnologija, energetske učinkovitosti i zaštite okoliša - porast izvoza - porast dobiti sektora prerade i prihoda javnog sektora - broj potpornih projekata stvaranja kapaciteta za proširenje proizvodnje s brojem korisnika - broj novozaposlenih u prerađivačkom sektoru - broj projekata povezivanja prerađivačke industrije i lokalnih proizvodnih i uslužnih kapaciteta
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 2	Razvoj konkurentnog poduzetništva, poljoprivrede i turizma
Mjera 2	Uvođenje novih tehnologija i inovacija u gospodarstvo
Cilj mjere	Postizanje pozitivnih ekonomskih učinaka na gospodarstvo jačanjem konkurentnosti i proizvodnje gotovih proizvoda visoke dodane vrijednosti na održiv i ekološki prihvatljiv način. Stvaranje poduzetništva temeljenog na inovacijama, razvoju i primjeni suvremenih tehnologija i znanja u gospodarstvu kroz povezivanje sa znanstveno-istraživačkom i akademskom zajednicom i inovatorima (civilni sektor). Pridonijeti povećanju konkurentnosti i dohotka gospodarstva razvojem gospodarstva zasnovanog na inovacijama, suvremenim tehnologijama i znanju. Uspostavljena suradnja između znanstvenih institucija, akademske zajednice i inovativnih poduzetnika. Podignuta razina inovativnosti i tehnološkog napretka. Daljnja promjena strukture gospodarskih djelatnosti, veći udjel proizvodnje s većom dodanom vrijednošću, porast gospodarske konkurentnosti. Pridonijeti stvaranju poduzetništva temeljenog na inovacijama te razvoju i primjeni suvremenih tehnologija i znanja u gospodarstvu kroz povezivanje sa

	znanstveno-istraživačkom i akademskom zajednicom. Pridonijeti povećanju konkurentnosti i dohotka gospodarstva razvojem gospodarstva zasnovanog na inovacijama.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • specijalizacija u proizvodnji • istraživački laboratoriji i centri • pogoni (strojevi i oprema) za proizvodnju inovativnih proizvoda i proizvoda visoke tehnologije • fond za inovacije • burza patenata
Očekivani rezultati	Poboljšani uvjeti za razvoj: tvrtki, obrta i OPG-a usmjerenih razvoju novih tehnologija i proizvoda temeljenih na visokoj dodanoj vrijednosti. Stvaranje partnerstava između gospodarskog, civilnog i akademskog sektora. Uspostavljena suradnja između znanstvenih institucija, akademske zajednice, inovatora i inovativnih poduzetnika. Podignuta razina inovativnosti i tehnološkog napretka. Osigurana potpora inovatorstvu u razvoju, komercijalizaciji i zaštiti inovacija.
Nositelji	Grad Karlovac, HGK, Ministarstvo gospodarstva
Korisnici	poduzetnici, obrtnici, OPG-i, Veleučilište, HGK, HOK, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo poduzetništva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Razvojna agencija KARLA, Zajednica tehničke kulture i druge organizacije civilnog društva
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - količina novih visokotehnoloških strojeva, opreme i metoda - osnovan tehnološki park, razvojni centar - broj ugovora o suradnji i partnerstvu između znanstvenih institucija akademske zajednice, inovatora i gospodarskog sektora povećan za 60%. - povećan broj komercijaliziranih inovacija za 40% - izrađena jedna analiza stanja inovativne industrije - broj edukacija za primjenu novih tehnologija i broj polaznika (korisnika)
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 2	Razvoj konkurentnog poduzetništva, poljoprivrede i turizma
Mjera 3	Razvoj konkurentne poljoprivrede i akvakulture²⁶
Cilj mjere	Okupljanje posjeda i stavljanje u funkciju neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta, prioriteti su u cilju jačanja konkurentne poljoprivredne proizvodnje i prevladavanja dosadašnjih ograničenja u razvoju poljoprivrede. Razvojem infrastrukture za potrebe poljoprivrede i akvakulture te razvojem usluga za potporu, potaknut će se daljnji razvoj poduzetništva u sektorima poljoprivrede i akvakulture kao nositelja budućeg gospodarskog razvoja. Unapređenje i razvoj komercijalnih proizvođača u poljoprivredi i akvakulturi i podizanje njihovog udjela u ukupnom BDP-u Karlovca; dostizanje europskih standarda s učinkovitijim i uspješnijim korištenjem dosadašnjih i novih poljoprivrednih površina za razvoj akvakulture, temeljeno na procjenama pogodnosti poljoprivrednog zemljišta za pojedine kulture i područja za razvoj akvakulture te procjenama potreba tržišta. Poticanje uzgoja tradicionalnih sorti i pasmina i ekološke poljoprivrede te primjena u praksi koncepta održivog ribarstva i akvakulture. Razvojem marketinga, zaštitom i certificiranjem poljoprivrednih te proizvoda akvakulture, osigurati očuvanje tehnoloških procesa, prepoznatljivost regionalnih proizvoda i njihovo

²⁶ Op.a. Mjera je namijenjena implementaciji Strategije integralnog razvoja ruralnih područja Grada Karlovca 2011.-2015. S obzirom na postojanje sektorskog strateškog dokumenta, ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu te istaknuti prioriteti i aktivnosti u domeni Grada.

	pozicioniranje na tržištu te dostizanje europskih standarda.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • uključivanje u državne pilot-programe okrupnjavanja zemljišta • analiza stanja te potreba i mogućnosti • izrada programa poticanja okrupnjavanja zemljišta • informiranje, dizanje svijesti i motiviranje poljoprivrednih proizvođača (vlasnika) o potrebi okrupnjavanja zemljišta • izrada i provedba programa mjera za korištenje neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta u javnom i privatnom vlasništvu te druge slične aktivnosti • analiza i procjena infrastrukturnih problema i potreba za razvoj poljoprivrede i akvakulture • istraživanja mogućnosti korištenja geotermalne energije • izgradnja sustava za navodnjavanje • unapređivanje uvjeta za ulaganja u izgradnju suvremenih proizvodno-prerađivačkih i skladišnih kapaciteta u poljoprivredi i akvakulturi • unapređenje i razvoj savjetodavnih službi kako potpornih institucija te druge slične aktivnosti • analiza učinaka dosadašnjih programa i mjera poticaja • izrada i provedba programa za daljnje unaprjeđenje uvjeta (poticanje) korištenja novih tehnologija • informiranje i edukacija o novim tehnologijama • poboljšanje i širenje programa stjecanja stručnih znanja o novim tehnologijama i suvremenoj organizaciji; promicanje i osposobljavanje proizvođača i prerađivača za konkurentnu proizvodnju i preradu • unapređenje i provedba aktivnosti regionalizacije poljoprivredne proizvodnje i akvakulture, jačanje njezine učinkovitosti i uspješnosti stvaranjem regionalne prepoznatljivosti na tržištu • poticanje i razvoj uzgoja tradicionalnih/autohtonih sorti i pasmina te ekološke poljoprivrede • izrada programa razvoja poljoprivredne proizvodnje i akvakulture sukladno prirodnim karakteristikama zemljišnih i klimatskih uvjeta i projekcijama tržišnih potreba te ostale slične aktivnosti • analiza dosadašnjih mjera i izrada programa novih poticajnih mjera za zaštitu i certificiranje proizvoda prema europskim standardima • poticanje i provedba marketinških aktivnosti za podizanje konkurentnosti proizvoda, informiranje i promicanje potrebe zaštite i certificiranja proizvodnje i proizvoda, edukacija proizvođača i jačanje regionalnih institucija za provedbu marketinških aktivnosti regionalne proizvodnje, zaštite i certificiranja regionalnih proizvoda s ciljem stvaranja prepoznatljivosti regije i konkurentnosti regionalne proizvodnje te druge slične aktivnosti
Očekivani rezultati	Razvijena konkurentna i održiva poljoprivreda Grada Karlovca
Nositelji	Grad Karlovac, HPA, HPK, KARLA i druge potporne organizacije, HGK, HOK
Korisnici	tvrtke i obrti, OPG-i, klasteri, zadruge
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - prosječna veličina poljoprivrednih gospodarstava - trendovi kretanja udjela gospodarstava s površinom većom od 10 ha - broj i provedba programa raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem

	<ul style="list-style-type: none"> - broj projekata okrupnjavanja zemljišta - broj novih poslovnih zona za razvoj poljoprivrede i akvakulture - broj novih pogona za skladištenje, proizvodnju i preradu u poljoprivredi i akvakulturi - broj projekata i programa potpore razvoju poljoprivrede i akvakulture - broj komercijalnih proizvođača - broj proizvođača koji zadovoljavaju europske standarde - broj ekoloških proizvođača i proizvođača autohtonih sorti i pasmina - povećanje proizvodnje radno intenzivnih kultura - povećanje i poboljšanje proizvodnih i prerađivačkih kapaciteta - ulaganja u proizvodnju i tehnologiju - broj i vrsta edukacijskih programa - produktivnost proizvodnje i prerade, njezina učinkovitost i udio na tržištu - broj certificiranih i zaštićenih regionalnih proizvoda te onih koji zadovoljavaju europske standarde - broj marketinških, informativnih i edukacijskih aktivnosti i programa, broj zajedničkih nastupa na tržištu - broj programa i projekata potpornih institucija i organizacija - broj udruženih poljoprivrednih proizvođača u udruge, zadruge i strojne prstene
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 2	Razvoj konkurentnog poduzetništva, poljoprivrede i turizma
Mjera 4	Jačanje razvoja turizma²⁷
Cilj mjere	Pozicioniranje turizma kao potencijala rasta, izvora blagostanja i rasta kvalitete života. Grad Karlovac u hrvatskim i europskim okvirima ima pretpostavke za stvaranje „image“-a i pozicioniranje na turističkom tržištu kao turistička destinacija s identitetom. Pozicioniranje Karlovca kao poznate turističke destinacije kroz razvijeno ugostiteljstvo, hoteljerstvo, bogate kulturne, izložbene, gospodarske i sportskih programe.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • proširenje turističke ponude • povećanje broja i kvalitete turističke ponude • brendiranje Grada Karlovca • marketing turističke ponude
Očekivani rezultati	Prepoznavanje Karlovca kao turističke destinacije te povećanje prihoda od turizma.
Nositelji	Grad Karlovac, Turistička zajednica Grada Karlovca, Turistička zajednica Karlovačke županije.
Korisnici	turističke organizacije, kulturne, sportske i gospodarske ustanove i institucije, građani, posjetitelji, turisti
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - povećanje kvalitete i broja smještajnih kapaciteta - povećanje broja i raznolikosti turističke ponude - broj implementiranih selektivnih oblika turističke ponude - povećanje broja noćenja i dolazaka gostiju - povećanje direktnih prihoda od turističke djelatnosti - broj prijavljenih turističkih programa i projekata za sufinanciranje iz državnog

²⁷ Op.a. Mjera je namijenjena implementaciji Strategije razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020. S obzirom na postojanje sektorskog strateškog dokumenta, ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu.

	<p>proračuna i europskim sredstvima</p> <ul style="list-style-type: none"> - povećanje broja zaposlenih u turističkim djelatnostima - broj edukacija za potrebe razvoja turizma - broj polaznika edukacija za potrebe razvoja turizma - brojnih marketinških ciljanih aktivnosti - izrađena studija i operativni program brendiranja - izrađena komunikacijska strategija brenda - broj izdanja u okviru implementacije brenda
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 2	Razvoj konkurentnog poduzetništva, poljoprivrede i turizma
Mjera 5	Očuvanje, revitalizacija i jačanje prepoznatljivosti kulturno-povijesne i prirodne baštine²⁸
Cilj mjere	<p>Cilj ove mjere je: identificirati, evidentirati, evaluirati, obraditi i omogućiti korištenje podataka o sadašnjim i potencijalnim turističkim atrakcijama u vidu povijesnih i prirodnih vrijednosti i ekoloških proizvoda te utvrditi uvjete i instrumente za dugoročni održivi razvoj turizma u Karlovcu. Ova mjera namijenjena je poticanju jačanja održivog korištenja kulturno-povijesne i prirodne baštine u gospodarskom smislu, odnosno radi održivog korištenja resursne osnove za stvaranje novih vrijednosti, novo zapošljavanje i stjecanje prihoda. Grad Karlovac raspolaže prirodnim vrijednostima koje predstavljaju potencijal za stvaranje turističke ponude, formiranje prepoznatljive destinacije kroz stvaranje i prezentaciju ekoloških poljoprivrednih proizvoda (med, sir, sokovi i sl.). Prepoznavanje prirodnih potencijala i vrijednosti koje, valorizacijom i održivim upravljanjem, mogu biti uporište za razvoj određenih gospodarskih grana. Stvaranje preduvjeta za razvoj turističkih proizvoda i ekoloških poljoprivrednih proizvoda čime se potiče samozapošljavanje kroz obrtništvo i OPG-ove pri čemu se valorizirane prirodne vrijednosti stavljaju u funkciju održivog razvoja. Osigurati svim korisnicima jednaku dostupnost i korištenje kulturnih sadržaja, poticati dizanje opće kulturne obrazovanosti građana. Omogućiti korištenje kulturnih resursa u turističke svrhe kao i za potrebe samih građana. Održavanje i primjena baštine u razvijanju novih kulturnih sadržaja dostupnih javnosti. Podignuta razina kvalitete života građana i svijest o vrijednosti kulture i kulturne baštine, razvijeni novi kulturni sadržaji i programi koji će promovirati Karlovac.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • valorizirati i inventarizirati prirodne i kulturne vrijednosti i gradske atrakcije, staviti ih u funkciju razvoja različitih oblika ekološkog turizma: kulturni, znanstveni, edukativni. • jačati institucije i organizacije koje se bave zaštitom prirode • poboljšati infrastrukturu na zaštićenim područjima u smislu interpretativnih tabli, vidikovaca, edukativnih centara i sl. kako bi se ta područja ustupila na korištenje široj javnosti • stalna edukacija javnosti, politike, medija i svih sektora o vrijednostima prirodnih resursa i mogućnostima koje imaju za razvoj tog područja

²⁸ Op.a. Mjera je namijenjena implementaciji Strateškog plana Gradskog Muzeja Karlovac 2013.-2015., Strateškog plana upravljanja imovinom Grada Karlovca II faza (2007.), Karlovačke rijeke, upravljanje i zaštita; Lokalna agenda za karlovačke rijeke 2012.-2017., te ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu.

	<ul style="list-style-type: none"> • osigurati kvalitetno upravljanje prirodnim vrijednostima povezujući sve sektore • uspješno upravljanje i koordiniranje aktivnostima javnih ustanova u kulturi • osigurati infrastrukturu za aktivno sudjelovanje stanovništva u kulturi • zaštititi kulturnu baštinu i raditi na njezinom prezentiranju u kulturno-obrazovne i turističke svrhe • organizirati tribine, koncerte, izložbe, festivale, radionice, predstave, projekcije, izdavaštvo i slične aktivnosti
Očekivani rezultati	<p>Prirodni resursi i vrijednosti valorizirane i stavljene u funkciju razvoja turizma i ekološke proizvodnje. Podignuta svijest o mogućnostima korištenja prirodnih vrijednosti za razvoj turizma i OPG-a. Povećanje dostupnost kulturnih sadržaja građanima i posjetiteljima: uključenost građana u konzumaciji kulturnih programa i sadržaja, razvijanje različitih oblika kulturno umjetničkog amaterizma i klupskog kulturnog djelovanja.</p>
Nositelji	<p>Grad Karlovac, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima „Natura viva“, javne ustanove u kulturi, TZ Grada Karlovca, TZ Karlovačke županije, Karlovačka županija, Ministarstvo kulture</p>
Korisnici	<p>udruge civilnog društva, JU Natura, Razvojna agencija Karlovačke županije, OPG, obrtnici, građanstvo, obrazovne institucije i organizacije, javne ustanove u kulturi, nezavisna kulturna scena, udruge, KUD-ovi, tvrtke registrirane za kulturnu djelatnost, TZ Grada Karlovca, TZ Karlovačke županije</p>
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj proglašanih lokaliteta i područja - broj valoriziranih lokaliteta za turističke i ekološko-proizvodne svrhe - broj održanih edukativnih radionica i tribina s brojem korisnika - broj objavljenih članaka u medijima - iznos osiguranih sredstava za poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje - broj postavljenih interpretacijskih tabli, uređenih vidikovaca - broj posjetitelja vidikovaca i prirodnih atrakcija, prirodnih lokaliteta - praćenje donošenja i provedbe programa sanacije i upravljanja proglašenim prirodnim vrijednostima - broj kulturnih ustanova i aktivnih subjekata nezavisne kulturne scene - broj korisnika i sudionika programa - broj kulturnih programa/manifestacija (domaćih i međunarodnih) - broj pripremljenih i apliciranih programa
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 3	Razvoj ljudskih potencijala za potrebe tržišta rada
Mjera 1	Jačanje edukacije poduzetničkog sektora
Cilj mjere	<p>Olakšati poslovanje poduzetnika kroz osiguranje kvalitetnih obrazovnih programa koji pridonose većoj konkurentnosti gospodarskih subjekata. Unaprijediti kvalitetu postojećih programa i povećati zainteresiranost poduzetnika za pohađanje programa. Povećanje kompetencija poduzetnika.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • identificiranje potreba za „<i>tailor made</i>“ programima • identificiranje potencijalnih predavača i priprema programa • povećati sposobnost poduzetnika za pripremu projekata, apliciranje na natječaje za korištenje financijskih sredstava • informirati o sadržaju obrazovnih programa • redovito ocjenjivanje polaznika obrazovnih programa

Očekivani rezultati	Povećanje broja i kvalitete obrazovanih programa, povećanje broja polaznika. Ojačane kompetencije gospodarskog sektora.
Nositelji	Grad Karlovac, KARLA, HGK, HOK, učilišta, Veleučilište u Karlovcu
Korisnici	gospodarski sektor
Indikatori	- broj novih obrazovnih programa, <i>tailor made</i> treninga i sl. - broj polaznika
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 3	Razvoj ljudskih potencijala za potrebe tržišta rada
Mjera 2	Razvoj suradnje obrazovnog i gospodarskog sektora
Cilj mjere	Unaprijediti instrumente istraživanja ponude i potražnje na tržištu rada te ostvarivanje partnerstva između obrazovanja i osposobljavanja te poslovne zajednice. Potrebno je utvrditi potrebe tržišta rada i provedbene aktivne mjere za unapređenje znanja i vještina građana koji pristupaju ili već jesu na tržištu rada. Stvaranje kvalitetnog ljudskog potencijala za potrebe gospodarstva. Doprinos dugoročnom smanjenju strukturne nezaposlenosti uslijed pravovremenog razvoja odgovarajućih kompetencija.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • stvaranje modela prekvalifikacije u skladu s potrebama tržišta rada • edukacija nezaposlenih i poticanje zapošljavanja s posebnim naglaskom na mlade, žene i marginalizirane skupine • korištenje laboratorija i drugih tehničkih i kadrovskih potencijala strukovnih škola i Veleučilišta u poduzetničke svrhe
Očekivani rezultati	Prilagođenost obrazovnih programa potrebama poduzetnika i obrtnika u Karlovcu te gospodarstvu općenito.
Nositelji	Grad Karlovac
Korisnici	KARLA, HGK, HOK, HZZ, Veleučilište, škole, učilišta, poduzeća, obrtnici
Indikatori	- redovna analiza potreba tržišta rada temeljena na stalnoj komunikaciji s gospodarstvom - broj modela prekvalifikacije - broj gospodarskih subjekata koji sudjeluju u programima - broj polaznika edukacija kao i krajnjih korisnika
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 4	Razvoj ruralnih područja
Mjera 1	Razvoj diversifikacije djelatnosti u ruralnim područjima²⁹
Cilj mjere	Poticanje i unapređenje diversifikacije djelatnosti u ruralnim područjima s ciljem zaustavljanja iseljavanja stanovništva, gospodarskog razvoja i kvalitete života u ruralnim područjima, sukladno Programu razvoja ruralnih područja Grada Karlovca i Republike Hrvatske.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • provedba Strategije integralnog razvoja ruralnih područja Grada Karlovca • unapređivanje postojećih programa, uspostava i primjena programa povećanja specijalizacije/diversifikacije djelatnosti u ruralnim područjima s daljnjom identifikacijom i valorizacijom resursa • suradnja i jačanje lokalnih akcijskih grupa te poticanje programa njihove

²⁹ Op.a. Mjera je namijenjena implementaciji Strategije integralnog razvoja ruralnih područja Grada Karlovca 2011.-2015. Obzirom na postojanje sektorskog strateškog dokumenta, ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu.

	<p>međusobne suradnje</p> <ul style="list-style-type: none"> • poticanje razvoja gospodarskih djelatnosti u ruralnim područjima te druge slične aktivnosti
Očekivani rezultati	Ruralna područja s raznolikim djelatnostima koje omogućuju primarne i dodatne prihode, smanjena depopulacija i povećana kvaliteta života lokalnih stanovnika.
Nositelji	Grad Karlovac, HPA, HPK, HGK, HOK, TZ Grada i Županije, KARLA i druge potporne institucije, obrazovno-znanstvene institucije, institucije u kulturi, LAG-ovi
Korisnici	stanovnici, OPG-i, tvrtke, obrti, udruge, institucije, zadruge, klasteri
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj programa, projekata i aktivnosti LAG-ova te njihove međusobne suradnje - broj novih poduzetničkih aktivnosti u ruralnim područjima - prihod Grada i regije od razvoja gospodarskih djelatnosti u ruralnim područjima
Cilj 1	Konkurentno gospodarstvo
Prioritet 4	Razvoj ruralnih područja
Mjera 2	Razvoj ruralnog turizma i tradicijskih obrta u ruralnim područjima³⁰
Cilj mjere	Poticanjem razvoja ruralnog turizma i tradicijskih obrta u ruralnim područjima dati dodatni poticaj ukupnom gospodarskom razvoju i kvaliteti života u ruralnim područjima, sukladno Strategiji razvoja ruralnih područja Grada Karlovca i Republike Hrvatske.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • analiza dosadašnjih i formiranje novih mjera za poticanje razvoja ruralnog turizma i tradicijskih obrta u ruralnim područjima zasnovanom na održivom korištenju prirodnih resursa s posebnim naglaskom na revitalizaciju i očuvanje tradicijske baštine i raznolikosti mikro-cjelina • unaprijediti postojeću ponudu ruralnog turizma i tradicijskih obrta te potaknuti stvaranje novih • posebno poticati nove proizvode i ponudu na obiteljskim gospodarstvima te njihovo brendiranje i prodaju • revitalizacija izumrlih tradicijskih obrta • informiranje, marketinške aktivnosti i edukacija postojećih i budućih ponuđača i proizvođača tradicijskih obrtničkih proizvoda • izrada, uspostava i provedba programa umrežene turističke i tradicijske obrtničke ponude ruralnih područja • identifikacija i valorizacija resursa turističke ponude i tradicijskih obrta • poticanje certifikacije i razvoja kvalitete sveukupne turističke ponude u ruralnim područjima • poticanje razvoja prepoznatljivih obrtničkih proizvoda i drugih proizvoda ruralnih područja u cilju stvaranja prepoznatljivosti karlovačkog područja te druge slične aktivnosti
Očekivani rezultati	Ruralna područja s razvijenom turističkom ponudom povećanog broja sadržaja i kvalitete smještajnih kapaciteta uz održivo korištenje prirodnih i tradicijskih resursa. Revitalizirani karlovački tradicijski obrti i dio turističke ponude.
Nositelji	Županija, JLS, HGK, HOK, turističke zajednice, KARLA i druge potporne institucije, obrazovne i znanstvene institucije, institucije u kulturi, LAG-ovi

³⁰ Op.a. Mjera je namijenjena implementaciji Strategije integralnog razvoja ruralnih područja Grada Karlovca 2011.-2015. Obzirom na postojanje sektorskog strateškog dokumenta, ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu.

Korisnici	stanovnici, OPG-i, tvrtke, obrti, udruge, turisti, institucije, zadruga, klasteri
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj programa i projekata očuvanja tradicijske baštine i raznolikosti mikro-cjelina ruralnih područja - broj revitaliziranih i održivih tradicijskih obrta - broj i kvaliteta smještajnih kapaciteta - broj i vrste novih turističkih sadržaja u ruralnim naseljima

Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 1	Unapređenje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti
Mjera 1	Valorizacija i korištenje prirodnih resursa temeljenih na načelima održivog razvoja
Cilj mjere	Unapređenje upravljanja prirodnim resursima zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Natura 2000 na način koji kvalitetno integrira valorizaciju, zaštitu i njihovo održivo korištenje.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • daljnja identifikacija posebno vrijednih dijelova prirode koji još nisu uključeni u posebni režim upravljanja te pružanje odgovarajuće zaštite prepoznatim prirodnim vrijednostima • primjena zaštite i održivog korištenja prirodne baštine kao resursa za gospodarski razvoj • jačanje kapaciteta za upravljanje zaštićenim područjima prirode te informiranje i podizanje svijesti javnosti o važnosti očuvanja prirodnih vrijednosti • korištenje novih tehnologija u sustavu upravljanja i interpretacije zaštićenih područja (digitalizacija, informatički sustavi praćenja itd.) • izrada stručnih podloga i dokumenata o zaštiti prirodnih vrijednosti • unaprijediti institucionalnu suradnju nacionalnih, područnih/regionalnih i lokalnih sudionika u upravljanju zaštićenim područjima (javnih ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode, nacionalnim parkovima i parkovima prirode te ostalim institucijama) te druge slične aktivnosti
Očekivani rezultati	Zaštita prirodnih resursa i održivo korištenje prirodnih resursa.
Nositelji	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Karlovačke županije „Natura viva“, Karlovačka županija, Grad Karlovac
Korisnici	stanovnici, JLS, tvrtke, obrti, OPG-i, zadruga, klasteri, udruge
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj izrađenih dokumenata i stručnih podloga - broj planova upravljanja na područjima ekološke mreže NATURA 2000 - broj održanih edukacija, radionica, seminara na temu očuvanja i održivog korištenja prirodnih resursa - broj sudionika na edukacijama, radionicama i seminarima - broj projekata koji se odnose na prezentaciju i interpretaciju posebno vrijednih

	<p>prirodnih područja</p> <ul style="list-style-type: none"> - broj projekata u turizmu i ostalim sektorima koji uspješno primjenjuju načela zaštite prirode - broj novih radnih mjesta u djelatnostima održivog korištenja područja prirodne baštine
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 1	Unapređenje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti
Mjera 2	Razvoj i uspostava sustava gospodarenja otpadom³¹
Cilj mjere	<p>Stvoriti uvjete za sustavno i koordinirano provođenje aktivnosti gospodarenja otpadom. Gradsko vijeće Grada Karlovca je 2012. godine usvojilo je Plan gospodarenja otpadom do 2015. godine koji predviđa: mjere odvojenog skupljanja komunalnog otpada, mjere za upravljanje i nadzor odlagališta za komunalni otpad, popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta, redoslijed aktivnosti sanacije neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša kao i izvore i visinu potrebnih sredstava za provedbu sanacije. Plan je usklađen s Planom gospodarenja otpadom Karlovačke županije i Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske. Realizacijom ove mjere očekuje se smanjen utjecaj otpada na okoliš i ljudsko zdravlje.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • smanjenje količina otpada • iskorištavanje korisnih svojstava otpada • razvoj potrebne infrastrukture i modela za prikupljanje otpada • provođenje odvojenog skupljanja korisnog otpada • izgradnja građevina za gospodarenje posebnim kategorijama i vrstama otpada (razvrstavanje, skladištenje, uporaba) • uspostaviti sustav gospodarenja biootpadom u suradnji sa Županijom i nadležnim ministarstvima • uspostaviti sustav zbrinjavanja otpadnog mulja s uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u suradnji sa Županijom i nadležnim ministarstvima • obrada i trajno odlaganje ostatnog dijela otpada • izgraditi CGO, reciklažno dvorište i mini reciklažna dvorišta • preispitati mrežu zelenih otoka i broj posuda za korisne vrste otpada • edukacija stanovništva o razvrstavanju otpada • zatvoriti i sanirati odlagalište Ilovac • izgraditi malu kogeneracijsku elektranu na odlagališni plin • izgraditi edukativni centar na Ilovcu • redovito sanirati divlja odlagališta • aktivnosti za postizanje europskog standarda
Očekivani rezultati	Smanjivanje količina otpada, skupljanje, prijevoz, uporaba, nadzor nad tim djelatnostima i skrb za odlagališta.
Nositelji	Grad Karlovac, Karlovačka županija, Centar za gospodarenje otpadom Karlovačke županije „KODOS“ d.o.o.
Korisnici	Čistoća d.o.o., građani, Karla, Zelenilo d.o.o., ViK d.o.o., Karlovačka županija, JU

³¹ Op.a. Mjera je namijenjena implementaciji Plana gospodarenja otpadom Grada Karlovca do 2015. S obzirom na postojanje sektorskog strateškog dokumenta, ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu.

	„Natura viva“, udruge civilnog društva, Ministarstvo zaštite okoliša
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - udio stanovnika obuhvaćen redovnim odvozom otpada - ukupna količina sakupljenog otpada - udio otpada obuhvaćen oporabom - prihodi iz uporabe i stvaranja novih proizvoda iz korisnog otpada - bilance komunalnog poduzeća - broj novih implementiranih tehnologija i metoda za dostizanje europskih standarda
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 1	Unapređenje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti
Mjera 3	Razvoj i unapređenje energetske infrastrukture³²
Cilj mjere	Povećati energetske učinkovitost i smanjiti troškove energije u javnom i privatnom sektoru provedbom mjera energetske učinkovitosti. Povećanjem energetske učinkovitosti u javnom sektoru, javnosti će se pružiti konkretni dokazi o isplativosti racionalnog gospodarenja energijom, kako za svakoga pojedinca kroz smanjenje troškova za energiju, tako i za društvo u cjelini kroz smanjenje emisija onečišćujućih tvari. Održivost korištenja energije u neposrednoj potrošnji i poboljšanje kvalitete života putem povećanja sigurnosti energetske opskrbe i smanjenjem emisije stakleničkih plinova.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • izrada sveobuhvatne strategije iznalaženja izvora i pokrivanja energetske potreba • integralna analiza toplinarske energetske mreže (revizija toplovodnog sustava i pokrivenosti plinoopskrbnom mrežom, prijedlozi poboljšanja ili novih sustava) • izgradnja toplane temeljene na načelima energetske i okolišne održivosti • aktivnosti za postizanje održivosti sustava i europskih standarda
Očekivani rezultati	Pripremljene smjernice za povećanje sigurnosti i kvalitete opskrbe energijom te razvoj novih, čistih i efikasnih tehnologija
Nositelji	Grad Karlovac, REGEA
Korisnici	građani, poslovni subjekti, javne ustanove i poduzeća
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj prijedloga za poboljšanje energetske mreže - broj provedenih mjera poboljšanja energetske mreže - izrađena analiza toplinarske mreže - izrađena strategija energetske opskrbljenosti grada
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 1	Unapređenje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti
Mjera 4	Razvoj energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije³³
Cilj mjere	Poticati korištenje energije iz obnovljivih izvora (OIE) te olakšati uvođenje sustava koji koriste ovakvu energiju kroz stvaranje institucionalnih okvira i pokretanje programa

³² Op.a. Mjera je namijenjena implementaciji Akcijskog plana energetske održivosti razvitka Grada Karlovca 2010.-2020. (SEAP),. Obzirom na postojanje sektorskog strateškog dokumenta, ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu.

³³ Op.a. Mjera je namijenjena implementaciji Akcijskog plana energetske održivosti razvitka Grada Karlovca 2010.-2020. (SEAP),. Obzirom na postojanje sektorskog strateškog dokumenta, ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu.

	<p>subvencioniranja ugradnje ovih sustava te kampanje podizanja svijesti. Unapređenjem mehanizama za poticanje korištenja OIE u kućanstvima i razvojem dodatnih mehanizama za poticanje korištenja OIE u gospodarstvu, ostvarit će se šira primjena OIE, a samim time i veća energetska održivost. Provedbom mjere će se povećati energetska učinkovitost u javnim objektima te u sustavu javne rasvjete kao velikim potrošačima energije. Povećana razina transfera tehnologija iz područja OIE. Uvođenje novih energetski učinkovitijih tehnologija. Provedbom ove mjere potrebno je: smanjiti emisije CO₂ iz svih sektora provedbom mjera energetske učinkovitosti, korištenjem obnovljivih izvora energije, upravljanjem potrošnjom, edukacijom i drugim mjerama za više od 20%; u što većoj mjeri pridonijeti sigurnosti i diverzifikaciji energetske opskrbe; smanjiti energetske potrošnje u sektorima zgradarstva, prometa i javne rasvjete; povećati udio energije proizvedene iz obnovljivih izvora; omogućiti transformaciju urbanih u ekološki održiva područja.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • provesti sveobuhvatnu analizu i utvrditi mogućnosti korištenje energije prirodnih resursa • implementirati mjere i aktivnosti (SEAP) za korištenja i primjenu obnovljivih izvora energije i kogeneracije • istraživanje mogućnosti primjene bušotina KA1 i KA 2 (Rečica) • poticanje izgradnje kapaciteta obnovljivih izvora energije • rekonstrukcija građevina sa ciljem smanjenja potrošnje toplinske i električne energije • rekonstrukcija postojeće javne rasvjete radi smanjenja potrošnje električne energije
Očekivani rezultati	<p>Pozitivni ekonomski učinci kao posljedica veće primjene energije iz obnovljivih izvora energije. Smanjenje troškova energije u javnom sektoru, podizanje svijesti o učinkovitom korištenju energije u javnom i privatnom sektoru, smanjenje negativnog utjecaja na okoliš.</p>
Nositelji	<p>Grad Karlovac, REGEA, HEP-ESCO</p>
Korisnici	<p>javni sektor, gospodarski sektor, kućanstva, šira javnost</p>
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - instalirani kapaciteti sunčevih kolektora za grijanje prostora i pripremu tople vode - instalirana snaga fotonaponskih sustava za proizvodnju električne energije - količina uporabe biomase za grijanje i toplu vodu - broj projekata ispitivanja i upotrebe geotermalne energije - broj projekata energetski održive gradnje (niskoenergetski objekti, pasivne kuće) - povećanje udjela energetske potrošnje iz obnovljivih izvora - emisije CO₂ - broj projekata rekonstrukcije građevina s toplinskom izolacijom i rasvjetom - broj projekata javne rasvjete s uvedenim tehnologijama koje omogućuju energetske učinkovitost
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 2	Razvoj komunalne infrastrukture i usluga
Mjera 1	Razvoj i učinkovito korištenje prometne infrastrukture i usluga

Cilj mjere	Unaprijediti prometnu gradsku infrastrukturu kako bi se osigurali uvjeti za daljnji razvoj, istovremeno vodeći brigu o zaštiti okoliša i kvaliteti življenja. Provedbom mjere se stvaraju preduvjeti za daljnji gospodarski razvoj Karlovca koji neće biti moguć ako ne dođe do unapređenja i dogradnje postojećeg prometnog sustava. Kvalitetan prometni sustav preduvjet je daljnjeg gospodarskog razvoja Županije i kvalitete življenja.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • izgradnja gradskog prometnog prstena (TEN-T mreža) • izgradnja nogostupa i autobusnih ugibališta • ponovo razmotriti i implementirati najbolja rješenja gradskih prometnih sustava (cestovni promet i promet u mirovanju, željeznički, riječni i zračni) • razvoj okolišno prihvatljivog transporta i promocija održivog urbanog transporta • izgraditi novi čvor na autocesti, lokacijom i tehničkim karakteristikama primjeren sadašnjem i planiranom prometnom opterećenju te u sljedećoj fazi pokrenuti izgradnju planiranog zapadnog ulaza (čvor Gornje Stative)
Očekivani rezultati	Unapređenje postojećih i izgradnja novih cestovnih prometnih pravaca (državnih i županijskih), bolja povezanost s nacionalnim i međunarodnim cestovnim i željezničkim koridorima, proširenje mreže lokalnih cesta i unaprjeđenje infrastrukture, poboljšanja protočnosti, iskorištavanja geoprometnog položaja (kamionski i drugi terminali, dostupnost gospodarskih zona i sl.) kao i razmatranje mogućnosti razvoja ekološki održivih mreža gradskog i županijskog prometa.
Nositelji	Grad Karlovac, nadležna ministarstva i državne tvrtke za upravljanje cestama
Korisnici	građanstvo, nacionalna i županijska uprava za ceste, Hrvatske željeznice, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, poslovni subjekti
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - km javnog prijevoza na 1000 stanovnika - broj obnovljenih i novoizgrađenih željezničkih pruga - broj obnovljenih i novoizgrađenih autobusnih stajališta - broj parkirališnih mjesta - broj osobnih automobila po stanovniku - km gradskih cesta po stanovniku - broj prometnih nesreća na 1000 stanovnika - broj smrtno stradalih u prometnim nesrećama na 1000 stanovnika - broj novih prometnih rješenja - broj implementiranih, okolišno prihvatljivih oblika transporta
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 2	Razvoj komunalne infrastrukture i usluga
Mjera 2	Razvoj vodoopskrbe³⁴
Cilj mjere	Cilj mjere je daljnji razvoj zaštite i podizanje kvalitete voda na širem karlovačkom području. Provedba mjera Programa za vode i otpadne vode Grada Karlovca (ISPA) i proširenje programa na cijelo područje Karlovca. Cilj mjere je postići vodoopskrbu na 100% pokrivenosti, budući neka rubna naselja još uvijek nisu u sustavu kontrolirane vodoopskrbe (34 naselja). Isto tako, postojeću vodoopskrbnu mrežu potrebno je obnoviti kako bi se povećala njezina iskoristivost.

³⁴ Op.a. Mjera je namijenjena idaljnjoj implementaciji i fazi II Programa za vode i otpadne vode Grada Karlovca, Karlovačke rijeke, upravljanje i zaštita; Lokalna agenda za karlovačke rijeke 2012.-2017 te ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu.

Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • širenje vodoopskrbne mreže • obnova vodoopskrbne mreže • aktivnosti za postizanje europskih standarda s naglaskom na organizaciju nadzora kvalitete pitkih voda (EU direktiva - implementacija smjernica za integrirano upravljanje vodama)
Očekivani rezultati	Potpuna pokrivenost grada Karlovca i potpuno obnovljena vodoopskrbna mreža.
Nositelji	Grad Karlovac i Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac
Korisnici	Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac, gospodarski sektor, građani
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - udio stanovništva obuhvaćenog sustavom za opskrbu pitkom vodom - potrošnja pitke vode po stanovniku - dužina obnovljene vodovodne mreže - kvaliteta pitke vode
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 2	Razvoj komunalne infrastrukture i usluga
Mjera 3	Razvoj odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda³⁵
Cilj mjere	Cilj mjere je daljnji razvoj zaštite i podizanje kvalitete voda na širem području Karlovca te sigurna opskrba pitkom vodom sukladno europskim standardima. Provedba mjera Programa za vode i otpadne vode Grada Karlovca (ISPA) i proširenje programa na cijelo karlovačko područje (sustav javne odvodnje ne pokriva ukupno administrativno područje). Pokrivenost kanalizacijskom mrežom iznosi 68%.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • zaštita izvora pitke vode te vodoopskrbnog sustava od onečišćenja • zaštita podzemnih voda od onečišćenja uzrokovanih infiltracijom otpadnih voda • podizanje kvalitete i modernizacija sustava kanalizacijske mreže • proširenje kanalizacijske mreže sa sustavom pročišćavanja • planiranje i izgradnja sustava odvodnje onečišćenih oborinskih voda • aktivnosti za postizanje standarda u skladu s europskim direktivama za otpadne vode urbanih sredina (implementacija smjernica za integrirano upravljanje vodama)
Očekivani rezultati	Potpuno (100%) zbrinjavanje otpadnih voda i onečišćenih oborinskih voda s kvalitetnom kanalizacijskom mrežom, sustavom pročišćavanja i drugim prihvatljivim načinima zbrinjavanja.
Nositelji	Grad Karlovac i Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac
Korisnici	Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac, gospodarski sektor, građani
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - udio stanovništva obuhvaćenog gradskim sustavom za prikupljanje otpadnih voda - udio gospodarskog sektora obuhvaćenog gradskim sustavom za prikupljanje otpadnih voda - dužina izgrađene i obnovljene kanalizacijske mreže
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 2	Razvoj komunalne infrastrukture i usluga

³⁵ Op.a. Mjera je namijenjena idaljnjoj implementaciji i fazi II Programa za vode i otpadne vode Grada Karlovca, Karlovačke rijeke, upravljanje i zaštita; Lokalna agenda za karlovačke rijeke 2012.-2017 te ovdje nije detaljno razrađena već je postavljen okvir za provedbu.

Mjera 4	Razvoj male komunalne infrastrukture
Cilj mjere	<p>Pridonijeti unapređenju razvoja infrastrukture u skladu s potrebama i prioritetima gospodarskog i socijalnog razvoja. Ravnomjerno infrastrukturno opremanje prostora čitavog grada Karlovca u skladu s prioriternim potrebama stanovništva i gospodarstva, ali i brigom za očuvanje okoliša i prirode radi postizanja pozitivnih učinaka povoljne geostrateške pozicije pri čemu je potreban integrirani pristup planiranju, izgradnji i održavanju infrastrukturnih sustava. Poboļjšani uvjeti za brži i intenzivniji gospodarski razvoj uz podizanje kvalitete života, stvaranje uvjeta koji pogoduju i privlače domaća i strana izravna ulaganja. Uspostava mehanizma za oblikovanje zelenih površina kao neophodne ekološke, društvene i krajobrazne sastavnice prostora i gradskog identiteta. Stvoriti uvjete za učinkovito unapređenje i zaštitu zelenih površina. Prosperitet zajednice s društvenog, okolišnog, prostornog i zdravstvenog aspekta.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • uvođenje i korištenje optimalnih tehnoloških rješenja za organiziranje i distribuciju prirodnog plina i pružanja usluga potrošačima • gradnja komunikacijske mreže optičkih kabela • uvođenje sustava širokopojasnog bežičnog interneta • aktivnosti za prilagodbu klimatskim promjenama, posebno borbe protiv poplava (gradnja i obnova nasipa te implementacija sustava ranog upozorenja na poplave) • osigurati dovoljno prostora za razvoj groblja • uređenje parkova u novijim dijelovima grada Novi Centar, Grabrik i dr. • mapiranje zelene infrastrukture koristeći GIS • obnova postojećih parkova i drvoreda, posebno u Zvijezdi • prijelaz 10 kV mreže na 20 kV napon • unapređenje kvalitete stanovanja
Očekivani rezultati	<p>Osigurani preduvjeti za komunikacijsku mrežu i primjenu tehnoloških rješenja za distribuciju plina. Unapređenje sustava prilagodbe klimatskim promjenama (s naglaskom na borbu protiv poplava). Uređenje zelenih i drugih javnih površina.</p>
Nositelji	<p>Grad Karlovac</p>
Korisnici	<p>Montcogim – plinara d.o.o., Hrvatske vode, HEP, telekomunikacijske tvrtke, Zelenilo d.o.o., Zavod za prostorno uređenje, organizacije civilnog društva, građani, gospodarski sektor</p>
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - udio stanovništva obuhvaćenog redovitom opskrbom električnom energijom - udio stanovništva i gospodarskog sektora u sustavu opskrbe plinom - udio pokrivenosti širokopojasnim bežičnim internetom - udio pokrivenosti optičkim telekomunikacijskim mrežnim sustavom - javne zelene površine u ha, na 1000 stanovnika - izrada programa i sustava prilagodbe klimatskim promjenama, posebno borbe protiv poplava (gradnja i obnova nasipa te implementacija sustava ranog upozorenja na poplave) - izrađeni planovi za proširenje groblja - izrađen plan upravljanja i održavanja zelenih površina grada Karlovca (s GIS sustavom praćenja) - broj obnovljene i nove parkovne javne infrastrukture - broj trafostanica i duljina SN mreže koja je s 10 kV prešla na 20 kV napon
Cilj 2	Poboļjšanje kvalitete života

Prioritet 3	Razvoj društvene i socijalne infrastrukture i usluga
Mjera 1	Unapređenje kapaciteta, kvalitete i raznolikosti u sustavu odgoja i obrazovanja
Cilj mjere	Poboljšati uvjete za ostvarivanje prava i kvalitete življenja djece kroz raznolikost programa i usluga za djecu i mlade, kao i roditelje u odgojno-obrazovnim ustanovama. Pridonijeti podizanju kvalitete odgoja i obrazovanja u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju. Pridonijeti razvoju predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja te jačanju postojećih i stvaranju novih ustanova u procesu osuvremenjivanja odgojno- obrazovnih programa. Potaknuti opću razinu svijesti o potrebi ulaganja u odgoj i obrazovanje te ga učiniti dostupnim. Stvoriti pretpostavke za cjelovit razvoj djece u skladu s mogućnostima, potrebama i interesima djeteta uz potporu stručnjaka i institucija za ostvarivanje prava djece. Stvarati preduvjete za dostizanje standarda nacionalnog i europskog obrazovnog sustava.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • izgraditi nove dječje vrtiće, škole i učeničke domove, unaprijediti postojeće odgojno-obrazovne ustanove prema pedagoškim standardima i po mjeri djeteta • sanacija građevinskog stanja objekata u kojima se odvija predškolski odgoj (vrtići) • izgraditi polivalentne dvorane i ograđena igrališta, vježbališta • razvijati mrežu odgojno-obrazovnih ustanova koje provode posebne programe • formirati centar za darovitu djecu • razvijati preventivne programe • poticati integraciju učenika s teškoćama u redovan sustav odgoja i obrazovanja • nabavljati opremu, didaktička sredstva i pomagala • razvijati i podupirati programe za zaposlene roditelja u vrtićima i OŠ • osigurati i podupirati stabilnost i razvoj stručnih timova za posebne programe u strukovnim školama • jednosmjenski rad • razvoj tehničke kulture • obrazovne programe uskladiti s potrebama gospodarstva i zahtjevima tržišta rada • financijski i organizacijski poduprijeti deficitarna zanimanja
Očekivani rezultati	Podignuta razina kvalitete odgojno obrazovnih ustanova, kvalitetnija ponuda programa za djecu i roditelje prema iskazanim potrebama i interesima.
Nositelji	Grad Karlovac
Korisnici	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, odgojno- obrazovne ustanove, udruge civilnog društva, privatni sektor, roditelji/skrbnici, djeca i mladi
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - udio djece koja završavaju osnovnu školu (u odnosu na broj upisanih) - udio djece koja završavaju srednju školu (u odnosu na broj upisanih) - broj učenika i broj učitelja - broj djece obuhvaćene sustavom odgoja i obrazovanja - broj novih odgojno-obrazovnih ustanova, polivalentnih objekata, prostora, vježbališta - broj pripremljenih i prijavljenih projekata - broj i vrsta programa i njihovih korisnika - broj programa i sudionika uključenih u različite programe tehničke kulture i

	druge sadržaje usvajanja novih znanja i vještina
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 3	Razvoj društvene i socijalne infrastrukture i usluga
Mjera 2	Unapređenje kapaciteta i kvalitete sportsko-rekreacijskih sadržaja
Cilj mjere	Unaprijediti i podizati kvalitetu života kroz unapređenje zdravog tjelesnog stanja građana i sportske kvalitete u individualnim i kolektivnim sportovima i rekreaciji, uključujući i poboljšanje uvjeta za sportsku edukaciju. Uključiti u sport i rekreaciju što veći broj građana, osobito djece, mladeži i studenata, osoba s invaliditetom i osoba treće životne dobi te ulagati u razvoj mladih sportaša radi stvaranje široke, kvalitetne osnove kao preduvjeta daljnjeg napretka i očuvanja dostignute razine kvalitete sporta. Stvorene navike za zdravi način života i poboljšanje kvalitete života i zdravlja svih građana, posebno djece i mladih.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • poticati JPP prilikom izgradnje sportskih građevina u svim gradskih četvrtima i naseljima • razraditi odgovarajuće sportske i rekreacijske programe sukladno potrebama urbanog načina života • poticati sportski amaterizam i rekreaciju • prilagoditi sportsku i rekreacijsku infrastrukturu za osobe s posebnim potrebama • obrazovati i usavršavati kvalitetan i stručan trenerski kadar • organizirati i promovirati domaće i međunarodne sportske priredbe i natjecanja • obnoviti i osuvremeniti postojeće sportske objekte i izraditi i implementirati sustav održivog upravljanja
Očekivani rezultati	Povećan broj ljudi uključenih u sustav sporta i sportske rekreacije, osnažen amaterski sport, očuvana postojeća sportska kvaliteta i unaprijeđen profesionalni sport. Povećana dostupnost sportskih građevina (otvorenih i zatvorenih) svim korisnicima. Povećana turistička ponuda organizacijom domaćih i međunarodnih sportskih priredbi. Podignuta svijest javnosti o značaju sporta i rekreacije, posebice djece i mladeži te osoba s invaliditetom.
Nositelji	Grad Karlovac
Korisnici	sportske udruge, klubovi, škole, sportski savezi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - površina u m² javnih sportskih dvoranskih površina po stanovniku - površina u m² javnih sportskih otvorenih površina po stanovniku - opremljenost sportskih građevina - otvorenih i zatvorenih - izgrađen vanjski i unutarnji bazen - izgrađeno zatvoreno klizalište - broj učenika i studenata (u odnosu na sadašnje stanje), korisnika sportskih sadržaja - broj aktivnih sportaša i sportaša s invaliditetom - broj rekreativaca - broj posjetitelja natjecanja i drugih aktivnosti povezanih sa sportom i rekreacijom
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života

Prioritet 3	Razvoj društvene i socijalne infrastrukture i usluga
Mjera 3	Unapređenje preventivnih programa i jačanje standarda socijalnih usluga
Cilj mjere	<p>Unaprijediti sustav javnozdravstvene zaštite za svakog korisnika i društva u cjelini posebno zbog kontinuirano velikog broja obolijevanja od kroničnih nezaraznih bolesti: kardiovaskularne bolesti, karcinomi, šećerna bolest, kronične plućne bolesti. Od iznimne je važnosti promicati zdrav način života- od pravilne i uravnotežene prehrane do kretanja i rekreacije, posebno zbog konstantno velikog broja kardiovaskularnih i kroničnih bolesti. Medicinska struka, kao važnu komponentu smanjenja broja oboljelih i povećanja ukupne razine zdravlja, naglašava preventivne aktivnosti u vidu promicanja zdravog načina života kao i osiguranje kvalitetne, efikasne i pravične zdravstvene zaštite koja obuhvaća sustav društvenih mjera i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja. Unaprijeđeni preventivni programi preventivne zdravstvene zaštite te povećana svijest građana o značenju prevencije i zdravog načina života.</p> <p>Unaprijediti sustav socijalne skrbi u gradu Karlovcu. Postići poboljšanje uvjeta života svih Karlovčana, a osobito siromašnih i socijalno isključenih pojedinaca i društvenih skupina. Jača integracija socijalno marginaliziranih skupina i poboljšanje kvalitete njihovog života.</p> <p>Podizanje svijesti o važnosti djelovanja u okviru lokalne zajednice, a radi podizanja razine blagostanja društva i smanjenja razine socijalno ugroženih. Svaka dobna skupna se može pojaviti kao socijalno ugrožena skupina, a da bi se to spriječilo, potrebno je pravovremeno naglasak staviti na unapređenje odnosa prema svim ciljnim skupinama (djeca, stariji, nemoćni, bolesni, siromašni). Izgradnja kapaciteta civilnog društva potrebna je radi uključivanja u sve segmente društva, a sve s ciljem poticanja partnerstva između javnog, privatnog i civilnog sektora kako bi se podignula svijest o važnosti djelovanja u okviru lokalne zajednice, a radi podizanja razine blagostanja društva i smanjenja razine socijalno ugroženih.</p> <p>Briga za mlade, obitelj te starije i nemoćne osobe još uvijek nije dovoljno prepoznata u društvu, a mora se sagledati u znatno širem kontekstu ukoliko se želi osigurati visoka kvaliteta života; postići viska socijalna osjetljivost. Socijalno ugrožene osobe ostvaruju pravo na dopunsku materijalnu zaštitu, pomoći i potpore temeljem posebnih odluka o socijalnoj skrbi, o dopunskoj materijalnoj zaštiti vojnih i civilnih invalida rata i članova njihovih obitelji, sufinanciranju troškova prijevoza učenika, novčane pomoći za umirovljenike, novorođenčad i sl.</p> <p>Potrebno je kontinuirano podizati profesionalnost djelovanja svih institucija i dionika u preuzimanju odgovornosti za rješavanje problema i ostvarivanju rezultata, temeljeno na primjeni standarda kvalitete primjenjivih za javni sektor.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • poticati programe preventivne zdravstvene zaštite • povećati svijest javnosti o značaju prevencije i zdravog načina života • prevencija mentalnih poremećaja i rizičnih oblika ponašanja • unaprijediti skrb za najčešće kronične nezarazne bolesti (bolesti srca i krvnih žila, karcinoma, šećerne bolesti, kroničnih plućnih bolesti) • organizirati palijativnu skrb • osigurati transparentnost sustava za praćenje korisnika socijalne skrbi • koordinirati različite nositelje u sustavu socijalne skrbi • informatički umrežiti sustav • pratiti i ocjenjivati mjere socijalne skrbi

	<ul style="list-style-type: none"> • educirati i informirati stručni kadar • informirati građane o pravima i uslugama • razvijati sustav izvaninstitucionalnih usluga • poticanje udomiteljstva • provođenje edukacije za partnerstvo i roditeljstvo te predbračna savjetovališta • podizati svijest građana o borbi protiv nasilja u obitelji • poticati brigu o osobama koje su žrtve nasilja u obitelji te njihovu resocijalizaciju • poticati programe resocijalizacije bivših zatvorenika i njihov povratak u zajednicu • poticati programe podizanja svijesti o potrebi prevencije ovisnosti, osobito kod mladih te programe resocijalizacije ovisnika i njihov povratak u zajednicu • podizati svijest građana o ulozi civilnog društva u kvaliteti života i razvoju Karlovca, posebno razvoj volonterizma
Očekivani rezultati	<p>Unaprijeđena skrb za najčešće bolesti i razvijeni programi zdravstvene zaštite. Podignuta svijest javnosti o značenju prevencije i zdravog načina života kako bi se doprinijelo smanjenju pojave najčešćih bolesti. Proširena mreža socijalnih usluga, razvijen sustav izvaninstitucionalnih usluga, povećana informiranost građana o pravima koja su im na raspolaganju. Kako bi se u konačnici poboljšala kvaliteta života socijalno marginaliziranih skupina, glavni preduvjet je modernizacija ili izgradnja nove socijalne infrastrukture jer postojeći sustav ima određene manjkavosti (prevelik broj korisnika na jednog stručnjaka, nedostatak prostornih uvjeta). Kao nadogradnja socijalne infrastrukture, potrebno je osigurati sustavno educiranje pružatelja socijalnih usluga. Civilno društvo ojačano za pružanje izvaninstitucionalne potpore marginaliziranim skupinama društva.</p>
Nositelji	Grad Karlovac
Korisnici	Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo socijalne politike i mladih, zdravstvene ustanove, organizacije civilnog društva, Centar za socijalnu skrb, građani
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - smrtnost djece do 5 godina na 1000 djece do 5 godina starosti - broj bolničkih kreveta na 1000 stanovnika - broj liječnika na 1000 stanovnika - prosječno očekivano trajanje života - podaci o novim kapacitetima zdravstvenih ustanova - broj pripremljenih/prijavljenih projekata i programa - broj stručnih skupova, seminara i sličnih oblika usavršavanja zdravstvenih djelatnika i građana - udio osoba koje su usvojile znanja, promijenile stavove i ponašanje - broj invalidnih osoba zbog najčešćih kroničnih nezaraznih bolesti - broj programa i projekata socijalne skrbi - broj realiziranih uspješnih programa socijalne integracije - broj korisnika programa - broj uspješno provedenih kampanja za osvješćivanje javnosti o potrebama socijalno marginaliziranih skupina, - broj educiranih socijalnih djelatnika - broj novih socijalnih usluga

	<ul style="list-style-type: none"> - broj osoba iz marginaliziranih skupina aktivno uključenih u edukacijske programe - broj zaposlenih osoba iz marginaliziranih skupina društva - broj građana uključenih u civilne inicijative - broj programa za rješavanje udomiteljstva - osnovano predbračno savjetovalište - formirana palijativna skrb - broj korisnika programa zaštite i resocijalizacije - broj udomljenih osoba - broj volontera uključenih u provedbu socijalnih programa
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 4	Jačanje sustava organizacija civilnog društva
Mjera 1	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva
Cilj mjere	Poticanje razvoja civilnog društva, njegove uloge i doprinosa razvoju te jačanje njegove uloge u privlačenju sredstava iz nacionalnih i međunarodnih izvora.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • analiza učinkovitosti sustava financiranja udruga s obzirom na njihove rezultate • analize stanja osposobljenosti udruga za upravljanje europskim i nacionalnim projektima, programima • jačanje osposobljenosti udruga za upravljanje europskim i nacionalnim projektima i programima • uključivanja udruga u razvojne inicijative, aktivnosti i partnerske projekte • uspostava i razvoj sustava učinkovitog i transparentnog financiranja rada udruga (uvođenje sustava kvalitete nevladinog sektora – SOKNO) • poticanje volonterstva te ostale srodne aktivnosti
Očekivani rezultati	Razvijeno i održivo civilno društvo Grada Karlovca.
Nositelji	organizacije civilnog društva, Grad Karlovac
Korisnici	stanovništvo, volonteri, Grad, organizacije civilnog društva, druge institucije i organizacije, KARLA i druge potporne institucije
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj razvojnih projekata koje su izradile i provode udruge - broj novoformiranih aktivnih udruga - broj uključenih građana u aktivnosti i inicijative potaknute od strane udruga - broj udruga s istaknutim rezultatima - broj udruga s uvedenim sustavom kvalitete - broj provedenih aktivnosti jačanja kapaciteta udruga - broj stručnjaka zaposlenih u udrugama ili uključenih u aktivnosti udruga
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 4	Jačanje sustava organizacija civilnog društva
Mjera 2	Umrežavanje organizacija civilnog društva s javnim i gospodarskim sektorom i intersektorsko povezivanje
Cilj mjere	Povećanje sudjelovanja civilnog društva u procesima donošenja odluka o gospodarskom i društvenom razvoju Karlovca. Aktivno i odgovorno sudjelovanje građana u razvojnim projektima kroz povećanje sudjelovanja civilnog društva u području društvenog i gospodarskog života u kojima su nedovoljno prisutni javni i privatni sektor. Stvaranje društvene kohezije, bolje i učinkovitije upravljanje razvojem.

Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • analize i ocjene dosadašnje suradnje udruga s javnim i gospodarskim sektorom • razviti modele implementacije participacijskih procesa i metoda s poslovnim i civilnim sektorom, u pripremi i provedbi razvojnih projekata • izraditi programe suradnje, definirati teme zajedničkog interesa i oblike potpora (informacijska, stručna, financijska, infrastrukturna) • razviti sustavnu komunikaciju s udrugama civilnog društva
Očekivani rezultati	Unaprijeđena suradnja poslovnog i civilnog sektora u promišljanju i provedbi projekata značajnih za društveno-gospodarski razvoj, transparentnost sustava donošenja odluka i funkcioniranja i financiranja udruga te učinkovitost provedbe projekata i programa.
Nositelji	Grad Karlovac
Korisnici	organizacije civilnog društva, poduzeća i obrti, KARLA, poslovne asocijacije, udruge, zaklade, građani.
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj novoosnovanih savjeta i mreža - broj partnerskih, suradničkih međusektorskih projekata, - povećanje (%) provedenih kvalitetnih projekata, - broj uključenih građana i institucija u aktivnosti organizacija civilnog društva - broj sudionika u provedenim edukacijskim programima - broj pripremljenih i provedenih razvojnih projekata - broj ostvarenih partnerstava i zajedničkih aktivnosti s organizacijama civilnog društva i gospodarskim sektorom
Cilj 2	Poboljšanje kvalitete života
Prioritet 4	Jačanje sustava organizacija civilnog društva
Mjera 3	Razvoj neformalnih oblika obrazovanja
Cilj mjere	Cjeloživotno učenje postalo je preduvjet konkurentnosti na tržištu rada. Stoga je potrebno promicati i poticati taj koncept te provoditi kontinuirano usavršavanje na svim razinama. Unaprijediti stečeno obrazovanje, znanje i vještine u svrhu jačanja kompetencija i konkurentnosti na tržištu rada. Pridonijeti kontinuiranom odgoju i obrazovanju građana svih stručnih sprema. Cjeloživotno učenje u cilju povećanja osobne fleksibilnosti i prilagodljivosti na tržištu rada. Poticati razvoj institucija za cjeloživotno učenje. Educirati i poticati građanstvo na samoinicijativno uključivanje u programe cjeloživotnog učenja. Doprinos konkurentnosti Grada uslijed jačanja kulture učenja i kontinuiranog osobnog razvoja.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • uspostava sustava potpore (primjerice financijske) za stjecanje znanja i vještina u struci • motivirati stanovništvo i zaposlene na stručno usavršavanje kroz sustav cjeloživotnog učenja (formalnog i neformalnog obrazovanja) • stvaranje modela prekvalifikacije i osposobljavanja
Očekivani rezultati	Ojačana svijest o važnosti cjeloživotnog učenja, povećana informiranost o programima i povećana dostupnost.
Nositelji	Grad Karlovac
Korisnici	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, nacionalna akreditirana tijela za provedbu programa cjeloživotnog obrazovanja, udruge civilnog sektora, KARLA, poduzeća i obrti, obrazovne ustanove, nezaposleni.
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - broj novih programa i alata za poticanje neformalnih oblika učenja

	<ul style="list-style-type: none"> - broj nezaposlenih, uključenih u programe cjeloživotnog obrazovanja i usavršavanja - broj zaposlenih koji primjenjuju neformalne oblike učenja - broj poduzeća koja potiču cjeloživotno učenje - broj novih programa/zvanja za potrebe gospodarstva - broj polaznika/korisnika programa neformalnih oblika učenja - broj sufinanciranih programa - broj projekata/programa za izradu i provedbu neformalnih oblika obrazovanja
--	---

Cilj 3	Revitalizacija gradske Zvijezde
Prioritet 1	Uspostava integriranog modela upravljanja Zvijezdom
Mjera 1	Izrada UPU-a Zvijezda
Cilj mjere	<p>Osiguravanje pretpostavki za: ravnomjernu i cjelovitu obnovu Zvijezde u skladu s planskim ciljevima, mjerama i uvjetima; provedbu budućeg plana upravljanja povijesnom cjelinom; pokretanje razvojnih i drugih projekata; izradu projektne dokumentacije za pojedinačne zahvate u prostoru. Obveza izrade UPU-a utvrđena je Zakonom o prostornom uređenju i gradnji s obzirom da se radi o urbanoj obnovi zaštićene povijesne cjeline. Obveza izrade UPU-a utvrđena je i važećim Generalnim urbanističkim planom Grada Karlovca kako bi se za prostor povijesne jezgre detaljnije odredio prostorni razvoj. Tijekom cijelog svog postojanja Zvijezda je izrazito živ prostor, odnosno prostor urbane transformacije koja se odvijala u skladu s odrednicama pojedinog vremenskog razdoblja. Stoga UPU povijesne jezgre treba utvrditi organizaciju namjena i uređenja prostora za te namjene, na temelju ispitivanja sadašnjeg stanja, povijesnog razvoja i projekcije budućeg stanja uz osnovnu pretpostavku da povijesna jezgra treba i nadalje zadržati polifunkcionalni karakter.</p> <p>UPU je podloga dugoročne urbanističke politike koja se ne može ostvariti bez stalne suradnje sa stanovnicima i drugim ciljnim skupinama. Ostvarenje osnovnih ciljeva UPU-a nezamislivo je bez aktivnog, pa i materijalnog sudjelovanja građana, odnosno bez prihvaćanja određene discipline koja ponekad može i ograničiti razne, parcijalne, kratkoročne interese. Treba osigurati dugoročni razvoj i život grada u cjelini. Za postojeće zgrade nužno je utvrditi koji su zahvati dozvoljeni, a da se pri tome ne naruše ili izgube svojstva kulturnog dobra. Promet u Zvijezdi (regulacija, pješačke zone, parkiranje i garaže) posebno je osjetljiva tematika koja zahtijeva sveobuhvatnu analizu šireg prostora, primjerice razvoj Veleučilišta, spoj Zvijezde i kulturnog krajolika, provedbu ideje Magaševe linije³⁶ i slično kao podlogu planiranju urbane obnove povijesne jezgre i centra grada.</p> <p>Urbanističko planiranje, još uvijek žive povijesne cjeline kao što je Zvijezda, treba temeljiti na multidisciplinarnom pristupu jer ga ne regulira jedan specifičan propis, već niz posebnih propisa, konvencija, proklamacija, kako nacionalnih tako i međunarodnih.</p> <p>Zaštita, očuvanje, obnova i revitalizacija gradske jezgre uz zadržavanje njenog polifunkcionalnog karaktera, povratak u Zvijezdu funkcije stanovanja kao kohezivnog</p>

³⁶ Magaševa linija – granica izgradnje prema zelenoj zoni i kulturnom krajoliku izvan Zvijezde

	<p>elementa urbanog prostora, obnova građevinskog fonda i infrastrukture, gospodarski razvoj, podizanje razine svijesti o Zvijezdi kao kulturnom dobru i potencijalu za gospodarski razvoj.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • izrada UPU-a Gaza • valorizacija (studija) karlovačkog kulturnog krajolika s planom uređenja (u smislu prostornog plana uređenja kulturnog krajolika) • izrada stručne podloge - graditeljsko obilježje s konzervatorskom dokumentacijom • izrada stručne podloge - prometno obilježje kojom treba planirati prometni sustav, premještanje tranzitnog prometa iz Zvijezde, mrežu podzemnih garaža te riješiti problem prometa u mirovanju i predložiti regulaciju prometa u povijesnoj jezgri • izrada stručne podloge – infrastrukturno obilježje kojom treba planirati obnovu infrastrukture • izrada stručne podloge - demografsko sociološko obilježje koja treba obuhvatiti demografiju, stanovanje, djelatnosti, prostornu ambijentalnost i aktivnosti gradske četvrti • izrada stručne podloge - hortikulturno obilježje koja treba analizirati zelene površine unutar Zvijezde i kontaktnog područja prema ostalim dijelovima zaštićene povijesne cjeline Karlovca te predložiti mjere zaštite • izrada stručne podloge - ekonomsko obilježje koja treba biti utemeljena na analizi vlasničkih odnosa, voditi računa o određivanju nedjeljivih cjelina pri provođenju zahvata u prostoru, provjeriti oblike ekonomskih modela ulaganja s aspekta održivosti, odnosno isplativosti te definirati moguće izvore sredstava i oblike ulaganja • prikupljanje prijedloga, zahtjeva, podataka, planskih smjernica za izradu UPU-a • izrada stručnog rješenja UPU-a • uključivanje ciljnih skupina u postupak izrade UPU-a kroz provođenje više prethodnih rasprava ili radionica • izrada prijedloga plana • uključivanje ciljnih skupina u postupak izrade UPU-a kroz provođenje zakonom propisanog postupka javne rasprave o prijedlogu UPU-a • izrada konačnog prijedloga UPU-a u skladu s rezultatima javne rasprave i suglasnostima i mišljenjima nadležnih tijela • donošenje UPU-a na Gradskom vijeću Grada Karlovca • provedba postupka za proglašenje Zvijezde kulturnom baštinom nacionalnog i međunarodnog značaja • izgradnja nove i revitalizacija postojeće infrastrukture u Zvijezdi • izrada i provedba plana upravljanja povijesnom cjelinom Zvijezdom (integriranog plana upravljanja)
Očekivani rezultati	<p>Izrađen Urbanistički plan uređenja „Zvijezda“, ubrzano izdavanja akata za građenje, osigurane prostorno- planske pretpostavke za izradu i donošenje Plana upravljanja povijesnom cjelinom Zvijezdom. Zvijezda zaštićena kao nacionalna i međunarodna kulturno-povijesna cjelina.</p>
Nositelji	<p>Grad Karlovac</p>

Korisnici	građani, poslovni subjekti, javni sektor, stručna i najšira javnost
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - izrađen UPU „Zvijezda“ - ukupan godišnji broj izdanih akata kojima se odobrava građenje - na godišnjoj razini iskazan broj razvojnih projekata i pojedinačnih zahvata u prostoru koordiniranih od strane Grada Karlovca za koje je izrađena projektna dokumentacija - Zvijezda na listi nacionalne i međunarodne kulturne baštine
Cilj 3	Revitalizacija gradske Zvijezde
Prioritet 1	Uspostava integriranog modela upravljanja Zvijezdom
Mjera 2	Izrada i provedba plana upravljanja povijesnom cjelinom Zvijezda (integralnog plana upravljanja)
Cilj mjere	<p>Integralni plan upravljanja Zvijezdom treba definirati i uspostaviti primjerenu strategiju, ciljeve, projekte, aktivnosti i upravljačke mehanizme koji će osigurati: očuvanje kulturne baštine, uravnotežiti različite namjene kulturno povijesne cjeline i odrediti je kao gospodarsku vrijednost.</p> <p>Integralni plan upravljanja Zvijezdom:</p> <ul style="list-style-type: none"> o osigurava zaštitu, očuvanje i obnovu Zvijezde (uključujući sve dionike), o omogućuje potpuno razumijevanje kulturno – povijesnog značaja Zvijezde i mogućnosti za gospodarsko korištenje, o definira ciklus planiranja, implementacije, monitoringa, evaluacije te sustav povratnog informiranja dionika, o određuje način uključivanja partnera i dionika, o sadrži plan potrebnih resursa (ljudskih, materijalnih, financijskih), o sadrži plan izgradnje i jačanje institucionalnih kapaciteta, o predstavlja odgovoran, jasan i transparentan opis funkcioniranja sustava upravljanja, o određuje dugoročne, srednjoročne i dnevne aktivnosti usmjerene k očuvanju, održavanju i obnovi Zvijezde, o sustav monitoringa treba sadržavati uspostavljen sustav izvješćivanja, o uspostavljen sustav koordinacije upravljanja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, o sustav upravljanja rizikom treba sadržavati i procjenu opasnosti od prirodnih katastrofa, procjenu opasnosti od ekoloških i gospodarskih uzroka, o plan održivog gospodarskog korištenja treba biti na način da korištenje bude ekološki i kulturno održivo. <p>Treba prepoznati široki spektar različitih potreba i legitimnih interesa svih dionika (stanovnika i korisnika prostora Zvijezde, kao i drugih dionika) u korištenju, zaštiti i investiranju u kulturnu baštinu te osmisliti modele njihova uključivanja u procese donošenja odluka. Takav pristup osigurat će održivost procesa kontinuirano kroz duži vremenski period. Treba osmisliti akcijski plan s pojedinačnim akcijama i načinima provedbe koji će dobiti potporu vlasti i cijele zajednice te način provedbe s naglaskom na jasno utvrđene izvršitelje i načine financiranja.</p> <p>Funkcionalni dijelovi fortifikacijskog sustava karlovačke Zvijezde se značajno razlikuju po stupnju zaštite, obimu i vrsti radova koje je potrebno provesti tijekom obnove te po dionicima i potrebnim financijskim sredstvima. Kao zasebne cjeline mogu se izdvojiti: zaštićeni dijelovi prirode oko Zvijezde, elementi fortifikacije (bedemi, bastioni, šančevi),</p>

	<p>ulice i trgovi te zgrade unutar Zvijezde. Navedene dijelove će u određenom opsegu biti moguće obnavljati i prije donošenja cjelovitog integralnog plana upravljanja. Tek nakon donošenja takvog plana, bit će moguće pristupiti cjelovitoj i kvalitetnoj rekonstrukciji. Ova mjera treba potaknuti opći razvoj, osobito gospodarski te razvoj malog i srednjeg poduzetništva, društvene i javne infrastrukture.</p>
Aktivnosti	<p>Pripremiti i donijeti integralni plan upravljanja Zvijezdom. Osmisliti i operacionalizirati sustav upravljanja povijesnom cjelinom poštujući sljedeće preporuke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gradska politička vlast treba proglasiti povijesno nasljeđe Zvijezde političkim prioritetom kojem će podrediti druge sektorske prioritete, prepoznajući povijesnu baštinu kao priliku za razvoj, • u praksi osigurati primjenu plana upravljanja povijesnom cjelinom na način da se primijeni integralni pristup koji nadilazi sektorske interese, akcije i politike, • postići zajedničko djelovanje političkog vodstva i vrhunskih gradskih menadžera kao tima koji je presudan za ostvarivanje vizije, kao integralnog dijela plana upravljanja povijesnom cjelinom s povijesnom baštinom kao glavnim prioritetom, • treba prepoznati široki spektar različitih potreba i legitimnih interesa svih dionika (stanovnika i korisnika prostora Zvijezde, kao i drugih dionika) u korištenju, zaštiti i investiranju u kulturnu baštinu te osmisliti modele njihova uključivanja u procese donošenja odluka, • izraditi akcijski plan s pojedinačnim akcijama i načinom provedbe, uključujući i način financiranja, • uspostaviti procese praćenja i evaluacije kako bi se plan, upravljanja povijesnom cjelinom prema potrebi prilagodio promijenjenim okolnostima, • definirati održivi model povezivanja fizičke obnove zgrada s ekonomskom revitalizacijom Zvijezde odnosno čitavog Karlovca. <p>Osmisliti i operacionalizirati sustav upravljanja povijesnom cjelinom, vodeći računa o integralnom pristupu u okviru različitih područja djelovanja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Očuvanje kulturne baštine: <ul style="list-style-type: none"> ○ očuvanje vizualnog integriteta, ○ identifikacija, evaluacija: vrijednosna i povijesno-kulturna procjena i dokumentiranje vrijednosti povijesne cjeline i pojedinih objekata – konzervatorska podloga, ○ očuvanje, obnova i održavanje autentičnog izgleda i prostorne strukture, tradicionalnih funkcija prostora i pojedinačnih objekata, ○ očuvanje nematerijalne kulturne baštine povezane sa Zvijezdom, ○ osmišljena interpolacija (uvođenje novih struktura, materijala i funkcija u jezgru), ○ inovativne tehnike restauracije, ○ unapređivanje javnih površina, ○ unapređivanje zastarjele infrastrukture, ○ priprema i provedba financijskih instrumenata za obnovu javnih i privatnih prostora. • Zaštita okoliša: <ul style="list-style-type: none"> ○ prilagodba materijalne kulturne baštine zahtjevima za očuvanje okoliša (energetska učinkovitost, korištenje obnovljivih izvora energije, smanjivanje negativnog utjecaja na okoliš, zaštita zdravlja

- ljudi),
- prilagodba obnove kulturnog nasljeđa zahtjevima za energetske učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije,
- ekološka rasvjeta,
- poticanje hodanja, korištenja bicikla i drugih vrsta prijevoza koji imaju mali CO₂ otisak,
- unapređenje urbane klime – vegetacijski otoci, parkovi, rekreacijske zone,
- kvalitetna odvodnja oborinskih voda ,
- plan postupanja u slučaju elementarnih nepogoda, procjena rizika, postupci za očuvanje baštine.
- **Demografski razvoj:**
 - kulturna baština: dostupna i prilagođena svim stanovnicima, svim dobnim i socijalnim skupinama,
 - stvaranje kulturnog identiteta zajednice,
 - uvođenje sadržaja za sve stanovnike u povijesnu cjelinu,
 - mogućnosti zapošljavanja u povijesnom centru,
 - kvalitetni sadržaji i objekti društvenog sadržaja,
 - stanovanje za sve socijalne grupe, generacije,
 - pristupačnost za sve stanovnike, osobe smanjene mobilnosti,
 - putovi, ulazi u objekte kulturne baštine prilagođeni osobama smanjene mobilnosti.
- **Odgaj, obrazovanje i podizanje razine svijesti:**
 - stvaranje osjećaja zajedništva, kulturna kohezija zajednice, poštivanje kulturnog nasljeđa, poticanje stanovnika na aktivno sudjelovanje u upravljanju kulturnom baštinom; kontinuirano djelovanje na podizanju razine svijesti kod različitih ciljnih skupina,
 - „povijest uživo“ - kulturni događaji i manifestacije,
 - uključivanje građana u edukacijske projekte i informativne kampanje,
 - aktivnosti istraživanja i učenja prikladni za djecu i mlade,
 - komuniciranje povijesnih vrijednosti lokaliteta prema stručnoj i znanstvenoj zajednici, turistima, stanovnicima susjednih regija.
- **Znanost i istraživanje:**
 - poticanje znanstvenih istraživanja kulturne baštine, urbanističkog razvoja zajednice, primjena novih tehnoloških i znanstvenih metoda za očuvanje i obnovu kulturne baštine,
 - znanstvena istraživanja (povijesna, restauratorska, demografska, arheološka, povijest vojne tehnike i građenja),
 - daljinska istraživanja, moderna tehnološka rješenja,
 - istraživanje uspješnih modela upravljanja gradskom povijesnom cjelinom,
 - vođenje i priprema projekata,
 - tehničke inovacije.
- **Prostorno planiranje i razvoj:**
 - jasne i jednoznačne smjernice za prostorno planiranje povijesne i prirodne cjeline i šireg područja koje trebaju osigurati multifunkcionalnost i ravnotežu funkcija, očuvanja kulturne baštine i

	<p>potreba građana,</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ uvođenje različitih funkcija: stanovanje, rekreacija, poslovni prostori, trgovina, kulturne ustanove, ○ javni prostori, ○ kvalitetna komunalna infrastruktura, ○ povezanost povijesne jezgre i ostalih gradskih dijelova, ○ izrada uputa za pravilno održavanje privatnih kuća kako bi se sačuvala povijesna baština. <ul style="list-style-type: none"> ● Turizam: <ul style="list-style-type: none"> ○ stvaranje jedinstvenog identiteta povijesne i prirodne cjeline koji donosi gospodarske i društvene koristi, a temelji se na ravnoteži zahtjeva i potreba stanovnika i posjetitelja, ○ stvaranje turističkog identiteta destinacije, ○ obogaćivanje destinacijske ponude (kvalitetniji sadržaji, usluge, atrakcije), ○ održivi turizam. ● Gospodarski razvoj: <ul style="list-style-type: none"> ○ privlačenje i zadržavanje različitih gospodarskih djelatnosti koje su potrebne lokalnom stanovništvu i posjetiteljima, a pri tome poštuju povijesno – kulturne značajke gradske jezgre, ○ poticanje ulaganja u poslovne prostore i funkcije koje je gradska jezgra imala kroz povijest, ○ uvođenje novih funkcija (umjesto vojne namjene) koji odgovaraju povijesnim zadanostima lokacije, ○ javno-privatno partnerstvo, ○ stvaranje poticajnog okruženja za privatne ulagače (program poticaja i potpora). <p>Provođenje aktivnosti planiranih Planom upravljanja povijesnom cjelinom Zvijezdom. Prije donošenja Plana upravljanja mogu se pokrenuti pojedinačni projekti za koje je započeta ili dovršena dokumentacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rekonstrukcija Radićeve ulice, ● rekonstrukcija Oružane s izgradnjom podzemne garaže, ● rekonstrukcija i uređenje Trga bana Josipa Jelačića s izgradnjom podzemne garaže, ● rekonstrukcija zgrade Veleučilišta – „Atrij znanja“, ● obnova građevina u vlasništvu Franjevačkog samostana, ● obnova i izgradnja građevina u vlasništvu Gornjokarlovačke eparhije, ● rekonstrukcija pojedinačnih stambeno-poslovnih građevina u Zvijezdi, ● rekonstrukcija infrastrukture nužne za realizaciju gore navedenih projekata.
Očekivani rezultati	Izrađen i donesen Plan upravljanja povijesnom cjelinom Zvijezdom. Rehabilitacija i revitalizacija Zvijezde, korištenje povijesne cjeline kao pokretača razvoja čitavog Karlovca.
Nositelji	Grad Karlovac
Korisnici	poslovni subjekti, javni sektor, stručna i najšira javnost, građani Karlovca i šire regije, stručnjaci, ostali europski utvrđeni idealni gradovi, nadležna nacionalna i europska tijela
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> ● donesen Plan upravljanja povijesnom cjelinom Zvijezdom ● formiran sustav implementacije i nadzora provedbe Plana

	<ul style="list-style-type: none"> • broj obnovljenih zgrada • km uređene i obnovljene podzemne infrastrukture • km uređenih šančeva i bedema • broj posađenih sadnica u parkovima i km² uređenih javnih površina
Cilj 3	Revitalizacija gradske Zvijezde
Prioritet 2	Podizanje razine svijesti o Zvijezdi kao kulturnom dobru i potencijalu za gospodarski razvoj
Mjera 2	Organizacija i provedba kontinuirane promocije Zvijezde
Cilj mjere	<p>Zaštita, obnova i gospodarsko korištenje Zvijezde iziskuju razumijevanje građana, čak i odricanje i odstupanje od nekih njihovih planova i interesa kako bismo u konačnici svi imali i dobili više. Stoga je potrebno podići razinu znanja o važnosti Zvijezde kao kulturnog spomenika svjetskih razmjera, dokaza našeg identiteta i trajanja na ovim prostorima, ali i jedinstvenog resursa za gospodarski razvoj i očuvanje identiteta Karlovca. Početna analiza dionika je napravljena u okviru prethodnih projekata i studija i u okviru rada pojedinih tematskih grupa i odbora. Navedene činjenice treba prezentirati općoj i stručnoj javnosti, turistima i stanovnicima susjednih regija budući da se Zvijezda sada ne percipira kao vrijedna kulturna baština (manje od 7% Karlovčana i manje od 1% stanovnika Hrvatske prepoznaju Zvijezdu kao vrijednu baštinu).</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • izrada komunikacijske strategije s akcijskim planom promocije važnosti i revitalizacije Zvijezde • redovite tematske aktivnosti u medijima – izdavanje publikacija i knjiga, objavljivanje u novinama, emisije na radiju i televiziji • kontinuirana promocija vrijednosti Zvijezde kroz zavičajnu nastavu predškolskog i osnovnoškolskog sustava • distribucija i provedba komunikacijskog plana - informacija o Zvijezdi kao jedinstvenoj baštini svjetskog značaja trajno dostupnoj na gradskim mrežnim stranicama, mrežnim stranicama partnerskih gradova i ustanova • ostvarena komunikacija s međunarodnim mrežnim stranicama koje objavljuju srodne sadržaje (vojna arhitektura, idealni gradovi) u cilju promocije Zvijezde • organizacija i provedba stručnih skupova i savjetovanja o revitalizaciji i održivom korištenju povijesnih urbanih cjelina od međunarodnog značaja
Očekivani rezultati	Zvijezda poznata na nacionalnoj i međunarodnoj razini kao posebno vrijedna i zaštićena nacionalna i svjetska baština.
Nositelji	Grad Karlovac, Gradski muzej, Turističke zajednice Grada Karlovca i Karlovačke županije
Korisnici	građani (odrasli, mladi, djeca), stanovnici susjednih regija, znanstvena zajednica, posjetitelji i turisti, organizacije civilnog društva i neprofitne organizacije, gospodarski sektor
Indikatori	<ul style="list-style-type: none"> - izrađena Komunikacijska strategija s akcijskim, provedbenim, planom - broj mrežnih stranica koje redovito objavljuju informacije o Zvijezdi - broj prevedenih studija i članaka koji su dostupni međunarodnoj zajednici, prisustvovanje na tematskim konferencijama, sudjelovanje u radu tematskih grupa - broj partnerstava ostvarenih s utvrđenim idealnim gradovima

- vrsta i broj priređenih promotivnih materijala za opću javnost i ciljne skupine
- broj učenika i učitelja koji sudjeluju u projektu „Zvijezda u školi“

4. HORIZONTALNI CILJEVI

Osim srednjoročnih programskih ciljeva, važni su i tzv. dugoročni, horizontalni ciljevi, odnosno ciljevi koji bi se idealno trebali promicati u svim programima i projektima implementacije Strategije, posebno onima financiranim iz fondova Europske unije. U nastavku se razmatra zastupljenost svakog od navedenih horizontalnih ciljeva u razvojnom scenariju Strategije Grada Karlovca. Također, uz navedene ciljeve, postoji i poseban horizontalni cilj - razminiranje minski sumnjivih područja.

1. Razminiranje

Na području Karlovačke županije još je 61 km² ili 1,68% površine minski sumnjivih prostora što je jedan od ograničavajućih faktora razvoja, prvenstveno poljoprivrede i turizma. Nastavkom razminiranja stvaraju se preduvjeti za socijalni i ekonomski razvoj područja od posebne državne skrbi.

2. Razvoj informacijskog društva

Informacijsko društvo se pokazuje kao imperativ sveukupnog razvoja u svijetu pa tako i u gradu Karlovcu. Potencijal informacijskog društva prožima sve aspekte Strategije. Specifičnost ovog horizontalnog cilja je povećanje uporabe informacijske i komunikacijske tehnologije u svim poslovnim i socijalnim grupama. Ovaj cilj podrazumijeva: proširenje upotrebe informacijske tehnologije i interneta na svim razinama društva, povećanu konkurentnost poduzetnika radi upotrebe ICT³⁷ aplikacija, poboljšanu javnu svijest o mogućnostima koje nudi informacijsko društvo, povećano društveno uključivanje putem e-uprave te povećan broj osoba osposobljenih u ICT vještinama.

3. Promocija jednakih mogućnosti i ljudskih prava

Za razvoj Karlovca nužno je promicanje jednakih mogućnosti pristupa obrazovanju, zapošljavanju i podizanje ukupne kvalitete života svih stanovnika, neovisno o njihovom spolu, dobi, etničkoj pripadnosti i invaliditetu. Naglasak je na novim inicijativama i aktivnostima zajednice s ciljem otkrivanja i pomoći u razvoju i školovanju talentiranih pojedinaca i promicanju socijalne integracije, uključenosti i suživota. Posebno je važno pružanje podrške kod pristupa obrazovanju skupinama s posebnim potrebama, pružanje podrške kod pristupa zapošljavanju skupinama osoba u nepovoljnom položaju te podrška razvoju socijalnih usluga i sposobnosti pružatelja tih usluga u borbi protiv socijalne isključenosti i siromaštva. Ovaj prioritet je, kao horizontalni prioritet, uključen u sve prioritete i mjere kako bi se, sukladno cjelokupnom gradskom razvoju, razvijao i položaj ugroženih skupina u društvu.

4. Održivi razvoj

Koncept održivog razvoja podrazumijeva korištenje resursa kako bi se zadovoljile potrebe ljudi istovremeno čuvajući okoliš. Održivim razvojem čuvamo resurse za buduće generacije. Koncept obuhvaća tri uzajamno povezana dijela: održivi okoliš, ekonomsku održivost i društveno-političku održivost. Ova načela moraju biti čvrsto integrirana u svim projektima kako bi održivi razvoj zaživio. Dobri primjeri su razvoj *zelenog* poduzetništva, očuvanje i održivo korištenje okoliša, krajolika i prirodne baštine, ulaganje u obnovljive izvore energije, ali i projekti usmjereni na jačanje i umrežavanje civilnog društva te jačanje koordinacije tijela lokalne samouprave i njihovu suradnju s građanima.

5. Partnerstvo i učinkovita demokracija

Partnerstva između javnog sektora, privatnog sektora i civilnog društva na lokalnoj i/ili regionalnoj razini prepoznata su u Europskoj uniji kao jedan od nužnih preduvjeta i/ili instrumenata uspješnog održivog razvoja.

³⁷ Op.a. ICT je skraćenica engleskog izraza *information and communication technology* (informacijske i komunikacijske tehnologije)

Iskustveno, partnerstvo se pokazalo ključnim čimbenikom u postizanju maksimalne mobilizacije resursa, ali i u pronalaženju rješenja za krizne razvojne situacije. Cilj Grada Karlovca je kontinuiran razvoj partnerskih odnosa i međusektorska suradnja na svim razinama. Izrada Strategije je korak naprijed u „razvoju partnerstva i učinkovite demokracije“, a u nju su ugrađene mjere kojima javni sektor podupire svoje partnere u razvoju (privatni sektor i civilno društvo), a time automatski jača i partnerstvo. Gradu Karlovcu je cilj i suradnja s institucijama iz drugih zemalja, poglavito na raznim projektima međunarodne suradnje. Uz partnerstvo i učinkovitu demokraciju, važan je razvoj volonterstva kao stupa civilnog društva te vrlo važnog ljudskog resursa u mnogim sektorima.

5. USKLAĐENOST STRATEŠKIH CILJEVA GRADA KARLOVCA S EUROPSKIM, NACIONALNIM I REGIONALNIM STRATEŠKIM CILJEVIMA

Strategija razvoja Grada Karlovca 2013.-2020. je razvojni dokument koji se priprema dijelom i kao podloga za korištenje fondova Europske unije. U pripremi dokumenta posebna je pozornost posvećena usklađenosti s ciljevima Europske unije iznesenima u ratificiranom Lisabonskom ugovoru³⁸. Lisabonski ugovor jasno navodi ciljeve Europske unije i vrijednosti mira, demokracije, poštivanja ljudskih prava, pravde, vladavine prava i održivosti. Strateški ciljevi razvoja Grada Karlovca u skladu su s navedenim ciljevima Europske unije, a treba naglasiti i da su prvenstveno **usklađeni s prioritetima i ciljevima definiranim** novom post-lisabonskom desetogodišnjom **gospodarskom strategijom Europske unije, pod nazivom „EUROPA 2020 – strategija za pametan, održiv i uključiv rast“**³⁹. Ova je strategija, kao nasljednica Lisabonske strategije, usvojena slijedom potreba da se politike preusmjere s upravljanja krizom na uvođenje srednjoročnih i dugoročnih reformi koje bi trebale promicati rast i zapošljavanje, a istodobno osiguravati održivost javnih financija.

Prioriteti strategije su:

- pametan rast - razvoj gospodarstva zasnovanog na znanju i inovacijama,
- održiv rast - poticanje gospodarstva koje je resursno učinkovitije, ekološki osvještenije i konkurentnije,
- uključiv rast - gospodarstvo zasnovano na visokoj zaposlenosti koje treba doprinijeti društvenoj i teritorijalnoj koheziji .

Strateški okvir za razvoj predstavlja krovni strateški razvojni dokument koji definira okvir za razvoj sektorskih strategija i javnih politika Republike Hrvatske. Dokument definira glavni strateški cilj za razdoblje 2012. - 2013. godine - *rast i zapošljavanje u konkurentnom tržišnom gospodarstvu koje djeluje u europskoj socijalnoj državi XXI. stoljeća*⁴⁰. Strateški ciljevi Nacionalnog strateškog referentnog okvira 2012.-2013. s kojima je usklađena Strategija razvoja Grada Karlovca su:

- brži gospodarski rast zasnovan na integraciji tržišta i institucionalnim reformama,
- veća zaposlenost – brže otvaranje radnih mjesta,
- promicanje održivog razvoja.

Strateški ciljevi Strategije razvoja Grada Karlovca ujedno su sukladni s krovnim strateškim dokumentom regionalnog razvoja Republike Hrvatske, Strategijom regionalnog razvoja RH 2011. – 2013.:

- razvoj županija i statističkih regija,
- razvoj potpomognutih područja,
- razvoj pograničnih područja.

³⁸ http://Europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_en.htm

³⁹ http://ec.Europa.eu/europa2020/index_en.htm

⁴⁰ NSRO 2012. – 2013. strateška razvojna vizija

Strateški ciljevi Strategije razvoja Grada Karlovca detaljno su usklađeni i sa strateškim ciljevima nadređenog strateškog razvojnog dokumenta regionalne razine, Županijskom razvojnom strategijom Karlovačke županije za razdoblje 2011.-2013. godine, a oni su:

- konkurentno gospodarstvo bazirano na inozemnim i domaćim ulaganjima u turizmu i pratećim uslugama, tradicionalnoj poljoprivredi i industriji temeljenoj na inovacijama i naprednim tehnologijama u gospodarstvu,
- brži razvoj potpomognutih područja,
- razvoj komunalne i javne infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj te očuvanje i zaštita okoliša, za podizanje kvalitete života,
- razvoj kompetentnih i zapošljivih ljudskih resursa te jačanje socijalne uključenosti.

Kako je već u uvodnom tekstu istaknuto, Hrvatska je na razvojnoj prekretnici i procesu detaljnog definiranja nacionalnih prioriteta za sedmogodišnje razdoblje nakon 2014. godine. Europska komisija je u siječnju 2013. predstavila dokument u kojem je iznijela svoje poglede o tome na što bi se Hrvatska trebala usmjeriti u privlačenju sredstava iz europskih fondova u proračunskom razdoblju 2014.-2020.⁴¹. Osnova je za početak dijaloga s Vladom koja do kraja 2013. treba pripremiti okvirni dokument za provedbu operativnih programa koji će se sufinancirati europskim novcem. Takav dokument izrađuje se za svaku zemlju članicu i predstavlja početak pregovora za operativno djelovanje u narednom razdoblju. Rezultat tih pregovora je sporazum o partnerstvu, okvirni dokument koji priprema svaka vlada u kojem se utvrđuju glavna područja koja je potrebno financirati iz strukturnih i investicijskih te drugih fondova Europske unije.

Važno je napomenuti kako je već sada, temeljem objektivnih statističkih pokazatelja i dosadašnjih izvješća o napretku Republike Hrvatske, **Komisija izdvojila 4 tematske cjeline na koje bi Hrvatska trebala usmjeriti glavnu europskih sredstava.**

1. **Jačanje konkurentnosti gospodarstva**
2. **Poticanje zapošljavanja, poboljšanje obrazovnog sustava i smanjenje siromaštva**
3. **Očuvanje okoliša i prirodnih resursa**
4. **Jačanje administrativnih kapaciteta i veća uključenost civilnog sektora**

Komisija je svoje stajalište za svaku pojedinu članicu radila imajući u vidu europsku strategiju za poticanje pametnog, održivog i inkluzivnog rasta - Europa 2020. EU je u toj strategiji zacrtala ciljeve koji trebaju biti ostvareni do 2020. u pet glavnih područja. Prvi cilj Europske unije je dostići stopu zaposlenosti od 75 posto za populaciju u dobi od 20 do 64 godine, zatim izdvajanje za istraživanje i razvoj treba dosegnuti 3 posto BDP-a, ispuniti energetske ciljeve u sklopu borbe protiv klimatskih promjena, to jest smanjiti emisiju stakleničkih plinova za 20 posto u odnosu na razinu iz 1990., podići udio energije iz obnovljivih izvora na 20 posto i za 20 posto povećati energetske efikasnost, četvrti cilj je smanjiti broj onih koji prerano napuštaju školovanje ispod 10 posto te osigurati da najmanje 40 posto populacije u dobi između 30 i 34 godine ima visoko obrazovanje. Peti cilj je smanjiti siromaštvo s ciljem da najmanje 20 milijuna ljudi izađe iz opasnosti siromaštva i socijalne isključenosti.

Komisija je identificirala glavne izazove s kojima je Hrvatska suočena uspoređujući kako ona danas stoji u odnosu na ciljeve iz strategije Europa 2020. Hrvatska daleko zaostaje iza europskog prosjeka po ulaganju u istraživanje i razvoj (podaci za 2011.)- samo 0,76% BDP-a, od čega 50% dolazi iz javnih sredstava, udio obnovljivih izvora energije je 15,7% ukupno potrošene energije, stopa zaposlenosti populacije u dobi od 20 do 64 godine je 57%, a udio stanovnika u dobi između 30-34 godine s visokoškolskom diplomom je 24,5%. Komisija, kao prepreke za razvoj malih i srednjih poduzeća, navodi glomaznu administraciju. Također se ističe niska produktivnost poljoprivrede koja u ukupnom broju sudjeluje s 15%, a BDP-u pridonosi samo 5,5%, kao i strukturne probleme u ribarstvu koje ipak ima priliku rasti zbog rasta potražnje, kako na domaćem tržištu tijekom turističke sezone, tako i zbog sve veće vanjske potražnje.

U području prometa navodi se da je pozornost, u posljednjih 15 godina, bila usmjerena na izgradnju auto-cesta te da svi drugi oblici prijevoza trebaju kvalitetna poboljšanja, posebno željeznica. Željeznice nisu usklađene s europskim sustavom upravljanja kako bi se osigurala njihova interoperabilnost sa susjednim zemljama, a

⁴¹ "Position of the Commission Services on the development of Partnership Agreement and programmes in the Republic of CROATIA for the period 2014-2020", <http://www.mrrfeu.hr/UserDocImages/Vijesti/Position%20Paper%20Croatia%202014-20.pdf>

plovnost Dunava i Save ne zadovoljava međunarodne standarde. Jedan od izazova je i daljnji razvoj informacijske i komunikacijske tehnologije. Dostupnost interneta za kućanstva je ispod europskog prosjeka, posebice u ruralnim područjima, a poboljšanja su potrebna i u strategiji za razvoj širokopojasnog interneta.

U Europskoj uniji u tijeku je velika reforma regionalne politike, a glavni cilj je dobiti što veću dodanu vrijednost za novac koji se ulaže iz europskih fondova. Komisija želi da se europski novac ne troši na međusobno nepovezane projekte, koji daju slab multiplikacijski učinak, nego da se sredstva usmjere na ona područja koja će najviše pridonijeti zajedničkim nacionalnim i europskim ciljevima. Stoga će jedan od glavnih kriterija za odobravanje projekata biti mjerljivost rezultata. Komisija će tražiti da se unaprijed kaže što se želi postići s određenom investicijom kako bi se na kraju mogli usporediti željeni i postignuti rezultati i o tome će zemlje članice morati voditi računa pri izradi sporazuma o partnerstvu, na temelju kojeg će se izrađivati operativni programi za zaštitu okoliša, promet i ostala područja za koja se želi koristiti novac iz europskih strukturnih fondova. Preduvjet za korištenje sredstava iz Europskog regionalnog fonda za razvoj (ERDF) za investicije u istraživanje i inovacije bit će izrada "pametne specijalizacije". Pod pametnom specijalizacijom misli se na identificiranje jedinstvenih karakteristika i komparativnih prednosti svake zemlje i regije kako bi se one kroz ulaganja u istraživanje i razvoj što bolje iskoristile.

Zaključno, ovaj strateški plan, nakon objave nacionalnih strateških ciljeva, prioriteta i mjera, s pratećim razvojnim indikatorima i provedbenim operativnim programima, bit će revidiran i potpuno usklađen kako s razvojnim potrebama lokalne zajednice, tako i s izvorima financiranja razvojnih programa i projekata koji mu budu na raspolaganju. Strateški plan je dinamičan dokument, usklađen s razvojnim potrebama i uvjetima okruženja što je i razlog njegova stalnog ažuriranja i praćenja. Već tijekom 2014. potrebno je pokrenuti postupak ažuriranja Strategije razvoja Grada Karlovca 2013.-2020. kako bi ona bila usklađena s nacionalnim prioritetima Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. kao i provesti i njezino usklađenje s nadređenim regionalnim razvojnim strateškim dokumentom- Županijskom razvojnom strategijom do 2020. godine.

6. BAZA PROJEKTNIH IDEJA/PRIORITETNI PROJEKTI

Baza projektnih ideja predstavlja službeni registar projektnih ideja. U bazu se unose podaci o razvojnim projektima kojih su korisnici i/ili nositelji i/ili predlagatelji javno-pravne, privatne i civilne organizacije. Baza je, na jednom mjestu, objedinjeni pregled projektnih ideja i/ili pripremljenih prijedloga projekata Grada koja omogućuje uvid u razvojni smjer za sljedeće programsko razdoblje. Zaključci analize baze projektnih ideja pomažu odrediti zajedničke potrebe predlagatelja. Ona je osnova za ažuriranje Strategije razvoja Grada Karlovca.

Sve ideje i pripremljeni projekti iz baze, razvrstavaju se prema definiranim prioritetima i ciljevima koje je usuglasilo Partnersko vijeće, čime se dobiva pregled važnosti projekata u odnosu na definirane prioritete. Cilj i svrha baze projektnih ideja je učinkovito planiranje i praćenje provedbe razvojne politike.

6.1 Baza projektnih ideja

Formiranje baze razvojnih projektnih ideja Grada Karlovca, započelo je primjenom metodologije koju je pokrenulo još MRRŠVG, tijekom izrade županijskih razvojnih strategija za razdoblje 2011.-2013. Razvojna agencija Karlovačke županije, sukladno smjernicama nadležnog Ministarstva, sustavom javnog poziva, prikupljala je projektne ideje koje su bile i ulazna smjernica za izradu Županijske strategije razvoja do 2013. Tada je i Grad Karlovac sa svojim dionicima, dostavio projektne ideje u bazu nadređene razine. Projektne ideje bile su prikupljane u svrhu nominiranja za europske strukturne fondove, odnosno kreiranje prioriternih razvojnih potreba Republike Hrvatske. Međutim, prikupljane su i projektne ideje manjih vrijednosti radi formiranja središnje nacionalne baze projektnih ideja. Baza je izravno poslužila za određivanje alokacije sredstava po operativnim programima RH za korištenje sredstava do 2013. te programiranja za razdoblje 2014.-2020.

Grad Karlovac nastavio je s primjenom iste metodologije prilikom pripreme implementacijskog plana Strategije integralnog razvoja ruralnih područja 2011.-2015. kao i prilikom izrade i ove Strategije. U sljedećem razdoblju implementacije Strategije razvoja, Grad će nastaviti prikupljati projektne ideje sa svog područja, a baza koja će se

formirati, bit će kontinuirano nadopunjavana, usuglašena s županijskom te središnjom bazom u Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Uz realizaciju gradskih prioritetnih projekata, javno formiranje i izrada baze te njezino punjenje projektnim idejama, bit će jedna od prvih implementacijskih zadaća Strategije, kao i osnova za njezino prvo ažuriranje.

6.1.1 Struktura i sadržaj baze projektnih ideja

U svrhu formiranja baze projektnih ideja, potrebno je izraditi posebno strukturirane obrasce putem kojih se projektne ideje identificiraju, određuje im se sadržaj, iznos, stupnjevi pripremljenosti i drugi pokazatelji. To je prvi korak u selekciji projektnih ideja prema ključnim uvjetima i kriterijima raznih izvora financiranja.

Projektne ideje su onaj dio cjeline Strategije kojim se njena vizija, ciljevi i prioriteti postupno ostvaruju. U bazu ulaze sve projektne ideje/prijedlozi koji zadovoljavaju osnovni kriterij odabira: usklađenost sa Strategijom, određenim ciljevima, prioritetima i mjerama za što je implicitno utvrđena i usklađenost s regionalnim, državnim i europskim programima. Također i brojni drugi kriteriji koji su uzeti u obzir pri formuliranju Strategije razvoja. Prednost će imati projektne ideje/prijedlozi koji pridonose ostvarenju većeg broja, Strategijom utvrđenih, prioriteta i ciljeva.

Projektne ideje, razvrstane prema prioritetima i ciljevima, potom prolaze klasifikaciju prema razini spremnosti za provedbu. Projektne ideje koje su spremne za provedbu odvajaju se od projektnih ideja koje su niže razine pripremljenosti te se dalje ocjenjuju prema definiranim kriterijima.

U vezi s takvim pristupom očekivano je da će znatan broj projektnih ideja biti formiran u svoj konačni oblik kroz konstruktivni dijalog predlagatelja i „recenzenata“ projektnih prijedloga s ciljem da konačni projektni prijedlog bude što kvalitetniji i što privlačniji za financiranje te što učinkovitiji u provedbi. Isto tako, ne znači da su najspremnije projektne ideje ujedno i „prioritetne“ zbog čega će određene projektne ideje „niže pripremljenosti“ biti više rangirane upravo radi svog doprinosa zadanim prioritetima. Na taj način, Strategija pruža opciju, tj. željeni razvojni smjer.

Važno je naglasiti kako baza projektnih ideja nikada nije konačno definirana, već je živ i promjenjiv sustav koji ovisi o promjenama u projektnim idejama (ishođenje dokumentacije, promjene uvjeta itd.) i njihovu ažuriranju. Baza projektnih ideja ažurirat će se najmanje dva puta godišnje. Uz primjenu novog sustava elektroničke baze, ažuriranje će se provoditi kontinuirano.

U svrhu implementacije Strategije i njezina praćenja, baza projektnih ideja formirat će se u elektroničkom obliku kao središnja baza projekata Grada Karlovca. Ona će, sukladno smjernicama središnje baze projekata na regionalnoj (u KARLA d.o.o.) i nacionalnoj razini (MRRFEU), sadržavati podatke o razvojnim projektima čiji su korisnici i/ili nositelji i/ili predlagatelji javno-pravna tijela te koji se financiraju iz proračuna Republike Hrvatske i/ili Europske unije. Pravilnikom⁴² je definirano što se podrazumijeva pod razvojnim projektima: „Razvojni projekti su projekti izgradnje i/ili obnove komunalne, gospodarske, socijalne, okolišne i energetske te druge potporne infrastrukture za razvoj, izgradnju i/ili jačanje obrazovnih, kulturnih, znanstvenih i drugih kapaciteta, jačanja i izgradnje društvenog kapitala te drugi projekti kojima se pridonosi regionalnom razvoju.“ Baza projekte dijeli na: lokalne, županijske, regionalne, nacionalne i međunarodne, dok se podaci u bazi svrstavaju u pet sljedećih grupa: identifikacija projekta, sadržaj projekta, financiranje, realizacija i pokazatelji projekta.

Ovlašteni unositelji podataka u bazu na razini Grada definiraju se akcijskim planom provedbe Strategije, dok je ovlašten unositelj podataka u baze nadređenih razina Razvojna agencija Karlovačke županije – KARLA d.o.o. Svi podaci unose se elektronički. Pristup bazama odobren je jedinstvenim identifikacijskim brojem i lozinkom.

Praćenje baze projektnih ideja usko je povezano s formiranjem elektroničke baze projekata i koordinacijom nadležnog Ministarstva, regionalne i lokalne razine. Svrha i cilj formiranja baze je, na razini Ministarstva, osigurati sustav za učinkovito strateško upravljanje regionalnim razvojem, omogućiti definiranje nacionalnih indikatora uspješnosti i njihovo praćenje te omogućiti kontinuitet praćenja indeksa razvijenosti. Na razini JLS (i županije) svrha baze je ujednačiti lokalni i regionalni razvoj suradnjom svih sektorskih dionika (vertikalna i horizontalna

⁴² Pravilnik o ustrojavanju i vođenju središnje elektroničke baze razvojnih projekata (NN 66/10)

povezanost) te, na razini koordinatora provedbe (KARLA d.o.o.), omogućiti aktivno sudjelovanje u definiranju prioriteta i mjera te provedbi razvojnih projekata kao i pružiti integrirano okruženje za dugoročan lokalni razvoj. U tom smislu, Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije će pratiti i davati tehničku pomoć navedenim projektnim idejama iz baze. Baza će služiti i za ažuriranje postojeće Strategije i definiranje nove, posebno kod određivanja novih mjera, prioriteta i ciljeva.

6.1.2 Odabir projektnih ideja

Proces odabira projektnih ideja iznimno je važan. Evaluirane projekte odabire Partnersko vijeće, dok konačnu odluku donosi Gradsko Vijeće Grada Karlovca. Projektne ideje, odabrane za provedbu, moraju biti u skladu sa Strategijom razvoja Grada Karlovca 2013.-2020. godine kao i s drugim županijskim i nacionalnim strategijama i razvojnim planovima. Nužno je da projektne ideje budu izvedive i odabrane na transparentan način.

Dostavljene projektne ideje prolaze nekoliko faza vrednovanja putem kojih se odabiru prioritetne projektne ideje za sljedeće programsko razdoblje. U tablici 26 predstavljen je način vrednovanja projektnih ideja iz baze. Pri tome je važno istaknuti kako projektne ideje koje ne uključuju teške radove i infrastrukturu, tzv. soft projekti mogu biti ocijenjene višim stupnjem pripremljenosti. Rezultat toga je da takvi projekti mogu nesmetano početi s provedbom kada se otvore natječaji za njihovo financiranje. Iako se takvim projektnim idejama često dalje manji razvojni značaj, one su iznimno važan razvojni čimbenik budući jačaju kapacitete, uspostavljaju suradnju i služe kao promotor društvenih vrijednosti.

Slika 14. Proces selekcije projektnih ideja za provedbu Strategije razvoja Grada Karlovca 2013.-2020.

6.1.3 Kriteriji za odabir razvojnih projekata⁴³

Članovi radne skupine i Partnerskog odbora usuglasili su se o procesu odabira projekata i kriterijima odabira. Proces evaluacije provodi koordinatore provedbe Strategije u suradnji s članovima Jedinice za provedbu projekata Grada Karlovca. Partnersko vijeće predlaže, no konačnu odluku donosi Gradsko Vijeće Grada Karlovca.

Tablica 26. Faze odabira projekata te kriteriji za njihov odabir, odnosno rangiranje

Stupanj	Kriteriji	Ishodi
I IDENTIFIKACIJA	Zaprimanje projektnih ideja, dodjela broja i naziva te njihova pohrana.	
II VREDNOVANJE	Projektne ideje dodjeljuje se cilj, prioritet i mjera kojima doprinose. Mogu biti u bilo kojoj fazi razvoja projekta, od početne zamisli do detaljnog plana, ali minimalno moraju: <ul style="list-style-type: none"> • Odražavati Strategiju, tj. pozivati se na pitanja iz osnovne i SWOT analize i proizlaziti iz prioriteta i mjera. • Podudarati se sa ostalim odobrenim planovima (tj. postojećim i odobrenim nacionalnim/ županijskim/ prostornim planovima) 	Proces identifikacije treba rezultirati dugačkim popisom projekata s pravom prvenstva koji zadovoljavaju kriterije, podijeljene po sektorima. Karakteristični sektori: <ul style="list-style-type: none"> - razvoj poduzetništva, - poljoprivredna potpora i ruralni razvoj, - infrastruktura (kanalizacija,

⁴³ Kriteriji za odabir projekata preuzeti su iz Smjernica za izradu strateških dokumenata regionalnog razvoja MRRSVG (danas MRRFEU), 2010.

	<p>Projekti bi trebali:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ pridonijeti razvoju konkurentnog gospodarstva, ○ pridonijeti jačanju ljudskog potencijala ○ pridonijeti očuvanju okoliša, ○ biti usklađeni s relevantnim europskim programima za razdoblje 2007.-2013. / 2014.-2020., ○ općenito, biti usklađeni s horizontalnim ciljevima Strategije (ujedno i EU) 	<p>odlagališta otpada i sl.),</p> <ul style="list-style-type: none"> - obrazovanje i razvoj ljudskih resursa, - zdravstvo i socijalna skrb, - kulturna baština, okoliš i turizam.
<p>III RANGIRANJE (kriteriji)</p>	<p>Sve projektne ideje, prvenstveno su rangirane prema stupnju pripremljenosti. Zatim su rangirane ideje višeg stupnja pripremljenosti prema ostalim navedenim kriterijima. Kod primjene ovih kriterija potrebni su neki preliminarni podaci o projektima kao što su: opcije, opseg, troškovi i dobiti.</p>	<p>BROJ BODOVA</p> <p>10 najviše</p>
<p>III A) Pripremljenost</p>	<p>Obavezni kriteriji u rangu pripremljenosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mora biti označen kao projekt s pravom prvenstva od strane Partnerskog vijeća, - može se brzo razviti u potpuno izvediv i ponuditi detaljni plan izvedbe (bez značajnijih tehničkih, ekoloških, financijskih, privrednih ili socijalnih pitanja), - može se brzo realizirati primjerice nabava zemljišta ne predstavlja problem, postojeća lokacijska /građevinska dozvola, postojeća projektna dokumentacija, - raspoloživa sredstva sufinanciranja (s jasno prikazanim izvorima sufinanciranja do 20% troškova projekta, no ovisno o potencijalnom izvoru i uvjetima), - početna procjena optimizira dobit prema troškovima , - odgovorna institucija ima kapacitet za upravljanje i održavanje projekta. <p>Projektne ideje ulaze u jednu od četiri kategorije pripremljenosti</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Projekt na razini samo ideje (tek se treba razraditi) 2. Projektne ideje za koje tek treba izraditi studije predizvodljivosti i početne procjene učinka te ishoditi dokumentaciju 3. Projektne ideje koje imaju riješene imovinsko-pravne odnose (građevinska, lokacijska i ostala potrebna dokumentacija) 4. Projektne ideje spremne za provedbu 	<p>4</p>

	(posjeduju sve potrebne dozvole)	
	<i>Napomena: projektne ideje za koje nije potrebna prethodna dokumentacija za početak provedbe – soft projekti- rangirani su po ostalim kriterijima</i>	
III B) Relevantnost projektne ideje na Strategiju	<ul style="list-style-type: none"> • Važnost projektnih ideja po prioritetima i ciljevima (ukoliko projektna ideja doprinosi ostvarenju više prioriteta njezin doprinos je veći). • Važnost projektne ideje prema rangu prioriteta – viši rang prioriteta znači veći doprinos projekta (prema rang skali intenziteta prioriteta prema ciljevima). • Doprinos horizontalnim prioritetima – jednake mogućnosti, partnerstvo, održivi razvoj, nove tehnologije, razminiranje. <p>Svi prioritetni projekti trebali bi uključivati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predmet, prioritet i mjeru za koju se veže prijedlog projekta, - kratki opis stanja u području i/ili sektoru, - kratki opis prijedloga rješenja koji sadržava mogućnosti, ciljane korisnike, dopunske projekte i operativne odgovornosti, - trenutni status pripreme, - sva ključna pitanja u vezano uz zaštitu okoliša i/ili imovinsko-pravne odnose, - uključenje u prostorni plan. 	4
III C) Financijski kapacitet podnositelja za provedbu Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • dosadašnja ulaganja u projektnu ideju • mogućnost sufinanciranja projektne ideje u slučaju realizacije • kapacitet predlagatelja za su i/ili financiranje više od jedne projektne ideje tijekom predloženog razdoblja provedbe 	2
IV Visoko prioritetne projektne ideje/prijedlozi, spremni za aplikaciju	<p>Navedene tri faze osmišljene su kako bi se identificirale projektne ideje koje su spremne za provedbu te usklađene s prioritetima i ciljevima. Usklađivanje prioriteta lokalne razine s prioritetima vlade i prioritetima međunarodnih izvora financiranja optimizira pristup sredstvima financiranja. Zadnja faza rangiranja pruža uvid u visoko prioritetne projektne ideje koje će se realizirati u programskom razdoblju.</p> <p>Izlazni rezultat ove faze obuhvaća popis visoko prioritetnih projekata u svakom od sektora koji uglavnom zadovoljavaju preliminarnu procjenu (<i>pre-feasibility</i>). Prioritetni projekti moraju sadržavati:</p> <ul style="list-style-type: none"> • troškove provedbe cjelokupnog projekta uz dozvoljeno odstupanje do 25%, • predstudiju održivosti, odnosno troškova i koristi, • definirane nositelje odnosno organizacije koje sufinanciraju projekt, • kratak pregled plana primjene s pripremljenim vremenskim tijekom i sustavom upravljanja. 	

6.1.4 Preliminarni prijedlog strateških razvojnih projekata (sažetak)

Strategija razvoja Grada Karlovca 2013.-2020. programski je dokument koji nastoji postići ravnotežu između želja i mogućnosti, između optimizma i realnosti. Ona je više od obične prognostičke vizije i od samog početka 2010. godine, osmišljena je i rađena kao dobro promišljen, sveobuhvatan i izvediv strateški dokument. To je razvojni program koji smo spremni prihvatiti i provesti zajedničkim naporima. Strategija je razvojnim dionicima postavila razvojne ciljeve Grada i načela za njihovu provedbu. Ona donosi i niz ključnih zadaća, prvenstveno za početno provedbeno razdoblje do prvog ciklusa ažuriranja (tijekom 2014.) kada će biti dodatno usuglašena s aktualnim nacionalnim prioritetima, odnosno za prvo razdoblje provedbe 2014.-2016./2017.

Skup ključnih zadaća (aktivnosti - projekti/programi) ne predstavlja iscrpan popis aktivnosti u navedenom razdoblju, već skup najvažnijih aktivnosti koje će najviše doprinijeti postizanju dugoročnih ciljeva razvojne strategije. To je i razlog zašto su neke posebno istaknute i zašto pozornost treba biti usmjerena na njihovu provedbu u programskom razdoblju. Ključne, prioritetne zadaće (aktivnosti - projekti ili programi) Grada moraju imati oblik:

- velikih investicija,
- pilot projekata,
- i/ili biti skup projekata odnosno aktivnosti koje imaju sličan fokus i karakter (ili se nalaze unutar zajedničkih strateških programa).

Svaku od ključnih zadaća, odnosno aktivnosti koje predstavljaju prioritetne gradske razvojne projekte i programe, dodatno karakteriziraju definirane značajke:

- nositelj projekta je Grad ili neka od njegovih uprava i/ili ključni dionici javnog i/ili privatnog sektora, ali je osigurana posvećenost gradske uprave njihovoj realizaciji,
- postoji procjena okvirnih financijskih troškova provedbe i očekivani izvori financiranja (gruba procjena financijskih troškova u razdoblju 2014.-2016./2017. s očekivanim izvorima sukladno trenutnim informacijama dostupnim u nadležnih nacionalnim tijelima),
- definirane su faze provedbe s realnim mogućnostima izvedbe, učincima i indikatorima.

Ključne zadaće (aktivnosti – projekti/programi) odnose se na direktnu realizaciju ciljeva Strategije razvoja Grada i značajno pridonose njezinoj provedbi. Ključne investicije i aktivnosti, istaknuti ovom Strategijom, većinom su u izvedbi Grada, ali su istaknuti i oni projekti kojima su nositelji drugi razvojni dionici, u kojima je Grad samo potpora realizaciji.

Važno je napomenuti kako postoji iznimna volja gradske uprave i ključnih razvojnih dionika u provedbi prioritetnih razvojnih projekata/programa, ali je najvažnija dostatnost financijskih sredstava ključnih za provedbu. To je i razlog zašto je, pri ovom popisu istaknut samo opći, sažeti, okvir razvojnih projekata/programa, posebno u dijelu troškova i mogućih izvora financiranja, budući navedene aktivnosti uključuju i regionalnu i nacionalnu uključenost, odnosno potencijalnu potporu fondova Europske unije, ali i privatnog sektora. Istaknuti projekti imaju obvezujuću značajku u narednom programskom razdoblju, ali se mora uzeti u obzir i utjecaj financijske krize i gospodarske recesije u globalnom okruženju u godinama koje dolaze, kao i činjenica preraspodjele nacionalnih i regionalnih financijskih planova i alokacija, sukladno smjernicama 2014.-2020.

<i>Šifra implementacije</i>	C1-P1-M2
<i>Program/projekt</i>	Uređenje poduzetničke zone „Gornje Mekuše“
<i>Kratki opis/ciljevi/status</i>	Program uređenja poduzetničke zone „Gornje Mekuše“ obuhvaća uređenje prostora na kojem je bila smještena bivša vojarna i njeno privođenje gospodarskoj svrsi, na ukupnom prostoru od 104.616 m ² . Projekt je u pripremljivoj fazi izrade dokumentacije.
<i>Ključne zadaće/aktivnosti</i>	Ključne aktivnosti su: uređenje zemljišta, rušenje i uklanjanje objekata bivše vojarne, izgradnja potrebne infrastrukture, marketing poslovne zone.
<i>Predviđeno trajanje</i>	5 godina/2013.-2017.
<i>Nositelj projekta</i>	Grad Karlovac: UO za poduzetništvo i poljoprivredu, UO za komunalno gospodarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša
<i>Financijska procjena</i>	12,5 mil. kn/1,65 mil. eura
<i>Izvori financiranja</i>	Grad Karlovac, MRRFEU, MG/ERDF

<i>Šifra implementacije</i>	C1-P1-M2/M3
<i>Program/projekt</i> <i>Kratki opis/ciljevi/status</i>	UPU poduzetničkih zona „Jug-Mala Švarča“ i „Mrzlo polje“ Osiguranje pretpostavki za obnovu prostora u skladu s planskim ciljevima, mjerama i uvjetima te za izradu projektne dokumentacije pojedinačnih zahvata u prostoru gospodarske zone.
<i>Ključne zadaće/aktivnosti</i>	Ključne aktivnosti su: izrada stručne podloge i analiza postojećeg stanja uključujući katastarsko-topografsku podlogu; prikupljanje prijedloga, zahtjeva, podataka, planskih smjernica za izradu UPU-a; izrada stručnog rješenja; uključivanje dionika u postupak izrade UPU-a kroz provođenje više prethodnih rasprava i/ili radionica; izrada prijedloga UPU-a; uključivanje dionika u izradu UPU-a kroz zakonom predviđenu javnu raspravu o prijedlogu UPU-a; izrada konačnog prijedloga UPU-a u skladu s rezultatima javne rasprave i suglasnostima/mišljenjima nadležnih tijela 2 godine/2013.-2014.
<i>Predviđeno trajanje</i>	Grad Karlovac- UO za komunalno gospodarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša
<i>Nositelj projekta</i>	1,2 mil. kn/692.640,00 eura
<i>Financijska procjena</i>	Grad Karlovac/ERDF
<i>Izvori financiranja</i>	
 <i>Šifra implementacije</i>	 C1-P1-M3/M4, C1-P2-M3/M4, C1-P3-M1/M2, C2-P1-M4, C2-P3-M2, C2-P4-M3
<i>Program/projekt</i> <i>Kratki opis/ciljevi/status</i>	Centar inovativnosti „Nikola Tesla“ Program „Nikola Tesla u Karlovcu“ transformirat će gradski prostor između Ulice Rakovac i Tuškanove ulice u jedinstven edukacijsko-turistički kompleks koji promovira obnovljive izvore energije, potiče racionalno korištenje energije, povezuje znanost, kulturu, umjetnost i tehnologiju naglašavajući značaj cjeloživotnog učenja. Centar inovativnosti „Nikola Tesla“ nalazit će se u obnovljenoj zgradi na adresi Rakovac 6, pored karlovačke Gimnazije. Zgrada je stara dvjestotinjak godina i bila je svjedokom Teslinih mladenačkih dana provedenih u Karlovcu. Sada će postati mjesto susreta znanosti i umjetnosti, učenika i znanstvenika, mjesto promocije najnovijih tehnologija za korištenje obnovljivih izvora energije, mjesto rađanja novih ideja i inovacija i nova nacionalna turistička atrakcija. Prostor je namijenjen prvenstveno mladim Karlovčanima, ali i posjetiteljima svih dobni skupina spremnih na cjeloživotno učenje i istraživanje. Idejno rješenje izrađeno (80.000,00 kn), geodetske podloge, 3D vizualizacija. U tijeku je priprema projektne dokumentacije. Projekt je također u kategoriji strateških projekata istaknutih u Strategiji razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020.,str 159.
<i>Ključne zadaće/aktivnosti</i>	Projekt je koncipiran kao <i>edukacijsko - turistička atrakcija</i> koja promovira spoj starog (kulturne baštine- objekata i učila koje je koristio Nikola Tesla) i novog (energetska učinkovitost, obnovljivi izvori i inovativne tehnologije 21. stoljeća), a sve objedinjeno idejama i djelom Nikole Tesle. Programom „Nikola Tesla u Karlovcu“ se od građevinskih radova i opremanja, planira: ambijentalna rekonstrukcija i proširenje postojećeg objekta Rakovac 6, rekonstrukcija postojeće zgrade Gimnazije, rekonstrukcija i redizajn postojećeg objekta dvonamjenskog skloništa, izgradnja objekta za podzemno garažiranje vozila kapaciteta 90 parkirnih mjesta, izgradnja sportskih terena i tribina sa sustavima za pretvorbu mehaničke

	<p>energije u električnu, izgradnja dvoetažnog objekta dječjeg vrtića i jaslica, zajedno s dječjim igralištem, uređenje pješačkih i zelenih površina i prilagodba postojećeg arboretuma.</p> <p>Planirane aktivnosti Centra inovativnosti „Nikola Tesla“ su i formalna i neformalna edukacija za mlade Karlovčane, građane i turiste; promocija energetske učinkovite gradnje i racionalnog korištenja energije u cilju smanjenja CO₂ otiska, sukladno potpisanim međunarodnim sporazumima; promocija značaja i utjecaja Nikole Tesle na znanost, tehnologiju i današnje društvo u cjelini; poticanje interesa za znanost, tehnologiju i umjetnost kod djece, mladih i odraslih; poticanje mladih inovatora i općenito inovatorstva te potpora gospodarskom korištenju inovacija.</p>
<i>Predviđeno trajanje</i>	3 godine/2013.-2016.
<i>Nositelj projekta</i>	Grad Karlovac, KARLA d.o.o., Karlovačka županija, Gimnazija Karlovac
<i>Financijska procjena</i>	I faza - 86,25 mil. kn/11,5 mil. eura
<i>Izvori financiranja</i>	Grad Karlovac, MRRFEU, MZOS/ERDF/ESI
<i>Šifra implementacije</i>	C1-P2-M3/M4, C2-P3-M2
<i>Program/projekt</i>	Turističko-športsko-rekreacijski centar „Slatkovodni akvarij – KAquarium“
<i>Kratki opis/ciljevi/status</i>	<p>Opći cilj projekta „KAquarium“ je razvoj gospodarstva obogaćivanjem i razvojem turističke ponude kroz stvaranje turističke atrakcije temeljene na prirodnim potencijalima šire regije. Specifični cilj projekta je prenamjena i uređenje postojećeg objekta na obali rijeke Korane kao slatkovodnog akvarija za prezentaciju riječne flore i faune u Hrvatskoj. Hrvatska je europska zemlja koja ima najveći broj vrsta slatkovodnih riba u Europi, a četiri rijeke koje se susreću u Karlovcu: Kupa, Korana, Mrežnica i Dobra imaju obilježja svih hrvatskih rijeka, različit režim i svojstva od izvora do ušća.</p> <p>Izrađena studija opravdanosti i studija troškova/koristi (150.000,00 kn) te tehnička dokumentacija (1.500.000,00 kn).</p> <p>Projekt je također u kategoriji strateških projekata istaknutih u Strategiji razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020., str 157.</p>
<i>Ključne zadaće/aktivnosti</i>	Ideja slatkovodnog akvarija je prezentirati različitost ekosustava karlovačkih rijeka, raznolikost krajolika kroz koje protječu, različitost tradicijske kulture i povijesti njihovih porječja odnosno prezentirati raznolikost doživljaja koji očekuju posjetitelja Hrvatske. Građevina će biti i energetske učinkovite te ujedno iskoristiti obnovljive izvore energije i oborinsku vodu.
<i>Predviđeno trajanje</i>	2 godine/2014.-2016.
<i>Nositelj projekta</i>	Grad Karlovac, KARLA d.o.o.
<i>Financijska procjena</i>	25 mil. kn/3.3 mil. eura
<i>Izvori financiranja</i>	Grad Karlovac, MRRFEU, MP, MT/ERDF/EMFF
<i>Šifra implementacije</i>	C1-P2-M1
<i>Program/projekt</i>	RibarKA - Poduzetnički centar za preradu i prodaju proizvoda od slatkovodne ribe
<i>Kratki opis/ciljevi/status</i>	Opći cilj: Razvoj gospodarstva jačanjem poduzetništva, postizanje konkurentnog, modernog sektora slatkovodnog ribarstva i akvakulture kroz održivo korištenje resursa te stvaranje specifičnih proizvoda od slatkovodne ribe. Projekt će doprinijeti

ostvarenju općeg cilja kroz realizaciju specifičnih ciljeva projekta:

SO1: urediti i opremiti mjesto za preradu i prodaju proizvoda od slatkovodne ribe s ciljem poticanja poduzetništva u sektoru akvakulture te uspostavljanje održive ravnoteže između ribolovnog kapaciteta i raspoloživih resursa slatkovodne ribe.

SO2: uspostaviti partnerstvo/suradnju između malih i srednjih poduzetnika, proizvođača slatkovodne ribe i lokalnih ribiča te poboljšati ekonomski i socijalni razvoj ove regije djelovanjem kroz interesna udruženja u ribarstvu sukladno EAFRD/EMFF.

SO3: plasirati jedinstvene, nove proizvode s oznakom zemljopisnog podrijetla i izvornosti stvarajući prepoznatljivost našeg područja u Hrvatskoj i inozemstvu kroz diverzifikaciju ponude proizvoda od slatkovodne ribe zadovoljavajući osnovne standarde maksimalne kakvoće, sigurnosti hrane, zaštite okoliša, očuvanje prirode, zaštite zdravlja ljudi te zdravlja i dobrobiti životinja.

Ključne zadaće/aktivnosti

R1 Izgrađeni "Poduzetnički centar za preradu i prodaju proizvoda od slatkovodne ribe "RibarKA" s proizvodnim pogonima, skladišnim i rashladnim kapacitetima.

R2 Stvoren jedinstveni novi proizvod od slatkovodne ribe s oznakom zemljopisnog podrijetla i izvornosti.

R3 Stvoren brend slatkovodne ribe te povećana društveno-ekonomska dobit kroz stvaranje novih radnih mjesta i povećanje dohotka.

R4 Prodaja svih vrsta svježe slatkovodne ribe, prerađene slatkovodne ribe, stvaranje jedinstvene ponude u Europi, plasman na domaćem i jedinstvenom tržištu Europske unije kroz diverzifikaciju ponude.

R4 Osnovano interesno udruženje dionika.

WP1 Upravljanje projektom i diseminacija. Upravljanje projektom, razrada prezentacijskog koncepta i diseminacija.

WP2 Izgradnja montažne hale, proizvodnih pogona za preradu slatkovodne ribe, skladišnim i rashladnim kapacitetima na zemljištu u poduzetničkoj zoni Logorište s postojećom komunalnom infrastrukturom i priključkom na ISPA pročistač. Priprema natječajne dokumentacije i provođenje javne nabave za izradu tehničke dokumentacije, izgradnja i opremanje građevine s pogonima za proizvodnju, skladišnim i rashladnim kapacitetima, priprema prezentacijskog koncepta kojim se promoviraju tehnološke inovacije.

WP3 Izgradnja dijela infrastruktura za povezivanje s ISPA pročistačem na koju je spojena čestica u poduzetničkoj zoni.

WP4 Nabava kamiona za distribuciju ribljih proizvoda. Priprema natječajne dokumentacije i provođenje javne nabave kamiona.

WP5 Izrada edukacijskog koncepta administrativnih kapaciteta i informiranosti dionika sektora. Organizacija i održavanje međusektorskog povezivanja KAquariuma kao turističke ustanove i predstavnika obrazovnog i znanstveno-istraživačkog sektora, utjecat će na razvoj turizma i obogaćivanje turističke ponude Karlovca i šire regije te će predstavljati i mogućnost za unapređenje obrazovnih i znanstveno istraživačkih programa vezanih uz slatkovodno ribarstvo i akvakulturu. Ostvarenjem aktivnosti omogućit će se postizanje rezultata.

WP6 Promocija rezultata i integriranje jedinstvene tržišne ponude slatkovodne ribe 2 godine, 2014.-2016.

Predviđeno trajanje

Nositelj projekta

Financijska procjena

Izvori financiranja

Grad Karlovac, RA Karla, Ribnjaci Kupa d.o.o.

0,5 mil. eura

Grad Karlovac,MP,MRRFEU/EAFRD/EMFF

<i>Šifra implementacije</i>	C1-P2-M4/M5
<i>Program/projekt Kratki opis/ciljevi/status</i>	<p>Tematski put riječne plovidbe "Žitni put: Kupa - Sava"</p> <p>Program obuhvaća turističku valorizaciju karlovačkog Pokuplja kroz organizaciju turističke plovidbe na replici povijesne žitne lađe prilagođene za plovidbu 50 turista Kupom. Program je podijeljen na niz projekata od kojih su neki u realizaciji i financirani iz europskih fondova.</p> <p>Za provedbu programa izrađena su idejna rješenja za turistička pristaništa na Kupi (28.000,00 kn), idejni projekt uređenja turističke infrastrukture – biciklistička odmorišta (12.000,00 kn), tehnička dokumentacija i troškovnici za izgradnju replike žitne lađe (50.000,00 kn) te projekt označavanja (turističke signalizacije) plovnog puta na Kupi (150.000,00 kn).</p> <p>Projekti u okviru provedbe programa (ugovoren i u provedbi): Suradnja unutrašnjosti sjeverozapadne BiH i Hrvatske za razvoj zajedničke turističke destinacije: "Žitni put, Kupa – Sava" ili engl. Grain Trade Route, financiran iz programa IPA CBC Hrvatska-BiH, dok je u završnoj fazi evaluacije projekt: Zajednička uspostava regionalne turističke destinacije na području rijeke Kupe, od izvora do ušća: Kurs Colapis II, programa IPA CBC Hrvatska-Slovenija.</p>
<i>Ključne zadaće/aktivnosti</i>	Izgradnja kapaciteta tematske rute obuhvaća izgradnju javne turističke infrastrukture za riječnu plovidbu i pristup turističkim atrakcijama na ruti. Javna turistička infrastruktura obuhvaća izgradnju pet pristaništa za rekreacijsku turističku plovidbu rijekom te osiguravanje pristupa pristaništima i ostalim turističkim atrakcijama (prilazni putovi, stajalište za autobus, odmorišta, vidikovci, prostor za prodaju suvenira i poljoprivrednih proizvoda, označavanje turističkih znamenitosti).
<i>Predviđeno trajanje</i>	2 godine/2014.-2016.
<i>Nositelj projekta</i>	Grad Karlovac (nositelj programa)/ IPA CBC Hr-BiH, Općina Pokupsko/Grad Karlovac, udruga ZUK, TZ Sisačko-moslavačke županije, TZ Brodsko-posavske županije; BiH: Republička agencija za MSP RS/ TZ općine Banja Luka; IPA CBC Hr-Slo, Općina Pokupsko/Grad Karlovac, Grad Čabar, Poduzetnički centar Velika Gorica; Slo: Općine Kočevje, Kostel i Osilnica, RIC Bela Krajina.
<i>Financijska procjena</i>	22,73 mil. kn/3, mil. eura (ukupan program); IPA CBC Hrvatska-BiH, ukupna vrijednost projekta: 650.000,00 eura (Hrvatska-350.000,00 eura); IPA CBC Hrvatska Slovenija, ukupna vrijednost projekta: 750.000,00 eura (Hrvatska-187.000,00 eura)
<i>Izvori financiranja</i>	Grad Karlovac, MRRFEU,MP,MPPI,MT/IPA/EAFRD/ERDF

<i>Šifra implementacije</i>	C1-P2-M4/M5
<i>Program/projekt Kratki opis/ciljevi/status</i>	<p>Stari grad „Dubovac“, razvoj destinacije</p> <p>Gradina (stari grad) Dubovac i okolno područje zaštićeni su u kategoriji zaštićene povijesne cjeline. Programom je važno osigurati njegovu potpunu revitalizaciju te održivo korištenje. Za samu gradinu Dubovac i područje postoje sve potrebne snimke, dokumentacija i studije nadležnih tijela Ministarstva kulture.</p> <p>Za provedbu programa izrađena je Studija turističkog razvoja destinacije Dubovac.</p>
<i>Ključne zadaće/aktivnosti</i>	Izraditi Studiju isplativosti i C/B za odabrane namjene gradine Dubovac kako bi se ova atrakcija što prije stavila u funkciju i omogućila razvoj ostalih sadržaja u

destinaciji. Ključne aktivnosti obuhvaćaju kontinuiranu obnovu gradine Dubovac, gospodarsko korištenje te razvoj destinacije kao prostora za javna događanja (*event management*) te tematskog izložbenog prostora, rekonstrukcija kuće po nacrtima obiteljske zadružne kuće Vučjak ili model sjeverozapadnog dijela – kuće na brdu. Pored korištenja gradine Dubovac kao turističkog resursa planira se uređenje ostalih sadržaja na lokaciji: šetnice, tematski putevi, pivnica. Projekt je također u kategoriji strateških projekata istaknutih u Strategiji razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020., str 153.

Predviđeno trajanje 5 godina/2013.-2017.
Nositelj projekta Grad Karlovac/KARLA d.o.o.
Financijska procjena 151,57 mil. kn/20 mil. eura
Izvori financiranja Grad Karlovac, MRRFEU,MT,MK,/ERDF

Šifra implementacije C1-P2-M5

Program/projekt **Galerija „Vjekoslav Karas“, modernizacija i dogradnja**
Kratki opis/ciljevi/status Galerija „Vjekoslav Karas“ je sagrađena 1976. godine. U njoj je pohranjena zbirka Galerijskog odjela GMK (oko 1000 umjetnina-uglavnom slike na platnu i papiru), uredski prostori za kustose muzeja, muzejskog pedagoga i muzejska biblioteka; te na katu izložbeni prostor za povremene muzejske i galerijske izložbe. Gradski muzej Karlovac nema prikladnih uvjeta za izlaganje odabranih djela karlovačkog slikarstva (19., 20., 21. st.) iz vrlo vrijedne zbirke Galerijskog odjela u vidu stalne izložbe. Gradski muzej Karlovac planira izložbenu suradnju s muzejima iz Hrvatske (Split, Osijek), iz okruženja (Italija, Slovenija, Mađarska, Bosna i Hercegovina) i šire, a kvalitetni prostorni resursi su pretpostavka takvog angažmana. Realizacijom ovog projekta stvorila bi se osnovna infrastruktura za daljnji razvoj muzejsko-galerijske djelatnosti u Gradu i Županiji. Gradski muzej Karlovac bi, ostvarenjem ovog projekta, bio u mogućnosti afirmirati se na nacionalnoj razini i u široj regiji. Otvorila bi se nova radna mjesta za djelatnike visoke, više i srednje stručne spreme. Osnovni cilj projekta je unapređenje kvalitete života, s naglaskom na podizanje kvalitete kulturnih aktivnosti u Gradu i Županiji.

Ključne zadaće/aktivnosti Ključne aktivnosti programa podijeljene su u dvije faze: 1. faza obuhvaća preuređenje i sanaciju dijela postojeće zgrade: adaptacija i preuređenje izložbenog prostora Galerije, redizajn ulaznog prostora i vjetrobrana te vanjskog ulaznog dijela sa pristupima (prilagodba zgrade za pristup osobama sa smanjenom pokretljivošću) i panoima za oglašavanje izložbi; 2. faza obuhvaća izradu idejnog, glavnog i izvedbenog projekta dogradnje zgrade; izradu projekta unutarnjeg uređenja zgrade; izradu projekta uređenja okoliša; izradu muzeološke koncepcije stalne izložbe Galerijskog odjela.

Predviđeno trajanje 5 godina/2013.-2017.
Nositelj projekta Gradski muzej Karlovac, Grad Karlovac, Ministarstvo kulture
Izvori financiranja Grad Karlovac, MRRFEU,MK/ERDF

<i>Šifra implementacije</i>	C1-P2-M4/M5
<i>Program/projekt</i> <i>Kratki opis/ciljevi/status</i>	Karlovački muzejski prostor za budućnost - Turanj Vojni kompleks Turanj Gradsko je poglavarstvo još 1999. godine odredilo kao lokaciju na kojoj će Gradski muzej Karlovac prezentirati Domovinski rat i civilni život grada u vrijeme Domovinskog rata. Kompleks je smješten na južnim prilazima gradu Karlovcu, između državne ceste Karlovac-Slunj-Plitvice i rijeke Korane, u prigradskom naselju Turanj, 4 km udaljen od središta grada. Čitav je kompleks površine 12.981m ² , a na njemu se nalazi nekoliko ruševnih ili potpuno uništenih zgrada od kojih su neke vrijedni primjer austrijskog vojnog graditeljstva 18. stoljeća. Rješenjem Ministarstva kulture RH kompleks Turanj stavljen je pod preventivnu zaštitu. Ovim projektom Gradski muzej Karlovac želi riješiti nekoliko pitanja: adekvatno smjestiti i prezentirati impozantne zbirke naoružanja i vojne opreme, prezentirati Domovinski rat na karlovačkom području, zadovoljiti potrebe velikog broja posjetitelja (u ljetnim mjesecima preko 50.000 uglavnom stranih turista) koji posjećuju lokaciju koja trenutačno ne zadovoljava ni muzeološke ni sigurnosne uvjete. Za provedbu programa izrađena je iscrpna dokumentacija i studije: arhitektonski snimci, elaborat statičke sanacije, projektni zadatak, idejni i glavni projekt, izvedbeni projekt, nadzor projekta, idejno rješenje izložbe, studija isplativosti te projekt unutarnjeg uređenja (617.217,80 kn); ishođena lokacijska dozvola i potvrda glavnog projekta. Projekt je također u kategoriji strateških projekata istaknutih u Strategiji razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020.,str 158.
<i>Gljučne zadaće/aktivnosti</i>	Rekonstrukcija zgrade Californije; unutarnje uređenje i opremanje zgrade Californije; uređenje okoliša, parkirališta i pristupne ceste; postavljenje stalne izložbe Karlovac 1991.-1995.
<i>Predviđeno trajanje</i>	3 godine/2013.-2016.
<i>Nositelj projekta</i>	Gradski muzej Karlovac, Grad Karlovac, KARLA d.o.o., Karlovačka županija, MK, MT, TZ Grada Karlovca
<i>Financijska procjena</i> <i>Izvori financiranja</i>	26,87 mil. kn/3,54 mil. eura Grad Karlovac, Karlovačka županija, MRRFEU,MK,MT/ERDF
<i>Šifra implementacije</i>	C1-P2-M3, C2-P1-M1/M3/M4
<i>Program/projekt</i> <i>Kratki opis/ciljevi/status</i>	Turističko-energetski kompleks „Panonsko more“ Prema prethodnim studijama vode se mogu koristiti i u balneološke svrhe te se dio projekta odnosi na izgradnju javne turističke infrastrukture kao što je wellness i sportsko-rekreacijski centar. Predviđeno je umrežavanje s već postojećim balneološkim kapacitetima u kontinentalnoj Hrvatskoj, stvaranje zajedničke ponude te zajednička priprema projektnih aktivnosti s jedinicama lokalne samouprave koje raspolažu sličnim resursima. Voda iz geotermalnih izvora značajna je i za razvoj poljoprivrede (grijanje plastenika i staklenika) u cilju smanjenja utjecaja klimatskih promjena. Izrađena je preliminarna analiza nalazišta geotermalne vode Rečica I i Rečica II.
<i>Gljučne zadaće/aktivnosti</i>	Projektom se planira eksploatacija geotermalne vode na izvorištu Rečica u Karlovcu za proizvodnju energije, korištenje u poljoprivredi i turizmu. Primarne ključne zadaće su: opremanje bušotina i hidrodinamička ispitivanja geotermalnih izvora na području Karlovca (Rečica) te izrada studije o gospodarskoj uporabi geotermalnih izvora.

Predviđeno trajanje 7 godina/2014.-2020.
Nositelj projekta Grad Karlovac/KARLA d.o.o.
Financijska procjena 150 mil. kn/20 mil. eura
Izvori financiranja Grad Karlovac, MRRFEU,MT/ERDF

Šifra implementacije C2-P1-M4

Program/projekt **Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i poticanje energetske učinkovitosti u Gradu Karlovcu**

Kratki opis/ciljevi/status Svrha ovog programa je sustavna provedba mjera Akcijskog plana energetske održivog razvitka Grada Karlovca, odnosno povećanje uvođenja sustava obnovljivih izvora energije (solarni kolektori/biomasa) i energetske učinkovite gradnje čime se smanjuje potrošnja energenata i emisija CO₂. Provedbom programa Grad potiče lokalno stanovništvo i gospodarski sektor na primjenu mjera energetske učinkovitosti čime doprinosi smanjenju potrošnje energije, smanjenju onečišćenja okoliša i troškova grijanja te direktno utječe na povećanje kvalitete života stanovnika odnosno omogućuje transformaciju urbanih u ekološki održiva područja. Program je u provedbi sustavom javnih natječaja.

Ključne zadaće/aktivnosti Poticanje povećanja energetske učinkovitosti u obiteljskim kućanstvima, poticanje povećanja korištenja obnovljivih izvora energije kod fizičkih osoba te poticanje ugradnje razdjelnika topline i termostatskih ventila u sustavu centralnog grijanja.

Predviđeno trajanje 8 godina/2013.-2020.
Nositelj projekta Grad Karlovac
Financijska procjena 71,2 mil. kn/9,4 mil. eura
Izvori financiranja Grad Karlovac, FZOEU, privatni investitori/ERDF

Šifra implementacije C2-P1-M3

Program/projekt **Kogeneracijsko postrojenje na biomasu**

Kratki opis/ciljevi/status Svrha projekta je povećanje energetske učinkovitosti i smanjenja energetske troškova u javnom i privatnom sektoru korištenjem obnovljivih izvora (biomase). Provedba omogućuje uvođenje sustava racionalnog gospodarenja resursima i energijom uz smanjenje troškova i emisija onečišćujućih tvari što direktno utječe na povećanje kvalitete života na karlovačkom području.

Ključne zadaće/aktivnosti Izgradnja kogeneracijskog postrojenja na biomasu i opskrba Toplane toplinskom energijom.

Predviđeno trajanje 3 godina/2013.-2016.
Nositelj projekta Grad Karlovac/Toplana d.o.o., privatni investitori
Financijska procjena 227,4 mil. kn/30 mil. eura
Izvori financiranja Grad Karlovac, privatni investitori/ERDF

Šifra implementacije C3

Program/projekt **Karlovačka Zvijezda**

Kratki opis/ciljevi/status Karlovačka Zvijezda je zaštićena kulturno - povijesna cjelina koja obuhvaća pravilan raster ulica i trgova, građevine u Zvijezdi, fortifikacijski sustav renesanse te parkove

	<p>i perivoje kulturnog krajolika. Karlovačka Zvijezda je prvi izgrađeni idealni utvrđeni grad u svijetu i ima izniman kulturni i povijesni značaj. Zvijezda se prostire na površini oko 34 ha. Cilj programa je obnova i gospodarsko korištenje Zvijezde. Destinacija Zvijezda je okosnica razvoja kulturnog i zdravstvenog turizma (šetnice oko fortifikacijskog sustava, staze prikladne za <i>nordic walking</i>, urbani turizam). Grad je započeo izradu potrebnih pripremnih dokumenata za urbanistički plan uređenja koji je preduvjet razvoja destinacije. Izrađen je Geodetski elaborat digitalizacije karlovačke Zvijezde – niveliranje prema geodetskom sustavu Hrvatske (560.000,00 kn). Za turistički razvoj destinacije postoji nekoliko studija, a studiju Renesansa karlovačke Zvijezde (350.000,00 kn) financirala je neposredno Europska komisija prepoznavši ovaj lokalitet kao polugu za gospodarski razvoj grada. Provodi se projekt- Podizanje razine svijesti o kulturno povijesnom značenju Zvijezde. Izrađen je i idejni projekt obnove Oružane i glavnog trga.</p> <p>Projekt je također u kategoriji strateških projekata istaknutih u Strategiji razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020.,str 152.</p>
<i>Ključne zadaće/aktivnosti</i>	Ključne aktivnosti programa obuhvaćaju: izradu UPU-a Zvijezda (C3-P1-M1), izradu Plana upravljanja povijesnom cjelinom (C1-P1-M2), rekonstrukciju Oružane s podzemnom garažom (C1-P1-M2), uređenje Trga Bana Josipa Jelačića s podzemnom garažom (C1 P1 M2), obnovu kulturne infrastrukture čiji je vlasnik Grad (rekonstrukcija zgrade Muzeja na Strossmayerovom trgu i spomen kuće u Haulikovoj 6) i dr.
<i>Predviđeno trajanje</i>	5 godina/2013.-2017.
<i>Nositelj projekta</i>	Grad Karlovac/ /KARLA d.o.o., Ministarstvo kulture, privatni investitori
<i>Financijska procjena</i>	242,7 mil. kn/32,2 mil. eura
<i>Izvori financiranja</i>	Grad Karlovac, MRRFEU,MK, gospodarski sektor/ERDF
<i>Šifra implementacije</i>	C2-P2-M1
<i>Program/projekt</i>	Izgradnja gradskog prstena
<i>Kratki opis/ciljevi/status</i>	Ciljevi projekta su smanjenje prometnog opterećenja i tranzita kroz Karlovac, odnosno prometnici D1. Ovakva prometnica smanjuje gradske gužve te onečišćenje gusto naseljenog dijela grada.
<i>Ključne zadaće/aktivnosti</i>	Ključna aktivnost je izgradnja prometnice s pratećom infrastrukturom koja omogućuje paralelan promet a koji ne opterećuje grad.
<i>Predviđeno trajanje</i>	3 godine/2014.-2017.
<i>Nositelj projekta</i>	Grad Karlovac/Hrvatske ceste
<i>Financijska procjena</i>	40 mil. Kn/ 5,3 mil. eura
<i>Izvori financiranja</i>	Grad Karlovac, MRRFEU,MPPI/ERDF
<i>Šifra implementacije</i>	C2-P2/M2, M3, M4 / P3-M1, M2
<i>Program/projekt</i>	Vojarna Luščić – prenamjena u prostor stambeno-poslovne namjene
<i>Kratki opis/ciljevi/status</i>	Prenamjena prostora bivše vojarne koji je Generalnim urbanističkim planom Grada

Karlovca (GGK 14/07, 06/11) planiran kao zona mješovite, pretežito stambeno-javne namjene sa statusom gradskog projekta oznake M3₃ u skladu s planskim ciljevima, mjerama i uvjetima budućeg provedbenog dokumenta prostornog uređenja (UPU). Budući se radi o urbanistički posebno vrijednom prostoru važnom za budući razvoj, organizaciju i sliku grada, provedbenim dokumentom prostornog uređenja treba planirati namjene primjerene zoni M3₃: stambenu, javnu i društvenu, poslovnu, ugostiteljsko-turističku, sportsko-rekreacijsku, te prometne i komunalne građevine. Također treba planirati jedan ili više trgova, dječjih igrališta, pješačke i biciklističke staze koje će međusobno povezivati perivoje i pejzažne površine. Uz Ulicu Luščić treba rezervirati prostor za javni perivoj/šetalište. Projektom iseljenja i prenamijene bivše vojarnje će se pridonijeti ostvarenju koncepcije Generalnog urbanističkog plana Grada Karlovca i njime zamišljene urbanističke osi duljine oko 2.500 metara kao središnjeg poteza perivoja i perivojnih trgova okruženih novom stambenom, poslovnom i društvenom izgradnjom koja u budućnosti postaje treći karlovački centar. Os na jugozapadu počinje s novim stambeno-poslovnim dijelom na prostoru vojarnje Luščić, nastavlja se s Novim Centrom i Perivojem 13. srpnja 1579., prolazi Zvijezdom te izlazi na novu os uz Gazu i završava na Korani. Postizanje novog identiteta grada stvaranjem novog uređenog centra Karlovca, racionalno korištenje prostora, jačanje središnjih gradskih funkcija u neuređenom dijelu najužeg središta grada.

Ključne zadaće/aktivnosti

Poboljšana kvalitete života i ojačane središnje funkcije u Gradu Karlovcu. Prenamijenjen prostor bivše vojarnje u središnji gradski prostor mješovite stambeno poslovne namjene.

Izgrađena nova društvena infrastruktura (škola, vrtić, sportsko rekreacijske građevine, uredski prostori) te javna i komunalna infrastruktura (trgovi, perivoji, prometnice, podzemne garaže).

- Izrada demografsko-sociološke podloge koja treba analizirati moguće strukture stanovništva koje će prebivati u obuhvatu izmjene i dopune PUP-a (dobne, ekonomske, obrazovne, imigracijske i sl.) na temelju kojih je moguće odabrati nekoliko modela gradnje (vrste stambenih zgrada, gustoće i sl.) te stoga može biti korištena i kao podloga za provedbu urbanističko-arhitektonskog natječaja.
- Provođenje urbanističko arhitektonskog natječaja za urbanističko arhitektonsku stručnu podlogu za izradu dokumenta prostornog uređenja.
- Izrada urbanističko-arhitektonske stručne podloge koja treba ponuditi vrstan i prepoznatljiv novi identitet grada jugozapadno od "novog centra".
- Izrada provedbenog dokumenta prostornog uređenja (UPU) u skladu sa smjernicama iz Generalnog urbanističkog plana Grada Karlovca (GGK 14/07, 06/11).
- Rješavanje imovinskog statusa zemljišta.
- Opremanje zemljišta komunalnom i drugom infrastrukturom.
- Utvrđivanje načina financiranja projekta.
- Izrada projektne dokumentacije i izgradnja pojedinačnih zahvata u prostoru.

Predviđeno trajanje

3 godine/2015.-2018.

Nositelj projekta

Grad Karlovac

Izvori financiranja

Grad Karlovac, MRRFEU, MPPI, gospodarski sektor/EAFRD

Šifra implementacije

C2-P2/M2, M3, M4 / P3-M1, M2

Program/projekt **Centar za promociju lingvističke i kulturološke raznolikosti europskih regionalnih jezika**

Kratki opis/ciljevi/status Rekonstrukcija i revitalizacija „Hrvatskog doma“ u multimedijalni prostor namijenjen povećanju kvalitete života stanovnika i promociji Karlovca kao europskog grada.

Ključne zadaće/aktivnosti Rekonstrukcija i uređenje zgrade „Hrvatskog doma“ namijenjene multimedijalnim događanjima međunarodnog karaktera. Izrađeno idejno rješenje uređenja objekta. Slijedi izrada dokumentacije za ishođenje građevinske dozvole s pratećim analizama isplativosti i analizom troškova i koristi. Uređenje i opremanje prostora s operativnim planom održivog korištenja.

Predviđeno trajanje 4 godine/2015-2019

Nositelj projekta Grad Karlovac

Financijska procjena 22,5 mil. kn / 3 mil. eura

Izvori financiranja Grad Karlovac, MRRFEU, MK, gospodarski sektor/EAFRD

Šifra implementacije C2-P1-M3, M4 / P2-M3

Program/projekt **Izgradnja sustava zaštite od štetnog djelovanja voda – Faza I - Izgradnja vodno - energetske stepenica Brodarci –VES Brodarci**

Kratki opis/ciljevi/status Nizinska područja izložena su izlivanju velikih voda i značajnim štetama. Velike vode na slivu Kupe uzrokovane su velikim oborinama ili topljenjem snijega, a često dolazi i do kombinacije ovih utjecaja. Najveće ugroženo područje je dio zaobalja Kupe nizvodno od Ozlja gdje ona ulazi u prostranu nizinu. Poplavno područje čine i nizinski dijelovi Dobre, Mrežnice i Korane na donjim, nizinskim dijelovima u blizini ušća. Poplave uzrokuju štetu na stambenim i poljoprivrednim objektima te na vodotocima u obliku erozija obala. Kritična područja koja poplavama trpe najveće štete su gradovi Karlovac i Ogulin. Karlovac je na slivu Save najveći grad koji još nema riješenu obranu od poplava, procjenjuje se da je poplavom ugroženo 13.000 ha, od čega 802 hektara gradskih površina, a ugroženo 8350 stanovnika. Pri tome je poplavljeno 21 km državnih, 16 km županijskih i 15 km lokalnih cesta te 1,7 km željezničkih pruga. Gradu Karlovcu prijete velike vode Kupe u koju se neposredno uzvodno od grada ulijeva Dobra i vode Korane, u koju se na području grada ulijeva Mrežnica. Česta je koincidencija velikih voda ovih rijeka. Generalno se može procijeniti da su najniža područja poplavljena svake druge godine, a u nekim godinama bilježe se i višestruke poplave. Vodostaj kod kojeg počinje poplavlivanje je 650 cm. Tada počinje plavljenje najnižih lokacija na pojedinim gradskim cestama –Obala Trnskog, G. Mekušje, itd. Redovno se poplavljuju naselja: Logorište, Mostanje, Mahično, Gornje i Donje Mekušje, Brodarci, Selce, Gradac, Vodostaj, Husje i Banija. Plavljene su prometnice: državna cesta D36 Selce (Karlovac) – Donja Kupčina, Karlovac - Husje, Logorište – Mala Švarča, Karlovac – Gornje Mekušje – Kamensko.

Ciljevi vodnog gospodarstva u dijelu zaštite od štetnih djelovanja voda:

- redovito obavljanje gospodarskog i tehničkog održavanja vodotoka, vodnog dobra i vodnih građevina;
- obnova zaštitnih i melioracijskih sustava na stanje na kojem su bili prije ratnih razaranja i njihovo redovno održavanje;
- izgradnja, rekonstrukcija i dogradnja zaštitnih sustava i njihovo dovođenje do stanja koje je primjereno europskim standardima;
- poticanje rješavanja problematike zaštite od poplava u okviru višenamjenskih sustava.

Rješenja zaštite Karlovca od poplava rijeke Kupe temelji se na zahvatu viška velikih voda uzvodno od grada rasteretnim kanalom Kupa – Kupa, što je i princip zaštite gradova Zagreba – kanalom Odra i Siska - kanalom Lonja – Strug.

Kanal je u potpunosti izveden prije trideset godina, ali bez izgradnje dodatnih objekata ne može postići punu funkciju. Procjenjuje se da bi kod stogodišnje velike vode Kupe, u sadašnjem stanju sakupio oko 191 m³/s. Kanal će dio prihvaćenih voda rasteretiti u retenciju Kupčina, a dio nizvodno, kod Jamničke Kiselice u Kupu.

Generalni zahtjevi za Kupu kroz grad su:

- maksimalni protok 650 m³/s (100 godišnji prirodni protok je 1500 m³/s),
- maksimalni vodostaj na vodomjeru Karlovac 750 cm ili kota 110,75 mm.

Ovo su jedinstveni kriteriji za sve povratne periode velikih voda. Ove zahtjeve može se postići jedino rasterećenjem viška protoka Kupe uzvodno od Karlovca.

Brana Brodarci, oko 10 km uzvodno od centra Karlovca. Namijenjena je za kontrolu vodostaja i protoka, prvenstveno velikih, poplavnih voda, ali s mogućnošću povećanja minimalnih protoka te proizvodnje električne energije (protočna elektrana). Lokacija je uvjetovana položajem uzvodno od grada i potrebom da se zahvati i rijeka Dobra.

Preljevni objekt na kanalu Kupa-Kupa, opremljen čeličnim zaklopkama koje omogućuju održavanje potrebnog radnog uspora za rad elektrane i upravljano aktiviranje kanala.

Nasipi uz Kupu i Dobru na području uspornog djelovanja brane dužine oko 15 km. Zaobalje uz nasipe potrebno je riješiti u pogledu odvodnje jer se mogu očekivati promjene u režimu podzemnih voda.

Nasipi uz Kupu nizvodno od brane Brodarci, te **nasipi uz Koranu i Mrežnicu** na širem području Karlovca.

Retencija Kupčina - postojeći nizinski, šumski prostor bit će iskorišten za rasterećenje voda iz kanala Kupa – Kupa. Voda iz kanala oterećivat će se u retenciju putem tri preljeva na lijevom nasipu kanala. Kapacitet iznosi oko 135 mil. m³. Za zatvaranje retencije s istočne strane, potrebno je izgraditi 'istočni nasip retencije' za zaštitu naselja Donja Kupčina, dužine oko 7 km. Na sjevernoj granici retencije nalaze se ribnjaci Crna Mlaka koji su ornitološki rezervat, potrebno je povisiti postojeće nasipe.

Ustava Šišljavić bit će izgrađena na kanalu Kupa – Kupa radi stvaranja uspornih nivoa koji će omogućiti aktiviranje triju ranije spomenutih preljeva na lijevom nasipu kanala Kupa – Kupa i rasterećenje voda u retenciju Kupčina.

Ustava Kupčina bit će smještena na odvodnom kanalu retencije Kupčina zbog reguliranja ispuštanja iz retencije u kanal Kupa – Kupa, kako se ne bi premašili protoci Kupe u Jamničkoj Kiselici od 1550 m³/s.

Dosadašnje aktivnosti:

- objekti su uvršteni u dokument Višegodišnji plan izgradnje regulacijskih i zaštitnih građevina;
- sliv Kupe s kompletnom problematikom zaštite od poplava nominiran je za financiranje iz europskih fondova,
- objekti zaštite od poplava gradova Karlovca i Ogulina predloženi su za financiranje zajmom Razvojne banke Vijeća Europe – CEB.

Ključne zadaće/aktivnosti

Faza I - Izgradnja brane Brodarci s popratnim nasipima na Kupu i Dobru u dvije etape izgradnje u cilju regulacije vodnog režima na području Karlovca i s mogućnošću

	dogradnje MHE.
	U sklopu pripreme projekata za EU financiranje, VGO za srednju i donju Savu nominirao je sliv Kupe. Cilj je pripremiti studiju izvodljivosti po europskim standardima kao podlogu za projektnu dokumentaciju, ugovaranje i provedbu projekata. Aktivnosti provedbe projekta obuhvaćaju i izradu projektne dokumentacije, studije izvodljivosti i utjecaja na okoliš te gradnju.
<i>Predviđeno trajanje</i>	5 godina, 2014.-2019.
<i>Nositelj projekta</i>	Hrvatske vode/ Hrvatska elektroprivreda, Županija karlovačka, Županija zagrebačka, Grad Karlovac
<i>Financijska procjena</i>	33.6 mil. kn / 4,5 mil. eura
<i>Izvori financiranja</i>	Hrvatske vode, Karlovačka i Zagrebačka županija, Grad Karlovac, MRRFEU,MP, MPPI /EAFRD, CF, Međunarodne financijske institucije (50% Hrvatske vode, 50% Projekt CEB)

7. PROVEDBENI MEHANIZMI

Strategija se sastoji od razrađene hijerarhije razvojnih ciljeva - od vizije, preko strateških ciljeva, do prioriteta i mjera kao i od skupa više ili manje razrađenih projekata s željenim razvojnim učincima. Uspješnost i vrijednost strategija uvelike ovisi o tome koliko su dobro „pogođeni“ ti osnovni sastavni dijelovi strategija - koliko dobro hijerarhija ciljeva strateški usmjerava razvoj na način koji iskorištava snage i prednosti te prevladava i zaobilazi slabosti i prepreke; u kojoj mjeri predlagani projekti doista pridonose ostvarivanju određenih prioriteta i mjera - ona znatno ovisi i o kvaliteti provedbe i upravljanja projektima jer i najkvalitetniji prijedlozi projekata mogu doživjeti neuspjeh, ako izostane kvalitetna provedba.

Kako bi se Strategija razvoja Grada Karlovca 2013.-2020. mogla provoditi odnosno da bi se operacionalizirao ovaj strateški dokument, potrebno je odrediti određene mehanizme njegove provedbe.

Pri tome se prvenstveno misli na definiranje pokazatelja provedbe koji moraju biti jasni i kvantitativno određeni te povezani s institucijama koje su zadužene za razvoj te koordiniraju, odnosno imaju utjecaj na provedbu mjera i aktivnosti, poštujući načelo transparentnosti.

Drugim riječima, potrebno je odrediti odgovornost provedbe, način vrednovanja kroz definirane pokazatelje, kao i tijelo koje prati i izvješćuje o provedbi. Također, jedan od izrazito važnih mehanizama predstavlja informiranje i uključivanje javnosti u provedbeni proces. Budući se provedba temelji na projektima i programima, iznimno je važno utvrditi kriterije prema kojima će oni biti usvojeni u Strategiji i prioritetni u realizaciji.

Uspješna provedba znači učinkovito upravljanje koje treba biti zasnovano na dobro osmišljenom i detaljnom te realnom i provedivom planu provedbe. Plan treba sadržavati podjelu odgovornosti, strategiju financiranja i financijske alokacije, vremenski plan te konkretne aktivnosti kako za provedbu, tako i za praćenje i vrednovanje provedbe. Da bi proces provedbe bio učinkovit i uspješan, njime se moraju osmisliti i osigurati i važni elementi uključujući:

- a) provedbene institucije i mehanizme,
- b) financiranja,
- c) postupke za praćenje i vrednovanje programa i projekta.

Strategija će pridonijeti i uspješnijem privlačenju i natjecanju za financijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora za financiranje razvoja i to od nacionalnih programa i institucija RH, onih u EU, zatim mnogih bilateralnih i multilateralnih, vlastitih izvora do privatnih ulagača. Strategijom se dobiva dobro strukturiran razvojni plan, dobra podloga za utvrđivanje i određivanje prioritetnih razvojnih projekata i za njihovo primjereno predstavljanje i kandidiranje za financiranje.

Strategija razvoja je razvojni plan koji je podložan promjenama i kojeg je potrebno vrednovati, mijenjati i poboljšavati nakon određenog razdoblja, odnosno kad god to okolnosti nalažu. Radna skupina je zadužena za revidiranje Strategije, izviješća. Revidiran dokument usvaja Partnersko vijeće koje usvojen dokument izlaže i predlaže Gradskom vijeću. Za koordinaciju procesa provedbe zadužen je tajnik Partnerskog vijeća, odnosno Razvojna agencija Karlovačke županije – KARLA d.o.o.

7.1 Institucionalni okvir za provedbu

7.1.1 Ključni sektorski dionici provedbe

Grad Karlovac

Ključnu ulogu u provedbi Strategije ima Grad, odnosno njegova upravna tijela. Gradsko vijeće usvaja Strategiju, te nakon usvajanja, redovito, razmatrajući godišnja i druga izvješća, prati njezinu provedbu. Planskim dokumentima koje donosi osigurava njezinu provedbu te poduzima mjere iz svoje nadležnosti usmjerene poboljšanju provedbe. Gradonačelnik usklađuje aktivnosti svih gradskih tijela i drugih dionika provedbe Strategije donošenjem provedbenih akata, predlaganjem mjera njezine provedbe, nadzorom nad provedbom tih mjera, sudjelovanjem u postupku odabira razvojnih projekata te izvješćivanjem Vijeća o provedbi i rezultatima provedbe. U okviru svog djelokruga, upravna tijela Grada prate provedbu, pripremaju i provode razvojne projekte te obavljaju i druge poslove od važnosti za provedbu Strategije koji su im propisima ili aktima povjereni, putem koordinacijskog tijela, odnosno Jedinice za provedbu projekata.

Partnersko vijeće

Partnersko vijeće na gradskoj razini je savjetodavno tijelo putem kojega se ostvaruje partnerstvo u fazi izrade i provedbe Strategije. Partnersko vijeće djeluje kao forum za dijalog i postizanje konsenzusa između različitih skupina multisektorskih dionika i ima savjetodavnu ulogu kako u izradi, tako i u provedbi planskih dokumenata politike razvoja. Partnersko vijeće imat će ključnu ulogu koja se neće očitovati samo u koordinaciji, već bi trebala pridonijeti i jačoj prepoznatljivosti Strategije kao referentnog dokumenta u planiranju aktivnosti na razini Grada među svim dionicima.

Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o.

Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o. kao regionalni koordinator za područje Karlovačke županije, sukladno članku 4. Pravilnika o upisniku upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, agencija i drugih pravnih osoba osnovanih s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja, osim koordiniranja izrade i pripreme Strategije obavlja sljedeće poslove: praćenje provedbe, koordinacija i administrativna podrška Partnerskom vijeću; poticanje zajedničkih razvojnih projekata s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave kroz međuregionalnu i prekograničnu suradnju; sudjelovanje u izradi razvojnih projekata. Uz aktivnosti povezane sa Strategijom, KARLA provodi i niz drugih aktivnosti u području promicanja ulaganja, podrške poduzetništvu i poticanja ruralnog razvoja.

Javni sektor

Javni sektor, u ovom kontekstu, uključuje institucije i organizacija iz javnog sektora (osnovne i srednje škole, Veleučilište u Karlovcu, Zavod za prostorno uređenje, Hrvatske vode, Županijska uprava za ceste, Hrvatske šume, Hrvatski zavod za zapošljavanje, turističke zajednice, JU za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima i ostale javne institucije i gradske tvrtke) s područja grada Karlovca. Dionici iz javnog sektora imaju ključnu ulogu u pripremi i provedbi projekata iz područja svojeg djelovanja. Jačanje i uloga javnog sektora ključni su u narednom proračunskom razdoblju 2014.-2020.

Civilno društvo

Organizacije civilnog društva (OCD) pokazale su se kao značajni sudionik u izradi razvojne strategije zbog iskustva koje imaju u radu unutar okruženja koje se temelji na projektima. OCD imaju posebno značajnu ulogu u područjima zaštite prirodne i kulturne baštine te razvoja ljudskih resursa. OCD ujedno mogu aktivno utjecati na dotok dodatnih sredstava iz nacionalnih i europskih fondova za financiranje inicijativa koje ne pokrivaju ostali dionici u regionalnom razvoju. Uloga OCD-a, razvoj participacijskih procesa kao i partnerskih odnosa s javnim i gospodarskim sektorom, jedna su od ključnih razvojnih smjernica za naredno razdoblje.

Privatni sektor

Privatni, gospodarski sektor glavni je pokretač gospodarstva, stvaranja blagostanja i radnih mjesta. Svrha Strategije je, između ostalog, stvoriti preduvjete za što kvalitetnije djelovanje privatnog sektora. Ona će se ostvarivati razvojem suradnje i dijaloga gospodarskog i javnog sektora. Iz tog razloga, sudjelovanje dionika iz privatnog sektora u pripremi i provedbi Strategije, od izrazite je važnosti. Na taj način, djelovanje javnog sektora kontinuirano se usklađuje s potrebama privatnog sektora, naravno, vodeći računa o poštivanju načela održivog razvoja.

7.1.2 Odgovornosti za provedbu

U nastavku su prikazane uloge i odgovornosti pojedinih organizacija i skupina u provedbi Strategije. Uloge su podijeljene u četiri skupine: donošenje odluka, nadzor, praćenje i izvješćivanje te provođenje aktivnosti unutar mjera.

Ključni sektorski dionici provedbe - Organizacija/Skupina	Uloga u provedbi	Odgovornost
Gradsko Vijeće	Donošenje odluka	Usvajanje prijedloga <i>Strategije razvoja Grada Karlovca</i> ; godišnja odluka o uspješnosti provedbe temeljem izvješća koordinatora i gradonačelnika.
Partnersko vijeće	Nadzor provedbe	Pruža potporu nositeljima provedbe aktivnosti/projekata unutar mjera. U suradnji s koordinatorom, kontinuirano nadzire uspješnost provedbe.
Gradonačelnik	Nadzor provedbe	Pruža potporu nositeljima provedbe aktivnosti/projekata unutar mjera. U suradnji s koordinatorom, kontinuirano nadzire uspješnost provedbe.
	Provedba aktivnosti unutar mjera	Provodi aktivnosti i projekte iz svog djelokruga rada unutar mjera u kojima je Grad glavni nositelj aktivnosti, posebno onih projekata kojima je Grad Karlovac nositelj i glavni partner.
Razvojna agencija Karlovačke županije - KARLA d.o.o.	Praćenje i izvješćivanje	Zadužena za koordinaciju i praćenje provedbe (prikupljanje informacija o pokazateljima, u skladu s mjerama, od nositelja provedbe) te redovito izvješćivanje o rezultatima.
	Provedba aktivnosti unutar mjera	Provodi aktivnosti i projekte iz svog djelokruga rada, unutar mjera u kojima je određena nositeljem ili regionalnim koordinatorom s nacionalne razine. Izrada izvješća i dostava koordinatoru Strategije, odnosno tajniku Partnerskog vijeća.
Javne institucije/organizacije	Provedba aktivnosti unutar mjera	Provode aktivnosti i projekte iz svog djelokruga rada unutar mjera u kojima su određene nositeljem. Izrada izvješća i dostava koordinatoru Strategije.
Civilni sektor	Provedba aktivnosti unutar mjera	Provode aktivnosti i projekte iz svog djelokruga rada unutar mjera u kojima su određene nositeljem. Izrada izvješća i dostava koordinatoru Strategije.
Privatni sektor	Provedba aktivnosti unutar mjera	Provode aktivnosti i projekte iz svog djelokruga rada unutar mjera u kojima su određene nositeljem. Izrada izvješća i dostava koordinatoru Strategije.

Radi što boljeg planiranja provedbe Strategije razvoja, predviđena je priprema akcijskih planova na godišnjoj razini gdje su detaljno prikazane aktivnosti, njihovi nositelji, rokovi i pokazatelji provedbe. Godišnji akcijski planovi trebali bi imati direktne poveznice s gradskim proračunom za predviđeno vremensko razdoblje trajanja akcijskog plana. Akcijski planovi strukturno sadrže i pripadajuće indikatore provedbe, usklađene s razvojnim indikatorima županijske/nacionalne razine za provedbeno razdoblje. Kumulativni rezultati akcijskih planova odnosno indikatori, čine ujedno, kumulativne rezultate provedbe Strategije.

Razvojna strategija određuje viziju te predstavlja dokument od ključne važnosti za razvoj, stoga je, za uspješnost provedbe, iznimno važno da s njome bude upoznat što širi krug dionika.

Provedbu Strategije može se podijeliti u dvije osnovne faze. U prvoj fazi, gdje najveću odgovornost ima sam Grad Karlovac, potrebno je pripremiti sve dionike za provedbu i uvesti praksu partnerstva i zajedničkog donošenja odluka. Potrebno je jačati partnerstva i izgraditi konsenzus iz više razloga. Ciljeve Strategije nije moguće (niti je planirano) ostvariti isključivo gradskim sredstvima, te će Akcijski plan sadržavati financijske obveze više izvora (kada oni budu definirani prvenstveno na nacionalnoj razini).

Strategija je multisektorske naravi što nameće potrebu ujednačenog i zajedničkog djelovanja velikog broja dionika. Ovu aktivnost treba potaknuti gradska administracija i Partnersko vijeće, uključujući aktivnosti izgradnje mehanizama suradnje između različitih razina uprave (unutarnja, horizontalna i vertikalna koordinacija) te između uprave i civilnog, odnosno privatnog sektora (vanjska koordinacija). Jednako je važno posvetiti se informiranju i promociji Strategije i njenih ciljeva radi senzibilizacije javnosti. Komunikacija s širom javnosti je od iznimne važnosti zbog čega je prvi korak u implementaciji izrada komunikacijske strategije.

Uz jačanje partnerstva potrebno je, u prvoj fazi provedbe, izgraditi kapacitete i provesti organizacijske prilagodbe koje će Strategiju učiniti operativnom. To uključuje osposobljavanje službenika za upravljanje projektnim ciklusom, strani jezici, natječajne procedure i dokumentacije i sl. Organizacijska prilagodba odnosi se na kanale komunikacije i koordinacije koje je potrebno unaprijediti te, vezano uz to, utemeljiti jedinstvenu bazu projekata (standardiziranje procedura i dokumenata, izvještavanja, pohrana i sl.).

U pripremnoj fazi provedbe potrebno je i izraditi bazu projekata, sukladno metodologiji i modelu primijenjenom na razini Županije. Ona predstavlja službeni registar svih razvojnih inicijativa i projekata. Kako se pokreću i realiziraju mnoge ideje, inicijative i projekti, i to s različitim razvojnim učincima, različitim prioritetima, sadržaja, dinamike, veličine, različiti su i predlagatelji tih ideja i projekata, a mnogo je raznovrsnih natječaja za njihovo financiranje. Drugim riječima, svaki projekt za koji se traži suglasnost, potpora ili sufinanciranje, mora biti uveden u bazu projekata.

Druga faza provedbe Strategije odnosi se na provedbu projekata i aktivnosti praćenja i vrednovanje. Ovdje odgovornost provedbe, kao i financijski teret, imaju svi dionici uključeni u proces razvoja što mora biti uključeno u Akcijski plan provedbe s pratećim financijskim planom koji se treba izraditi po prihvaćanju Strategije od strane nadležnog tijela, Gradskog vijeća te po objavi nacionalnih operativnih programa s pratećim indikatorima realizacije, odnosno nacionalnim razvojnim indikatorima vezanim uz nacionalni strateški razvojni okvir.

7.1.3 Financiranje

Provedivost Razvojne strategije Grada Karlovca primarno se osigurava privlačenjem sredstava potrebnih za provedbu mjera. Financijski plan sadrži prikaz potrebnih sredstava, razrađen po mjerama i izvorima financiranja. Okvirni financijski plan treba se izraditi temeljem podataka akcijskog plana i iz proračuna Grada Karlovca te procjeni mogućnosti privlačenja sredstava iz državnog proračuna i fondova nacionalne razine, odnosno na temelju procjene mogućnosti privlačenja sredstava iz strukturnih, investicijskih i drugih europskih fondova te drugih izvora financiranja (kao mogućnosti financiranja treba uzeti u obzir i druge međunarodne izvore, privatni sektor kao i ostale izvore: lokalni izvori, nevladine organizacije, donatori i sl.)

Akcijski plan treba obuhvatiti projekciju potreba iz definiranih izvora za svaku godinu realizacije, počevši s 2014. godinom, nakon objave nacionalnih operativnih programa. Osiguranje i pribavljanje financijskih sredstava, kao i upravljanje tim sredstvima i praćenje njihova korištenja, važan su aspekt provedbe Strategije. Kako se radi o

planovima do 2020. godine, umjesto ukupnog financijskog okvira, Strategija će, na godišnjoj razini kroz Akcijski plan, definirati godišnja financijska sredstva.

Provedba Strategije financirati će se iz sljedećih izvora:

- Proračun Grada Karlovca - planiran za kapitalna ulaganja, poticanje održivog gospodarskog razvoja, projekte u obrazovanju, programe zapošljavanja, unapređenje zdravstvene zaštite, socijalnu infrastrukturu, jačanje civilnog društva, za potrebe u kulturi, zaštitu prirode i gospodarenje otpadom, infrastrukturu (voda, promet), energetska učinkovitost i upravljanje regionalnim razvojem. Iz proračuna su, u manjem dijelu, planirana i sredstva za provedbu ostalih mjera, ali i za sufinanciranje projekata financiranih iz europskih fondova i ostalih izvora financiranja.
- Proračun Karlovačke županije - udio županijskog proračuna u provedbi gradske strategije predviđen je za provedbu zajedničkih projekata tj. planiran je za zajedničke projekte od regionalnog značaja.
- Sredstva državnog proračuna tj. proračuna resornih ministarstava pojavljuju se u obliku decentraliziranih sredstava i planirana su u proračunu Grada, ali su procijenjena i temeljem planiranih ili odobrenih ili pak onih koji su već u provedbi (primjerice za gospodarske zone, tehnološku infrastrukturu, obrazovanje i zdravstvo, socijalnu infrastrukturu, kulturu, značajnija sredstva za zaštitu vodenih resursa nešto manja sredstva za zaštitu prirode i regionalni razvoj).
- Fondovi Europske Unije – kao izvor značajnih sredstava za provedbu projekata planirani su i europski fondovi, kako strukturnih i investicijskih fondova tako i drugih europskih fondova formiranih na razini Zajednice a koje mogu koristiti različiti sektorski korisnici u Republici Hrvatskoj, odnosno u kojima su prihvatljivi prijavitelji i korisnici iz Hrvatske. Osim EU fondova, planirana su sredstva i iz ostalih međunarodnih izvora (Svjetska banka, EIB, EBRD, UNDP, zaklade i fondacije i sl.)
- Od ostalih izvora predviđaju se i privatni (koji uključuju tvrtke, ali i fizičke osobe kao financijere i donatore) te, u vrlo malom obimu i ostali izvori sredstava primjerice nevladine, lokalne organizacije.

8. PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Kako bi se osigurala operativnost i provedba Strategije iznimno je važno pratiti i vrednovati njezinu provedbu. To, ujedno, predstavlja osnovu za izradu godišnjih izvješća, a osnovni preduvjet je da su utvrđeni pokazatelji/indikator ostvarenja pojedinih ciljeva, prioriteta i mjera (koji će se izraditi prilikom prve revizije Strategije u 2014. godini, sukladno objavi nacionalnog strateškog referentnog okvira s pratećim operativnim programima za razdoblje od 2014. do 2020. godine, odnosno poznatim indikatorima nacionalne razine.

Uspostavom sustava praćenja i vrednovanja Strategije, omogućuje se efikasna i transparentna provedba. Glavni cilj ovakvog sustava je utvrđivanje postoji li potreba za određenim programom i stvaranje sigurnosti da su dostupni resursi optimalno iskorišteni. Uz to, praćenje i vrednovanje Strategije daje razinu odgovornosti koja potvrđuje do koje mjere su ciljevi određenog programa ostvareni te stvara li se novo znanje, odnosno povećava li se razumijevanje o tome što funkcionira i kako poboljšati učinke različitih mjera i programa.

Globalno, pratit će se sljedeće skupine pokazatelja:

- stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva prioriteta i mjera,
- ostvarene rezultate i učinke na razvoj,
- učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava.

Za učinkovitu provedbu praćenja i vrednovanja te korištenje rezultata vrednovanja potrebno je organizirati primjeren informatički sustav upravljanja i pohrane relevantnih podataka. Pokazatelji predstavljaju osnovu za vrednovanje koja omogućuje mjerenje uspješnosti projekata. Takav sustav treba osigurati pravodobne informacije o različitim projektima, njihovim sudionicima i rezultatima. Osnovu sustava činila bi baza (baza podataka) koja bi morala sadržavati:

- osnovne podatke o svakom projektu (nositelji, vrijeme trajanja, iznos financiranja itd.);
- dodatne podatke o sadržaju projekta (mjera i prioritet unutar kojih se projekt realizira, sažetak projekta);
- ključne pokazatelje rezultata svakog projekta.

Za vođenje baze podataka potrebno je imati odgovarajući IKT programski alat koji se temelji na internetskoj tehnologiji što bi omogućilo unos podataka, kao i pregled sadržaja putem interneta. Time bi cijeli proces dobio na

učinkovitosti i transparentnosti. Podaci potrebni za vrednovanje prikupljaju se, u pravilu, na projektnoj razini koja omogućuje individualno praćenje svakog projekta. S druge strane, agregirani podaci za sve projekte trebaju pružiti mogućnost praćenja provedbe strateških ciljeva.

Temeljem tih podataka izrađuje se izvješće o provedbi, na godišnjoj razini, kojeg Partnersko vijeće predaje Gradskom vijeću na usvajanje. Praćenje napretka i vrednovanje utjecaja osigurat će informacije u svrhu javne debate, reprogramiranje i ažuriranje strateškog dokumenta.

Postoji nekoliko tipologija pokazatelja od kojih je za socio-ekonomske projekte najkorisnija ona koja se sastoji od: ulaznih i izlaznih pokazatelja, pokazatelja rezultata i pokazatelja dugoročnih učinaka. Ulazni pokazatelji pružaju informacije o financijskim, ljudskim, materijalnim, organizacijskim i drugim resursima korištenim za provedbu projekta. Primjeri ulaznih pokazatelja su primjerice ukupan proračun za provedbu projekta i broj organizacija uključenih u provedbu projekta. Izlazni pokazatelji odnose se na izravne rezultate projektnih aktivnosti. Primjeri izlaznih pokazatelja su: kilometri izgrađenih cesta, broj usavršenih polaznika tečaja itd.

Pokazatelji rezultata izravno su povezani s ciljevima projekta. Oni pokazuju izravan učinak na korisnike projekta, a mogu se mjeriti fizičkim ili drugim jedinicama. Rezultati omogućuju utvrđivanje učinkovitosti pojedinih projekata. Primjerice ciljevi projekta izgradnje i/ili dogradnje vodoopskrbnog sustava mogu biti a) povećanje kapaciteta sustava, b) povećanje kvalitete sustava (smanjenje redukcije, smanjeni kvarovi, kvalitetnija voda) ili c) povećana teritorijalna pokrivenost sustavom. Svaki od tih ciljeva izravno je povezan s jednim od rezultata projekta povećanim kapacitetom, povećanom kvalitetom ili povećanom pokrivenošću.

Pokazatelji dugoročnih učinaka ukazuju na posljedice koje će projekt imati u dugom roku. Oni pokazuju posredne utjecaje projekata na veći dio stanovništva i na šire aspekte društvenog i gospodarskog razvoja (povećanje investicija, uvođenje novih usluga, promjene ponašanja pojedinaca ili tvrtki, povećanje zapošljavanja). Dugoročni učinci su povezani sa svrhom projekata, odnosno s krajnjom namjenom pokretanja projekata. Svaki od tih učinaka može se kategorizirati prema pojedinim skupinama korisnika projekta koje se u pravilu dijele na: lokalno stanovništvo, lokalno gospodarstvo i lokalne nevladine i druge organizacije. Cilj takve podjele je procijeniti učinke projekata na ključne nositelje razvoja, a to su stanovništvo, poduzetnici, jedinice lokalne samouprave te lokalne nevladine i druge organizacije.

Kvaliteti ocjenjivanja pridonosi veći broj izvora prikupljanja podataka. Tako se smanjuje rizik gubitka na kvaliteti podataka kao posljedica postojanja jednog izvora podataka. Zbog toga je poželjno, za svaki projekt zasebno, razmotriti sve mogućnosti prikupljanja podataka. Moguće metode prikupljanja podataka uključuju podatke iz zahtjeva za dodjelu sredstava, izvješća o završetku projekta, poštansku/internetsku anketu, osobni razgovor, službenu statistiku, fokus-grupe koje okupljaju sve relevantne sudionike projekta.

Po završetku i prihvaćanju vrednovanja razvojnih učinaka Strategije potrebno je, s glavnim rezultatima, upoznati ključne lokalne i regionalne dionike. Lokalni i regionalni dionici mogu biti upoznati s rezultatima vrednovanja neposredno ili posredno preko medija ili njihovom kombinacijom. Pri tome je posebno važno rezultate vrednovanja iskazati na razumljiv, i što objektivniji način.

Tijekom provedbe Strategije Grada Karlovca nužno je osigurati potpunu informiranost dionika te promidžbu rezultata Strategije jer je to preduvjet učinkovitosti i optimalnosti. S tim ciljem, potrebno je prvenstveno izraditi komunikacijsku strategiju. Ciljevi komunikacijske strategije su:

- informirati širu javnost o ulozi Strategije razvoja Grada Karlovca u ostvarivanju ciljeva ravnomjernog lokalnog razvoja Republike Hrvatske i podizanja konkurentnosti hrvatskih gradova;
- informirati širu javnost o Strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama Strategije razvoja Grada Karlovca 2013.-2020.;
- informirati dionike i potencijalne korisnike, na lokalnoj razini, o dostupnim mogućnostima financiranja razvojnih projekata;
- osigurati transparentnost i provedbe;
- osigurati pozitivno medijsko pokrivanje aktivnosti koje se provode u cilju ostvarenja ciljeva Županijske razvojne strategije kroz aktivan pristup predstavnicima medija.

Strategija razvoja Grada Karlovca odnosi se na razdoblje do 2020. godine te je predviđeno da se u tom razdoblju izvrše najmanje dvije revizije dokumenta i unesu moguće promjene i potrebe koje vremenom i stjecajem okolnosti mogu nastati. Prva revizija treba biti započeta krajem 2013., radi njezina usklađivanja s definiranim nacionalnim prioritetima, strateškim ciljevima i mjerama, odnosno izvorima financiranja razvojnih programa i projekata iz nacionalnih i europskih fondova, za razdoblje 2014.-2020. Isto tako, ona mora biti usuglašena s nadređenom strategijom razvoja Županije, za isto proračunsko razdoblje. Drugu strukturnu reviziju potrebno je provesti nakon polovice provedbe Strategije, tijekom 2017. godine.

Vanjsko vrednovanje pokazatelja provedbe i samog dokumenta (*ex ante evaluacija*) iznimno je važna i trebala bi biti provedena nakon izrade obaju nacrti ažurirane Strategije. Vanjsko vrednovanje jedan je od glavnih alata efikasnog upravljanja kao i njegov formalni preduvjet⁴⁴. Osnovna svrha vanjskog vrednovanja je poboljšanje operativnosti Strategije razvoja Grada Karlovca za razdoblje 2014.-2020. godine, a time i cjelokupnog procesa programiranja. Cilj vanjskog vrednovanja je i optimizacija alokacije sredstava te poboljšanje kvalitete razvojnog programiranja. Ono definira procjenu: srednjoročnih i dugoročnih potreba; ciljeva koje treba postići; kvalitete indikatora i očekivanih rezultata; ciljeva u smislu utjecaja u odnosu na osnovu analizu stanja; dodanu vrijednost zajednici, odnosno usklađenost prioriteta zajednice i sektora s planiranim prioritetima i mjerama, te analizu iskustava iz prethodnog programiranja s preporukama za poboljšanja.

Uloga vanjskog procjenitelja je nezavisna procjena i preporuke za izmjene tehničke provedbe ili politika vezanih uz postupak izrade Strategije, u smislu poboljšanja i jačanja njezine kvalitete. Ona predstavlja polaznu točku za monitoring (nadzor) i daljnju evaluaciju provedbe Strategije osiguravanjem jasnih i kvantificiranih ciljeva te odgovarajućih indikatora koji odražavaju strateške i operativne ciljeve.

Vanjsko vrednovanje treba doprinijeti postizanju nužne povezanosti Strategije razvoja Grada sa Županijskom razvojnom strategijom 2014.-2020., te njezine usklađenosti s drugim nadređenim nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima, kao i onima na razini Europske unije. Ona mora biti sastavni dio ukupnog procesa lokalnog i regionalnog razvoja utvrđenog Strateškim razvojnim okvirom Republike Hrvatske 2014.-2020.godine kao osnovnim planskim dokumentom središnje razine kojim se utvrđuju ciljevi politike regionalnog i lokalnog razvoja te, na taj način, i s ciljevima i prioritetima svih drugih strateških dokumenata i programa.

9. DODACI

Odluka Gradonačelnika o izradi Strategije razvoja Grada Karlovca 2012-2020

⁴⁴ EU Commission's Communication, SEC 2001, 1197/6&7

REPUBLIKA HRVATSKA
KARLOVAČKA ŽUPANIJA

GRAD KARLOVAC

GRADONAČELNIK

Klasa: 020-04/10-01
Urbroj: 2133/01-03/2-10-1
Karlovac, 22. prosinca 2010.

Na temelju članka 44. Statuta Grada Karlovca (Glasnik Grada Karlovca br.07/09) Gradonačelnik Grada Karlovca dana 22. prosinca 2010. godine donio je slijedeći:

ZAKLJUČAK
o pristupanju izradi
Strategije razvoja Grada Karlovca za razdoblje
od 2011. do 2020. godine

1. Pristupa se izradi Strategije razvoja Grada Karlovca za razdoblje od 2011. do 2020. godine.
2. Za koordinadora operativne pripreme i provođenja radnji vezanih za izradu i realizaciju Strategije iz točke 1. ovog Zaključka ovlašćuje se Razvojna agencije Karlovačke županije d.o.o. Karlovac
3. Gradonačelnik Grada Karlovca posebnim će aktom osnovati radna tijela za pripremu i izradu Strategije iz toke 1. ovog Zaključka.
4. Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

GRADONAČELNIK
Damir Jelić, prof.

Dostaviti:

1. Razvojne agencije Karlovačke županije d.o.o.
2. UO za opće i imovinsko pravne poslove
3. Pismohrana gradonačelnika
4. Pismohrana

REPUBLIKA HRVATSKA
KARLOVAČKA ŽUPANIJA

GRAD KARLOVAC

GRADONAČELNIK

Klasa: 020-04/10-01
Urbroj: 2133/01-03/2-10-2
Karlovac, 22.prosinca 2010.

Na temelju članka 44. Statuta Grada Karlovca (Glasnik Grada Karlovca br.07/09) Gradonačelnik Grada Karlovca dana 22. prosinca 2010. godine donio je slijedeće:

RJEŠENJE
o osnivanju radne grupe za izradu
Strategije razvoja Grada Karlovca za razdoblje
od 2011. do 2020. godine

I

Osniva se radna grupa za izradu Strategije razvoja Grada Karlovca za razdoblje od 2011. do 2020. godine.

II

U radnu grupu iz točke I ovog Rješenja imenuju se za članove:

1. IVAN UĐBINAC, struč. spec. oec., pročelnik Upravnog odjela za poslove gradonačelnika
2. LIDIJA MALOVIĆ, dipl.oec., pročelnica Upravnog odjela za proračun i financije
3. NIKOLA ROGOZ, dipl. Ing., pročelnik Upravnog odjela za komunalno gospodarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša
4. LJUBICA TRŽOK, dipl.oec., pročelnica Upravnog odjela za poduzetništvo i poljoprivredu
5. ANDREJA NAVIJALIĆ, prof., pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti
6. MARIJA JELKOVAC, dipl.iur., pročelnica Upravnog odjela za opće i imovinsko pravne poslove
7. STJEPAN MREŽAR, dipl.oec., pomoćnik pročelnice Upravnog odjela za proračun i financije
8. VESNA RIBAR, dipl.ing.građ., pomoćnica pročelnika Upravnog odjela za komunalno gospodarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša

9. MARTINA FURDEK-HAJDIN, dipl.ing.arh., pomoćnica pročelnika Upravnog odjela za komunalno gospodarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša
10. BORIS NAGLIĆ, dipl.ing.građ., pomoćnik pročelnika Upravnog odjela za komunalno gospodarstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša
11. GORAN JAKŠIĆ, prof., pomoćnik pročelnice Upravnog odjela za društvene djelatnosti
12. ANDREA VRBANEK, dipl.ing. agr., pomoćnica pročelnice Upravnog odjela za poduzetništvo i poljoprivredu
13. ŽELJKO PAKŠEC, dipl.iur., pomoćnik pročelnice Upravnog odjela za opće i imovinsko pravne poslove
14. MARINA GRČIĆ, mr.sc.dipl.ing., stručni savjetnik za euopske integracije
15. VIKTOR ŠEGRT, dipl.ing., direktor Razvojne agencije Karlovačke županije d.o.o.
16. TIHANA BAKARIĆ, dipl.oec., direktorica Turističke zajednice Grada Karlovca

III

Zadaci članova radne grupe osnovane ovim Rješenjem su:

- obavezno sudjelovati na sastancima radne grupe,
- predlagati, planirati i koordinirati aktivnosti na izradi Strategije,
- pravovremeno izvršavati obaveze dogovorene na sastancima radne grupe,
- sudjelovati u implementaciji izrađenog i usvojenog rješenja.

IV

Za koordinatora aktivnosti radne grupe određuje se Stjepan Mrežar.

V

Koordinator i članovi radne grupe odgovorni su za provedbu projekta i izvršavanje zadataka neposredno Gradonačelniku Grada Karlovca.

VI

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

GRADONAČELNIK
Damir Jelić, prof.

Dostaviti:

1. Članovima radne grupe od 1. do 16.
2. UO za opće i imovinsko pravne poslove
3. Pismohrana gradonačelnika
4. Pismohrana

REPUBLIKA HRVATSKA
KARLOVAČKA ŽUPANIJA

GRAD KARLOVAC

GRADONAČELNIK

Klasa: 020-04/12-01/289

Ur.broj: 2133/01-03/2-12-4

Karlovac, 30. svibnja 2012. godine

Na temelju članka 6. Stavak 2. Zakona o regionalnom razvoju (Narodne novine br. 153/09) te članka 44. Statuta Grada Karlovca (Glasnik Grada Karlovca br. 7/09) Gradonačelnik Grada Karlovca dana 30.5.2012. donosi

ODLUKU

o osnivanju Partnerskog vijeća Grada Karlovca.

Članak 1.

Ovom odlukom osniva se Partnersko vijeće Grada Karlovca (u daljnjem tekstu Partnersko vijeće) njegov sastav, djelokrug i način rada.

Članak 2.

U skladu s načelom partnerstva i suradnje za područje Grada Karlovca osniva se Partnersko vijeće.

Partnersko vijeće osniva se kao savjetodavno tijelo Grada Karlovca s ciljem definiranja prioriteta na području Grada Karlovca te predlaganja razvojnih projekata na razini Grada.

Članak 3.

Partnersko vijeće u skladu s člankom 2. stavak 2. ove odluke obavljat će sljedeće poslove:

- definirati razvojne prioritete na području Grada Karlovca
- predlagati Razvojnoj agenciji Karlovačke županije Karla d.o.o. razvojne projekte na razini Grada Karlovca
- sudjelovati u izradi i praćenju učinaka programskih dokumenata namijenjenih razvoju Grada Karlovca
- davati smjernice pri izradi gradskih razvojnih strategija

Članak 4.

Partnersko vijeće će se u svom radu posebno zalagati za:

- stvaranje kapaciteta i mogućnosti za poticanje i ubrzavanje društvenog i gospodarskog razvoja na razini Grada Karlovca
- uspostavu integriranog lokalnog razvoja i kompatibilnog pristupa, kombiniranjem prednosti i perspektiva različitih dionika,
- pomoć fizičkim i pravnim osobama na lokalnoj razini kako bi postali nositelji razvoja regije u budućnosti.

Članak 5.

Partnersko vijeće će se u svom radu voditi načelom:

- koncenzusa: poticanjem napretka u postizanju sporazuma putem pregovaračkog dijaloga
- jednakosti: tako da ni jednoj instituciji ne bude omogućen dominantan utjecaj nad radom Partnerskog vijeća,
- transparentnosti: tako da sve zainteresirane strane za rad Partnerskog vijeća budu potpuno informirane i upoznate s aktivnostima koje vijeće poduzima u svom radu.

Članak 6.

U partnersko vijeće imenuju se:

Red.br.	Ime i prezime	Institucija
Za predsjednika		
1.	Damir Jelić	Grad Karlovac
Za članove:		
2.	Marko Vuković	HS Produkt
3.	Branko Wasserbauer	Veleučilište u Karlovcu
4.	Zlatko Kuzman	Hrvatska gospodarska komora Karlovac
5.	Milan Kruhek	Hrvatski institut za povijest
6.	Boris Morsan	Arhitektonski fakultet u Zagrebu
7.	Ana Stavljenić-Rukavina	Grad Karlovac
8.	Nedjeljko Strikić	Opća bolnica Karlovac
9.	Ivan Mrzljak	Vodovod i kanalizacija d.o.o.

10.	Stjepan Turković	Zelenilo d.o.o.
11.	Vlatko Ivka	Inkasator d.o.o.
12.	Nada Štefanac	Vodoprivreda Karlovac d.d.
13.	Ivan Polović	Čistoća d.o.o.
14.	Davor Petračić	DAGG
15.	Alen Katić	HEP
16.	Krešo Veble	Vodovod i kanalizacija d.o.o.
17.	Saša Svilar	Montcogim d.o.o.
18.	Inoslav Latković	Toplana d.o.o.
19.	Aleksandra Slačanin	ZOAKD Karlovac
20.	Frida Bišćan	Gradska knjižnica
21.	Hrvojka Božić	Gradski muzej
22.	Domagoj Šavor	Udruga mladih
23.	Marijana Pavičić	Predstavnih osnovnih škola
24.	Mile Lulić	Predstavnik strukovnih škola
25.	Marina Gojak	Dječji vrtić Karlovac
26.	Biserka Hranilović	Zavod za javno zdravstvo
27.	Blaženka Presečan	Savez osoba s invaliditetom
28.	Denis Mikšić	Udruga Domaći
29.	Miroslav Rade	Javna vatrogasna postrojba
30.	Željko Trezner	UHPA
31.	Boris Ožanić	HEP
32.	Robert Babić	Hrvatski zavod za zapošljavanje
33.	Davor Vinski	Karlovačko udruženje obrtnika
34.	Božidar Cvitković	Alstom Power
35.	Željko Capan	Udruga ribolovaca
36.	Darka Spudić	Javna ustanova „Natura Viva“
37.	Stanko Čosić	DAGG
38.	Igor Horvat	Čistoća d.o.o.
39.	Sanja Zanki	Savjet mladih Grada Karlovca
40.	Milan Medić	Centar za civilne inicijative
41.	Zdravko Marčetić	Karlovačka športska zajednica
42.	Miloš Đanković	Škola rukometa Karlovac
43.	Denis Francišković	EKO PAN
44.	Zvonimir Ilijić	Gradsko kazalište Zorin dom
45.	Zvonimir Gerber	Udruga za zaštitu i razvoj kulturne i prirodne baštine Karlovca
46.	Krešimir Raguž	Udruga za zaštitu i razvoj kulturne i prirodne baštine Karlovca
47.	Josip Žunić	Udruga za zaštitu i razvoj kulturne i prirodne baštine Karlovca
48.	Marina Majoli	Udruga za zaštitu i razvoj kulturne i prirodne baštine Karlovca
49.	Aleksandra Podrebarac	Centar za mlade Grabrik
50.	Mirjana Pogačić	Centar za socijalnu skrb Karlovac
51.	Jadranka Šutić	Dom zdravlja Karlovac
52.	Robert Gorišek	Lovački savez Karlovačke županije

Članak 7.

Administrativne i stručne poslove za potrebe rada Partnerskog vijeća obavljat će Razvojna agencija Karlovačke županije Karla d.o.o. te u skladu s navedenim organizirati sastanke vijeća, osiguravati transparentnost rada vijeća te obavljati druge administrativno tehničke poslove radi nesmetanog i pravodobnog rada vijeća.

Članak 8.

Partnersko vijeće donosi Poslovnik o radu partnerskog vijeća Grada Karlovca kojim će se urediti način njegovog rada u dijelu koji nije propisan ovom odlukom.

Sjednice Partnerskog vijeća održavati će se najmanje tri puta godišnje, a saziva ih predsjednik vijeća.

Članak 9.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u Glasniku Grada Karlovca.

Gradonačelnik :

Damir Jelić, prof.

Dostaviti:

1. Članovima Partnerskog vijeća,
2. Upravni odjel za poslove gradonačelnika,
3. Razvojna agencija Karlovačke županije Karla d.o.o.,
4. Upravni odjel za opće i imovinsko pravne poslove,
5. Glasnik Grada Karlovca,
6. Pismohrana Gradonačelnika,
7. Pismohrana.